

ՏԱՀԱԿԻՐ

ԱՋԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՏԱԲԱԹԱԹԵՐԻՐ

چاهاکیر
جريدة أسبوعية

م. ب. ٢١١١ بالقاهرة - ٢٤٤٠ - ت ٩١٥٠١٣
صاحبة الامتياز: السيدة عايدة سيد بيان (بالايد)

TCHAHAKIR

HEBDOMADAIRE ARMENIEN

G.P. 2111 Le Caire (R.A.U.) - Tél. 915013

Adresse Télégraphique TCHAHAKIR, Caire
Rédacteur en chef: SARKIS BALAYAN

Արտոնատեր — ԱՅՏԱ ՍԵՐՈՎԱԲԱՆ

Սեփականատեր խմբագիր — ՍԱՐԿԻՍ ԳԱԼԱԲԱՆ

Հիմնադրված 1948 թ.

Տպագրանակ 3000

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ ԹԻՒ 521—ՀԻՆԳՇԱՐԹԻ 28 ՄԱՐՏ 1974

ՀԱՏԸ 26ՈՒԹԷ 3 ԵՊ. ԴԵԿ. ԿԱՄ 25 ԼԻՐ. ԴԵԿ.

عدد رقم ٥٢١ - الخميس ٢٨ مارس ١٩٧٤

ԱՎԱՆԱԴՐ ԲԱՆԱՍՏԵՂԵՆ ՈՒ ՄՏԱԾՈՂԸ

Վ. ՆԱԼԲԱՆԴԵԱՆ

Որևէ գրականութեան պատմութեան մէջ, իւրաքանչիւր նշանակալից ժամանակաշրջան բնութագրուում է՝ այս կամ այն նշանաւոր արուեստագէտի կամ գեղարուեստական դպրոցի ժառանգութեամբ, որն առանձին խորութեամբ և ցայտուն ինքնատիպութեամբ արտացոլում է՝ դարաշրջանի պատմա-փիլիսոփայական և գեղարուեստական մտածողութեան առաջատար գծերը, նրա զարգացման միտումներն ու ուղղութիւնը, ազգային և համաշխարհային գեղարուեստական հոլովոյթի գլխաւոր իւրայատկութիւնը:

Հին ու միջնադարեան հայ գրականութեան մէջ, այդպիսի անթափանչ և դարակազմիչ արժէք ունեն Մովսէս խորենացու և Գրիգոր Նարեկացու երկերը, Մխիթար Գոշի և Վարդան Այգեկցու առակները, ազատախոհ Ֆրիկի հասարակական պոէզիան և, առհասարակ, քնարերգութիւնը:

Գաղութիւնը նման դեր է յատկացրել նաև հայկական Միջնադարի ականաւոր բանաստեղծ և մտածող՝ Ներսէս Շնորհալու ստեղծագործութեանը: Նրա անան հետ է կապուած հայ մշակութիւնի և գրականութեան պատմութեան մէջ մի ամբողջ շրջան: Ներսէս Շնորհալին՝ ծնունդ է 1101 կամ 1102 թ. Կիլիկիայի Տլուք գաւառի Մովք դղեակում, Ապիրատ Գահլաւունու իշխանական ընտանիքում: Իր կրթութիւնը վանքում ստանալուց յետոյ, նա նուիրւում է հոգեւորական և գրական գործունէութեանը:

Ներսէս Շնորհալու հասարակական, մշակութային և գրական գործունէութիւնը շատ բազմազան է բնորոշվում է եղել, նա նշանաւոր է որպէս յայտնի քաղաքական և հասարակական գործիչ, բանաստեղծ, հրապարակագիր, հոգեւոր, մանկավարժ և երգահան:

Հասարակական-քաղաքական իմաստով, Ժ-ԺԲ դարերի լուրջ տեղաշարժերն ու լայնորէն տարածուած հերետիկոսական շարժումները՝ բնորոշվում առաջ բերին հասարակական կեանքում և գաղափարախօսութեան մէջ, սկիզբ դնելով հայկական Միջնադարին, որ իր ծեւաւորման մէջ պէտք է յաղթահարէր դարաշրջանի խրթնագոյն հակասութիւններին:

Գեղարուեստական նոր մղումածողութիւնն իր տեսական հիմնաւորումն է ստացել Յովհաննէս Իմաստասէրի «Բան Իմաստութեան» ստեղծագործութեան մէջ, որ խոր և խոր խորութեամբ

ուղղուած էր, մի կողմից, արւեստի դասական փիլիսոփայութեանն ու, միւս կողմից, ազգային գեղարուեստական փորձին:

ԺԲ դարում հայ գրականութիւնն ապրում էր զարգացման նոր շրջան, որ բնութագրում էր աշխարհիկ տարրի հետագայ խորացումը, իրականութեան նոր գեղարուեստական իմաստաւորման աւելի կայուն սկզբունքներով, անհատի հանդէպ ցուցաբերուած համալսի հետաքրքրութեամբ, թեմաթիր սահմանների ընդարձակմամբ, բովանդակութեան հարստացման միտումով, գրական հին ժանրերի ու տեսակների զարգացմամբ, նորերի ստեղծմամբ և քերթողութեան թարմ ձեւերի իւրացմամբ:

Գրականութեան զարգացման այս նոր ժամանակաշրջանի վառ ու բնորոշ արտայայտութիւնը հանդիսացաւ՝ Ներսէս Շնորհալու ստեղծագործութիւնը: Ազգային գեղարուեստական մտածողութեան աւանդութեան վրայ յենուելով, և ստեղծագործութիւնը իւրացնելով համաշխարհային գրականութեան փորձը, Շնորհալին հասաւ գեղարուեստական նոր բարձունքների և շատ բանում կանխորոշեց հայ գրականութեան հետագայ զարգացումը:

Շնորհալու գեղարուեստական ստեղծագործութեան մէջ գոյանում է գեղագիտական մի հետեւողական համակարգ, որ նախ և առաջ-ժամանակի ողով-յանգում է արուեստի մատչելիութեան գաղափարին: Նրա խորունկ համոզմամբ, գրականութեան բուն ծաղկումը կարելի եղաւ միայն բովանդակութեան ու ձևի մատչելիութեան, գրական երկի ոճի ու խօսքային ֆակտուրայի պարզութեան միջոցով: Շնորհալու բանաստեղծական ստեղծագործութիւնն այս գեղագիտական սկզբունքի իմաստաւորումն է:

Շնորհալու լաւագոյն երկերի գլխաւոր բովանդակութիւնը՝ ժողովրդի պատմական ապագան է, որ կանխորոշեց նրանց հայրենասիրական ոգին և քաղաքացիականութիւնը: Նա ժողովրդի կեանքի այժմէական և հրատապ խնդիրներին դիմեց նաև իր հասարակական գործունէութեան մէջ, որ զուգակցեց դարաշրջանի առաջադէմ մտածողութիւնը, խորապէս արտացոլող՝ իր գեղարուեստական ստեղծագործութեանը:

(Շար. սեւ. էջ 3)

ՆԱԽԱԳԱՅ ԱՆՈՒԱՐ ԷԼ ՍԱՏԱԹ

ԱՅՍՕՐ ԵՈՒԿՈՍԼԱԻԻԱ ԿԸ ՄԵԿՆԻ

Պրիոնի մէջ Նախագահ Թիթոյի հետ բանակցութեանց օրակարգին վրայ են՝ Միջին Արեւելի կացութիւնը, ոչ-դիրքաւորեալ երկիրներուն դերը եւ Եգիպտոս - Եուկոսլաւ յարաբերութիւնները:

Եգիպտոսի Նախագահը՝ Մուհամեդ Անուար էլ Սաաթ եւ իր համեստփայլ Տիկիներ, այսօր

ԽԱՉԻԿ ԴԱՅՏԵՆՑ ՅԱՆԿԱՐԾԱՄԱՅ

ԵՐԵՒԱՆ, (ԱՐՄԵՆՓՐԷՍ) -

Հայ գրական անդամուսնի կողմից իր լաւագոյն մշակներից մէկին, Յանկարծամահ եղաւ խաչիկ Դաչտենցը՝ տաղանդաւոր գրողը, շքանշանակալ երկրի հմուտ թարգմանիչն ու բանասէրը:

Դաչտենցը ծնունդ է 1910 թուականին, Արեւմտեան Հայաստանի Սասունի Դաշտաղէմ գիւղում: Մանուկ հասակում գրկուել է ծնողներից և ապաստան գտել Ալեքսանդրապոլի, Թիֆլիսի, Կարսի, Ստեփանաւանի քրքանոցներում: Դեռևս պատանի, 1927-29 թուականներին ուսուցիչ է եղել Շիրակի գիւղերում: Այնուհետև ուսանել է Երևանի պետական համալսարանում, որի պատմա-հասարակական ֆակուլտետը աւարտել է 1933 թուականին:

Խ. Դաչտենցը քաղաքացի է Ուիլքեմ Մարոնի քաղաքացիութիւններ, որոնցմէ մէկը՝ (սիւսիթը լեռներում է)՝ օտարերէնացի կը ցերեկայանէր Սուրբ-Պետրոսի անուն քաղաքին մէջ, Անու գրչին կը պատկանէ Պայրոնը եւ Հայքը՝ ուսումնասիրութիւնը:

Խաչիկ Դաչտենցին համաժողովրդական հանգում բերաւ ժողովրդին վեպը:

Հայաստանի մօտիկ ժամանակներու գործիչներու թեկնածու՝ Խաչիկ Դաչտենց կ'աշխատէր Արուստի Հիմնարկին մէջ, հանդիսանալով անոր շեփախան կեդրոնի բեղմնաւոր աշխատակիցը:

Դաչտենց երկար օտարերէնացի արժանիք աշխատեց կառավարման բաժնում: Խաչիկ Դաչտենցը 1948-49 թվականներին աշխատեց Խաչիկ Դաչտենցի անունի վարժարանում, որի համակարգում էր իր գեղարուեստական ստեղծագործութեանը:

(Շար. սեւ. էջ 4)

Հիմա 28 Մարտ 1974 կը մեկնին Եուկոսլաւիա, երկու օրուան այցելութեան համար, որուն ընթացքին բանակցութիւններ տեղի պիտի ունենան երկու երկիրներուն նախագահներուն միջեւ:

Եգիպտոսի նախագահը՝ Մուհամեդ Անուար էլ Սաաթ եւ իր համեստփայլ Տիկիներ, այսօր

Երբ Եգիպտոսի նախագահը՝ Մուհամեդ Անուար էլ Սաաթ եւ իր համեստփայլ Տիկիներ, այսօր

Երբ Եգիպտոսի նախագահը՝ Մուհամեդ Անուար էլ Սաաթ եւ իր համեստփայլ Տիկիներ, այսօր

NOUVELLE
A partir du 1er AVRIL 1974

MEA

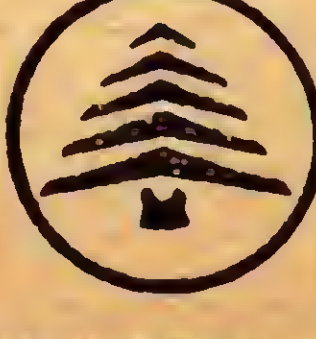
MIDDLE EAST AIRLINES
EST FIERE D'ANNONCER
L'INAUGURATION DE SON VOL

CAIRE ERIVAN

Capitale de l'Arménie

DEUX VOLS HEBDOMADAIRES
TOUS LES LUNDIS ET JEUDIS
DEPART DE BEYROUTH 09.00

Pour plus amples informations et réservations
prière contacter MIDDLE EAST AIRLINES:
LE CAIRE 12 Rue Kasr El Nil - Tél. 49156
ALEX. 8 Avenue El Horreya - Tél. 807802-807829
* VIA BEYROUTH

 MEA

ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՏԵԲԵԹԱԹԵՐԻՐ

ԱՅԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՏԵԲԵԹԱԹԵՐԻՐ

چاهاکیر
جريدة اسبوعية

مر ب ۱۱۱۱ بالقاهرة ۲۰۰۰ ج ۱۳۰۹
صاحبة الامتياز: السيدة عايدة سريديان (بالان)

TCHAHAKIR

HEBDOMADAIRE ARMENIEN

6.P.2111 Le Caire (R.A.U.) - Tel.915013

Adresse Télégraphique TCHAHAKIR, Caire
Rédacteur en chef: SARKIS BALAYAN

Հիմնադրված 1948ին

Տպագրանակ 3000

Արտոնատեր — ԱՅՏԱ ՍԵՐՈՎԱԲԵԱՆ

Ծեփականատեր խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ԳԱԼԱԵԱՆ

Հ. ՈՐ ՇՐՋԱՆ ԹԻՒՒ 522—ՀԻՆԳՇԱՐԹԻ 4 ԱՊՐԻԼ 1974

ՀԱՏԸ 26-ԻՔԷ 3 ԵՂ. ԴԵԿ. ԿԱՄ 25 ԼԻՐ. ԴԵԿ.

عدد رقم 522 — الخميس 4 ابريل 1974

ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱԿԱՆԳՆԵՐ

Ս. ՆԵՐՍԷՍ ՇՆՈՐՀԱԼԻ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻ

ՈԳԵԿՈՉՄԱՆ ՀԱՆԴԻՍՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՀԱՅՈՑ ԹԵՄԻՆ ՄԷՋ

(Մասնաւոր թղթակցութիւն «Հանապիւր»)

Տարւոյներկրորդ դարու մեծ լուսաւորիչ, խորիմաստ աստուածաբան և բանաստեղծ, քաջակորով ազգային գործիչ և հոգեգարդ հայրապետ Ս. Ներսէս Շնորհալիի անձն ու գործը ոգեկոյնելու համար, անձեալ տարիէն ի վեր Ամերիկայի Հայոց Թեմի Առաջնորդարանի և համայնքներու մէջ հանդիսութիւններ կը կազմակերպուին:

Առաջնորդ Սրբազան Դերշ. Տ. Թորգոմ Արք. Մանուկեանի հրահանգով կազմուած Ներսէս Շնորհալիի յիշատակութեան Կեդրոնական Յանձնախումբի կարգադրութեամբ, ցարդ կղած են հետեւեալ ձեռնարկները:

Առաջնորդարանի դահլիճին մէջ, 1973 Սեպտ. 4ին, տեղի ունեցաւ երեկոյթ մը: Խոսեցաւ Հոռոմի Լեւոնեան Վարժարանի Տնօրէն Տ. Ներսէս Վրդ. Սեթեան, Դասախօսը գնահատեց Ներսէս Շնորհալիի գրական վաստակը և ցուցադրեց իր կողմէ առնուած շարժապատկեր մը, որ կու տար տեսարաններ Հոռոմկայէն, ուր ապրած էր Ներսէս Շնորհալին 1150-1173 թուականներուն, որպէս հեղինակ և կաթողիկոս:

Առաջնորդարանի Օժանդակ Միութեան կողմէ Հայ Մշակոյթի Ամսուան առիթով բեմադրուած թատերախաղին առթիւ, հրապարակուեցաւ գրքոյկ մը, ուր զետեղուած էին Շնորհալիի մասին Հայերէն և Անգլերէն լեզուներով գրութիւններ:

Հաստատուեցաւ Թատերական Մրցանք մը, որուն նիւթն ըլլար Շնորհալիի կեանքէն և գործէն թելադրուած դրուագ մը: 26-ազգիներուն յանձնումի ժամկէտ նշանակուած էր Մարտ 31, 1974: Արդէն իսկ ստացուած են կարգ մը ձեռագիրներ:

800 ԱՄԵՐԱԿԻ ՄԵԾ ՀԱՆԴԻՍՈՒԹԻՒՆԸ՝

ՆԻՒ ԵՈՐՔԻ ՄԷՋ

Կեդրոնական Յանձնախումբի նախաձեռնութեամբ Ներսէս Շնորհալի Հայրապետի մահուան 800ամեակի յօանակատուեցաւ 1974, Մարտ 17, Կիրակի առաւօտ, Ս. Վարդան Մայր Տաճարին մէջ: Առաջնորդ Սրբազան Դերշ. Տ. Թորգոմ Արք. Մանուկեանի նախագահութեամբ մատուցուեցաւ Ս. Պատարագ, ապա գործադրուեցաւ Մ ծանուն Հայրապետի յիշատակի գլեկոյման յայտագիրը՝ ի ներկայութեան 400 անձերու:

Յոսկայա ունկնդրուեցաւ Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. վազգէն Ա. Սրբազանցոյն Կարողիկոսի սրբառու կոնդակը, զոր կարդաց Հոգ. Տ. Միսոն Մ. Վրդ. Կրկնեան: Առաջնորդարանին Կոմիտաս Երգչախումբը՝ ղեկավարութեամբ Տոք. Արք. Միսեանի, ներկայացուց փոքր մը շարական: Շնորհալի Հայրապետի յիշատակներէն: Օրուան առաջին բանախօսն էր Տոք. Դեմոք. Պաղենեան, Մանրեալէն, որ խիստ բովանդակալից եւ բարձրաձեւ ելոյթ մը ունեցաւ հայերէն լեզուով: Ներկաները՝ Նախագահ Սրբազան Հօր առաջնորդութեամբ կարդացին՝ յայտագիր-գրքոյկին մէջ պալուած Շնորհալիի Հայերէն եւ Անգլերէն աղօթքները: Ապա Անգլերէն լեզուով խօսեցաւ Փրոֆ. Յակոբ Ներսիսեան, Ոհայոյեան:

Փակման խօսքին մէջ, Առաջնորդ Սրբազան Հայր իր գնահատմանը յայտնեց՝ Կեդրոնական Յանձնախումբին կատարած աշխատանքին համար, եւ օնորհաւորեց բոլոր մասնակցողները:

Յիշատակի ոգեկոյնման այս հանդիսութիւնը վերջացաւ ներկաներուն կողմէ երգուած Տեոմնական Աղօթով:

Մ. Խ. Նիւ Եոքի մեր թղթակիցին ստացած ենք նաեւ պատեհներ՝ Տոք. Դեմոք. Պաղենեանի բանախօսութեան, կատարուած Նիւ Եոքի Մայր Տաճարին մէջ՝ Ս. Ներսէս Շնորհալիի 800ամեակի յօանակատութեան ընթացքին, անցեալ 17 Մարտ 1974:

Թերթիս հեռուէն սահմանափակ ծաւալին պատճառով հնարաւոր չեղաւ մեզի հրատարակել՝ այդ խիստ իմաստալից եւ ուսումնասիրուած բանախօսութիւնը, որ տեղի քան եօր մեկնագրուած մէջ էջեր կը բաղկանայ, եւ որ թերթիս ամբողջական մէկ եւ կէս էջեր կրնայ գրաւել:

ԳԱՀԻՐԷԻ ԸՆԴԱՐՁԱԿՄԱՆ ԾՐԱԳԻՐՆԵՐԸ

ՊԱՏՐԱՍՏ ՊԻՏԻ ԸԼԼԱՆ ԵՐԿՈՒ ՇԱԲԱԹԻՆ

Ազգային շարժման ծրագրի յանձնախումբը Սեկուարքի, 1 Ապրիլ 1974, ճիշտ գումարեց՝ փոխ վարչապետ Տոք. Մոհամէ Ապտէլ Քասեմ Հաքեմի նախագահութեան ներքին, որ տեղեկ վեց ժամ:

Այս ճիւղին ընթացքին յանձնախումբը մասնաւորաբար բնաւարկեց հողագործական արտադրութեանը՝ բամպակին, բրնձին, ցորենին եւ շաքարեղէնին գիններու հարցը, ու յաւելումներ որոնեց, որոնց հետեւանով պետութիւնը 30

միլիոն ոսկիի յաւակցում մը պիտի բերէ հողագործներուն:

Միւս կողմէ յանձնախումբը որոնեց, որ Վերահասարակման Բախարարութիւնը ՄԷԾԸ Գահիրէի ամբողջական յաւակագիծը պատասխանէր երկու տարւոյն ընթացքին, որպէսզի շինութեան համար օտար դրամանքով վաճառելի արտադրութիւններուն մասին սկզբունքներ հաստատէ:

Յանձնախումբը նոյն նախարարութեան խնդրեց որ նախարարութեանը

պատուիրին օրուի՝ Գահիրէի քաղաքային կառուցութիւններէ փախնելուն՝ որոնցմէ ի մասնաւորի «Էլ Սաաթ» փաղաքի շինութեան համար հողաբաժանուածներու յաւակագիծներուն ծրագրերուն:

ՍՐԱՅՏԱԿԱՆ
* * * ՏՄԱՅԱՍՏԱՆ

ՊԱՏՈՒՈԳՐԵՐ

«ԱՐՄԵՆԻԱ»

ԶԵՐՄԱՆԱԿԻ

ԱՆՁՆԱԿԱԶՄԻ ԱՆԴԱՄՆԵՐԻՆ

ԵՐԵՒԱՆ, (ԱՐՄԵՆՓՐԵՍ) .- Հայկական ԽՍՀ գերագոյն խորհրդի նախագահութեան նախագահ Նազուս Թարութեանը, Հայկական ԽՍՀ գերագոյն խորհրդի պատուոգրեր յանձնեց՝ Սեւոպեան Լեւոնի օգնականի ծովային նաւագնացութեան Արմենիա ջերմանալի անճակագրի անդամներին, որոնք այդ պարգիւն արժանացել են՝ ուղեւորներին օրնակելիքէն սպասարկելու համար:

Յանձնելով պատուոգրեր, ընկ. Ն. Թարութեանը ջերմօրէն օրհնահաւուեց՝ Արմենիա ջերմանալի անճակագրի անդամներին բարձր պարգիւն առթիւ, նրանց ցանկացաւ աշխատանքային նորաւոր յայտնութիւններ:

Պարգեւատրուածները կողմից օնորհակալական խօսք ստաց նաւապետ Վ. Մարոնով:

ԼԻԲԱՆԱՆ

ԵՐԵՐ ՀԱՅԵՐ

ԸՆԴԱՆՈՒՐ ՏՆՕՐԷՆ

ՆՇԱՆԱԿՈՒԵՑԱՆ

Լիբանանի Նախարարաց Խորհուրդը երկուշաբթի, 18 Փետր. 1974 իր նիստին կատարեց՝ պետական պաշտօնեաներու նշանակման և տեղափոխութեան լայն շարժում մը, որ ընդգրկեց 124 պաշտօններ:

Այս նշանակումներուն մէջ երեք հայրենակիցներ նշանակուած են ընդհանուր տնօրէն:

Այսպէս, Մելքոն Հազարապետեան նշանակուած է ջրաներկչութեան Նախարարութեան ընդհանուր տնօրէն, Գր. Ալպէր Փապուեան նշանակուած է անդամ Պէրութի մեծ ծրագրերին, որ խորհուրդին, և Գր. Տիգրան Շատարեան նշանակուած է կենդանաբուժական գրասենեակի ընդհանուր տնօրէն:

ՆԱԽԱԳԱՀԸ ԿԱՐԵՒՈՐ ԶԱՌ ՄԸ ԽՍՏԵՑԱԿԻ

Երկէ գիշեր Եգիպտոսի Նախագահը կարեւոր նաւ մը խօսեցաւ Աղեմանդիոյ մէջ, Թերս մամուլի քակ գօնը:

Լաւ պահուած այդ նաւը դեռ արժանանում չէր լալու, չկարողացան այս քիւով հասուածներ տալ Նախագահին նաւին:

ՄԻԶԵՐԿՐԱԿԱՆԸ

ԵՒ ՄԵՂՄԱՑՄԱՆ ՈՒ ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՈՒԹԻՒՆԸ

Սովետ միութեան և միւս ընկերակցական երկրներու զլլաւորութեամբ տարուած յարաւոր պայքարը՝ միջազգային աւելի առողջ կիւմայ մը ստեղծելու համար, որուն զօրավիշ կանգնեցան յառաջդիմական և ժողովրդական բոլոր ուժերը, իր շօշափելի արդիւնքը ապրու վրայ է: Այսօր, աւելի քան երբեք, համաշխարհային խաղաղութիւնը պահպանելու հեռանկարները աւելի ապահով են՝ քան ինչ որ էին տարիներ առաջ: Օրինակներ բազմաթիւ են, Տարբեր ընկերային դրութեամբ երկրներու միջև խաղաղ գոյակցութեան սկզբունքներ, Վիետնամի պատերազմին՝ ի նպաստ իր հերոսական ժողովուրդին վերջանալը, Իսրայէլի ծաւալողապաշտ յաղաթականութեան արդիւնքը եղող Միջին Արեւելիի պատերազմին բարձր վախճանը, ի վերջոյ, Եւրոպայի ապահովութեան և համագործակցութեան խորհրդածողովին գումարումը, ասոնք բոլորը խաղաղ արտադրութիւնն են՝ զրական փոփոխութեանց:

Այս առթիւ, Մոսկուայի խաղաղութեան ուժերուն համաշխարհային համագործակցութեան արտադրութեան իր ճառին մէջ, Լ. Գրեմին յատկանշական կը գտնէ, խաղաղութեան և յառաջդիմութեան իր դիրքը կատարուած այս փոփոխութեանց առթիւ Ասիայ, Աֆրիկէի և Լատին Ամերիկայի խաղաղութեան և իմպերիալիստներու

լուծող նոր թօնափած, նորանկախ երկրներու բերած մեծ մասնակցութիւնը՝ մեղմացումի քաղաքականութեան:

Նոյն գրական դիրքը որդեգրեց ոչ-գերբաւերաւ երկրներու խորհրդածողովը Ալժիր մէջ, մեղմացման քաղաքականութեան հանդէպ:

Սակայն, արձանագրուած այս խաղաղութիւնները չեն թաղանթներ այն իրողութիւնը՝ թէ տակաւին անելիք շատ բան կայ, կանգնելու համար իմպերիալիստ նախարարականները և վայ ազդեցիկները, մարկուս համար պատերազմներուն բոցերը և լեզմացման դրութեամբ համակելու ամբողջ աշխարհը:

Եւրոպայի մէջ, խաղաղութեան պահպանումը ստիպողական կարիք մը եղած է այս ցամաքամասին համար, ուր ժողովուրդները տառապած են ամէն տեսակի պատերազմներէ և զինարշաւներէ:

Ներկայիս, Եւրոպայի Ապահովութեան և Համագործակցութեան Սարկոզի-Միտերանի երկրորդ հանգրուանը՝ մեծ յառաջդիմութիւններ կ'արձանագրէ ժողովրդները, ուր ուղարկուածները կ'երկրորդացած են Ս. Միութեան ներկայացուցած ծրագրին, ինչ կը վերաբերի Եւրոպայի Ապահովութեան հիմունքներուն և պատմեանից ակզբունքներուն Ընդհանուր Յայտարարութիւն, որը Եւրոպայի խաղաղութեան համար գործադրելի (Շար. ան. էջ 3)

Բեմագրիչը կը փոխադրուի
Ամերիկեան Հիւանդանոց, ուր կը
ստանայ. անհրաժեշտ խնամքը 60

Հ.Մ.Մ. Կորովի խազ մը
ցուցադրելով, պարտաթեան մաս-
նեց Միզիարայի կազմը՝ 106-42
պերճախօս արդիւնքով: Կիսախազ՝

0000000000
0000000000
0000000000

ՆԿԱՐԻՉ ԳԱՌՁՈՒ

0000000000
0000000000
0000000000

Արուսիսի Փոքր Հանգրազա-
րան մատենաշարին մէջ, (հո-
րատ. Գրքերի Ազան) լոյս տե-
սաւ գրքոյի մը՝ Գառնուի գո-
ծերէն 15 գուշակութեան վերաբերեալ
թուովներով և ժամ Մարտի
նախը կողմէ ուսումնասիրու-
թեամբ մը։ Այս վերջինէն կը
բաղկեն հետեւեալ մասերը։

Անմահիթար լոյսի մը ցո-
լապատկերը կը յաճի աշխարհի
վրայ։ Ի գոլը միամտութիւն կը
հրճուի թուականին ծիրանի
գոտիով։ Կամուրջները, այսու-
հետեւ, բեկանուած են, որոնք
մեզի կը տանէին լոյսին Աստ-
ւածներուն և գոյնը անծկու-
թեան նշաններ միայն կ'արձակէ
դէպի մեզ։

Անշուշտ Գառնու մէկ չէ,
հարիւր է, և այս նկարիչը կը
կոչուի Լեզէն։ Ուրուականը
երբ կը համարձակէ իր վերջա-

լոյսները, գիտէ երբեմն հազել
ցնծութեան, երբեմն նոյնիսկ
զուարթութեան և հաճոյի ե-
րեւոյթները։ Բայց ինչ որ կը
մնայ այս վաթթոյական ցնծա-
տուններէն, միշտ սրտաբեկութիւն
է, լրումը...

Երեսը քաջ կամ դիմակի
տակ, երբ վաղեմի աշխարհը
ցոյց կուտայ ոսկորը և կամ կը
շարժէ իր զառամութիւնը՝ երի-
տասարդ միտքով ծաղկած ա-
մառով մը, ինչ որ միշտ կու-
գայ Գառնուի կտաւներուն մէջ
և կը պահանջէ իր տեղը, առկա
մեր ցաւին, մեր ժամանակի
դժբախտութեան դէմքն է, ան-
հետաքսած կապոյտին մնացորդ-
ները։

Ենչ որ Գառնու մեզի կը
սորվեցնէ այսպէս փարթաւ-
րէն, այն է թէ չկան Անշու-
թեան տունն է, զոր կը կատա-

րէ։ Ամէն ինչ իր նկարչութեան
մէջ կը հաշակէ, որ գոյութիւն
ունինք ուրիշ աշխարհի մը մէջ
է թէ մեր աշխարհը չկայ։ Բայց
ոչինչ փոխ կ'առնէ գրականու-
թեանէն, անոր ճամբաներէն և
անոր առաքինութիւններէն, այդ
բացակայութիւնը մեզի զգալի
դարձնելու համար։ Նիցէյէ կ'ըսէ
տեղ մը։ «Ըշմարիտ բանաստեղ-

ՆԿԱՐԻՉ ԳԱՌՁՈՒ

ծին համար փոխաբերութիւնը
գրական ձեւ մը չէ, այլ փոխա-
րինական պատկեր մը, զոր ան
իրապէս կը տեսնէ զաղափարին
տեղը։ Ստեղծագործական սլաց-
քը մէկ է և նային է նկարիչին
պարզապէս՝ բանաստեղծին հետ։
Կը կարծէ՞ք այնպէս որ անոնց
աշխատութիւնները պիտի ու-
նենային այդ յարգը և այդ կը-
շիւրը և մեզի պիտի տային բա-
ցարձակը՝ խնձորի մը մէջ, յու-
սաբեկութիւնը՝ գոյգ մը կօշիկի
մէջ։

...Վասնզի, ի վերջոյ, եթէ
Գառնուի յաւակնութիւնը ըլլար

միայն խաղալ՝ որի է գոյնգոյն
լոյս-ստուերի ցոլերովը և ծը-
գելիք ապաւորութիւններովը,
իր գործը քիչ բան պիտի ըլլար։
Գիտի ըլլար լաւ նկարիչ մը,
ի՞նչ մեծ բան։ Բաւական է զոհը
ըլլալ անագորոյն նգովքի մը,
որպէսզի որի է մէկը, այս առ-
հեստին մէջ, հասնի ճարպիկ-
ներու դասակարգին, այսինքն
աստիճանին անոնց՝ որոնք գի-
տեն թէ չի չափաւ պէտք է ընել։

Բայց ինչ ալ ըլլայ Գառ-
նուի նկարչու բացառիկ կա-
րողութիւնը, ան երբեք չէ ա-
նոցմէ, որոնք գիտեն թէ ինչ-
պէս պէտք է ընել և կը հաւանին
սահմանափակուիլ ան գուշա-
կութեան մը յանկերգներուն մէջ։
Ան գիտէ շատ աւելին, գիտէ թէ՛
կը կրկնէ, ի՞նչպէս կ'ըլլայ, կ'ը-
լայ առանց մեզի, մեզմէ դուրս,
հակառակ մեզի, այնքան յաճախ
և այնքան շարունակականօրէն
մեզի դէմ է, երբեմն թերեւս, -
ինչպէս սա խեղճ երկրիչի եր-
տորը, որ խուսափած ըլլալու
է ողբերգութենէ կամ սա դէմքը
կամ կապոյտը սա սրտակին և
բաժակներուն - մեզի համար։

Երբեք պէտք չէ մոռնալ որ
այս մարդը, որուն վրայ այն-
քան կը խօսուի - և ոչ միշտ
յարմարագոյն լեզուով - սկսած
է ամբողջական առանձնութեան
մէջ։ Անպատի մը ճամբուն վը-
րայ, կամ մեռած անտառի մը
պարսպ բացաստանին մէջ կա-
տարեց իր առաջին քայլերը և
քալեց դէպի այն զոր պիտի ը-
լար։ Այն ատեն չկար շեղու-
թով մարդոցը աշխարհը։ Ոչ իսկ
աշխարհը։ Կար ոչինչ, զոր առ-
ւեստը բանի մը պիտի վերածէ,
կար ցուրտ արհեստանոցը, ճեր-
մակ կտաւը, մթին և անկերող՝
ինչպէս կոյրի մը ակնարկը։

...Կը յիշեմ Փրոփանսի
վրայ ցուցահանդէս մը, զոր
ստուալ Փարիզ, 1960ի շուրջ,
կարծեմ։ Այո, Գիտեմբերին էր,

Տաւիտ և Կառնիէի պատկերա-
րանին մէջ։ Այնտեղ կային ե-
րեսուն ջրաներկ թերեւս, որոնք
կը զարմացնէին իրենց բազմ-
փայլով, իրենց խանդավառա-
նով, այն սոսկալի, անգուծ ե-
ղանակէն ետք, զոր Գառնու մե-
զի նուազած էր աշխարհի վե-
րաբեմամբ ամբողջ տասնընեակ
տարի։ Ո՛հ, անտարակոյս, չեմ
յաւանկիր ըսել թէ դիւրին Փը-
րովանս մը եղաւ այդ։ Այն որ
միշտ կը տեսնէ, միշտ կ'ուզէ
ընդունուած սխալ մը։ Այս ցու-
ցահանդէսով չէինք մտնել իս-
կոյն, ոչ աչքով, ոչ միտքով,
հանգստաւէտ աւանդութիւննե-
րուն մէջ, ըլլան անոնք ֆոթոլո-
րային կամ սեզոնական։ Փրո-
վանս մըն էր այդ, որ ոչինչ կը
պարտէր, ոչ թուրքովի և ոչ
թանգարանի ունեկութիւննե-
րուն, ոչինչ՝ ագիտութեան և
ոչինչ՝ հմտութեան։ Սն ծնած էր
արի նայուածքէ մը, ներքուն և
անարատ, ներքին կամ մանա-
ւանդ ներթերուն վրայ։ Ոչինչ
աւելի դիւրին պիտի ըլլար քան
անգործացուցիչ միօրինակու-
թիւն մը։ Բայց այս անգամ ալ,
Գառնու չէր ընդունած ըլլալ
ինչպէս սեռի մը բանաստեղծը,
նոյնպէս և թեմայի մը գերին։

...Չգիտեմ որ նկարէ Գառ-
նու, այսօր մէկը այն նկարիչ-
ներէն՝ որոնց լոյսը բարոյական
է, ջուրը և հացը այնտեղ են,
եռեր։ Ձեռքին հետ, պատրաստ
զանոնք մեզի մատուցանելու,
այս անգամ։ Դժբախտութիւն
կամ երջանկութիւն, անունդ
մարդ է, և արեւ կրնայ դադրիլ
խաբկանք մը ըլլալէ։

Սեփականութիւնը՝ աշխա-
տութեան արգասիքն է։ Եթէ
սեփականութեան հարուած մը
տրուէր, մեռնողը պիտի ըլլար
աշխատութիւնը՝ որ վերածնիլ
տարին է։

Վ. ՀԻԿԿԵ

ՅԻՇԱՏԱԿԻ ՈԳԵԿՈՉՈՒՄ

Ուստի (Միաց. Նահանգներ) մեր հուրիւր եւ գործնական ընկերու-
հիներէն՝ Արուսիսի Նահանգներ, իր սրբելի ամուսնոյն եւ Ս. Ի. Հըրմ-
չակեան հուշակոյտին Ամերիկայի հաւասար ընկեր՝ Ոգր. Վարդան
Նահանգներ մահուան 10րդ տարեկիցին առթիւ, 50 տարեկան հուրիւր
«Ջախակիր» հրատարակութեան ծախսերուն եւ հետեւեալ յիշատակի
ողերը կ'ուզէ իր ոգրացեալ ամուսնոյն։

ԱՍՈՒՍՆՈՅՍ՝ ՈՂԲ. ՎԱՐԴԱՆ ՆԱՃԱՐԵԱՆԻ ՄԱՀՈՒԱՆ 10 ՐԴ ՏԱՐԵԿԻՑԻՆ ԱՌԹԻ

Սիրելի Վարդան,
Բաւ քաջոր յիշատակներդ միշտ թաւր և անմոռանալի են
մեզ համար։
Բող այս տողերը հոտաւէտ ծաղիկներու փուռն մը ըլլան
քու շիրմիդ վրայ։
Քեզ միշտ յիշող վշտահար կինդ՝
Ուստի (Մահու.) ԱՐՈՒՍԵԱԿ ՆԱՃԱՐԵԱՆ

ՄԻ ԶԵՐԿՐԱԿԱՆ ԵՒ ՄԵՆՍԱՑՄԱՆ ՈՒ ԱՊԱՅՈՎՈՒԹԵԱՆ ԲԱՆԱԲԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ (Շարունակութիւն Ա. էջէն)

Իսկական ծրագիր է։ Անոր նշա-
նակութիւնը կ'անցնի եւրոպական
սահմաններէն ալ տեղին։

Այդ սկզբունքները հետեւեալ-
ներն են։

- Հաւասարութիւն պետու-
թեան գերիշխանութեան - Հրա-
ժարում ուժի գործածութենէ կամ
ուժի սպառնալիքէ - Սահմանե-
րու անբռնաբարեկիթութիւն - Հո-
ղային ամբողջականութիւն - Վե-
հերու կարգադրում՝ խաղաղ մի-
ջոցներով - Ներքին հարցերու մի-
ջամուխ չ'ըլլալ - Թարգմանք մարդ-
կային իրաւունքներուն և հիմնա-
կան ազատութեան - Հաւասա-
րութիւն ժողովուրդներու իրա-
ւունքին՝ վճարելու իրենց ճակա-
տագիրը, եւայլն։

Այս սկզբունքներու որդեգր-
ութեամբ, նոր դարաշրջան մը պիտի
բացուի մերոյս իրաւունք պետու-
թեանց առջև, որը մեծ նշանակու-
թիւն պիտի ունենայ այս ցամա-
քամասին համար, նոյնպէս, կրնայ
բարի օրինակ հանդիսանալ՝ լու-
ծելու համար կենսական հարցերը
և խաղաղութիւն հաստատելու մեր
մոլորակի միւս ցամաքամասե-
րուն մէջ եւ։

Ս. Միութիւնը կողմնակից է
նաեւ Ասիոյ մէջ խաղաղութեան
հաստատելու, իբրեւ անմիջական
գործադրութիւն՝ Գանտոնիկի ինք-
նորոշողութեան մէջ Ասիական պե-
տութեանց յայտարարած սկզբ-
ունքներուն, խոստ ուղարկու-
թեան պարզական, դարձնելով իր
բաժանիկը երկրի գերիշխանու-

թեան ու անկախութեանը։

Իբրեւ կենսական նախապայ-
ման՝ յաջող ճիգեր ի գործ դնե-
լու աշխարհի ապահովութեան հա-
մար, Ս. Միութիւնը նկատի առնի
այժմու գոյութիւն ունեցող բոլոր
պատերազմներուն կամ ապագա-
պալի կացութեանց բարեւոյ լու-
ծումը։ Ներկայիս, Միջին Արեւ-
ելքի տագնապին կարգադրու-
թիւնը՝ մեծ կարեւորութիւն ունի,
մասնաւորաբար՝ Միջերկրականի
շրջանին համար։ Իրայլի կողմէ
Արաբ հողերուն գրաւումը և դա-
նոնք իրենց կցելու ընթացքը, կ'ըս-
տեղծեն կացութիւն մը՝ որ տե-
ւականօրէն պատերազմի պայթու-
մին վտանգը կ'ապառնայ։ Ս.
Միութիւնը պարտաւոր է ար-
դար և տեսական խաղաղութեան
մը հաստատումը՝ Միջին Արեւելքի
մէջ, որը իբրեւ գլխաւոր նախա-
պայման կ'ընդգրկէ՝ 1967ին Իս-
րայիլի կողմէ գրաւուած Արաբ
հողերուն վերադարձը և Գազե-
տինի Արաբ Ժողովուրդին արդար
իրաւունքները։ Առանց Միջին Ա-
րեւելքի տագնապին կարգադրու-
թեան, կարելի չէ Միջերկրականը
դարձնել «Սաղաղութեան Մով»
մը։ Աշխարհի գաղափար կողմերը
խաղաղ շրջաններ ստեղծելու գա-
ղափարը՝ զուգահեռ կ'ընթանայ
Ս. Միութեան նախաձեռնութեան,
ինչ կը վերաբերի մերոյս իս-
կոյն մէջ հաւաքական ապահו-
վութեան գոյութիւնի ստեղծելու
Միջերկրականը խաղաղութեան

ծով մը դարձնելու առաջարկները
կը ցուցնեն, այդ շրջանի շատ
մը երկիրներուն մղած պայքարը՝
ապահովութեան ստեղծելու, և Ս.
Միութիւնը կը բաժնէ այդ պայ-
քարը։

Այսուամենայնիւ մարդ
պէտք չէ կոյր ձեւանայ այն իրա-
դութեան դիմաց՝ թէ Միջերկրա-
կան երկիրներէն ոմանք, ՆԱ-
ԹՕԻ յարձակողական և պատե-
րազմական ուխտին մաս կը կազ-
մեն։ ՆԱԹՕԻ խորհուրդներ կան
Մայիսի և Սպանիոյ մէջ, իսկ
Միջերկրականի Արեւելեան մասին
մէջ, Իսրայիլի գործած նախա-
յարձակումը և իր գրաւած Արաբ
հողերը, ճշտող մթնոլորտ մը կ'ըս-
տեղծեն այնտեղ։ Միջերկրական-
եան շատ մը երկիրներ հասու են
այս իրողութեանց և զօրավիզ կը
կանգնին Արաբ երկիրներուն, ո-
րոնք կ'ընդգրկմանան նախապա-
ռակին դէմ, օտար զինուորական
խորհուրդներու և ՆԱԹՕԻ զին-
ւորական զրգուիչ առաջափորձե-
րուն իրենց մղած պայքարին մէջ։

Ահա՛ թէ ինչու, Միջերկրա-
կան խաղաղութեան ծով մը
դարձնելու համար, բնականօրէն,
անհրաժեշտ է ճշուումի աղբիւրնե-
րուն և պատերազմներու սպառ-
նալիքին վերացումը այդ շրջա-
նէն։ Գործը գործ մը չէ և ժամա-
նակի կը կարօտի՝ իր լուծումը
ունենալու համար։

Ինչ կը վերաբերի Ս. Միու-
թեան և Ընկերակցական միւս եր-
կիրներուն, անոնք ամբողջ երկ-
րագունդին վրայ, մեղմացման
ընդլայնումը կ'ընդունին իբրեւ
միւս իրենց գլխաւոր պարտա-
ւորութիւններէն, որպէսզի նոր աղ-
բերն ալ կարենան վայելիլ անոնց
արդիւնքը։

Ն. Մ. Գ. Ա. ԱՆՅՈՒՆՈՎ

NOUVELLE
A partir du 1er AVRIL 1974

MEA

MIDDLE EAST AIRLINES
EST FIERE D'ANNONCER
L'INAUGURATION DE SON VOL

CAIRE* ERIVAN

Capitale de l'Arménie

DEUX VOLS HEBDOMADAIRES
TOUS LES LUNDIS ET JEUDIS
DEPART DE BEYROUTH 09.00

Pour plus amples informations et réservations
prière contacter MIDDLE EAST AIRLINES:
LE CAIRE 12 Rue Kasr El Nil - Tél. 49156
ALEX. 8 Avenue El Horreya - Tél. 807802-807829
* VIA BEYROUTH

MEA

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՏԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

Արտօնատէր — ԱՅՏԱ ՍԵՐՈՎԱԲԵԱՆ

Սեփականատէր խմբագիր — ՍԱՄԳԻՍ ԳԱԼՍԵԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ ԹԻԻ 523—ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 11 ԱՊՐԻԼ 1974

ՀԱՏԸ ՁԵՌՔԷ 3 ԵՂ. ԴՆԿ. ԿԱՄ 35 ԼԻՐ. ԴՆԿ.

عدد رقم ۵۲۳ - الخميس ۱۱ ابریل ۱۹۷۴

ԵԼԵԿՏՐԱՄՈՊԻԼԸ
ՄԵԿՆԱԳԻԾ Է ԴՈՒՐՍ ԳԱԼԻՍ

Երևանի փոլիթեքնիքական ինստիտուտի (Հայկական ՄՍՀ) մասնազետներն ու ուսանողները՝ ելեկտրամոպիլի երեք գործող մանրատպար են նախապատրաստել: ԱՊՆի թղթակիցը զիմեց ելեկտրամոպիլի փորձարանի ղեկավար, էմիլ Տիլաննանին, մի քանի հարցերի պատասխանելու խնդրանքով:

Ինչպիսիք բացառելու առիթներ
բազում երկրների մասնագետներ
հետաքննությունը՝ էլեկտրամագնիս
հանդեպ։

— Պատճառները մի քանիսն
են։ Նախ և առաջ բանեցրած թույլ
նշանակալից զեղծումը միջուկային ա-
պակառուցում սահմանափակելու
էզոտիզմով։ Այս խնդիրը այժմեա-
կան է, յատկապէս քաղաքների
համար, որոնց փողոցներիով շարժ-
ւում են բազմաթիւ մեքենաները։
Անհրաժեշտ է հաշտել առեւել
այն, որ ավտոմոբիլաշինութեան
որընթաց աճն անհուն քանակա-
թեամբ հեղուկ վառելանիւթի ար-
տադրութիւն է պահանջում, իսկ
նրա պաշարները սահմանափակ
են երկրի ընդերքում։ Զ.՝ որ
նախկին ոչ միայն վառելանիւթ է,
այլ և քիմիական արժեքաւոր
հումք, որ պէտք է խնամքով
տնօրինել։ Եւ վերջապէս, էլեկ-
տրամագնիսի արտադրութիւնն ա-
ւելի ածան է նստում, քան ավ-
տամեքենայինը։ Նրա զենկաւարու-
մը պարզ է և չհանգործումը։

յուստի։

Ինչպիսի՞ն է հայ մասնագէտ-
ների նախապատրաստած էլեկտրա-
մոպիլը:

- Առաջին ելակարամուպիրը
800 քիլոկրամ բռնունակութիւն
ունէր, ժամում կտրում էր 65
քիլոմէթր և կարող էր օչխառել
միայն մէկ ժամ, որից յետոյ ուս-
ժակուսակիրը նոր լիցք էր պա-
հանջում: Այս ելակարամուպիրի
փորձարկումները ցոյց տուին՝ ըն-
աւրդում համակարգի գործնական
պիտանիութիւնն ու ելակարամու-
սածից յուսալիութիւնը:

Առաջին ելեկտրամոպիլին ըս-
տեղծելով, մենք ընտրեցինք ահե-
փոփոխ հոսանքի շարժակը, յա-
ջողական գրգռման երկու ելեկ-
տրոական շարժիչով ապահովե-
ցինք մեքենան, ինչ որ թույլ տուեց
հրամարտել մեքենայական օիֆե-
րենցիալից: Շարժիչները դեկավա-
րումը կատարում էր, այսպիսի
կաշռում, լայնամղումային եղա-
նակով: Առաջին ելեկտրամոպիլը
փորձարկուեց տարբեր բնոյթի ու-
ղիների վրայ, մի քանի հազար
քիլոգրամ ճամփայ կալեց ե ց ր յ յ
տուեց բարձր յոսակշիռութիւն ե
արդիւնաւէտութիւն:

Ապա մենք տեսնեցինք մի
երկրորդ տարբերակ՝ փոփոխական

հոսանքի մէկ ասիւնլոցն չարտի-
չով: Այս մեքենան, հակառակ մ
շարք տեխնիկական նորամուծու-
թիւնների և առանձին առանելու-
թիւնների, չարդարացրեց իրեն
և մեր փորձառանը որոշեց կա-
տարելագործին տուեալ մանրա-
տրպարը: Այս երկտորամայիլ
նոր վերափոխութեան վրայ աշ-
խատող մասնագէտների մտայն-
ղացմամբ, մեքենան ունենալու է
չորս առաջատար անիւ, համակ-
ցըւած ամոնետութիւն կատարման
շարժիչներին (այսպէս կոչուած
շարժիչ-անիւ): Սեքենայի ղեկա-
վարումը իրագործուելու է հո-
սանքի յաճախակութեան կարգա-
ւորումով: Միաժամանակ ինտուի-
տուտի մասնագէտները շարունա-
կեցին կատարելագործել առաջին
եղիւրդամայիլի կառուցուածքը:
Առաջին բնութոյցների և համա-
կարգերի հնութայնը բարելա-
ւելով և ուժակուտակիչի լիցքը
տասնապատիկ կրճատող յատուկ
սարք յարմարեցնելով, իրանք ե-
րեւանի ավտոգործարանի ավտո-
մոպիլի հիման վրայ երկտորական
մեքենայի նոր մանրատրպար ըս-
տիւղծեցին:

Կարելի՞ է ասել, թե կլեկ-
սքանոպիկն արդեն չեկոծւած է:

- Հիմնական հարցը, որի վերայ այժմ տքնում են գիտնականները, նոր. ուժային աւելի տասնորդունակ աղբիւրների՝ ուսական կրթչների - որոնումն է. Ըստ էականների, դրանց պատճառով էլ գործը կանգ առաւ ճիշտ է, այս անպատեհութիւնն էս յուսարու արքիւրներ են ձեռք բերուած: Ընտեղութեան են նոր տեսակի ուսական տակիչներ ե շատ ազգութեայից քաւորման սարքեր, ուսնք ուսական կրթչների եւկոսողական հօթորութեան արագ վեականանումն են ապահովում, հիմնականայնին դեռ խնդրը կանի չէ լուծուած համարել:

ԱՐԵՎՈՒՆ, ԵԼԵԿՏՐԱՄՈՒԿԻԼ ԲՍ-
ԵԿԹԵԼՈՒ ՎԵԽԱՏԱՆԳՆԵՐ ՎԱԿԵԼ-
ՈՒ ՄԷՋ՝ ԵՆ ՄՅԵԼ:

- Ո՛ւհ: Մի՛նչ ստեղծող էր
չխառնելու են եկեաբառով ա-
նի ապրողական աղբիւնք զւա-
նու վրայ, եկեաբամոպիլի խն-
իրը կարծէ և լուծուել այլ ճա-
սապաղանքով: Դրանցից մէկը
- (Գար. Խո Կ 4)

• 6059

Ս. ՅԱՐՈՒԹԵԱՆ ՏՕՆԻՆ ԱՌԹԻԻ

157

ՋԵՐՄՈՐԷՆ ԿԸ ԵՆՈՐՀԱՒՈՐԷ ԻՐ ԲՈՒՆՈՐ ԱՇԽԱՏԱԿԻՑՆԵՐԸ
ԸՆԹԵՐՑՈՂՆԵՐԸ ՆԻ ԲԱՐԵՆԱՄՆԵՐԸ

ԱՌԱՋՆՈՐԴԱԿԱՆ ՏԵՂԱՊԱՅԻՆ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆԸ
ՎԱԻԵՐԱՑՈՒԱԾ ՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ
ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ՀԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Այսու կը հաղորդենք, թէ Ներքին Գործոց Նախարարութեան Կրօնական Բաժնի Տնօրէնութիւնը վաւերացուցած է՝ Կերպ. Տ. Ներսէս Ի. Վրդ. Բապուճեանի Առաջնորդական Տեղապահի հանգամանքը: Գտական գրասենեակը պաշտօնական գրութեամբ մը զայս հաղորդած է Առաջնորդարանին:

ԴԻԻԱՆ ԳԱՀԻՐԷԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՐԱՆԻ

«Զահակիր» ջերմօրեն կը ընտրահարէ Գերայ. Տ. Ներսէն Մ. Վրդ.
Բապտիստեանը, եւ կը մազթէ յաջողութիւն եւ արդիւնաւեռ զօրմու
նելութիւն:

ԳԱՀԻՐԷԻ ՄԷՋ

ԹԵՄԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԻ
ՎԵՐՋԻՆ ՆԻՍՏԸ

Գահիրէի Պատկ. Թեմական
Ժողովի վերջին նիստը տեղի
ունեցաւ Ուրբաթ, 29 Մարտ
1974, Վ. Կ. Ժամը 6.30ին,
Ազգային Առաջնորդարանի
Դահլիճին մէջ, նախագահե-
լեան Բեմիս Առաջ. Տեղապահ
Իերպ. Տ. Ներսէն Ծ. Վրդ. Բա-
լուճեանի և աստեղագետ-
Թեմայի Գր. Արթ. Ղըրքեանե-
անի ներկայ էին 18 աշխարհա-
յան և մէկ քրոսկական աղջամներ:

«Տերունական Աղօթք»-ին
 Կար. Գր. Ատենապետը նրստը
 ազուած յայտարարեց և նախ-
 ան օրակարգի անցնիլը, ուրա-
 սուծիլն յայտնեց ի տես երես-
 իռիսաններ. ԳԳ. Լորիս Գարգու-
 ր և Զուէն Գալանանի, որոնք
 յապրինման շրջանէ մը ետք կը
 խանակցէին ժողովին աշխա-
 տանքներուն: Գր. Ատենապետը
 աւել տար ի կատարեալ ապաքինման
 յաղթանքներ ըրաւ երեսփոխան
 Ռ. Ռուբէն Գազազեանին, որ
 ինչ և այժմ ապաքինան և սակայն
 երկայ չէր այդ նիստին:

0044407.-

1. — Կարդացուեցաւ նա-
տորդ Նիստին ատենագրութիւ-
նը և վարկորդուեցաւ:

2.- Ասեճա՛կան գործողու-
նեճե՛ր.- Կարգացուեցան ըս-
պացուած երգիւնամակներ, մի-
ն. էջմիածինէն, որով կը տե-
կեպցուէր որ Ապրիլի վնիւն-
ուն, Իրաքի գոծով Յգիպտոս պի-
ր ժամանեն Սայր Սթոլ Վէ

անապետ՝ Գերշ. Յ. Արսէն Ս
եպո. Գերպէրեան և Վերմիաժին
ախագորի խմբագիր Պր. Արթուր
Հատիտեան և կը խնդրուէր, որ
վերոյիշեալներուն անուններով
հրաւերներ ուղարկուէին, վիզայ
ստացման հասար: Պր. Ատենա-
պետը հաղորդէր՝ որ խնդրուած
հրաւերները արդէն իսկ ուղար-
կուած են: Գալով երկրորդ նս-
մակին, ստորագրողը՝ Պր. Յ.
Սիրբէճեան կը խնդրէր Պատկ.
Թեմական Ժողովէն, որ ազգիս
հոգային կառուածներու յետնեւ
վարձքերու գանձումի դիւրեց-
ման նպատակով Պատկ. Բաղա-
րական Ժողովին կողմէ անու-
ղարկուած մասնաւոր զեղչերու
շարքին կապակցութեամբ ժողո-
ւը որոշում մը չառնէ, նախան
կառուածոց հոգաբարձութեան
կողմէ անգամ մը եւս քննարկու-
մը: Թէ անհրաժեշտ է՝ զեղչեր
որով թէ ոչ, յետնեւ վարձքիւ
լարեալ գանձելու համար:

Որոշուեցաւ այս նամակը
նկնել օրակարգի 6րդ հարցի ըն-
թացքին:

3.- Ազգային Բարեբաններու
յանկի ճգումն եւ պատուոյ ախ-
լակի զեւեղում՝ Ազգ. Առաջնոր-
դարանքն մեզ.- Կարգ մը նրե-
սիտաններու արտայայտ-
մունքներէն ետք, կազմուեցաւ
անձնախումբ մը՝ յաւծիւ ԳԳ.
Հանան Զէյթէնեանի, Տիգրան
Հապիկեանի և Կարօ Ներշէտե-
անի, որուն պաշտօնը պիտի ըլ-
լայ անգամ մը եւ վերադառնա-

ՀԱՅՐԵՆԻ ԱՇԽԱՐՀ

ԵՐԵՒԱՆ. — ԱՄՐԱ ԳԵԼԵԿԻԿ Ե
ՇԱԹԼԻՐԱՄՆ ՀԻՆ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՎՈՒՄԱԿԵԼԸ ՀԻՄՔ Ե ՀԱՆԳԵՒՄԱՅԵԼ ՀԱՎՄԱՆՈՒՆ ՊԱԼԵՍԻՍ ՍԱԽԵՃՈՒՄՆԵՐ: Այդ արեւելե քաղաքի թոր Գր. Նիդա-
գրեանէն: Ինչպէս նշուած է երա-
ժշտական քննադատութիւնը, պա-
լեթին երաժշտութիւնը հիւթեղ է,
բազմերանգ և յագեցուած ժողո-
վըրդական երգերով և պարերով:
Սոյն պալեթը այս խաղաշրջանին
պատի քանադորի Երեանի Օփերա-
յի և Կալեթի թատրոնը:

ԵՐԵՒԱՆ. — Ութնամյայ Աս-
եայ Միասնաշխարհային համերգ
է տուել Երեւանում, մասնակցե-
լով ազգանշխարհային պատանիներ
ընդհանուր համերգին: Նա դաշ-
նակի վրայ կատարել է մի քանի
սեփական խաղեր, որոնցում յաջե-
հանք է եղել, երբ զրն է ին ա-
ռաջին սահմանադրութիւնը: Այ-
ժմ Երեւանի համալսարանի մի
շարք ստանթներ, պարբերի և եր-
գորի հեղինակ է:

.....

թեան ենթարկել ցարդ պատ-
բաստուած ցաւկը և միաժամա-
նակ պրպտուններ կատարել Ա-
ռաջնորդարանի արձանագրու-
թեանց տոմարներուն սէջ, կա-
րելի եղածին չափով լրել ցանկ
մը ունենալու և թեմական ժո-
ղովի յաջորդ նիստին վաւերաց-
ելի ետք միայն սկսելու Ազգ.
Բարեբարներու պատուով տախ-
տակին պատրաստում թիւը:

4.- Հասունեցնիլ բնու-
թիւն. Գր. Կարո Ներէտեան վեր-
դարձուեցաւ հաշուեքննիչ Ա-
ռաջնորդարանիս 1973 և 1974
տարեշրջաններու հաշիւներուն:

5.- Պէտական Պարտաւորութիւր

նկելու հարց. — Այս հարցը լու-
սարանող խնամակ տեղեկագիր-
ից պատրաստած էր Պատկ. Բա-
ղարապակայ ժողովի զանապետ՝
արք. Բրեզանդ Բրուստեան, որ
մարդի բնավորվածին էն առաջ
առաջ Ժողովին, որմէ ետը
ետ զանազան երեսփոխաններու
տուած կարծիքներուն, նկատե-
ով որ անձեռնմխելի գումար-
երը՝ որոնք պահ կը մնան դրա-
ւատանց մէջ, բաւարար չեն հա-
ւաթարքի մեծ կալուած մը
նկելու, Ժողովը որոշեց արժա-
ւարար Չեռական Պարտաթուղ-
ներու վտանգել, որոնք տարե-
ան 5 % գումարով կուտ կա-
պահովեն:

6.- Հոգայից յեցեալ վարձ-
քու վրայ գեղջի հարց.- Պատկ.

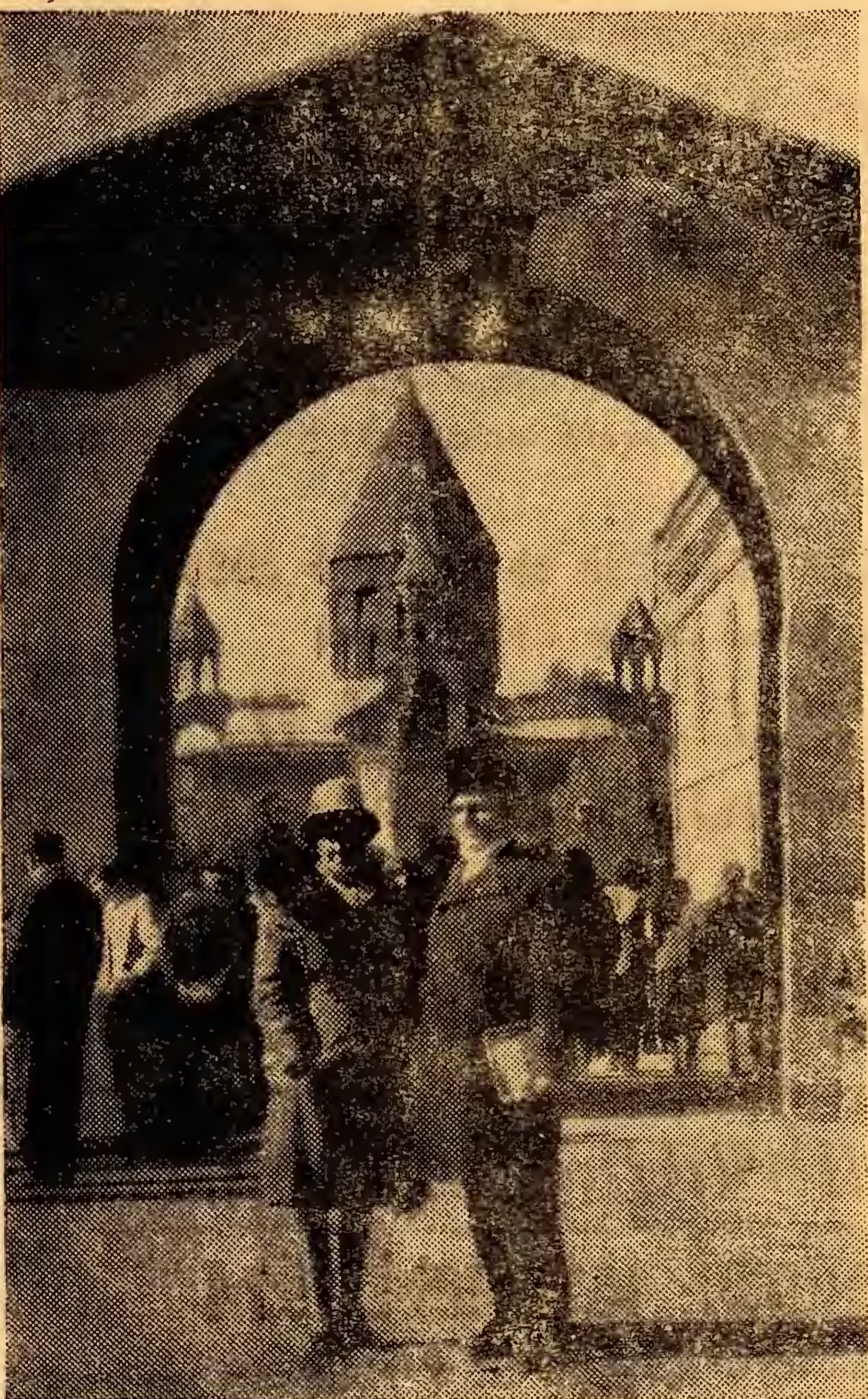
աղաքս կան ժողովը կ'առա-
արկէր, որ անցեալին նման վե-
նիստատուութիւն այն զօղչերը՝
բռնը կը տրուէին (ալ զմե
(Ծար. ԵՍՄ. էջ 2)

ՄԵԾԱԳՈՅՆ ԵՐԱԶՍ ԻՐԱԿԱՆԱՅԱԻ

Տարիներ շարունակ Հայ ժողովուրդը կարծեք թէ ազգային նկարագրին մէկ էրանգը կազմեց զաղթականութիւնը: Գաղթելու օտար երկրներ, կամայ թէ ակամայ համակերպւել տեղւոյն պայմաններուն և նոր կեանք ստեղծել այդ օտար երկրներուն տակ, իրենց սրտերուն մէջ միշտ վառ պահելով հայրենի երկիր վերադառնալու յոյսը: Այդ է պատճառը, որ սկզբնական շրջանի հայ գաղթականները երբեք հանգիստ կեանքի մասին չմտածեցին, գոհացան առօրինակ կարգադրութիւններով՝ որովհետեւ վստահ էին, որ իրենց կեցութիւնը ժամանակաւոր հանգամանք էր ներկայացնէր, և քանի մը տարիէն, քիչ մը դրամ շահելէ ետք, պիտի վերադառնային իրենց ծննդավայրը:

Սակայն տարբեր ճակատագիր վիճակուած էր Հայ ժողովուրդին. և հայ գաղթականը մնաց հոն՝ ուր ժամանակաւոր կայք հաստատուած էր, կամ գաղթեց տարբեր ոչ հարազատ երկիր մը, ուր որ կարծեց թէ աւելի ապահով և հանգիստ կեանք մը կըրնար գտնել:

Իմ կարգին, պատկանելով ճակատին սերունդին, իզմիրի և Յունաստանի որբանոցներէն սկսեալ մինչև օրս բնակութիւն հաստատուած եմ օտար երկրներու մէջ: Աշխատած և ստեղծագործած եմ օտար երկրներու տալ, սակայն միշտ հոգիս մէջ

Տե՛ր եւ Տիկ. Սիմոն Ս. Բաճակեան՝ Ս. Էջմիածնի մէջ

սնուցած և փայփայած էի անպայման Մայր Հայրենիք այցելելու քաղցր երազը: Այդ երազը և կարօտը հետզհետէ սկսած էին անզօպելի գտնաւ և հոգեպէս նեղել զիս: Կը մտածէի որ ելլար տարիներու անխնայ աշխատանքս և գրկած քիչերս մեծապէս վարձատրուած պիտի ըլլային, եթէ ինձի առիթը ընծայուէր անհատական ցուցահանդես մը կազմակերպել Հայրենիքի մէջ, և իմ ստեղծագործութիւնները վստահիլ հայրենի արուեստաբաններու դատաստանին:

Բարեխախտաբար կեանքիս այս մեծադոշն երազը իրականացաւ, շնորհիւ Սփիւռքահայ բիւնի Հեռ Մշակութային Կապի Կոմիտէին և առողջ արտաշնորհաբար նախագահ Պր. Վարդգէս Համազասպեանի:

Տիկինն ու ես հրաւիրուեցանք Մայր Հայրենիք, ուր պիտի ցուցադրուէին իմ 35 իզմիրի տարիներու շինդ է որ տուած եմ բազմաթիւ անհատական ցուցահանդէսներ, և իմ գործերս արժանաբար եմ առաջին մրցանակներու և ոսկեայ մետալներու, սակայն այս մէկը եղակի եղաւ իր տեսակին մէջ: Ներկաները բաղկացած էին հայ պետական անձնաւորութիւններէ, հայ մտաւորականներէ, հայ քննադատներէ և արուեստասէր հայ հասարակութիւնէ: Կեանքիս մէջ այդքան մեծ յաջողութիւն չէի ապրած:

Իրականացած երազս տակաւին երազի եթերային վիճակին մէջ կը պահէ զիս:

Հայրենիք-Սփիւռք փոխարարներու բնան շնորհիւ, սփիւռքահայ բոլոր ժամանակներէն աւելի ինքզինք ապահով և հպարտ կը զգայ իր ազգութեամբ: Եւ այս զգացումը հետզհետէ կը զօրանայ, շնորհիւ Հայրենիքէն հեռաբար սփիւռք ժամանող գիտնականներուն, արուեստագէտներուն, գրագէտներուն և զանազան ճիւղերու մէջ մասնագիտացած հայրենակիցներուն: Այս փոխարարներու բնան շնորհիւ չէ՞ որ արտասահման ապրող կարգ մը հայաճնուող արուեստագէտներ սկսած են, այլևս ճանաչանք մայրաքաղաք, հրապարակաւ արտայայտուիլ իրենց հայկական ծագումին մասին:

Հայրենիքի մեծ դժուարութեամբ ձեռք բերած նաւահաճութեան ի տես, կրնանք անվարան հաստատել, որ ներկայ Հայաստանը կ'ապրի իր վերածնունդը, և հետզհետէ կը կերտէ իր երկրորդ ոսկեգաղթը... եթէ իր այժմու խաղաղութիւնը որեւէ պատճառաւ չվտանգուի:

Մեր այցելութեան ընթացքին, մեր աչքերով տեսնեցինք թէ ինչպէս լերկ լեռներու ժայռոտ լանջերը, շնորհիւ հայ բանուորին տքնալան աշխատանքին, վերածուած են դաշտերու և մրգաստաններու: Հայ շինարարին ճակտին ուղիւ քրտինքով է որ Մայր Հայրենիքի մէջ կառուցուած են և կը կառուցուին հսկայական շէնքեր, հիւանդանոցներ, հանրապետական պարտէզներ, ընդարձակ մարզաւաններ, մեծ պողոտաներ, արուեստական գեղարվեստական շէնքեր ու շատրուաններ: Նիւթեղէն այս կառուցումներու աղբիւրը, Մայր Հայրենիքը մեծ խնայող էր տանի՝ հայ ժողովուրդի մտային և հոգեկան զարգացումը, կրթութեան ու մշակութիւնի ճամբով: Ծառաբարակապական բազմաթիւ գլուխ գործողներու կը հանդիպուէք Մայր Հայրենիքի հողին վրայ: Ժամանակակից ոճով կառուցուած Սարտարապատի և Միքեանակարերգի յուշարձանները, Սասունցի Դաւիթի և Մայր Հայաստանի, ինչպէս նաեւ Վարդան Մամիկոնեանի ու հայ մտաւորականներու արձանները, Պետական Սփիւռք, Սպինդարեանի տնտեսական, և տակաւին զանազան յուշակոթողներ, մեր փոքրիկ Հայաստանի մեծ զարդերն են, որոնց՝ այսօրուան քաղաքակրթական արժեքներն ուղեկցելու սովորականաւորները ըլլալ:

Այս բոլորին մէջ ամենէն աւելի զիս հիացուց և տպաւորեց զուտ հայկական ոճով կառուցուած Սեւրոյ Մաշտոցի անուան Մատենադարանը, որուն սուտքը զետեղուած են հայ մտքի ու հոգիի մեծ ուսման երկրները՝ Ս. Սեպուրով և Ս. Սահակի մեծագործ արձանները: Մատենադարանը, հակառակ իր փոքր տարածութեան, կը նմանի մեծ ժայռի մը մէջ զետեղուած ազամանդեայ շէնքի մը, որ իր արձակած պրիմալային գեղեցիկ ճառագայթներով կը լուսաւորէ հողերը եւ աշխարհի շէնքերը: Դիմադրող ուսման և գիտութեան ծառայներուն:

Յուզումով և մանաւանդ իւր անկեղծութեամբ կը համարձակեմ ըսելու, որ մեր այս փոքրիկ գաղթ-մատենադարանը պիտի չուզէի փոխել Նիւ Յորքի 101 յարկանոց անուանի երկաթէր շէնքի մը Պրիմալային հետ:

Մեծ խորհուրդ արտայայտող յուշարձան մը է Նիւ Յորքի Յուշարձանը, ուր մտապէս կը վառի հայու անմահ յիշատակը խորհրդանշող ջահը, որուն կողքին բոլոր ձեւ խնամքով ընկել չէ քարէ շէնքեր... Որեւէ հայ անկախելի է որ չուզէր և նոյնիսկ շնորհիւ, երբ մտաք գրծե յուշարձանը ներս՝ ուր կը լսուին Կոմիտասի «Տէր, Ողորմեան և այլ կրօնական երգեր՝ հրգուած Լուսինն Զաքարեանի կողմէ: Ճիշդ այդ վայրկեանին, այդ միջոցառման մէջ ակաշխի հասան իմ նահատակուած հօրս, մօրս, եղբայրներուս և քոյրերուս լացի ձայները... և յուշարձանի երկնամերձ երկրորդ թեւին և սեկ ու կէս միլիոն հայ նահատակներու բողոքի ձայնին հետ՝ դէպի երկինք բարձրացան նաեւ իմ ցասումս և պոթկեմս...:

Սօս ամիս մը վայելեցինք Մայր Հայրենիքի ջերմ հիւրասիրութեան հետ՝ բնութեան բարեկեցիկ ու գեղեցիկութիւնները, և այսօր, ամիսներ ետք, երբ կը վերջիլեմ այդ երազային օրերը, այն տպաւորութեան տակ կը գտնուիմ՝ որ մէկ ամսուան ընթացքին եւ ծանօթացայ Հայ ժողովուրդի ամբողջ պատմութեան: Իրապէս որ արդի Հայաստանը մեր ողջ պատմութեան այն բաց պարբեր է, որ քեզ կ'ապրենք ու իր ներկէն Հայ ժողովուրդի անցիկի թէ ներկայի նախնիներով: Իմ ջիւղ փափաքս ու մաղթանքս է որ ամբողջ աշխարհի իմ քոյրերն ու եղբայրները մի թիւ ունենան գէթ մէկ անգամ ընթերցանելու: աշխարհի այդ մեծագոյն պարբեր ՍՄՄՈՆ ՍԱՄՍՈՆԵԱՆ

Նիւ Յորք, Ն Ս. Նկարիչ

ՊՈԼՍՈՒՄՅ ՄՏԱԻՈՐԱԿԱՆՈՒՇԻ ՍՐԲՈՒՇԻ ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ ՈՉ ԵՒՍ Է

Մեքի խո՛ր կսկիծով տեղեկացանք, որ Յունուար ամսուան կէսին Պոլսոյ մէջ իր մահկանացուն կնքած է համայնիկ ծանօթ եւ գործօն անգամուհիներէն՝ Տիկին ՍՐԲՈՒՇԻ ՎԱՐԴԱՆԵԱՆԸ: Խո՛ր սուգի մասեկով ոչ միայն իր ամուսինը, զաւակն ու ազգականական պարագաները, այլեւ ողջ պոլսահայութիւնը, որուն մեակութային, ազգային եւ հասարակական կեանքին գործօն անգամուհիներէն միւր էր:

ՍՐԲՈՒՇԻ ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ

Համազգային ամեն ձեռնարկի, յօբելիական ամեն հանդիսութեանց ներկայ էր ու իր մասնակցութեամբ եւ իր խօսով: Բարձր մեակուած հայուհի մըն էր եւ նոյնատեղ մեծոգի եւ վեհանք: Այս հաստատմանը կ'ընկնէ, որովհետեւ հանդիման ունեցած էր իմ ֆանի մը օտարներ առաջ դիպւածով մը իրեն հետ ծանօթանալու: Գահիրէի մէջ, եւ նոյնիսկ իրեն ընկերակցելու միջոց եւ Ալեքսանդրիայի միջոց եւ Եգիպտոսի պարագաներուն:

Շագկաւորին մէջ ողբացեալ Տիկին Սրբուհին հետ երկար զրոյց ունեցած էինք, մասնաւորաբար բաժնայ ներկայ իրականութեանց տուրջ, ու մօտէն տեղեկացած այնտեղի կացութեան մասին: Մեր խօսակցութիւն մէջ տուեց ճշմարտութիւններ, լրջախոհ եւ նուիրեալ հայուհի: Ալեքսանդրիայ մեր ժամանումին, երբ խնդրեց որ զինքն առաջնորդեմ ծանօթ հայուհի Տիկին Ջաւուհի Ֆեմանեանին բնակարանը, սիրով ընդառաջեցին: Այնտեղ, օտարութիւնի պնդումին վրայ ամենով նստելու միտքով եւ անհոգեմբ երկար: Սրբուհի բարեկամութիւններուն միջոց եղած կարօթի եւ հին յիշատակներու մասին տեղի ունեցած խօսակցութիւնը եւս հետաքրքիր էր ինձ համար: Զիս հրաւիրած էր որ երբ Պոլիս այցելելու առիթը ունենամ, անպայման այցելեմ իրեն ց բնակարանը եւ ծանօթանամ իր բնակարանին հետ:

Աւագ որ մեր այս առաջին հանդիպումը եղաւ նաեւ վերջինը: Մեքի պոլսահայ մամուլէն կը հետեւեցին հասարակական եւ ընկերային իր գործունէութեան:

Հայութեան համար այս արժեքաւոր եւ մեծ կորուստին առիթ՝ մեր ցաւակցութիւնները կը յայտնենք ողբացեալին ամուսնոյն, ողորմեմ եւ Եգիպտոսի պարագաներուն:

ՍԱՐԳԻՍ ՊԱԼԱՆԵԱՆ

«Հանակիր»ի Աղեքսանդրիոյ պատուակալ ներկայացուցիչն ու բողոքակիցն է՝ Պր. ՍԻՆԱՍ ՊԱՆՏՈՅԵԱՆ 33, Սաւա Ջաղլու պող. Հեռ. քի 802199

NOUVELLE

A partir du 1er AVRIL 1974

MEA

MIDDLE EAST AIRLINES
EST FIERE D'ANNONCER
L'INAUGURATION DE SON VOL

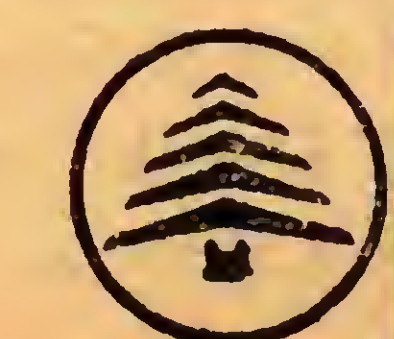
CAIRE ERIVAN

Capitale de l'Arménie

DEUX VOLS HEBDOMADAIRES
TOUS LES LUNDIS ET JEUDIS
DEPART DE BEYROUTH 09.00

Pour plus amples informations et réservations
prière contacter MIDDLE EAST AIRLINES:
LE CAIRE 12 Rue Kasr El Nil - Tél. 49156
ALEX. 8 Avenue El Horreya - Tél. 807802-807829

* VIA BEYROUTH

MEA

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ԱՂԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՏԱԲԱԹԱԹԵՐԻՔ

چاهاکیر

جريدة اسبوعية

من ب. ٢١١١ بالقاهرة ٢٤٤٠ ت ٩١٥-١٣
صاحبة الامتياز: السيدة عايدة سمير بيات (بالانكليزية)

TCHAHAKIR

HEBDOMADAIRE ARMENIEN

B.P. 2111. Le Caire (R.A.U.) - Tel. 915013

Adresse Télégraphique TCHAHAKIR, Cairo
Rédacteur en chef: SARKIS BALAYAN

Արտոնատեր — ԱՅՏԱ ՍԵՐՈՎԱԲԱՆ

Մեխանիկական խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ԳԱԼԱՆԻ

Հիմնադրված 1948 թ.

Տպագրանիշ 3000

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ ԹԻԻ 524 — ՀԻՆԳՇԱՐԹԻ 18 ԱՊՐԻԼ 1974

ՀԱՏԸ 26 ՈՒՐԷ 3 ԵՎ. ԴՏԿ. ԿԱՄ 25 ԼԻՐ. ԴՏԿ.

عدد رقم ٥٢٤ — الخميس ١٨ أبريل ١٩٧٤

ԳՐԻՉԴ ԳԱԼԱՐ ՄՆԱՅ...

US. ԿՈՒՐՏԻԿԵԱՆ

Երկրորդ Համաշխարհային Պատերազմի արիւնահեղ տարիներն էին: Լիպիական կիզի անապատով առաջ էր շարժւում բրիտանական բանակի ջարդու-ւած ու փորձացած մի վաշտ: Սոփից ու ծարաւից տանջահար զինուորները գնում էին ծանր քայլերով, կիզի առաջուտներում տնայնիկ: Ցայրիւ մարդահասանների ծնոքը լինելու է ապրելու յոյսը նրանց առաջ էր մղում զէպի ձգիպտական հողը:

Արձակագիրը արիւնահեղ պատերազմ ու ռազմաճակատային սխրագործութիւններ էր նկարագրում, այլ հոգեբանական փոփոխւած պատկերում էր՝ անգլիական մի վաշտի կենդանի մնացած զինուորների ծանր նահանջը:

Այսպէս, դուք խորապէս ապրում էք զինուորի գործ հաւաքգետնով համահարթուած տարբեր ազգերի մարդկանց ողբերգութիւնը, անհատ զինուորների ճակատագիրը: Նահանջի ճանապարհներին դուք հետզհետէ թափանցում էք անգլիական դրօշի տակ ռազմադաշտ ու դարկուած տարբեր ազգերի մարդկանց հոգիները, հաղորդակից դառնում նրանց մտորումներին, նրանց անասելի տառապանքներին և անխնայ պատերազմի հրձիգներին:

Երիտասարդ արձակագիրը, հասուն գրողի վարպետութեամբ էջ առ էջ կերտում է ազգային իւրայատուկ քննադատութիւններ, վառ ու գունեղ կերպարներ, հոգեբանութիւններ: Իրենց սզգային ու սոցիալական առանձնայատկութիւններով ու աշխարհայեացքով ծեր յիշողութեան մէջ անմոռանալի են մնում նահանջող վաշտի հրամանատար անգլիացի Չեֆը, իտալացի բանուոր Բանտոն, աւստրալացի ռազմիկներ Հիւպերթը, Սամը, աֆրիկացի նեկր Բոմոն, նոր զինանոցի Հարթը: Իրանանցի Տիգրան Արագեանը, եգիպտացի Բասիմը, սիրիացի Նեպիլ ու Ռուհին:

Անգլիացի ծօ Միլլերն ու իտալացի Բանտոն խոսակցութեան ժամանակ իրար շնորհակալ են կոչում: Նեկր Բոմոնի հասկանալի չէ, թէ ինչու են այդպէս կոչում: Անգրագէտ ու միամիտ Բոմոն չի ըմբռնում, որ նրանք, նաև՝ Արագեանը, յառաջդիմական գաղափարներով ոգեշնչուած պարզի ընկերներ են և որ բացի պետութիւնների միջև տեղի ունեցող իր համար անհասկանալի չարիք-պատերազմներից, գոյութիւն ունեն

ենալ հասարակարգային պայքար պատերազմ աշխատանքի ազատագրման ու գաղութատիրութեան դէմ:

Այս վէպը արտասանմանում ապրող և Աֆրիկայում պատերազմական իրադարձութիւններին մօտ/կից հետեւող գրողի անմիջական տպաւորութիւնների արդիւն է, և չորմոլութեամբ ընդունուեց Բէլ խորհրդահայ ընթերցողների, թէ գրական քննադատութեան կողմից և ուսուցիչներին հրատարակւեց Մոսկուայում:

Այսպէս, բաւական տարի առաջ Վենապոսում վէպով գրականութիւն մտաւ՝ արարական աշխարհից հայրենադարձ Ստեփան Ալաջաբեանը, որի ծննդեան 50 ամեակը լրացաւ օրերս:

Ալաջաբեանը գրական փորձերն սկսեց տակաւին պատանի հասակում, իր ծննդավայր Հաւլայ քաղաքում: Այստեղ, 1942 թ. լոյս տեսաւ նրա բանաստեղծութիւնների ժողովածուն՝ «Վշտի Մարիկները»:

Վշտի այդ քնքոյշ ծաղիկները դժգոյն էին, անժամանակ թառամելու եկեալով: Հայրենի հողն էր, որ կենսահիթ ու գոյն տուեց այդ դարիկ ու վշտահար ծաղիկներին, բազմապատկեց երիտասարդ գրողի ստեղծագործական ուժերը: Ուսման, գեղագիտական դաստիարակութեան ծարաւ երիտասարդը հրաշալուորութիւն ստացաւ սովորելու իր մտաւոր ու հոգեկան հորիզոնները: 1951 թ. նա աւարտեց Երևանի Գեղական Համալրարարական Բանասիրական Ֆակուլտետը և ապա Մոսկուայի գրական բարձրագույն դասընթացները:

Անգամ երկու տասնամեակներ Ստեփան Ալաջաբեանի համար եղան էսթետիկական որոնումների, գեղարուեստական նորարար իրագործումների տարիներ: Աւելի տալածուն ու խորաթափանց դարձան նրա գեղագիտական հասկացքը, գեղեցիկի քննադատը ու գեղարուեստական նպատակամտութիւնը: Նա սկսեց աւելի ջանք ու մտերիմ խօսել իր ընթերցողի հետ, հաճելի տեղ ու կորով տուեց ընթերցողին:

Արգասաւոր եղաւ Ալաջաբեանի գրիչը: Վերջին երեք հոգեւորականներին նա հեղինակեց հինգ-վեց վկայ ու վիպակ, բազմաթիւ պատմութեաններ, ակնարկներ ու յօդուածներ, արձագանգեց ժամանակի գրական ու քաղաքական հարցերին:

(Շարունակ էջ 4)

ՍՈՒՐԲ ԶԱՏԻԿԸ ԳԱՀԻՐԷԻ ՄԷՋ

Սուրբ Թարգման Տօնը մեծ յուզող նշանակաւ Գահիրէի մէջ, Կիրակի, 14 Ապրիլ 1974, Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցիին մէջ, ի ներկայութեան հոծ թիւով հաւատացեալներու, կատարւեցաւ հանդիսաւոր Ս. Գատարագի Քեմիս Առաջնորդական Տեղապահը՝ Գեորգի Տ. Ներսէս Ս. Վրդ. Բապունճեան պատարագեց և խիստ իմաստալից քարոզ մը խօսեցաւ, շեշտելով թէ մեր եկեղեցւոյ հաւատաւորն իր կողմէ Գրիգորի Սուրբ Թարգման Տօնը իրականութեամբ իրականութեամբ:

Անցան Շնորհալիւ երգչախումբին կողմէ, ղեկավարութեամբ Ս. Եղ. Թակոբեանի և երգչախումբի թեմա՝ Տիգրան Շամիրամ Դարմանեանի:

Գատարագի աւարտին, պատարագի Հայր Սուրբ Եկեղեցական Թափօրով առաջնորդութեամբ Ազգ. Առաջնորդարանին զանգեց, ուր տեղի ունեցաւ տնայնէջ:

Տօնական այս առթիւ, յանուն Ազգ. Իշխանութեան, շնորհաւորանքի խօսք քրաւ, Գառ. Քաղաքական Ժողովին առնակեալը՝ Գր. Հայկազուն Գրեքեան:

Ապա բոլոր ներկաները, Ս. Թարգման տօնին առթիւ զիրար շնորհաւորելէ և Հայր Սուրբին աջը համբուրելէ ետք մեկնեցան:

Աղեքանդը լայն սեղի տակաւին չէ հասած Քղթակցութիւնը, սակայն կը տեղեկանաւ, որ այնտեղ էս մեծ յուզող տօնակատարուած է Ս. Զատիկը, Ս. Գողոս-Գնարոն եկեղեցիին մէջ: Գատարագած և քարոզած է Գեորգի Տ. Տաւէն Ս. Յայ. Ջինչիւնեան, իսկ Գեղեցողութիւնները կատարուած են «Լուսաւորիչ» երգչախումբին կողմէ, ղեկավարութեամբ Գր. Դանդա Գեղբեկեանի:

ՀԱՆԴԻՊՈՒՄ ԱՄԵՆԱԸՆՏԻՐԻՆ ՀԵՏ

Մոսկուայի Բուեկիի անուան ճուրք արուեստներու քանդաւանին մէջ ցուցադրուած՝ Թուր Անի Ամոնի դամբարանին գտնուող կրօնական նշանակութեամբ բազմաթիւ այցելուներ: Անցնող երեւոյթական ամսուայ ընթացքին, աւելի քան 600-800 հոգի այցելած են յիշեալ քանդաւանը: Անոն ոչ միայն վիճակաւորներ, արուեստի իւնադասներ, արձանագործներ, արուեստագետներ կը հաճեն, այլ նաեւ՝ գործարարներ, պատեմական, ուսանողներ, զարդակաւորներ և ծառայողներ: Զարաւարտեալական ձեռնարկութեանց, ազատակերտ, կրթական և զանազան ուրիշ հաստատութեանց ամբողջ հաւաքականութիւններ կը փափաքին տեսնել հին Սգիպտոսի մեկուորի գտնուածը:

Քանդաւանին անձնակազմը մասնաւոր կարգադրութիւններ բաւ Մոսկուայի Մեթոյի աշխատողներուն, ինչպէս նաեւ՝ Լիւխաշեւ ինժեաներուն և Բերդաւալա Ռազա հիւսուածքի զարմարներուն, որպէսզի կարենան այցելել քանդաւանը, Հին եգիպտական արուեստի գլուխ գործընդեր՝ մեծ հետաքրքրութիւն յառաջացուցին Սովետ շահ մը քաղաքներու ժողովուրդներուն մէջ:

Բուեկիի քանդաւանը, ինչ-

պէս նաեւ՝ Մոսկուայի հեռուստացոյցը, հազարաւոր նամակներ կ'ստանան Սովետ ժողովուրդէն, խնդրելով հեռուստացոյցի տեղեկացնել՝ հին արուեստներուն անգլագական և իրենց տեսակին մէջ եզակի կտորները:

Վերջեւ, հեռուստացոյցի մը տակաւ յայտագրութեան եզով՝ «Թանգարաններ և Յուլահանդեսներ» ճուրքուած էր Թուր Անի Ամոնի դամբարանի գտնուածը: Յայտագրը ներկայացուած էր Բուեկիի ճուրք արուեստներու քանդաւանին վարիչ՝ Իրինա Անթոնովայի կողմէ: Ան բաւ քի Գառնի քանդաւանին ազգին առաւանդներու ցուցադրութիւնը՝ նաեւ կելի իրադարձութիւն մը և Սովետ մայրաքաղաքի մեկուորային կենտրոնէն մէջ, եւ, միեւնոյն ժամանակ, ապրող օրինակ է՝ Ս. Միութեան նախաձեռնած մեկուորային փոխանակումը լայնածաւալ ծրագրին: Այս ցուցահանդէսին՝ Ս. Միութեան մէջ կազմակերպումը, Սովետ եւ Արաբ ժողովուրդներուն միջեւ գոյութիւն ունեցող բարեկամութեան և համագործակցութեան մեկ ուրիշ առաջադրութիւն է: Սովետ ժողովուրդը՝ յարգանքի խորունկ զգացումներ կը օժտէ՝ Սգիպտոսի Արաբ Հանրապետութեան ժողովուրդին նկատմամբ եւ մեծ հետաքրքրութիւններով:

Բերդաւալա կը ցուցադրէ հանդէպ անոր մեկուորի եւ արուեստին:

Իրինա Անթոնովա հեռուստացոյցը դիտողներուն պարզեց տեսնելի այն աշխատանքը, որ Սովետ եւ Սգիպտոսի մասնագետները «Թուր Անի» քանդաւանին մէջ, ցուցահանդէսի բացման նախօրեակ օրերուն:

Մահին աղօս լոյսերը եւ սեւ պատ մը, իբրեւ խոր կը ծառայեն ցուցադրութեան զիւարտ առանցք կազմող՝ երեսասարդ փառաւորին լուսաւորուած դմբին: Թուր Անի Ամոնի ոսկեղ քանդակը՝ ցուցահանդէսի արժեւոր կտորներէն միւս է և եգիպտական հին մեկուորի այս գլուխ գործընդ է որ հեռուստացոյցը դիտողները սպասեմ ծառայող եզակի մասնակցութեան հետ: Անոն ցուցադրուած են քանդաւանին 5 տախտակներուն մէջ, նկարներ՝ այցելուներուն կը ծանօթացնեն Քաղաքացի Հովիթին մէջ կատարուած պեղումներու աշխատանքին մեկ մասին, ուր 1922 թուականի և 1923 թ. յատարուեցաւ հրեւեգիական ամենատեւաւոր յայտնութիւններէն միւս:

Հեռուստացոյցը դիտողները տեսնել իրենց պատեմականներուն վրայ ցուցադրուած 50 եզակի կտորներ, որոնք կը պատկերեն իրենց բարձրագոյն արուեստի ժառանգութեամբ: 3000 օտարաւոր արաւորուած փայլուն այս գլուխ գործընդը, իրաւում կը պատկերեն եւ կը վկայեն հին ոսկերիչներուն, արուեստագետներուն եւ արձանագործներուն հաւատարմութիւնը: Անոն արուեստագիտական ինժեաներէն գործեր են:

Սովետ ժողովուրդներու ծառայողները՝ հին եգիպտացի արուեստներուն արագած գլուխ գործընդներուն հետ, բաւ էկասերինա Ֆուրցեւա, Ս. Միութեան Մեկուորի նախարարին, անկախաւ պիտի զարգացնէ Սովետ եւ Սգիպտական մեկուորային կապերը:

Ն. Մ. Գ.

ՀԱՅԱՍՏԱՆ ՎԵԹԵՐԱՆ ԸՆԿԵՐԱՆԵՐ՝ ՅԱՎՈՐ ԽԱՅՄԱՆԵԱՆԻ ԵՒ ԱԻԱԳ ԶԵՔՃԵՆԵԱՆԻ Ի ՊԱՏԻ ՅՈՐԵԼԻՆԱԿԱՆ ՀԱՆԴԻՍՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ուրախութեամբ կը տեղեկանանք, որ Ս. Դ. Հնչ. Կուսակցութեան Դամասկոսի Շրջանի Վարիչ Մարմինը նախաձեռնութեամբ, յառաջիկայ 20 և 21 Ապրիլ 1974, յորելիական շաբաթ հանդիսութիւններ տեղի պիտի ունենան Դամասկոսի մէջ, մասնակցութեամբ տեղւոյն մասնաճիւղի և երիտասարդական մշակութային և մարզական միութիւններուն:

Այս հանդիսութեանց մեծ թիւով հրաւիրեալներ ևս պիտի ըլլան արտասանմանը:

Դամասկոս 10 Ապրիլ 1974

Թ. ՂԱԿԻՏ

0063

ՄԱԿ-Ի ՄԱՐԴԿԱՅԻՆ ԻՐԱԽԱՆՑ ՊԱՇՏՊԱՆՆԵՐՈՒՆ ՈՒՐԱՑՈՒՄԸ

(Մասնաւոր քննարկումներ «Հանրապետության»)

Մեզի յայտնի էր, որ տարիներ առաջ Միտիսի Ազգային կազմակերպության (ՄԱԿ) հիմնադրումից մեր յանձն առած էր ըստուգելու, թէ աշխարհի մէջ ո՞րքան ցեղասպանութիւններ կատարւած են, ո՞րք, կամ որո՞նց կողմէն Սոյն գործին հետազոտութեան պարտականութիւնը տրուած էր ուկրաինացի Նիկոլայ Ռուսալիսկոյին, որ առաջին տեղեկագիրը ներկայացուցած էր:

Սակայն այդ զեկոյցին արդիւնքը եղած էր այն, որ Թուրքիոյ կողմէ 1915ի Ապրիլի մէջ Մեծ Եղեռնի 2.000.000 հայերու դէմ գործարարուած անագորոշ ցեղասպանութեան մասին իրողութիւնը զանց առնուած էր խորհրդաւոր դիտումներով, կամ ներկայացուածը. Իբր թէ քա՛հ մը հայերու սպանութիւն է եղած՝ զուցէ արկածով կամ այլ առիթներով: Կը թուէր, թէ ամէն զգուշութիւն ձեռք առնուած էր Թուրք ցեղասպաններու ճիշդագոյն դէմքը ծածկելու համար:

Բարեբախտաբար հիմնադրումից յաջորդող տարիներ այդ քննութեան արդիւնքն անբաւարար նկատելով, ստիպած էին նոյն յանձնառուն՝ Նիկոլայ Ռուսալիսկոյին, որ խոր ուսումնասիրութեան ենթարկէ հարցը՝ ճշմարտութիւնը երեւան հանելու համար:

Նիկոլայ Ռուսալիսկոյի վերջին ժողովը, լսու Վաշինգտոն քաղաքի խմբագրական բաժնատնիցէն, կայացած է Ժնևի մէջ, 1973ի Մեծամեծերին նկատի առնելու համար ցեղասպանութեան ստույգ վիճակագրութիւնը, որ Հայկական Խորհրդը հետեւեալ կերպով ներկայացւած է 30րդ պարբերութեան մէջ:

«Ինչ կը վերաբերի արդի դարաօրացին, մարդ կրնայ ճշել գոյութիւնը՝ յարաբերաբար հարուստ փաստագրութեան մը ուր կապ ունի հայերու շարժումն հետ, որոնք ցարգումն են ցեղասպանութեան առաջին պարագան բանեցողութեան դարուն մէջ»:

Այս բնորոշ յայտարարութիւնը կը վաւերացուի միաձայնութեամբ, ենթադրութեան մեր իրողութեան կողմէ, բացի Փաշինյանի ուժեղ միտքի տեր Նիկոլայ Ռուսալիսկոյի, որ կը պնդէր Թուրքական ուսումնարանի տեսակետին վրայ:

Այս վաւերական տեղեկագիրն, ըստ կարգին, կը բերուի ՄԱԿի Մարդկային Իրաւացի Պաշտպանութեան Յանձնախումբին նկատմունքներով: Ահաւորելի, այստեղ է, որ իրողութեան ճիշդագոյնը կը մարին և խառնուի ստույգները իրենց բոլոր մեղմանքներով հրապարակ կու գան ԱՐԴԱՐՈՒԹՅՈՒՆԸ գերեզմանելու անյաբ տնեւով: Ինչ խեղճ կատակութիւն, ԱՐԴԱՐՈՒԹՅՈՒՆԸ թաղէ... բայց, ի՞նչ ուղիով հասնուի ներքին ամենախոր մտնողներու մէջ ալ միտքին ԱՐԴԱՐՈՒԹՅՈՒՆԸ, Ան պիտի ծագի ամենաբարձր լեռնագագաթներէ ու վրայէն, հրաշքի աւրազնդի նման:

Յիշեալ խառնակութեան միջավայրին մէջ, Լեոն Բելիշեանի հետազոտող աչքը յայտնաբերած է շատ մը իրողութիւններ, ինչպէս նաեւ Թուրք Օսման Եալիզի անունով մէկու մը մասին, որ «հնչում» բանեցուցած է Ամերիկայի և ուրիշ մեծ ու փոքր ազգերու ներկայացուցիչներուն վրայ՝ չեղեալ համարելու համար հայ ազգին դէմ գործուած ցեղասպանութեան մասին փաստը պարունակող 30րդ պարբերութիւնը: Սակայն ի՞նչ «հնչում» մասին է խոսքը, քանի որ Թուրքիան ուրիշներու յենալանով կանգնած թու կերկր մըն է: Հաւանաբար կարելի է խօսիլ միայն Թուրքական կաշառքի, Թուրքացի խառնակութեան մասին և այլն: Ուստի, իրաւանց պաշտպանութեան խորհուրդները կարող էին իրենց խափանարարի դերը կատարել՝ առանց վարանումի, առանց արգելքի, քանի որ հայ իրաւագործը ու բազմիցս խոշտանգուած գոհ, ո՛չ մէկ ներկայացուցիչ ունի ՄԱԿի մէջ: Ինչ ալ ըլլան սակայն դրդապատճառները, Մարտ 6, 1974 թ. սկզբին Նիկոլայ Ռուսալիսկոյի իրաւանց Պաշտպանութեան Յանձնախումբին իր ստեղծած անպատշաճ մթնոլորտին ու խաթմումին մէջ կատարած է ուրաջումը՝ ենթադրութեան մեր տեղեկագրին 30րդ պարբերութեան:

Հայ իրաւագործը զոհին դէմ քուլարկոյններէ եղած են՝ Փաշինյանը, Նիկիթին, Էքզիսթը, Աւստրիան, Հիդրաւաւը, Իրանը, Իրաքը, Թունիզը, մասնաւոր Ռուսիան, որ իր ազատագրումը Հիթլերի լուծէն, մասամբ կը պարտի իւր մարտիկներու թափած աւրանին, սակայն ան այսօր, իբր «երախտագիտութիւն» իր թանաւոր կիծը կը ցուցադրէ արդար դատի մը հանդէպ, որ հայունն է:

ՄԱԿի մէջ կատարուած այս խորհրդաժողովը նորութիւն մը չէ անշուշտ հայ ժողովուրդին համար. յարե՞րդ ան սեւած է ըստ աւելի մեծ ողբերգութիւններ, ինչ որ կրնանք փաստել լսել, հայ ժողովուրդը ո՛չ միայն հեռու է յուսահատութենէ, այլև զօրացած կամքով ու միանշանակութեամբ պիտի պայքարի անը՛ղ համար, միշտ ԶԱՅԱԿԱՆ ԴԱՏԱԻ ՅԱՂԱՔԱՆԱԿԻ՝ ի հեծուկ Թուրքական խաբարայու եւս հետեւողներուն, որոնց նպատակը ուրիշ բան չէ. էթնոց ցեղասպանութեան օրինականացումը աշխարհի վրայ:

Նիւ Եոթ, Ն. Ս.

ՈՍԿԱՆ ԹՈՎՀԱՆԵՍՈՒՆ

ՖԻԼՄ «ԱՐԱՐԱՏ»-Ի ՄԱՍԻՆ

ԵՐԵՒԱՆ (ԱՐՄԵՆՓԻԼՄ)։— Հեռուստատեսային ֆիլմերու «Երեւան» միւստրումը Մարտ 19ին ներկայացուց իր նոր աշխատանքներէն մէկը: «Արարատ» մէկ ժամանակ փաստագրական ժապաւէնը կը պատմէ 1973 թուականի ԽՍՀՄ-ի Արարատի և Բաժակապի քաղաքներէ (Արարատ քաղաքի թիւ 1 մասին):

Անցած ամբողջ խաղաղութեան ընթացքին, օգիւծութեան երբ հայ ֆուլբոլիստներուն նկատման հետեւ են երեւանի և երկրի այլ քաղաքներու մէջ, ուր խաղացած են անոնք:

0065

ԿԵԱՆՔ

ԲՈՂՈՐԻ

ՀԱՄԱՐ

ՈՌՈՂԵՐԹ ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ

Երեւանի երկաթուղային կայանի թաղամասում անուանի մարդ է փոսթատար Նշանը: Բարի ժպիտը դէմքին, տնից-տուն անցնելով, նա պարզում է նամակ և հեռագիր, լրագիր ու հանդէս, լմտաւալով տեղեկանալ ինչպէ՛ս են ծանօթները, համալսարանում քննութիւնն ի՞նչ ստացաւ տղան, ի՞նչ ունեցաւ հարսը, կամ ինչպէ՛ս է հիւանդ ծերունին, մի խօսքով՝ ամբողջ ճանապարհին ապրում են մարդիկ, որոնց հանդիպելիս, օրը կարծես լըցւում է ինչ-որ անհրաժեշտ ու թանկ բանով... Այսպէ՛ս տաքընտանիք տարի շարունակ:

47ին էր: Այդ օրերը յիշելիս, Նշանը պատկերաւոր աւսում է: Հայրենիքի նա՛մը եւ

լանք, հայա՛ն՝ Մասիսա՛մօտ Մայր Հայաստան... Հայրենիք եկաւ Սալոնիկից: Եւ հայրենիքում նոր հասցէ կախեց իր նոր զբոսանք, տունը հետգիւնէ լցուց մանուկների աղմուկով... Յետոյ, փոսթատարի պայուսակն ուսած, շտապեց մարդկանց մօտ՝ նոր հասցէներ փնտրելու, նրանց հետ բաժանելու կնաքի կարօտներն ու հոգսերը...

Եւ այսօր Նշան Այտինճեանի անունը, որպէս ճանաչուած փոսթատարի, բարի գրանցում է գտել փոսթատան հիշգրտող բաժանմունքի պատուոյ գրքում:

Այսօր նրա մասին ակնածանքով են խօսում նաեւ երգերաժշտութեան սիրահարները: Բազմաթիւ են նամակները, որ եկել ու գալիս են հայրենի հեռուստատեսութեան հասցէով:

Մարդիկ խնդրում են կրկին ու կրկին կապույտ էկրան հրաւիրել խմբավար Նշանին և նրա ընկերներին, որոնք հանդէս գալով հեռուստատեսութեամբ, հմայեցին հազարաւոր սրտեր...

Փոսթատարներ ժիրայրն ու Համարձուցը, Միհրանն ու միւսները, որոնք նոյնպէս հայրենադարձել են Յունաստանի տարբեր քաղաքներից, իրենց ինքնագործ արուեստով շատերի համակրանքն են նուանել: Նշանը արդէն որբորդ անգամ հրաւիրուել են սթուտար և այնտեղից հեռուստատեսողներին համար հնչեցրել յուսակաւ ժողովրդական հանելի մեղեդիները:

Եւ ամէն անգամ հաղորդավարուհին ժպիտով յայտարարել է. «Երգում է մայրաքաղաքի փոսթատան ժողորմը երեւել խումբը՝ ղեկավարութեամբ գերազանցիկ փոսթատար Նշան Այտինճեանի...»: Նորից նոր առաւօտ: Նորից մարդկանց հետ...

- Բարով տեսանք...
- Բարեւ, Նշան:
- Նորից ե՞րբ պիտի լսենք:
- Է, լա՛ւ էր, հարցնում է Նշանը թերթերի ու նամակների տրցակը թեւատակին, դէմքին նոյն բարի ու ծանօթ ժըպիտը...

Ծանօթ մարդիկ՝ ուրախ ու սրտամօտ, գլխով են անում. «Էլի ելոյ՞թ ունեցէր...»:

— Գիտի ունենանք, հարկաւ... Ասացին՝ մէկ ամիսէն նորէն պիտի երգենք...

Նշանը գոհ ու վաստակած իրենում է տնից-տուն տար երեկոյի հետ երկարելով մարդկանց ճանապարհին...

ԱՐԺԱՆԻ ԵՕԹԱՆԱՍՈՒՆՍՄԵԱԿԸ

ԸՆԿԵՐ ԵՐ. ՄԻՒԽԹԱՐԵԱՆ-ԿԱՐՄՐԱԿԻ ԾՆՆԴԵԱՆ 70 ԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻԻ

Այս օրերուն, ժողովրդային յարգանքի հանդիսութիւն էլ կատարուի Սան Փաւլոյի մէջ (Պրագայի), ծննդեան եօթանասունամակին առթիւ յարգելի դէմքի մը՝ որուն քանի բանի անգամներ հրաւիրեցին, Է՛ւնեւալու մեր մէջ. խօսելու մեր գաղափարախօսութեան շուրջ մօզի դամար, երիտասարդութեան համար:

1934 թուականէն կը գրէ, կը խօսի, կը բանալուս բոցաշունչ այն սրտառաւելը, զիսկ վար գործընը որ «Շարժում»-ի դրամադուրիստ և անոր բաժանորդագրութեան արշաւի կատարեց գործնական յաջողութեան, տիրեց բնութեան, ունեւորութեան լուրջէն հեռաբերքներով ու յարգունցաւ իր պատուարներ յատկութիւններուն համար:

Քառասուն տարիներ մեզ կը բաժնեն այն թուականէն, երբ ան մեզի այցելեց կուսակցական առաքելութեամբ:

Անցնող տարիները իրենց հետքերը դրոշմաւ են ինչպէս մեր՝ բոլոր տարեցներուն, նաեւ անոր, բայց կայ ու կը մնայ սակայն ընկ. Կարմրակիւն մէջ ցայտուն կամք մը, բողբոջող սիրտ մը աննուստ ու պայծառ ուղի. գիծ մը՝ ժողովուրդին ու ազգին ծառայող, որ կ'անտեսէ տարիները, գործի ծանրութիւնը:

Շատ մօտէն ծանօթացանք անոր, որ եղաւ խանդավառ ինք, խրախուսողը, Ան բնութեւն, աւելումներէն, պատգամեց ձեռնարկեան պայծառ ուղիքով, հայրենիքի լոյս իրականութիւնը:

Այս փառաւոր եօթանասունամակին լեւ կարող ընչել հրատարակութիւնը՝ Հարաւ-Ամերիկայի Հնչակեան նախկին օրկան «Կայծառ», ժողովրդաւորէր պարբերականին՝ որ իր էջերէն լոյս սփռեց Խ. Հայաստանի յառադրիմութեան, աշխատաւորութեան շինարար կամքին ու ազգային իրաւանց պաշտպանութեան մասին, ղեկավարութեամբ ընկ. Երուանդ Կարմրակիւն տասնեակ մը զոհաբերող ընկերներով:

1923էն ան կանգնած պայքարի առաջին գիծերուն վրայ, շատ թարմ երիտասարդ, ընկ. Երուանդ Կարմրակի գրիչը աւելի բոսոր մեկան կը հոսեցնէ մեր ժողովուրդի պայծառ ապագային համար. ինչպէս բոլոր հնչակեան մտաւորականներուն՝ մասնաւորապէս այն թը-

ւականներուն՝ երբ մեր կուսակցութիւնը տեսակ տեսակ ածականներով կը մրտաւէր:

Հնչակեանութիւնը անտեսեց բոլոր ցնորամիտ արշաւանները ու մնաց կանգուն, անփոփոխ, հարազատելի շատ աւելի գաղափարական միսիայով, և գերադասելով ժողովուրդին ու վերածնունդ հայրենիքին շահերը:

Ողբոյն ընկ. Երուանդ Կարմրակի ծննդեան եօթանասունամակին, ու յարգանք իր ընդգրկած ազնիւ նպատակներուն: Թարգմանք Մայր Կուսակցութեան ռազմավարներուն:

Մոնթիվիեօ ԵՂԵՑԻ

NOUVELLE
A partir du 1er AVRIL 1974

MEA

MIDDLE EAST AIRLINES
EST FIERE D'ANNONCER
L'INAUGURATION DE SON VOL

CAIRE* ERIVAN

Capitale de l'Arménie

DEUX VOLS HEBDOMADAIRES
TOUS LES LUNDIS ET JEUDIS
DEPART DE BEYROUTH 09.00

Pour plus amples informations et réservations
prière contacter MIDDLE EAST AIRLINES:
LE CAIRE 12 Rue Kasr El Nil - Tél. 49156
ALEX. 8 Avenue El Horreya - Tél. 807802-807829

* VIA BEYROUTH

 MEA

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ԱՋԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՏԵԿՆՈԼՈԳԻԱ

چاهاکیر

جريدة أسبوعية

ص ب ٢١١١ بالقاهرة ٢٤٦٠٠ ت ١٣٠٩١٥

صاحبة الامتياز: السيدة عالية سيريديان (بالايد)

TCHAHAKIR

HEBDOMADAIRE ARMENIEN

B.P. 2111 Le Caire (R.A.U.) - Tél. 915013

Adresse Télégraphique TCHAHAKIR, Caire
Rédacteur en chef: SARKIS BALAYAN

Արտատառեր — ԱՅՏԱ ՍԵՐՈՎԱԲԱՆ

Մեխանիկական խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ԳԱԼՍՅԱՆ

Հիմնադրված 1948 թ.

Տպագրանակ 8000

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ ԹԻՒ 525 — ՀԻՆԳԵԱԲԹԻ 25 ԱՊՐԻԼ 1974

ՀԱՏԸ 26-ԻՒՆ 3 ԵՎ. ԴԵԿ. ԿԱՄ 25 ԼԻՐ. ԴԵԿ.

١٩٧٤ رجب ٥٢٥ — الخميس ٢٥ أبريل ١٩٧٤

ԵԳԻՊՏՕ - ԳԵՐՄԱՆ ԲԱՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ Դաճակցային Գերմանիոյ Վարչապետ Ուիլի Պրանթ Եւ իրեն ընկերակցող պատուիրակուիւնը Գաւիթէի մէջ կարեւոր բանակցութիւններ ունեցան

Գերմանիոյ Դաճակցային Հանրապետութեան վարչապետը՝ Ուիլի Պրանթ, Ալեքէն գալով Գաւիթէ ժամանեց անցեալ կիրակի, 4. Եւ ժամը 5ին, ընկերակցութեամբ գերման կարեւոր պատուիրակութեան մը: Չորս օրերու այս պատգամական այցելութեան ընթացքին, Եգիպտոսի նախագահ Անուար Էլ Սաատի եւ Ուիլի Պրանթի միջեւ տեղի ունեցան կարեւոր խօսակ-

ցութիւններ, ինչպէս նաեւ գերման եւ Եգիպտական պատուիրակութիւններ ունեցան երկար բանակցութիւններ՝ երկու երկիրներու միջեւ ֆաղափական, տնտեսական եւ մշակութային յարաբերութեանց զարգացման, Եգիպտոսի շինարարական եւ հարստացման խնդիրներու, նաեւ Միջին Արեւելի եւրոպական ֆաղափական հարցերու մասին:

Այս հանգիստները լաւ-

գոյն առիթ մը եղան, Եգիպտոսի եւ Դաճակցային Գերմանիոյ միջեւ բարեկամական կապերու զօրացման:

Պր. Ուիլի Պրանթ այս առիթի պատգամական հրաւեր ուղղեց Նախագահ Անուար Էլ Սաատիին՝ Գերմանիա այցելելու: Այս հրաւերը սիրով ընդունուեցաւ:

Գերմանիոյ վարչապետին ընկերակցող գերման լրագրողներու հետ մամուլի ասուլիսի ընթացքին, Նախագահ Սաատի յայտարարեց, որ խաղաղութիւնը կարելի էր նաստատել եւ քե ԱՄՆ-ի նոր դիրքաւորումը՝ Նիւքլէար դեկլարութեան ներքեւ եւ Տոքթ. Քիսինճերի յարաբերութեան շրջանին, խաղաղութիւնը կարելի էր դարձնել 28 տարիներու պատերազմէ մը ետք:

Մեր սերունդին վրայ պատգամաւորութիւն կ'իյնայ արաբ հողերը ազատագրել, պաղեստինեան իրաւունքները վերահաստատել եւ պատերազմին վերջ տալ յայտարարեց Նախագահ Անուար Էլ Սաատի:

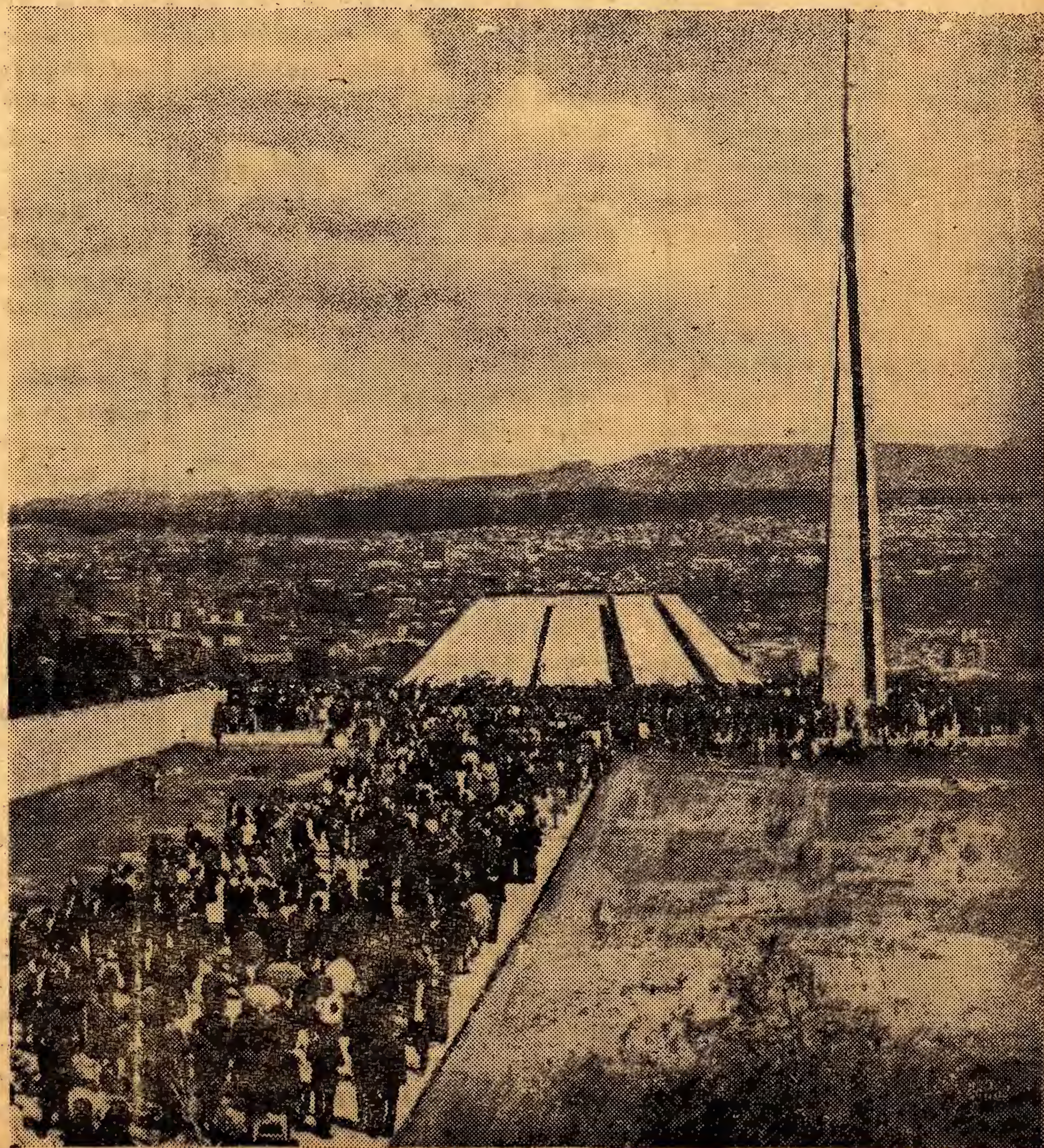
ԱՊՐԻԼԵԱՆ ԵՂԵՌՆԻ ԱՌԹԻԻ

Յառաջիկայ կիրակի, 28 Ապրիլ 1974, առաւօտեան, Գաւիթէի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ Մայր Տաճարին մէջ, Ապրիլեան Եղեռնի յիշատակին առիթով պիտի մատուցուի հանդիսաւոր Ս. Պատարագ: Պիտի պատարագէ եւ ֆառագէ Գեղ. Տ. Ներսէս Մ. Վրդ. Բապտիստան (Առաջնորդական Տեղապահ Հայոց Եգիպտոսի):

Ս. Պատարագի աւարտին պիտի կատարուի հոգեհանգստեան պատգամներ իրաւունքներու խնդիրներու յիշատակին եւ անոնց հոգիներուն ի հանգիստ: Վերաբերումը պիտի կատարուի եկեղեցւոյ մէջ յանուն նահատակներուն կառուցուած մատուռի Ս. Խորհանգի:

«ԱՊՐԻԼԵԱՆ ԵՂԵՌՆԻ Ի ՅՈՒՇԱՐՋԱՆԸ ԵՐԵՒԱՆԻ ՄԷՉ»

Թուրք ցեղապաններուն կողմէ նահատակուած մէկ ու կէս միլիոն հայերու անմոռաց յիշատակին՝ Երեւանի մօտ Ծիծեռնակաբերդի վայել կանգնեցուած «Ապրիլեան Եղեռն»-ի այս հուշակալ յուշարձան — կոթողը

Հայ Ժողովուրդը մեծ յարգանքով կը խոնարհի եւ կ'ողբեցնէ յիշատակը Մեծ Եղեռնի իր միլիոնաւոր զոհերուն, եւ կը պահանջէ իր արդար դատին լուծումը:

Անկցի՛ն ցեղասպանները:

Կեցցէ՛ Հայ Ժողովուրդը եւ Յաւերժական Հայաստանը:

ԵՂԵՆ Է, ԿԱՅ ՈՒ ԿԸ ԼԻՆԻ

ԳԵՆՐԳ ԷՄԻՆ

Վիթխարի գրականութիւն կայ եղեռնի մասին աշխարհի շատ լեզուներով, այդ թւում՝ գերմաներէն, անգլերէն, ռուսերէն, ֆրանսերէն, իտալերէն, յունարէն եւ այլն: Ուշագրաւ է, որ այդ մասին գրքեր կան նաեւ թուրքերէն՝ եղեռնի պատմութիւնը կեղծող Միջամիջիւ գրքեր եւ հատ ու կենտ հաւաստի յուշագրութիւններ: Մի քանի թուրք գործիչներ, զայրաբաժ ոչ միայն Թուրքիայի նախկին յաւերժական սէ ընծ խորանոց այդ ոմերից, այլ եւ այն լի տխրութիւնից, որով դա՛իւնները փորձել են տարդարանալ կամ մեղքն ուրիշի վրայ գցել, գրել են ճշմարտութիւնը եղեռնի մասին կամ իրենց՝ ակնատեսի յուշերը:

Այսպիսի գրքերի թուին է պատկանում նաեւ Նայիմ պէյի «Եղեռնը», որը նա գրել է հաւանաբար 1919 թուականին, եւ որը վերջերս հրատարակուեց նաեւ անգլերէն լեզուով:

Նայիմ պէյն, ինչպէս ինքն է գրում, ծագում է Ռաս-Ուլ-Այն աւանի ծխախոտի առեւտրի մի հիմնարկում, իսկ ապա՝ որպէս հայերի տեղահանութեան նախ Հայկ. ի, իսկ յետոյ Մեքսիկայի կոմիտէի քարտուղար:

Իրերի ընդունով, նրա ձեռքի տակով են անցել ոչ միայն հայոց եղեռնի գլխաւոր դաճակցային թալէսի փաշայի Պր. ից ուղարկած ծառիկազիր հրամաններն, այլեւ տեղական պահիւնների պատահաւն՝ զեկուցագրերը՝ հայերի տեղահանման եւ կոտորածի ընթացքի մասին: Ներքնապէս համաձայն չլինելով հայերի նկատմամբ կոտորուող շատ ու շատ ծայրայեղ գաղափարներին ինքն, բայց եւ անգոր որեւէ բան փոխել, Նայիմ պէյը կարողացել է միայն մասամբ թեթեւացնել մի քանի հայ ընտանիքների վիճակը՝ այս կամ այն պատրուակով նրանց Հայկական տարածքով եւ թողնելով, որ նրանք եւ քչու են զէպի Տէր-Ջօր, զէպի Ջէրի պէյի արեւոտ դաճակը...

Անգլիական գրքերի Հայկական տեղեւոյց եւ Թուրքիայի պատմութիւնից յետոյ, երբ հայոց եղեռնի յանցագործները փախչում ու թաքնւում էին մարդկութեան արդար գաստմից, Նայիմ պէյը գրեց ու հրատարակեց ոչ միայն իր յուշերն, այլեւ իր ձեռքի տակ եղած գաղտնի փաստաթղթերը:

«Եղեռնը փորք-ինչ ցար ու ցրիւ են, անկազմակերպ, եւ հակառակ միայն հայ եղեռնապատումին քաջ ծանօթ մարդկանց, սակայն փաստաթղթերն այնքան պերճախօս են, որ համարեայ բացատրութիւնների կարիք չեն զգում...»

Դեռ այսօր էլ, եղեռնից 50 տարի անց, նրանք սարսափում են իրենց, միայն են ինքնակա՛ն ֆաշիզմի եւ սուր Եւրոպ. գազանային ընդթող, հրէշաւոր իմաստով ու ոգով...

«Թայտնեցէր մեզ հայերի ընտելման տեղեւոյցը...» — ժամանակ առ ժամանակ Պալսից անհամբեր յիշեցնում է գլխաւոր դաճակցային թալէսի:

«Լորդին շարաթների ընթացքում մեզ ուղարկած մատուան տոկոսները բաւարար չեն» — դժգոհում է նրա ժանիքակից Նիկոլոսի ուրիշը: «Էկոնալուգութիւններից պարզուել է, որ տարագրութեան ենթարկուածների ընդամենը 10 տոկոսն է հասել նախատեսուած (Շարունակութիւնը տես էջ 4)»

ՕՐ. ԼՅԶՊԵՐ ԼՈՐԵՍ ԳԱՐԳՈՐԵ
ՏՈՔԸ. ՏԵԳՐԱՆ Յ. ԶԲԱՔՏԱՆ

Գառնիք

14 Ապրիլ 1974

Մեն ջերմագին շնորհակալություններ Խոսեցեալ զոյգին եւ ծնողաց՝ Պր. Յակոբ Զրաքանին եւ Տր. եւ Տիկին Լուիս Գարգորին:

ՆԱԽԵՐՈՒՆ ԲԵՌՆԱԲԱՐՁՈՒՄԸ

Եզրկապական կառավարութեան հրաւերով, Գառնիք հասած է ընկճած նաւերը բեռնարարձող Սովետ մասնագետներու պատգամաւորութիւն մը: Նովոբի Մամլոյ Գործակալութիւնը Եզրկապական իր ընթերցողներուն կը ներկայացնէ, Մոսկուայի թղթակցին ունեցած հարցազրոյցը՝ ՍՍՍՐ-ի Առեւտրական Նաւային Նախարարութեան կազմակերպութիւններէն եղող ՍՈՍՍԻՏՏՈՐՈՍԻ Նախագահ Փիլիք Կրուպինսկիին հետ:

50 տարի առաջ, ընդժովեայ աշխատանքներու յատուկ արշաւախումբ մը կազմուած էր Սովետ Միութեան Սեւ Մովի փերուն, կը պատմէ Փիլիք Կրուպինսկին:

Այդ ժամանակ, շատ դժուար պարտականութիւններ դիմակայեց, գտնելու անգլիական Սեւ իշխան նաւը, որ ընկճած էր Պալաքլա՝ վայի Մոսկին մէջ, 1864ին. Սրբմի պատերազմին ընթացքին: Այնպէս հաւատացուած էր, թէ ան տանակալ թուրքով ոսկի կը փոխադրէր: Փաստուեցաւ, սակայն, թէ այդ հարստութիւնը առասպալական էր: Գիւրջի մետաղի փոխարէն, ջրառլոյները հասարակ մետաղ մը հանեցին, այն, որմէ շինուած էր նաւուն մարմինը: Սակայն, նոյնիսկ այդ մետաղը, այդ տարիներուն, նորակազմ Սովետ Պետութեան համար, անգնահատելի էր:

Յետագային, արշաւախումբին ջրառլոյները բեռնարարձուած կատարեցին համաշխարհային Ա.

Գառնիքի ընկճած մեծ թիւով նաւերու եւ փրկեցին անոնցմէ շատերը:

Միջազգային մամուլին ու շարժումներին կեդրոնացած էր արշաւախումբի անդամներուն զինացանկերը: Երբ 1933ին վերջուցին սառույց ճեղքող Մաւրիէին նաւը, որ Սփինգլէրի ջրջանին մէջ ժայռերուն վարնուած էր:

ՀԱՐՅ.- Ներսիս հոգի Սեւ իշխանի փնտրեցին. իսկ ի՞նչ կը ներկայացնէ ներկայիս Սովետական ժողովուրդը:

ԳԱՏԱՍՍԻՆ.- Մեր արշաւախումբը կ'աշխատէ Ս. Միութեանը կենդանի բոլոր ծովերուն մէջ: Ան կը բաղկանայ մօտ 9000 նաւատնիքէ, ինչ որս աւելի քան 800 առաջին կարգի ջրառլոյներ, ներկայիս, կազմակերպութիւնը կը պարծենայ աւելի քան 500 մեծ եւ պզտիկ նաւածիկ շոգեմակոյններով, ազատարար նաւերով, աւազաններով, ջրառլոյներու նաւակներով եւ ծփացող կռուներով: Այս վերջիններէն երկու հատը նոր ստացուած են եւ իւրաքանչիւրը 800 թոն վերջի կառուողութիւն ունի: 1600 թոնոնց նոր կռուներ մը կը շինուին Սեւաստփոլի մէջ: Այդ կարգի ուրիշ ճակատներ ալ պիտի կառուցուին մօտեւ:

Հ.- Ազատարարներ ու՞ր կ'աշխատեն ներկայիս:

Գ.- Սօւրիական ծովերէնները, որ Օտտա արշաւախումբը (Շար. թիւ 3)

«ՍԱՐՏԱՐԱՊԱՏ» ՊԱՐԱԽՈՒՄԻՆ

ՓԱՌԱՍՏՈՒՆԸ

Գառնիքի Ամերիկեան Համալսարանի Ժուրնալ Մամուլի Զոյքի մէջ, Կերակի, 14 Ապրիլ 1974, կ. Ե. Ժամը 7.30ին տեղի ունեցաւ Հայկական Գարի Փառասուն մը, կազմակերպութեամբ Յուսէպեան Մշակ. Ընկերակցութեան եւ մասնակցութեամբ Սարտարապատ պարախումբին, որուն ղեկավարն ու պարուստյոյն է Տիկին Շալէ Յովակիմեան:

Այս հանդիսութիւնը զբաղւած էր հովանաւորութեանը ներքեւ թեմիս Առաջնորդական Տեղապահ Գիւրգ. Տ. Ներսիս Ս. Վրդ. Բապուճեանի եւ Հայ Կաթողիկէ Համայնքի Վիճակաւոր Արհի. Տ. Ռաֆայէլ Սպս. Գայեանի, Նախագահութիւնը ըստանձնած էին Տէր եւ Տիկին Աւետիս Ն. Զաքարեան:

Երկու մասերէ բաղկացած ճոխ յայտագիրի ընթացքին կատարուեցան խմբապարեր եւ մենակարեր՝ հայկական, լիբանանեան, հուլաքական, մուսուլմանական, ռուսական, ճարտական, արաբական եւ ուրբայիական ժողովրդական պարերու կատարումներէն բաղկացած:

Ճոխ եւ ուսումնասիրուած զգեստաւորում, համարձակ եւ համադրուած շարժումներ մեծ խաղաղապաշտութեան ստեղծեցին հոծ թիւով հանդիսականներուն մօտ:

Սիրողներէ բաղկացած այս խումբը, թէկ ժողովրդական

արուեստի ներուժներուն տակաւին խորապէս չէ թափանցած, եւ սակայն հայրենի ճիւղն ապրող հայութեան մօտ իր ստեղծած խաղաղապաշտութեամբ կը ծառայէ՝ ազգային զգացումներու զօրացման եւ հայապահպանութեան:

Ծայտագիրին ընթացքին յաջող ելութներ ունեցան եւ խանդավառ ծափեր խլեցին պատանի Արմէն Մազլումեանը (զաշնակ) եւ Երիտասարդներ Օր. Նայիրի Բրեքեանը (ընթակ): Այս վերջինիս զաշնամուրի վրայ ընկերացաւ Տիկին Էլիսէ Տելլո Սթրոլոփ:

Հանդիսութեան աւարտին, Տէր եւ Տիկին Աւետիս Ն. Զաքարեան ըստ հրաւիրութեան յիշատակի նուէրներ եւ կրօնամատայններ բաշխելու պարտւոյց Տիկին Շ. Յովակիմեանին, պարախումբին երկուսն անդամներուն ինչպէս նաեւ յայտագիրին մասնակցարուեստաւորներուն:

Կը յուանար, որ յառաջիկայ տարի Սարտարապատ պարախումբը մեր ազգային եւ ժողովրդական պարերուն արուեստի ներուժներուն աւելի մօտեցած կը ներկայանայ հասարակութեան, եւ առաւել չափով կը գնահատուի արուեստի բնականութեան կողմէ:

Առ այդ, յաջողութիւն եւ յարատեւութիւն կը մաղթեն անդամներին իւրաքանչիւրին: Ս. Գ.

ՋԱՆԱԿԱՆ ՏՈՒՆԵՐԸ
ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԱՅ ՄԷՁ

Այս արի բոլոր քրիստոնէայ եկեղեցիներ միաժամանակ ձեռնարկեցին Ս. Յարութեան օմբ:

Ս. Պողոս-Պետրոս եկեղեցիին մէջ Մակակալի, Աւագ Շարքու եւ Ս. Զատիկ օմբուն ճախագահեց, պատարագեց եւ քարոզեց ի պայծառութիւն եկեղեցւոյ եւ ի միաբնակութեան մեր հաւատացելոց, Գիւրգ. Տ. Զատիկ Սպս. Զինչիւնեան, իր կողմէն ունենալով հոգեւոր եւ դպրաց դասեր:

Իսկ Լուսաւորի երգչախումբը, իր ղեկավարին՝ Պր. Ղեւոնդ Պեղիբեանի հիւանդութեան պատճառով, վստահուած եւ Պողոսեան Ազգային վարժարանի ուսուցչուհիներէն՝ սիրուած երգչուհի Տիկին Վարդուհի Յարթեանի, Ամուր կողմէ:

ԹԵՄԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԻՆ ՆԻՍԸԸ

(Մասնաւոր թղթակցութիւն «Զանգար»-ի)

Գառնի. Թեմական ժողովի 1974 տարեգրանի Ա. նիստը գումար 12. Զորեքարթի, 10 Ապրիլ 1974 կ. Ե. Ժամը 5ին, Ազգային Առաջնորդարանի դահլիճին մէջ, նախագահութեամբ Թեմի Առաջնորդ. Տեղապահ Գիւրգ. Տ. Ներսիս Ս. Վրդ. Փապուճեանի, ատենապետութեամբ Պր. Մ. Զարպիսէնեանի եւ ի ներկայութեան 21 երեսփոխաններուն:

Տէրութեան Աղօթքին ետք, Ատենապետը նիստը բացւած յայտարարեց, ու ժողովը անցաւ օրակարգի քննարկման:

Ա.- Ընթերցում եւ վարժարանում նախնային անհատներու յիշատակի հարգումը:

Բ.- Ընթերցում Թեմականի ղեկավարին:

Գ.- Առաջնորդարանի հաշվաւորները:

Ստացուած էին 6 նամակներ, որոնցմէ ամենակարգի խորագրեր-նամակ մըն էր, ներկայացուած ժողովին 7 անդամներուն կողմէ, որով կը խնդրուէր Թեմականի Բաղաձայնութեան ղեկավարին ղեկին տալ ամէն ճիշդ զգոյշ ղեկ, կարելի ընելու համար Գիւրգ. Տ. Զատիկ Ս. Սպս. Զինչիւնեանի Տեղապահական պաշտօնէն հրաժարման հարցը բարեւոր լուծելու:

Թեմականի փոխանակման, ժողովը յանձնարարեց զոյգ դիւաններուն այդ ղեկավարութեամբ աշխատանք կատարել:

Սոյն նամակը ստորագրողներն էին՝ Գ. Յ. Ամատունի, Լ. Մամուր, Ս. Զուհանեան, Կ. Թեմական, Ս. Բէմպէնեան, Տոք. Գ. Գալիպեան եւ Օ. Գուրգուճեան:

Դ.- Ընթերցում Բեմի յանձնարարութեան ղեկավարին, նախկին Բաղաձայնութեան ժողովի 1972 տարեգրանի հաւանութեան մասին:

Ինչ եւեց անդամ-անդամներէն՝ Օր. Սիրվարդ Գիւրգեան, Տոք. Օմնիկ Սրամպուեան, Պր. Ասատուր Պեղիբեան եւ ուրիշներ բերին իրենց սիրած մասնակցութիւնը, երգեցին ճախագահութեամբ Օր. Ամանիս Խոստապեանի:

Ս. Սեղանին սպասարկեցին բարեկեցիկ Աւագ Սարգսյան, Գիւրգ. Մանուկեան, Միհայր Պանոյեան, եւ Տիգրանեան՝ Նազարեթ Գարալեան եւ Գեորգ Գալիպեան:

Սոյն արարողութեան իր մասնաւոր աջակցութիւնը բերաւ նաեւ Պողոսեան Ազգային վարժարանի Տեղեկ. Պր. Օմնիկ Գալուսեան:

Առաջնորդարանին հաշվաւորները՝ Պր. Լեւոն Աւետեան, կարդաց իր պատրաստ տեղեկագիրը, որով կը հաստատէր Բաղաձայնութեան ժողովի 1973 տարեգրանի նիստական հաշվաւորներուն ճշգրտութիւնը:

Տեղի ունեցաւ բաւական վարկեանի զարգացումը:

Զ.- Ընթերցում Բաղ. ժողովի 1973 տարեգրանի նիստական եւ բարոյական ղեկավարին:

Սոյն տեղեկագրին տեղեկացանք ի միջի այլոց:

Ա.- Դիւանները 1973ին սկսեալ, վախճանեալ Տ. Հայկազուն Ա. ԲՆՆ. Ոսկերիչեանի հիմնած Հայկազունի նախկին կրթարանի շէնքն ու հողը Ազգիս սեփականութիւնէն էին դարձած:

Բ.- Աղբատախումբի ու ղեկավարական լրատուները, նիւթական օժանդակութիւն կ'ստանային Միջազգային Գաղթականական Ֆոնտին, 1-1974ին սըկսեալ, 12 Ե. Ո.:

Գարգիլի երեսփոխաններէն Պր. Մ. Բէմպէնեան խնդրեց Բաղ. ժողովի Ատենապետին, որ աղբատախումբի մնացեալ նպատակներուն ամսական ֆարմաները եւ յաւելում կրեն: Գաղթականութեան որ տարեգրութիւն սկսեալ արդէն յաւելում եղած էր եւ թէ ազգային եւս տեղի պիտի ունենար, եթէ Առաջնորդարանի պէտքէն ի վիճակի գտնուէր:

Գ.- Ստացուած էր այն միջոցաւոր (21 հոգիներ), որ նուիրուած էր Հ. Բ. Ը. Միութեանէն: Գողթական Ազգային վարժարանի աշակերտութեան փոխադրութեան համար:

Այդ տեղեկագրին զուրկ մնացած էր Սր. Տ. Յուսիկ Գիւրգ. Նշանեանի խնդրի լուծման հարցը (Կարգադրուած տարւոյս Մարտ ամսուան ընթացքին), որուն մասին արտայայտուելով, Պր. Գ. Մազլումեան պահանջեց մասնաւոր հաղորդագրութեամբ մը լուսարանել թէ՛ ժողովականները եւ թէ հանրութիւնը:

Ժողովը որոշեց որ Ազգային իշխանութեան պատասխանատուները այդ մասին հաղորդագրութիւն մը հրատարակեն:

Ե.- Ընթերցում Բեմի Բեմական ժողովի, Բաղ. ժողովի 1973 տարեգրանի հաւանութեան օմնիկագրի Բեմական:

Գառնի. Թեմական ժողովի Ատենապետ՝ Պր. Մ. Զարպիսէնեանի առաջարկին վրայ, ժողովը միաձայնութեամբ Գիւրգ. Տ. Ս. Ստեփանեանը, Մ. Բէմպէնեանը եւ Ս. Վարպիսէն:

Ը.- 1974 տարեգրանի Գիւրգ. Տ. Ստեփանեանի վարժարան:

Տեսակէտներու փոխանակում եւ տրուած լուսարանութիւններէ յետոյ, ժողովը վարժարանը 1974 տարեգրանի պիտուէի նախագիծը:

Բ.- Առաջնորդարանի 1974 տարեգրանի համար հաւանութեան լրատուութիւն:

Որպէս առարկութիւն չըլլաւ, ժողովը վերջնորոշեց Պր. Լեւոն Աւետեանի իր Առաջնորդարանի հաշիւներին:

Ժ.- Պողոսեան Ազգ. վարժարանի ատենապետը երկուսուսով վարժարանի վերածելու համար Բաղաձայնութեան ժողովի 28 Մարտ 1974 րուակի ճամակը:

Սոյն շահեկան հարցը իր լուծումը չի գտաւ այս նիստի ընթացքին, տրուած ըլլալով ժողովականներուն ու յստակ դիրքաւորումը:

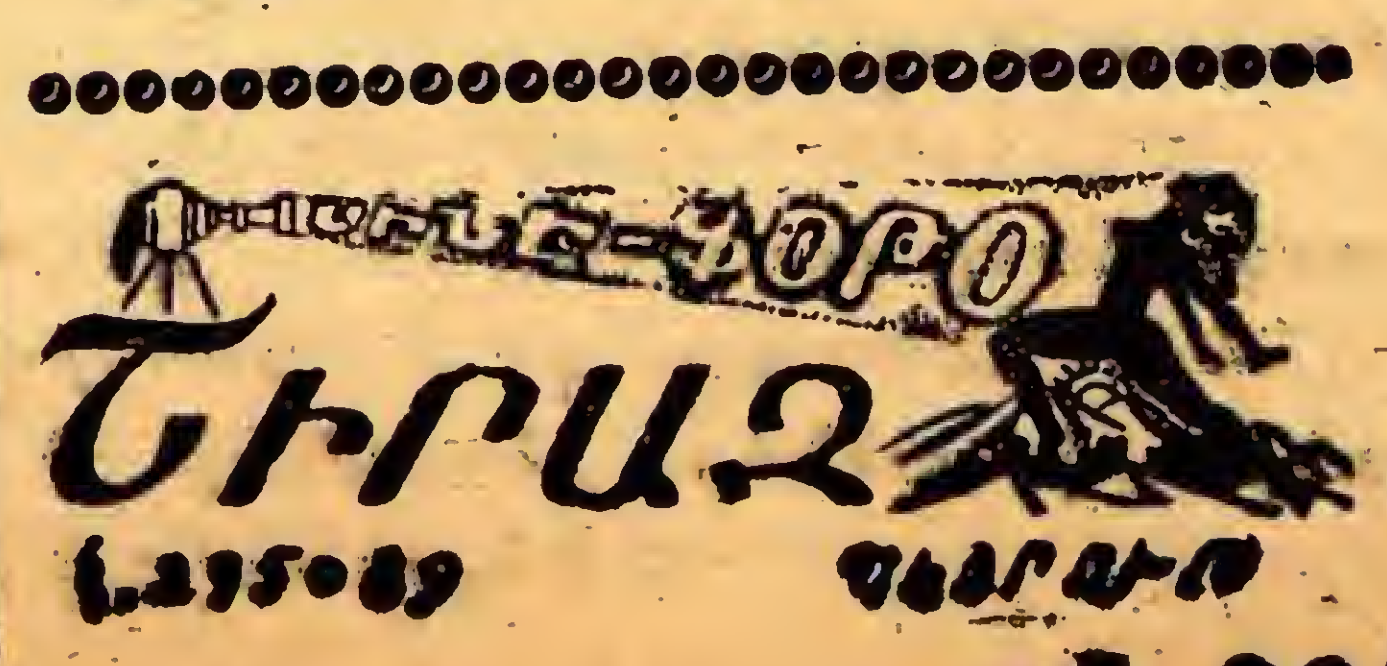
Հակառակ անոր որ Բաղաձայնութեան ժողովի ատենապետը՝ Պր. Վահան Աւետեանեան տուաւ յստակ եւ համոզիչ բացատրութիւններ եւ ոգի ի բռն պայքարեցաւ ի նպատակ որոշում մը ձեռք բերելու, բայց կարելի չեղաւ այդ: Այդ վիճարանութեան ընթացքին բոլոր կարծիքները որ յայտնուեցան, չէին կրնար արդարացուցիչ նկատուիլ, որպէսզի այդ հարցը առկա եւ անորոշ մնար: Ժողովը կրնար սկզբունքով ընդունելու էր, մասնաւոր յանձնարումի մը պաշտօն տար մանրամասնօրէն ուսումնասիրելու այդ հարցը եւ ապա որոշում առնել:

Մենք, 23 Նոյեմբեր 1973 թուակիր գրութեամբ մը, կողմ ուղղած էինք Աղբատախումբեան, բոլորուելու զաղութիս այս միակ վարժարանին շուրջ, զայն պահպանելու եւ զօրացնելու: Ուրախ էինք, որ մեր կողմ Բաղաձայնութեան ժողովին եւ վարժարանին Հոգաբարձութեան Ատենապետին ալ նպատակն էր եղած:

Սակայն մեր արախութիւնը ի դերն ելաւ, ի տես յարգարժան ժողովականներուն թոյլ եւ անորոշ դիրքաւորումին:

Տեղապահ Հայր Սուրբին արտասանած «Տէրութեան Աղօթք»-ով եւ Գաղթական ժողովը գտաւ նիստը, կ. Ե. Ժամը 9.30ը անց:

ՄԻՆԱՍ ԳԱՆՏՈՅԵԱՆ
Աղբատ. 14 Ապրիլ 1974

ՔԱՆՏԱՐԱԿԱՆ ՅՈՒԹԵՐ

ՕՆՆԻԿ ՎՈԼԹԵՐ ԴԵՐՈՒՍՈՅՑԸ ԵՒ ԴԵՐԱՍԱՆԸ

ՀԱՅԿԱՆ ԶԱՐԴԱՐԱՆ

Միայնակացի զգացումով է որ գրի կ'առնեմ յուսմամբ՝ եզրագծային բնութիւն անհնարաբար ունի անմարտիկ դերասան Օննիկ Վոլթերի մասին, որուն փառաւոր սարսափազնուորական գործունէութիւնը՝ ի սպաս հայ-բարեկամի վերելքին, կը մնայ եզրագծային բնութեան սարսափազնուորական մէջ իր նմանը չունեցող յաջողութիւններու տարածքը:

Վոլթեր ծնած էր Կ. Պոլսի 1891ին, եւ 1895ին, չորս տարեկան մանուկ հասակին, իր ծնողքին հետ եկած է հաստատուած էր Եգիպտոս:

Իր նախնական ուսումը ստացած էր Ֆալուստեան Ազգային Վարժարանը: Պատանի տարիներուն, բարձրագոյն սեր մարմնով մը կ'ըլլայ իր հոգեկան ակունքներուն մէջ, եւ առաջնորդուած Մելպոմիքի ծառայելու մարմաշին, կը նետուի բարեկամ ասպարէզ:

Տաղանդաւոր գրագէտ Սաւրեն Պարթեւեան՝ ըլլալով Վոլթերի մտերմներէն եւ հիացողներէն մին, կը խախտուի զինք՝ իր առաջին գործերուն մէջ, եւ ան հետեւեալ կը գրէ:

Նախ արաններու բնութիւն վրայ՝ որպէս անմարտիկ, Վոլթեր իր գեղեցիկ առողջամտութեամբ եւ ձեւերու գույս արայայտութեամբ, կ'առնի ինքնուրոյնութիւնը, որով կ'ընդհանրուի իր մէջ բացառուած արտասովոր հոգեկան, որ ան երեսուն կը բերէ, հետեւեալ ստեղծելով եւ ստանձնելով կերպարներ՝ որոնց ինքնատիպ կերպով կը կազմեն իր արտակարգ յաջողութիւնները:

Ոչ մէկը՝ եզրագծային գաղափարներ մէջ, ունեցած է այն փայլուն եւ շողողուն գործունէութիւնը՝ որ արժանի ըլլալ արձանագրութեան, Ան հարստացուած է մեր բնութեան հասցուցած ձեռնարկներէ:

Սաւրեն Պարթեւեան, 1913ին, կովկասեան ազատագրական պայքարներուն նուիրած իր «Չորս շնորհ» բարեկամութիւնը գրած է՝ ազգուած Վոլթերի գերակա տալիսներէն: Հետագային երբ ներկայացուած է այն փիւքը, Վոլթեր անձնատուած է Հայաստանի կերպարը, անմահացնելով իր հեղինակը եւ իր բնագոյնութիւնը:

Վոլթեր ըլլալով ամենէն հիւսիսեան, եկող եւ գացող բոլոր մեծ տիպաներէն ճանչցած եւ գործակցած է անոնց հետ:

1913ին, Օ. Դ. Հնչ. ԱՐՄԻԻ, բարեկամութիւն կազմութեան մէջ մեծ դեր ունեցած է՝ ըլլալով խումբին գերաւորը: Մինչեւ 1923, այս գաղութին մէջ բարեկամ ճոխ եւ որակաւոր բարեկամութիւններ բնագոյնած է սոյն բարեկամութիւնը:

Վոլթեր 1924ին կազմած է «Եզրագծային Տրամաբխիք», որ մինչեւ իր մահը տուած է եւ տուած բարոյական ներկայացումներ:

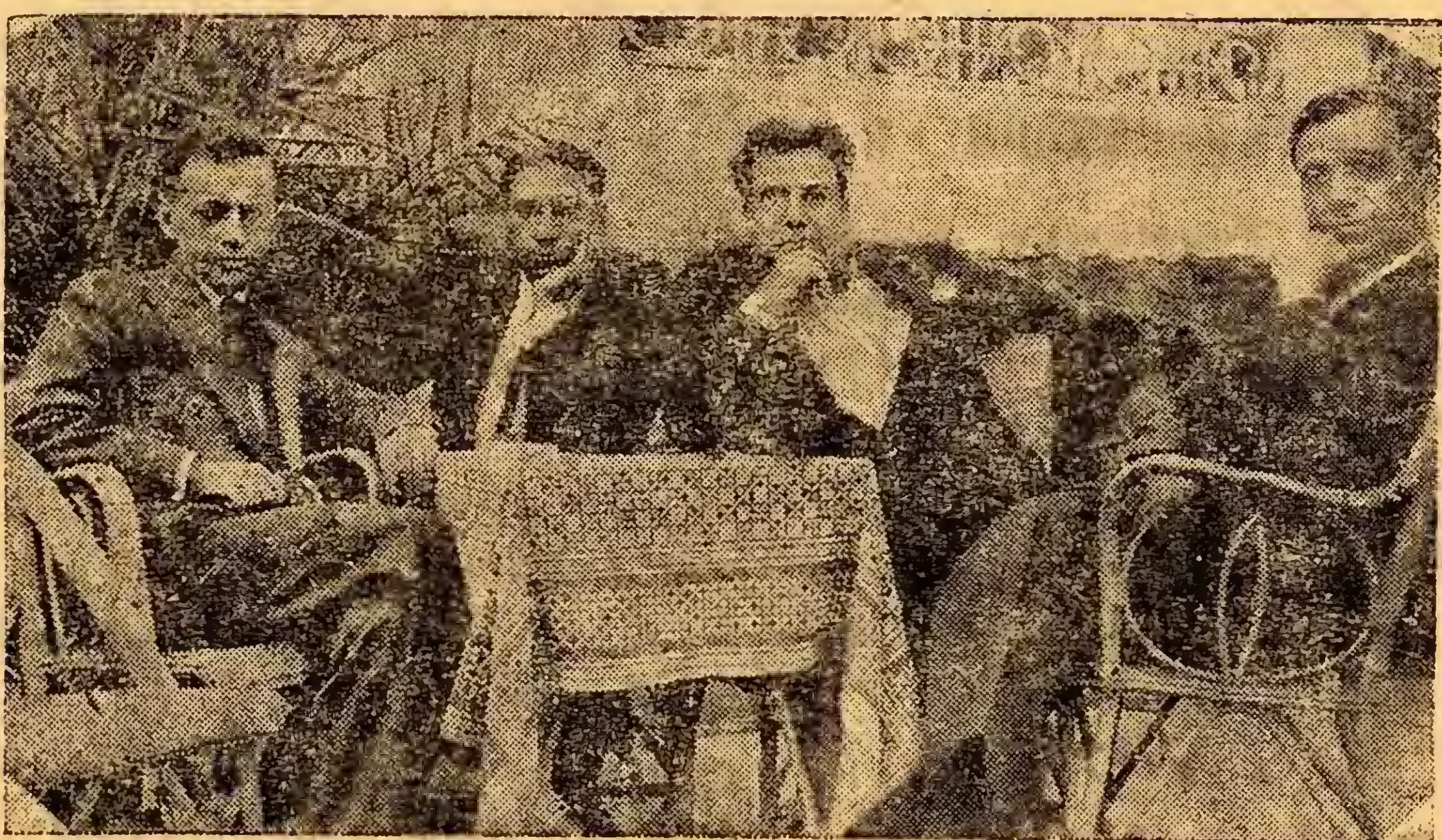
1928ին, «Եզրագծային Գողթան Բարեկամութիւն» կազմութեան օրերուն, ան իր «Տրամաբխիք» խումբով եկած է միացած է վերոյիշեալ բարեկամութիւն՝ նուիրեցնելով անոր անձնակազմը:

Հայաստանի մէջ ի պատիւ անհետացող ազնիւ բարեկամին՝ Օ. Վոլթերի, կ'ուզեմ յիշել հոս

իր անմարտիկ դերակատարութեան հետեւեալները:

«Վարդանանքի մէջ՝ Յազկերտ, «Թուրաններ» մէջ՝ Ժան-Վալտան, Մանուկեանի «Հեփթա» մէջ՝ Շէյխ, «Անմահ Բարեկամ» մէջ՝ Ասում, «Չորս շնորհ» մէջ՝ Հայկունեան, «Գեղեցիկներ» մէջ՝ Ժան Գուլ, «Աշխարհի Դաստակարար» մէջ՝ ամուսնոյն դերը, «Անյայտ կերպ» մէջ՝ բոլորէն դերը, «Փողոցային Ազգիկներ» մէջ՝ Ռոպերտ, «Խաւանքներ» մէջ՝ Դուքս, «Գործարար» մէջ՝ Գործարար Էլիս, «Երկու չեք» թուել երկու տարբեր դերակատարութիւններ, որոնք կը մնան մեր բարեկամական պատմութեան փառապատկար:

Ինչպէս վերը յիշեցինք, Օ.

Յիշատակի նկար մը: Զարեհ Զ. Պարթեւեան, Յակոբ Շահնուր, Օ. Վոլթեր եւ Արամ Ստեփանեան (զերասան):

Վոլթեր շատ մօտէն ճանչցած ըլլալով մեր գաղութը այնչափ հսկանքը, հետեւեալ հետաքրքրական պատահար պատմած է Վահրամ Փափագեանի մասին:

«Օր մը, կ'ըսէ Վոլթեր, Օփերայի հրապարակէն զո ծր գացած ասենս, դիմաւ Էլիս Վահրամ Փափագեանը, եւ ուրիշ մտերմ յարեցումներ, հրապարակէ զիս որ մի կ'մէկ ուրիշ անգամ: «Գեղեցիկ Տրամաբխ» արձանները, Մերձեւ կարելի չէր, ուստի միասին նստեցանք արձանները:

Առաջին բաժակները պարտեցինք հայ-բնիկ կիւնցը: Վահրամ Փափագեան, ոգեւորուած, սկսաւ իր համով-հետով յուզելով պատմել, որ մօթ կ'ընէ ի սփռեցումով: Մեր առաջին բաժակներուն յաջորդեց երկրորդը: Ժամանակը բաւական յառաջացած ըլլալով ելլելու կը պատրաստուի, երբ Փափագեան անոնց բազկերակա քննելու...»

— Վոլթեր, վնաս է ելլել, բայց, առանց ինքզինք կոտորելու:

— Բայց, Վահրամ, ես փոխադրուած դրամ չունիմ: Դուք հրապարակէ ինքզինքդ ինքզինքդ որ դուն պիտի վնասես ազգայնականներուն դրամը, ընդունի՞ր հրապարակը, եւ դու պատրաստ:

— Նայէ՛ չորս կողմը: Բերեւ ներկայեւուն մէջ բարեկամ մը գտնես, որմէ փոխ առնելով կը վնասես ազգայնականը: Բայց, ես ալ մօտս դրամ չունիմ:

Ներկայեւուն աչք մը սրբորոցի է իսկապէս ալ ծաղօք բարեկամ չկար:

— Վահրամ, այս քաղաքը Էրզրում, ինչ պիտի ընենք հիմա՞, որի միջոց չկայ, առանց կառուցելու ուստիութիւնը գրաւելու, պիտի է փոխել:

— Ես միջոց ուր ունիմ, դուն հոս նստէ, ես Բաղուրէ մը հոս

կ'ըլլամ՝ քաղաք, ինքզինք փողոցներէ:

«Կ'ըսէ երեսակային կացութիւնս, երբ յանկարծ կ'առնուի զար եւ հաօր պահանջէր, ինչ պիտի ըլլար դուրսիս: Բայց, բարեկամութեամբ Փափագեան տուած է կալ, ձեռքը հիմա ծր: Ոսկի-նոց մը բռնած: Կ'առնուի կանցեց, վնասեց հաօր եւ դուքս ելանք միջոցները դարձած այդ սրճարանէն:

«Տարօրեակը հոն էր, որ հետք միասին ձեռքի գաւազան մը բերաւ՝ զլուրը արձարած: Իմ այն հարցումս՝ քի ուրիշ գտած էր հիմա ոսկիները այդ պատկանելի գոմարը, Փափագեան հետեւեալը պատմեց:

— Դիտես որ լաւ յարաբե-

րութեան մէջ եմ հարաբարեկամ Կարօ Պարթեւեան ընտանիքին հետ: Ամբողջապէս գացի, որպէսզի մեր այս կացութեան դարձան մը ընէ, երբ ներս մտայ անոնք, բարեկամս՝ Կարօ Պարթեւեան, իր աշխատութեան սեղանին առջեւ փոռած ժողովրդական յանգիստի մը վրայ կ'ստանար: Զուգահեռ խանգարելով զինք, ներսէն դուրսէն ձայններ եկան ակնհայտ, անմիջապէս ներս մըսայ եւ Տրիպի Պարթեւեան յայտնեց իր փնտրած եւ աղաչեց որ չլքուի այս անգամ ալ փրկել զիս իմ անել դուրսէնս:

«Տրիպի Պարթեւեան ազգերութիւնը ունեցաւ հրօք ոսկիով բախտաւոր զիս, Իսկ զիսով այս գաւազանին, հոնկէ՛ դուքս ելլելու ասենս կախուած էր փոքր մանկոյն վրայ, ինքզինքնուրոյն ընելու հարկադրանքէն հաւանական... հետք անոր, ո՛ր մը փոխադրուած ոսկի զլուրով գաւազանով մը փոխադրուելու...»:

Այս պատմութեան իրականութիւնը ստուգելու համար բարեկամս՝ Հրապարակ Պարթեւեան զեկեղացայ, քի Վահրամ Փափագեան իրենց ընտանիքին մօտեցնելով ըլլալով, ուրիշ անորմէնով ալ նման տահաւորութիւններ ունեցած է...

1937ին, Վահրամ Փափագեան Փարիզի մէջ Սովետական արեւելի արպիս փոփոխականութեան կարգ մը ներկայացումներ տուաւ Եւրոպայի երկրներէ: Երբ ժամանեց Ֆրանսա, Հրապարակ Պարթեւեան, այդ ժամանակ հարաբարեկամութեան ուսանող, պատեհութիւնը կ'ունենայ Փափագեանի սարժած Բուրիկ Ալոսարայի բնագոյնութեան ներկայ գտնուելու:

Ներկայացման աւարտին՝ ուր ընկերու հետ խոյնութիւն երբ օրհորհուրեւ կ'երթայ Հրապարակ (Շար. տես էջ 4)

ԳԻՏԱԿԱՆ

«ԷՆՍԻԼԻՆ»-Ի ԳԻՏԻՏԻՆ ՅԻՄՆԱՄԵԱԿԸ

Այս տարի յիշատակուեց Էնսիլինի գիտելին, որ կը գործածուի դարմանելու համար շաքարախտը:

Գիտատեղի գիտնական Սըր Ֆրեդերիք Կրանզ Գենթիկ եղած է Էնսիլինի գիտնական հարիւրէ: 1921 թուականին: Սկսած է աշխատել Թորոնթոյի մէջ այս ուղղութեամբ, Չարլզ Հերպերթ Գենթ, ձեռք ձեռք միմեկին հետ: Գենթը Գիտնական գիտնականներուն աշակերտէր, ջանաւոր մեկնասացնել Փանդրեանին մէջ գիտնական հորմոն մը, որ կրնայ ստանալ շաքարախտը:

Իր կատարած այս գիտելին համար, Գենթիկ 1923ին ստացաւ Նոպէլեան մրցանակը բժշկութեան մէջ: Գիտնական կատարելագործուած էր ութ ամսուան կարճ ժամանակ միջոցի մը մէջ:

Գենթիկ ծնած էր 1891ին, Օնթարիո Նանտին Ալիսըն յաղաքը, ազգայնական ծնողներէ: Շրջանաւարտ եղած է Թորոնթոյի Համալսարանէն, ծառայած է իբր բժիշկ՝ Գիտնական բանակին մէջ: Առաջին Աշխարհամարտին, ձեռքէն վիրաւորուելով ստացած է զինուորական շքանշան՝ իր մասնակցած ծառայութեան համար: Պատերազմէն յետոյ, ան դասախօս կարգուած է Արեւմտեան Օնթարիոյ համալսարանը: Ծառայելով պրոֆեսորներ կը կատարէր Պենթիկ Ինֆրիմիթի մէջ, մինչեւ երկրորդ Աշխարհամարտը, որուն ընթացքին միացաւ Գիտնական բանակին, իբր հաղարար: Մահացաւ 1941ին, օդանավային ջարդարանով, Նիւ Ֆրանսիսկոյի վրայ, երբ կ'ուղղուէր դէպի Անգլիա:

Էնսիլինը հորմոն մըն է, որ կ'արտադրուի փակարկատի մէջ մասին մէջ գիտնական գիտնական կողմէ, եւ կը կանոնաւորէ մեր մարմնին շաքարի գործածութիւնը: Երբ այդ գիտնական անհրաժեշտ էնսիլինը չեն արտադրուի, մարմինը չի կրնար գործածել կամ պահել շաքարը կանոնաւոր կերպով: Այս վիճակին մասնաւորապէս անձը կը կոչուի շաքարախտաւոր: Բժիշկները այս հիւանդութիւնը կը դարմանեն Էնսիլինով, որ կը հայթայթուի հիւ, խոզի եւ ոչխարի փանդրեանէն: Այս դարմանումը չի բժշկուի շաքարախտը, այլ կը պահէ կայուն վիճակի մը մէջ, որը հիւանդը կրնայ բնականոն ապրիլ՝ ներարկումներու շնորհիւ: Էնսիլինը բերեալ առնելը յանձնարարելի չէ, որովհետեւ մարմնակազմութեան միջոցին ան կ'ուշիւն չանայ: Այս դեպքը երբեմն կը գործածուի նաեւ ուղեղային խանգարում ունեցողներու համար: Բժիշկները Էնսիլինի լափէ առնելով գործածութիւն կը զգուշանան, վախճալով որ արեան մէջ գտնուող շաքարի քանակութիւնը զօրաւոր չափով կը նուազի: Վերջին պատրաստուած է Փրոթա-մին-գէն-Էնսիլինը, որ դանդաղ ազդեցութիւն ունենալուն համար, 24 ժամը միայն մէկ ներարկում բաւարար է: Ամերիկացի տարբարան John J. Abel պատրաստած է բարեկարգ Էնսիլինը՝ 1926ին:

Էնսիլինի գիտելին յիշատակուեց Գիտնական կառավարութիւնը 6 սէնթիւնը նոր դրոշմաւորով մը հրապարակուեց:

Ս. ԲԵՐԼԻՆԻԱՆ

Ս. Փրիլիս

ԷՆՍԻԼԻՆԻՆ ԲԱՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ ՃԵՂՈՒԵՑԱԻ

Անգլիացի հոգեւորական Ժ. Միսգիտուէրի՝ Տոքթ. Տորթի Ս. Հոնթին, որ 1964ին թիմադրութեան Նոպէլի մրցանակը ստացած էր, Անգլիոյ Օքսֆորտ համալսարանին յայտնած է՝ թէ յաջողած է տարրաւորուել Էնսիլինին, որ մարդկային մարմնին մէջ կը հաստատուի շաքարի քանակը: Անոր պակասը շաքարախտ կը պատճառուի:

Տոքթ. Հոնթին հաստատած է, թէ Էնսիլինը կը բաղկանայ

777 հիւլէններէ (աթոմ), որոնց իրարու հետ ունեցած կապը եւս յաջողած է ճշդել:

Տոքթ. Հոնթինի գիտելին պիտի նպաստէ ճշդելու՝ շաքարախտին պատճառները, եւ լաւագոյն դեղերով պայքարելու այդ հիւանդութեան դէմ:

Օքսֆորտ համալսարանէն խումբ մը գիտնականներ՝ օժանդակած են այս մեծ յաջողութեան:

ՆԱԽԵՐՈՒՆ ԲԵՌՆԱԲԱՐՁՈՒՄԸ

(Շարունակութիւն Բ. էջէն)

Կ'աշխատի լիւր Մեքսիքոյի նաւը վերցնել: Այդ նաւը Իսրայէլեան նախարարականները ընկողմնեցողին, երբ Եփրատի ջրերէն կտրակալուին վերաբերեալ տարբեր կը փոխադրուի: Ազատաւորներու մեծ խումբ մը գործի վրայ է Շիթակոնկի մէջ (Պենկա-տէլի գիտնական նաւահանգիստը) ուր շատ մը նաւեր ընկողմնէն են: Ինչպէս քիստանեան լեզու-րոշմներուն ընթացքին: Եւ անորմէն ունեցող այնչափ շիթակոնկի տեսող այն դժուարին պայմաններ՝ որոնց տակ կ'աշխատին մեր նաւատիրները Մոզուս մակերեսին, քարեկաւքութիւնը 50 տարեկան է, մինչդեռ ջրերին տակ մօտ 30 տարեկան: Անկէ զատ, տեսողականութիւնը ոչինչ է, տիպ մը 2-3 անգամ աւելի կը ծան:

Դրանէ նաւերը: Պենկա-տէլի կառավարութիւնն ու ժողովուրդը բարձր կը գնահատեն Սովետ ար-շակութեամբ մասնակցութիւնը, որը մեծապէս կը նպաստէ երկրին տնտեսութեան վերականգնման:

Հ.- Կրեայի՝ Բ. Գաբի մը քիստով ներկայացնել Սովետական օրումի գործունէութիւնը:

Գ.- Անցնող 6 տարիներուն ընթացքին, 200է աւելի ազատարարական գործողութիւններ կատարած են: Աւելի քան 200 կիլոն ուրիշ արժող գործեր խնայուած են Սովետ Եւրոպայի նաւերուն, աւելի քան 500 նոր նաւերու նաւաբարձութեան գործողութիւններ: 33 նաւեր հանուած են ծովերուն յատակէն, որոնցմէ 18ը՝ գործածուած են իբրեւ աւելցուած միտաղ:

Ն. Մ. Գ.

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՏՄԲԱԹԱԹԵՐԹ

چاهاکیر
جريدة اسبوعية

مرتب ۱۱۱۱ بالقاهرة ۱۹۷۴ - ۱۳۰۹
صاحبة الامتياز: السيدة عالية سوير بيان (بالاين)

TCHAHAKIR

HEBDOMADAIRE ARMENIEN

B.P. 2111 Le Caire (R.A.U.) - Tel. 915013

Adresse Télégraphique TCHAHAKIR, Caïro
Rédacteur en chef: SARKIS BALAYAN

Հիմնադրված 1948ին

Տպագրանակ 8000

Մրտանաւոր — ԱՅՏԱ ՍԵՐՈՎԱԲԱՆ

Սեփականատէր խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ԳԱԼԱԲԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ ԹԻԻ 526 — ՀԻՆԳԵԱՐԹԻ 2 ՄԱՅԻՍ 1974

ՀԱՏԸ 26-րդ 3 ԵՂ. ԴԵԿ. ԿԱՐ 25 ԼԻՐ. ԴԵԿ.

عدد رقم 527 — الخميس 2 مايو 1974

Ն. Ս. Օ. Տ. Տ. ՎԱԶԳԷՆ Ա. Ի ՍՐԲԱՏԱՌ ՎԵՐՋԻՆ ԿՈՆԴԱԿԸ

Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածինէն ստացած ենք՝ Ամենայն Հայոց կաթողիկոս Ն. Ս. Օ. Տ. Տ. Վազգէն Ա. Ի 18 Մարտ 1974 թվականի կոնդակը, 1975 տարին նուիրելու՝ Հայ Եկեղեցւոյ և Ամենայն Հայոց Հայրապետութեան կրկնական (300 ամեայ) Շրջանի յիշատակին, այդ Շրջանի վերջաւորութեան 600 ամեակի առթիւ (1875-1975):

ՎԵՐՋԻՆ ԸՆԿ. ԳԵՈՐԳ ԵՐԵՒԱՆԵԱՆ ՈՉ ԵՒՍ Է

Պէտքերի քերքեր օրերս խիստ անկանոն եւ պակասաւոր ստանալու հետեւանով, քակաւին չենք կարողացած Հեջ վերեւան ընկեր ոգր. Գեորգ Երեւանեանի մանր գուծող մանագոր, մանուսկր քուակաւոր հաղորդելու համար:

Սեփականատէր Պէտքերի «Արարտ» օրաթերի 12 Ապրիլի համար, որմէ կ'արտաստանէ ոգր. վերեւան ընկեր ոգր յուղարկաւորութեան եւ քաղման նկարագրակաւոր:

ԳԵՐՈՒԹ

ՈՂԲ. ԸՆԿԵՐ ԳԵՈՐԳ ԵՐԵՒԱՆԵԱՆԻ ՅՈՒՂԱՐԿԱՆՈՐՈՒԹԻՒՆՆ ՈՒ ԹԱՂՈՒՍԸ

Երեւանի, 9 Ապրիլ, Կ. Ե. ժամը 3ին, Անթիլիանի Մայր Տաճարին մէջ կատարուեցաւ վերեւան և յարգուած Ազգային՝ Ընկեր Գեորգ Երեւանեանի ազգային յուղարկաւորութիւնը, բոլոր խաւերէ հոծ սգակրներու ներկայութեան:

Յուղարկաւորութեան արարողութեան կը նախագահէր Լիւթանանայոց Սուրբորդ Գեորգ Տ. Տաճար Ս. Արք. Որդիական, իր շուրջը ունենալով քաղաքի հոգեւորական դասը և միւս համայնքներէ հոգեւորական ներկայացուցիչներ:

Յուղարկաւորութեան պաշտօնական արարողութեան ներկայ էին՝ նախկին վարչապետ Ապտալլա Եաֆի, Նախարար Տորթ. Ալալեան Մուսայալեան, նախկին Նախարար Փիլիք Զեմալեան և երեսփոխան Էմիլ Զեմալեան, Պետական Նախարար Ժողովի Շատեր. Ս. Դ. Հնչակեան Կուսակցութեան Կեդրոնական Վարչութեան և Լիւթանանի Վարիչ Մարմնի անդամները, տարբեր Կուսակցութիւններու և Միութիւններու ղեկավար անձնաւորութիւններ, Լիւթանանի խորհրդարանի անդամներ և պետական պաշտօնատարներ, տեղացի և հայ ազգայիններ:

Հանգուցեալ Ընկերը ի յարգանք՝ Սահակեան Լիւթեան, Ազգ. Ռուբինեան և Ազգ. Սահակ Մեարդաւան Վարդապետները փակ միացին և անոնց բարձրագոյն կարգերու աշակերտութիւնը իրենց մասնակցութիւնը բերին յուղարկաւորութեան, Կաթողիկոսարանի մուտքին երկու շարքի վրայ պատուի կենաւոր:

Արարողութեան վերջաւորութեան, Սուրբորդ Սրբազանը խօսեցաւ յոգի դամբանական մը, ներկայացնելով ողբացեալ Ընկերը կեանքն ու իր ազգային ծառայութիւնը, հասարակական կեանքի մէջ օգտակար գործունէութիւնը՝ որպէս յարգուած դէմք:

Ապա ողբացեալ Ընկերը պարագաները ընդունեցին պաշտօնական անձնաւորութիւններու և ազգային ղեկավարներու ցաւակցութիւնները, իսկ անոնց որոնք ցաւակցութիւն յայտնեցին ստիպուած պիտի չկարէին նային ընկերակցի մինչև գերեզմանատուն, միմուրտային պայմաններու բերումով:

Հակառակ յոյզ և փոթորկալի անձրիին, յուղարկաւորութեան թափուրը հարիւրաւոր ինքնաշարժներով հետեւեալ յարգելի Ընկերը դադարէր, մինչև ձորն էր Շրջապէրի Ազգ. Գերեզմանատունը, ուր, թաղման կարգէն ետք, Հնչակեան Կուսակցութեան Լիւթանանի Վարիչ Մարմնի անունով իւստաստից դամբանական մը կարդաց Սզգ. Ռուբինեան Վարդապետի Տնօրէն Ընկեր Չէպօ Սիմոնեան ներկայացնելով հանգուցեալ Ընկերը կեանքն ու գործը, ազգային, հասարակական, մշակութային և հայրենասիրական մարգերու մէջ:

Ապա Ընկերը դադարէր փոխարկուեցաւ իր ընթացիկ գաւ, արանք և խոր յուզում և սգակրներու արտաստաւոր հայկացիներէ, գեղեցիկեցաւ յաւիտենական հանգրուանը ուր (Շար. Ես Էջ 4)

ՆՈՐ ՆԱԽԱՐԱՐԱՅ ԽՈՐՀՈՒՐԴԻՆ ԱՌԱՋԻՆ ՆԻՍՏԻՆ ՆԱԽԱԳԱՀ ԱՆՈՒԱՐ ԷԼ ՍԱՏԱԹ

ազգին ուղղած իր պատգամին մէջ յայտարարեց.

«Մեր ժողովուրդը իրաւունք ունի ապրելու բարգաւաճօրէն»

Անցեալ Հինգշաբթի, 25 Ապրիլ 1974, զինքնուան ժամերուն հրապարակուեցաւ եղիպտական նոր դաշինքին կազմութիւնը, վարչապետութեամբ նախագահ Անուար էլ Սատարի:

Նախարարական նոր կազմին մէջ առաջին փոխ-վարչապետ նշանակուած է Տորթ. Ապալէ Ազիզ Հէկադի:

Փոխ-վարչապետի պաշտօնին նախընտրուած գործող նախարարը՝ Պր. Մաւուա Սալէմ, Ուսմիշէրու նախարարը՝ Տորթ. Ապալէ Սզիզ Գամէլ և պատերազմական նախարարը՝ մարաշախտ Ահմէտ Իսմայիլ Ալի:

Նոր դաշինքը նախկին կը տարբերի միայն ինք նոր նախարարներով և երեք նոր նախարարութիւններով:

Երկրորդին, երկրորդին, արտաքին առեւտուրի և Սուտանական գործերու:

Նոր դաշինքը իր առաջին նիստը գումարեց Երկուշաբթի, 29 Ապրիլ 1974, Ապալէին Հանրապետական պալատին մէջ, նախագահութեամբ Անուար էլ Սատարի: Նիստէն առաջ նախարարական կազմին բոլոր անդամները առանձին առանձին հաւատարմական իրենց երդումը կատարեցին նախագահին:

Նախարարաց խորհուրդի այս առաջին նիստին սկզբաւորութեան, եղիպտոսի նախագահը՝ ազգին ուղղած իր պատգամին մէջ կոչ քրաւ ժողովուրդին, որ պահանջէր գործադրուէր իր մասնակցութեան, նախ հրամանատարութեան:

ուստորագաւ խաւերուն մէջ և համագործակցութեան սկզբունքին:

«Ժողովուրդին այս մասնակցութիւնը, յաջորդ հանգրուանին ընթացքին կը հանդիսանայ՝ ծրագրուած յաջողութեան անկախ նախադրել:

«Պայքարը կը շարունակուի, բայց՝ այլ ծրագրի մը վրայ: Վարչական յեղափոխութիւնը չի կըրնար արգիւտաւորուիլ առանց ժողովրդային աշխատանքի:

«Ոչ ոք կրնայ մերժել այս պայքարին մասնակցելը, վերաշինութեան և կառուցման պայքարին՝ որ այս ժողովուրդի քաղաքացիներուն համար պարտականութիւն մըն է, աշխատանքի մէջ զիջելի մըն, յայտարարեց Անուար էլ Սատարի:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՅԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆ ԵՐԵՐՍ

ԵՐԵՐՍԱՍԱՐԴԱԿԱՆ ԾԱՂԿԱՏՈՒՆԸ

Օրինակելի սովորոյթներ դարձած են միացեալ համաբնական ձեռնարկները, որոնց ընթացքին ի յայտ կու գան եղիպտոսի անուրբներու երեստարգ կազմակերպիչներ, որոնք ի խնդիր հայապահպանութեան, ոչ մէկ յոգնութիւն եւ ջանք կը խնայեն ու անձնութեամբ կը ծաղային այդ վեհ նպատակին:

Այս օտուան «Ծաղկասօն» թղի ունեցաւ Կրակի, 7 Ապրիլ 1974, նախագահութեամբ հայ երեստարգութեան բարեկամ և քաղաքեղ ծանօթ ազգային եւ երեսփոխան Տէր Երեւան Զօրայեանը:

Հոծ բազմութիւն մը եկած էր ծափահարելու հայ երեստարգութեան ելոյթները և զանոնք խաւարելու:

Հայկական Ընթերցարանի երկու երեստարգներ՝ արաբ գեղջկական պարի կատարման ընթացքին:

Վերոյիշեալ սովորոյթներէն մին է Հայկական Ընթերցարանի Միջ. մարմնին՝ «Նոր Սերունդ» Մշակութային կազմակերպած «Ծաղկասօն»-ը, որ ամէն օրէ կը կազմակերպուի ծաղկազարդ Տօնին օրը, եւ որուն կը մասնակցին Գանիէի գրեթէ բոլոր մշակութային եւ մարզական ակումբներուն՝ երեստարգական մարմինները:

խաւարելու եւ խանդավառելու: Զոյս ի խնամեալ յայտագիրը գործադրուեցաւ, հանդիսութեան մասնակցի միութիւններ 2. Դ. Մարտեան, 2. Բ. Լ. Մ. Ի, Կոկանեան Սահի. Ս. Թեքաւ ակումբի, Էնիք Խորի. 2. Մ. Լ. Մ. Նուարի Ինչպէս նաեւ նախաձեռնող ակումբին՝ Հայկական Ընթերցարանին և Նոր Սերունդ Երեւ. մարմնին երկու անդամներուն կողմէ:

Հանդիսութեան բացման խօսքը քրաւ «Նոր Սերունդ»-ի եւ «2. Մ. Մ. Ի» ընդհ. պատասխանատու ընկեր Պետրոս Մովսէսեան. Ան իր օճորհակալական արտայայտութիւններ ունեցաւ՝ հանդիսութեան մասնակցի ակումբներու վարչութեանց եւ երեստարգական խօսքը քրաւ ապագայական Սգիպտոսի եւ անոր նախագահ Անուար էլ Սատարի՝ հայ համայնքին եւ անոր ազգային, կրակական ու մշակութային կազմակերպութեանց հանդէպ ցուցաբերած լայնատես, ազատամիտ եւ բոլրաւ վերաբերմունքին առիւ:

Ցայտագիրը սկսաւ Պր. Նուար Բերեքեանի յոյցում եւ պատասխանութիւն՝ հորհրդապակեղով մը, ձօնուած՝ եղիպտական Հոգեմբերեան յարգանքին:

Ապա յաջորդաբար ելոյթ ունեցան՝ Օ. Ժիզէլ Նալպանեան (արտաստարգութիւն), արանք պատասխանը՝ առաջնորդութեամբ Նուար Համբարձումեանի կատարեց եղիպտական գեղջկական պար, Էնու Սկաւեան (դաւանմուր), Օր. Զապէլ Սեփանեան (արտաստարգութիւն), Անիք Մովսէսեան (ինքնաճախ) եւ կատակալաւուն մենեղ:

Օրուան յարգելի նախագահին ի դիմաց՝ Հայ Երեստարգութեան ուղղուած ողջոյթի խօսքը կարդաց արանք գործունեայ եւ հոգեւոր անդամութիւններէն ընկ. Սեփա Զօրայեան:

Կարճ դադարէ մը ետք սկսաւ յայտագիրն Բ. մասը:

Հայ Գեղ. Միութեան Միջ. բաժնարարութեան, բնագործութեամբ Պր. Գրիգոր Փարպեանի երկու յոյցուց՝ «Ընթերցարան» (Շար. Ես Էջ 4)

ՏԱՂԱՆԴԱԽՈՐ ՀԱՅՐԵՆԱՍԵՐ ԱՐՈՒՆԵՍԱԳԵՏԸ

ԿՈՓԵՍԵՐՏ

ԺԱԳՔԻՇԵՆԱՆ ԿՐԿԻՆ ՅԱՂԹԱԿԱՆ

Այսօրվա մէջ կայացած բե-
ռնից քաղաքի բարեկամական
հանդիպումը մը ընթացքին, Եւ-
րոպայի Սիփր-Սեկթոր կ'ըն-
դիմարէին Ֆրանսական ԺագՔե-
շիշեան, կ'անդրադարձնէին թեմա-
յալ թեմայի ամբարտաւան Փոթթօ Ռի-
թօ Ռիշի Օրթոգի:

ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

— Երգապաններու Ֆ. ան-
սական Սկադիման, Մեծ Մրցա-
նակը շնորհեց՝ «Deesse» (Կից-
հի) երգապանին, որ ծայրագը-
րուն ձեռքէն էնեցունի «Եօտիպ»
օփերային, մեկնաբանութեամբ
Գուրշէի Ռուսէն Օփերայի կազ-
մին: Անկախութեամբ նուազա-
վար Գրեթ/Յանսի, պարիթի
Դաւիթ Յովհաննէսեան, զիստը
զերուկաւարը, ընկերակցութեամբ
միւս մեկնապաններուն, Էլզ-
ա-իւմբին և Նուադաիւմբին,
գեղարուեստական բարձր արտա-
յա տալիս մը տուաւ ունեւան-
կան երաժշտութեան այս զուգ-
ործողին:

— «Հայ ժողովրդական հեկ-
նարներ Թրանսիլվանիոյ մէջ»
հատուկ յետ, որ լոյս տեսա-
ւան մը տարի առաջ, ունեւ
հաւաքող Սոն Ափսարոյ Փոփոսու
պատասխան է իւր հաւաքող մը
«Սոսկաներու Կեդեցիկ» խորագը-
րով: Այս հատը, զոր լոյս տալիս
ընծայէ Քլուի «Տաշի» հրատա-
րակչութիւնը՝ ներկայ տարւոյ
երկրորդ համաժողովին, կը բովան-
դակէ հեկնարներու տարբեր
պատմութիւնը և Թրանսիլվանիոյ
հայկական աւանդութիւնները: Ա-
խարհակը միայն երկնայեան
ուղիով չէ այլ նաեւ ազգագրե-
րու, Ֆալթիստներու և պատմա-
գիրներու: Կիցք կու գայ զոցել
այն պատմութիւնը, որու մասին
կը խօսէր Նիքոլայ Սեւեան, երբ
կը յայտնէր թէ հայերուն Ֆալթի-
ստը անոնց ազգեցորդները՝ Թրան-
սիլվանիոյ մեկնապանին կեանքին
վրայ, բաւարար կերպով չէ ու-
սումնասիրուած:

— Գուրշէի «Մերիտիանէ»
հրատարակչականը, որ կը զբաղի
նաեւ աղանդներու և արուեստի
աշխատութիւններու հրատարա-
կութեամբ, կը պատրաստէ ուն-
մանական հրատարակութիւնը՝
«Հայկական մանրանկարներ»
աղանդին, զոր լոյս ընծայած է
սովետական հետազոտող Ռու-
սիոյ մէջ, 1969ին: Թարգմանութիւնը
կատարած է Թանգարանագէտ Ալիս Բոլա-
նան, իսկ նախաբանը ստորա-
գրած է, արեւելագիտութեան
հետազոտող համալսարանի դա-
սախոս Քորինա Նիքոլեւսով:

Մեծ Հայը Արամ Սալաւորեանը,
— Սիրելի մը յարգելով ձեր
երկրորդ «Հայրենիքը» ծրարանը,
պէտք չէ մոռնալ ձեր առաջին
«Հայրենիքը»՝ Սովետական Հայաս-
տանը:

«Ես համոզուած եմ և միշտ
լսել եմ, որ հայը՝ ուր որ ապրի,
նոյնիսկ որ մը պատահի որ լուսի-
նին մէջ ալ բնակի, չպիտի մոռնայ,
որ ունի իր Սովետական Հայաս-
տանը...»

«Ախարհ» Հոփ-Անի

ՈՂԲ. ԸՆԿ. ԿԻՒԼԼՍԵՐ ՏԵՄԵՐՃԵԱՆԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

Քանի մը ափսոսեալ առաջ,
Հայկաի իր բնակարանին մէջ աչ-
կեր փակեց՝ հայկապահայութեան
մասնօր ազգային, կուսակցական-
հասարակական գործիչ՝ Ընկեր
Կիւլեքեր Տեմրճեան, խոր ծերու-
քեան մէջ:

Հանգուցեալ Ընկերը ծնած էր
Պոլսոյ Ուլաքի, 1878-ին, հա-
մես ընտանիքի յարկին տակ:

Իր նախակրթութիւնը ձեռնա-
վար քաղաքի Ազգային վարժա-
րանին մէջ ստանալէ ետք, ընկու-
ած էր Պոլսոյ Միսիսարեան վար-
ժարանը, ուր հմտացած էր յա-
կապեալ հայերէն լեզուին:

Հազիւ ուսումը աւարտած, ան
կը նետուի կեանքի ապարկ և
կը մտէ Հնչակեան Ոստանդա-
նի Միութեան Եւրոպէ:

Հայրենի գաւառներուն մէջ
մեր ժողովուրդին ապրած գեղե-
նային պայմանները, Օսմանեան
կայսրութեան քրտոնայ փո-
րամանութեան յաջակապեալ հայե-
րուն ճկամամբ վարած հաղա-
կանութիւնը, երեսուսարդ Կիւլե-
քերին մէջ կ'արթնցնէ վրձի և
ցամաք գաղտնի:

Քաջ համոզուած, որ Ս. Գ.
Հնչ. Կուսակցութեան փառքը
սոցիալիստական գաղափարներ
տարածուած և բոլոր ափսոսա-
րոնակներու անհետացումով սի-
այն կ'ապրի և վերջ տալ հայ ժո-
ղովուրդին՝ ինչպէս նաեւ Օսմանե-
ան լուծի սակ հեծող բոլոր
փոքր ժողովուրդներու տառապա-
հիւս, երեսուսարդ Կիւլեքեր անվե-
րապահ խանգաղանքները կը
նուիրուի կուսակցական գործու-
նութեան, դառնալով բրտապ
յեղափոխութեան ուխտալ զին-
ւոր:

Պոլսոյ Սուլթան Պայազիի
հրապարակին վրայ, իրենց հայ-
րենասիրութեան մեղքը քաղաք
սանձերու արիւնք տալով ևս
կ'արժանանան Կիւլեքերին մէջ
սեղ իր ժողովուրդին և իր հայ-
րենիքին հանդէպ:

Կախարհի բարձունքին լը-
ստող ազատութեան կանգնելը կը
խաղաղ, կը փորձեն իր հոգին:

Առաջին Համաշխարհային
Պատերազմի վախճանին, երբ կը
դադրին թեղանքներու անհեղա-
զող ազմութիւնները, և երբ գիւն-
ապար կը հոչակուի, Ընկեր Կիւ-
լեքեր զուստ կու գայ բրտական
դժոխքին և իրենցներուն հետ կը
հաստատուի Հայկա և կը ներգրա-
ւուի հանրային-հասարակական
կեանքին ներս, որպէս մտաւորա-
կան և հասուն գաղափարական
Հնչակեան:

Հայկաի մէջ կը դառնայ նո-
րակազմ Մասնաճիւղի գլխաւոր
սիւններէն և ապա կը դառնայ

ԱՊԱՐԻՆՈՒՄԻ ՄԱՂԹԱՔԸ

Ցաւով տեղեկացած էինք, որ
Յրանցայի Շրջանի Ս. Գ. Հնչ. դե-
կավար ընկերներէն և Փարիզ հը-
րատարակող «Յաղաքական» ամ-
սագրի Արտուստ-Տեմրճեան ընկեր
Գեորգ Տեմրճեանի հետեւեալ, երկրորդ
անգամ ըլլալով բեկեղական լուրջ
գործողութեան ընթացքում է՝
Դոնաթեան Սելթոն հիւանդանո-
ցին մէջ, մեծ յուզումի մասնակցով
իր ընկերներէն ու ազգականները:

Վեցերեւ Փարիզէն խմբագրու-
թեան ուղղուած նամակի մը մէջ
ուրախութեամբ կարդացինք, որ
ընկեր Տեմրճեանի անցուն-
ցած է ամեն վստահ և այժմ ապա-
հիւստի օշտ մը կը բուրդէ:
Խմբագրութիւնը սրանց կը
մաղթէ կատարելապէս ապաքինում մեր
գաղափարներէն և անձնագործ
ընկերը:

ողբացեալ Սարգիս Տեմրճեանի գըլ-
խաւոր զինակիցներէն մին, «ՍԻ-
ԲԻՆԱՆ» ՄԱՍՈ.Լ.Ի մեկնեալ և
ափսոսակից:

1921ին Կիւլեքերի պարպու-
մէն վերջ, երբ Կիւլեքերներ կը
հաստատուին Հայկա, անոնց ա-
ռաջաւորներուն հետ գործակցա-
բար կը հիմնեն Կիւլեքեան Գաղ-
թականց Ազգաւարանը, այժմ Կիւ-
լեքեան Համարան, ու անցնող
յիսուն տարիներու ընթացքին, հիւ-
սպեալ ու բարոյապէս գորավիզ
կը կանգնի հայրենասիրութեան
հնոց այս կրթարանին, իր հետա-
ւորութիւններու սահմանին մէջ,
նիւթապէս և բարոյապէս ծառա-
յելով անոր, որպէս հոգաբարձու
կամ խնամակալ:

Եղեռնի բուկաններուն, երբ
գաւառներէն գունդ առ գունդ Տեմ-
րճեան, Հայկա, Համա և Սեկիւմի
կը հասնին հայ գաղթականները՝
հարիւր հազարներով, ընկեր Կիւ-
լեքեր կը դառնար ազատարար մի
հանի հարիւր հայ աղջիկներու,
գանձեալ փրկելով Թուրք ժամաւա-
րաններու նիւթաներէն...

Հայկական Բարեգործական
Միութեան Հայկաի Մասնաճիւղի
պատմութիւնը սերտօրէն կապուած
է հանգուցեալ Ընկերու կեանքին
հետ:

Արդարեւ, ան կը հանդիսա-
նայ հիմնադրութեան մին՝ Հ.Բ.Ը.
Միութեան Հայկաի Մասնաճիւ-
ղին, որուն անգամակցութիւնը
յիսուն տարի կանոնաւորաբար տա-
րուեալով ըլլալով, 1971ին ար-
մանացաւ համաձայն Միութեան
«Կեանքի վերջին» քերական Անդամի
բարձր ժողովին:

Հանգուցեալ ընկեր Կիւլեքեր
երկար տարիներ Հայկաի մէջ վա-
րած է Կուսակցական պատասխա-
նատու պատճառներ Ս. Գ. Հ. Կ. Ի
Հիւս. Սուրբոյ վարիչ Մարմնէն
ներս:

Թեւ ան վերջերս, տարիին
բերումով փառում էր հրապարա-
կէն և կը գրադէր լոյս իր գրասան
գործերով, սակայն ան իր մօքի
պայծառութիւնը պահած ըլլալով,
մօտէն կը հետաքրքրուէր մեր գա-
ղութի ազգային կեանքով:

Մտապէս կը խանգաղու-
ուէր և արդար հպարտութեամբ կը
լեցուէր, երբ կը գտար կամ կը
լսէր Մայր Հայրենիք՝ Խորհրդային
Հայաստանի անհախճաբար և եր-
րաւարի վերելքի մասին:

✕

Այժմ փառնում է ան մեզմէ
և փառին դարձած սեւ հողին...

Չկայ հիմա «Լուսաւանակ»ի
հեղինակը...

Ոչ եւս է իր հայրենասիրու-
թեան համար քանցն ու ախոր
բազմիցս համեմատ հանրային-
հասարակական գործիչը...

Բայց կայ ու կը մնայ իր աչ-
քի լոյսին չափ սիրած ու պատե-
սելի կեանքը ձեւաւարներ՝ տարուհ
Կիւլեքեր Տեմրճեանի և հրա-
ւարի բարգաւաճումով:

Չկայ Հնչակեան աղբեր Կիւ-
լեքեր, բայց կայ ու կը մնայ
Հնչակեան Կուսակցութիւնը ըս-
փիւնի մէջ, քիչ մը ամեն տեղ,
որպէս արքունի պահակը գաղու-
թահայութեան շահներուն և Հայ-
կական Դասին...

Մեծաւ Հնչակեան հին սե-
րունդի ներկայացուցիչ՝ ընկեր
Կիւլեքեր, բայց պիտի ապրի ա-
նոր յիշատակը:

Ամեն դարուն, գալիք սե-
րունդները ծիլ ու ծաղիկ պիտի
բերեն Հնչակեան վարդաբոյրին
ժիրիքին՝ խոնարհելով սերունդին
կեանքի յիշատակին առջեւ:

Երգաճիւղ, երկերով մը յա-
րգանք իր հոգաբարձութիւնը:

Հանգիստ անոր յոգնատեղ
սպորտներուն...

Հայկա 0072 ձ. Կ.

մարդկային ոգեւորող ընտր: Հիմ-
նեց կամուրջ մը՝ Արեւելի և Ա-
րեւմուտքի երաժշտական մշա-
կոյթներուն միջեւ, ու հայրենիքին
բերած մոքիքները կապեց եւրո-
պական երաժշտութեան:

Անոր հեղինակութիւնները՝
գաւառներէն շարքը մտած են
արդէն, ու տարիները ոչ մէկ ա-
րատ պիտի թողուն անոնց փայ-
լին վրայ:

Արամ Սալաւորեանի վառ-
րական արժեքն մասին կը գրեն
և կը խօսին ականաւոր երաժշտա-
գէտներ ու քննադատներ, որոնց-
մէ Թուրք երկուքը միայն, մէկը
ուսու, միւսը հայ:

Անուանի ուսու երաժշտագէտ
Շոտապոլովի՝ Արամ Սալաւորե-
անի 70ամեակին առիթով, ի մի-
ջի այլոց կը գրէ:-

«Ճշմարիտ բերկրանք ես
զգում, երբ մտածում եմ Արամ
Սալաւորեանի երաժշտութեան,
երեւելի մի վարպետ, որ մնայուն
արժեքներով հարստացել է աղի-
կաբաշտութեան գանձարանը, վիթ-
խարի ազգեցորդներ և ունեցել
մեր դարի երաժշտական մտքի
վրայ...»

«Իր տաղանդագործական ու-
ղին. Սալաւորեանը յափշտա-
կութեամբ ներշնչուել է հարապատ
Հայաստանի երգային և պարային
ֆոլկլորին»:

Այս վերջին տողերով, Տմիդ-
րի Շոտապոլովի շատ ճիշդ կեր-
պով հաստատած է, թէ Սալա-
ւորեանի ոգեւորման աղբիւրը ե-
ղան հայ ժողովուրդը և անոր ե-
րաժշտութիւնը:

Իսկ Հայաստանի երգահան-
ներու Միութեան նախագահ Յը-
ւարդ Միրզոյեան կը գրէ.

«Արամ Սալաւորեան

ընդգրկեց հայ ժողովրդական ե-
րաժշտութեան անսահմանութիւ-
նը, այնպէս իւրացրեց ու վերա-
մարմնաւորեց նրա շատ մը ա-
ռանձնայատկութիւնները, որոնց
կարելի է համարել միայն ու միայն
նրա շատեան...»

Սալաւորեանը հոգով, սրտով
կապուած է հարապատ Հայաստա-
նի, նրա երաժիշտների հետ: Շա-
րունակ գգուած ենք մեր կոմպոզի-
տորներին, մանաւանդ երիտա-
սարդներին, ստեղծագործութեան
նկատմամբ նրա սեւեռուն ուղղը-
րութիւնը: Վարպետին իւրաքան-
չիւր հեղինակային համարքը տօն
է դառնում մեզ համար, նորից ու
նորից ցոյց տալիս նրա արուեստի
չխամրող հմայքն ու ուժը:

Ըլլալով միջազգային դար-
ձած անուն մը, Սալաւորեան
մեաց ու կը շարունակէ մնալ հայ,
սրտով, հոգիով կապուած իր ժո-
ղովուրդին ու Հայաստանին: Ան-
բազմաթիւ առիթներով, բեմով,
մամուլով, անձնական գրոյցներով

նա միայն իր ինքնութիւնը չի
ծածկել, այլ հպարտութիւն մը կը
զգայ, փոքրի բայց մշակութապէս
բարձր ժողովուրդի մը մէկ զա-
ւակը ըլլալուն համար:

Օրինակ մը տանք հոս, ցոյց
տալու համար՝ թէ Սալաւորեա-
նի տաք սիրտը միշտ և տեւա-
կանօրէն կը բարախէ իր ազգին
համար:

Գատմողը արդէն միջազգա-
յին անունի տիրոջ կարգաւային
երգիչ Մանուէլ Մենենկիշեանն է.

«Մոսկուայի մէջ երեք հա-
մերգ առէ յետոյ, իր խորատընի
վրայ մօրս հետ այցելեցինք Արամ
Սալաւորեանի բնակարանը: Ան
հաշի համար վար դրաւ մեզ: Շը-
նորհատեց յաջորդութեան ու թե-
լադրեց չմոռնալ հայութիւնը: Երբ
խմացաւ թէ ամուրի եմ...»

— Ի՞նչ աղջկայ հետ պիտի
ամուսնանամ, օտար թէ հայ:

— Անուշաւ հայ, ըսի:

— Պրապօ՛, այն ատեն ես ալ
կնքահայր կ'ըլլամ:

Գատասխանելի յուզուած.

— Եթէ խոստանաք, ես ալ
կ'ամուսնանամ:

— Այո՛, այո՛, և կ'երթանք էջ-
միւսին: Ամենայն Հայոցն ալ կը
պսակէ ձեզ...»

Աւելի նորը կայ:

Ուրի Հոկտեմբերին, երկու-
եան, Կիւլեքի օրակին մէջ, իր ծը-
նըդեան եօթնամեակնակին
առիթով կազմակերպուած առ-
նակատարութեան ընթացքին, մեծ
վարպետը արտի զեղումներով և
յուզմունքով յայտնեց՝ մեր ժողո-
վուրդին հանդէպ գգացած խոր ու
անկեղծ սէրը: Անոր արտայայտու-
թիւններէն նոյնիսկ փոքր մաս մը
միայն տալով, անգամ մըն ալ
հանչեցած՝ կ'ըլլանք մարդը, հայը,

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ԱՉԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՏԱԲԱԹԱԹԵՐԻ

چاهاکیر

جريدة اسبوعية

ص. ب ٢١١١ بالقاهرة ٢٤٦ - ت ٩١٥٠١٣

صاحبة الامتياز: السيدة عالية سريديان (بالان)

TCHAHAKIR

HEBDOMADAIRE ARMENIEN

B.P. 2111 Le Caire (R.A.U.) - Tel. 915013

Adresse Télégraphique TCHAHAKIR, Cairo
Rédacteur en chef: SARKIS BALAYAN

Արտոնատեր — ԱՅՏԱ ՍԵՐՈՎԱԲԱՆ

Սեփականատեր խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ԳԱԼԱԲԱՆ

Հիմնադրված 1948ին

Տպագրանակ 3000

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ ԹԻՒ 527—ՀԻՆԳՇԱՐԹԻ 9 ՄԱՅԻՍ 1974

ՀԱՏԸ 26ՈՒՔԷ 3 ԵՔ. ԴՏԿ. ԿԱՄ 25 ԼԻՐ. ԴՏԿ.

عدد رقم ٥٢٧ - الخميس ٩ مايو ١٩٧٤

ՍԻԱՄԱՆԹՈ ՍՈՒԶԱՎԱՅԻ ՄԷՋ

ՅԱԿՈՒԲ Զ. ՍԻՐՈՒՆԻ

Դուք որ վերջերս գացեր էիք Սուլափա, ձեր մաշկն անցա՞ւ, թէ այն երկրիցին տակ, ուր բոլորուեցաք տոնական սեղանին շուրջը, հայ բանաստեղծ մը լացած էր օր մը:

Երբ կը դիտէիք զարմանալի ժողովի վրայ լեռ բարձրացող այդ հաւատացեալները, կրնայի՞ք երեւակայել, թէ հայ մեծ գիրքող մը տառապանքի օրեր ապրած է նոյն այդ բլուրին վրայ:

Այդ բանաստեղծը Սիւրմանթոն էր: Մեզմէ եօթը տասնամեակ առաջ թշուառութիւնը զայն փարկէր շէտերէր Եւրոպայի փոքր-որոշ քաղաքներէ մը: Երբ վաղուէ: Միւս Զարաթի յանձնարարութեամբ գացեր էր այնտեղ՝ աշխատելու համար Հոլանտի կողմէ մարդու մը քով, որ այդ միջոցին կապալաւորուէր Սուլափայի հողերուն, և որ՝ աւա՛ղ, լացով պիտի կերցներ հացի այդ պատառը իրեն...:

Կարծէր, որ հանչնայիք զարհուրելի այդ օրերը մեծ բանաստեղծին՝ որ երբեք էր՝ Հոլանտիի եւ Յոյսի Զահեթը, Բաքուի մէջ կարմիր Լուսնի, և Սուրբ Մեսրոպի մասունք պիտի ձգէր հայ թերթի դուրսն:

Բայց պիտի կարենա՞ր որեւէ մէկը ձեզմէ՝ առանց օտարութիւն առնելու հատուրը, զոր Երեւանի մէջ հրատարակեց դեռ վերջերս Դուք Ազատականութեան Արեւմտահայ Գրողների Նամակներին շարքին, հատար, ուր 14 արեւմտահայ գրողներէ զանազաններու ուղղած նամակներ լոյս ընծայուած են: Այդ նամակներուն մէջ ընթերցողը չափ քան կը գտնէ երկկուսան մեր գրողներուն մտերիմ կենսաճին, անոնց առօրեայ հոգեբան ու ապրումներէն, բայց և այն դառն ու տառապանքի օրերէն՝ զորս անոնցմէ շատեր ստիպուած են եղեր ապրիլ: Արդարեւ, էջեր կան այդ նամակներուն մէջ, զորս չի կրնար առանց արցունքի թղթատել ընթերցողը, ի տես այն զարհուրելի պայմաններուն, որոնց մէջ պարտաւոր են եղեր շնչել բայց և ստեղծագործել, այդ մեծ և սակայն հէք մարդիկը:

Այդ սոյն հատորին մէջ տպուած է Նաեւ Սիւրմանթոյի մէկ նամակը, 1901 Սեպտ. 4ին, Սուլափայէն ուղղուած Փարիզ՝ Արշակ Զօպաններին, որուն կը պատմէ իր սե օրերը Սուլափայի մէջ, անխիղճ հայ կապալաւորի մը քով ծառայած ատեն:

Ընթերցողները թող ներին այս սուղերը գրողին, որպէսզի իր կալիքին ու ցասումին մասնակցը ընէ զիրենք՝ քանի մը հաստատներ արտագրելով այդ սրտաճմրկի նամակը: Սիւրմանթօ կը գրէ Զօպաններին:—

Սա՛ր Գուրգիւնայի գարշանքի խորքէն ուղղուած անձկութեան նամակս կարգադէմ:

Երկու ամիս ու կէս է, որ ամօրմէս ծծածս մոռցայ, հոս, այս երեւային մարդուն քով, որ Հոլանտի կ'ըսուի. . . Զի տեսնուած, չի լսուած միգրեցիներէ ըրաւ ինծի: Զիս պարզապէս լացուց օր մը, լեռան գլուխը, միւս միւսակա առանց հանչուորի մը, առանց զիս հասկցողի մը: Որեւէ ամսական կամ գրպանի ծախք տուած չունի ինծի դնու: Սիւրմանթօ եղբայրացորդներով շինուած ցեխէ հաց մըն է, զի մը կաթ առնուողները, ցերեկ ու իրիկուն՝ գետնախնձոր: Ու միւսի իրիկուն առնուողները: Որպէս խաբուած եմ: Ու ըսել, որ այս բոլորին պատճառը Զերազը եղաւ: Փարիզ զիս ապահովուց, թէ եթէ չի կրնա մնալ, ճամբուղ ծախքը պիտի վճարէ որ վերադառնա: . . . Ինծի պէս տասնընեակ մը երիտասարդներ բերել է հոս այլեւայլ խոստումներով ու ստորով, 15 օրէ կամ ամիսէ մը փախել են: Ասիկա հոս ամէն մարդ գիտէ: Հետը ժամ մը անցնել կարելի չէ: Դաշտին մէջ, որ քաղաքէն ժամ մը հեռու է, ամէն բանէ զրկուած եմ: Երաթը անգամ մը զիս ոտքով քաղաք կը զրկէ նամակներ բերելու համար, ա՛ա բոլոր հաճաքը: Ինծի յանձնած աշխատանքներուն վրայ կ'ամօժուէ մեծ գիրքը: Իր ունեցած վարձուքը ինծի հետ որեւէ սպասաւորի հետ ունենալ կարելի չէ: . . . Սուլափայի հայերուն չեմ կրնար մօտենալ, որովհետեւ ամէն ալ Հոլանտի կ'ատեն իր ըրածներուն համար: Օրինակ մը 14 տարեկան աղջիկներ կ'որդեգրէ անբեւալ ձմեռ, ու գարշելի արարքներէ յետոյ կը ճամբէ խեղճերը, պատճառ բանելով որեւէ բան մը: Ռուսմանիկներն երկու երիտասարդ կը բերէ ու անօթի կը վնասէ օր մը: Այս խեղճերն ալ կ'ատիպուին ոտքով մինչև Ռուսմանիա երթալ սու մը չունենալուն համար: . . . Անբեւալ օր կը պոռար, թէ հաց ուտող ծեծ ալ պէտք է ուտէ, որպէսզի աշխատի: . . . Լեռի մը զլուխը խեղճի մը հետ, կապուելիք խեղճի մը հետ ապրիլը, որեւէ յիմարտոյթի հալոգութենէն ալ վեր բան մըն է: Դիշեր մը մօտ վառած կ'աշխատէի: որովհետեւ ցերեկ անկարելի է բան մը ընել իր քովը՝ երբ յանկարծ ներս մտաւ Հոլանտի՝ Գր. Փոթորիկեան, հե, արձակ, ոտքերը գետնէ զարնելէն: Դիշէն է այդ, չհաս զրամս մօտ տալու հիշ գլուխ (Շարունակութիւնը տես էջ 2)

6075

Առաջին Փոխ-Վարչապետ Տոք. Ապտէլ Ազիզ Հեկազի պարգեց՝ դրամագլուխներու նոր օրէնքին առաւելութիւնները

ԾՐԱԳԻՐՆԵՐՈՒ ՎԱԻՆԵՐԱՑՈՒՄ

Առաջ դրամագլուխներու ներդումի եւ ազատ գօտիներու քանակութեան ընդհանուր կազմակերպութեան վարչական խորհուրդը, Երկուստեքի իր նիստին, որուն նախագահեց Առաջին Վարչապետը, Տոք. Հեկազի, զիստուրաբար ինչ կը վերաբերի դրամագլուխ օրմագրողներու տնտեսական ապահովութեան: Տոք. Հեկազի ըսաւ, որ այս օրէնքը յղացուած է աշխարհի մէջ ներկայիս կատարուած փոփոխութեանց լոյսի տակ:

Այս օրէնքը միեւնոյն ապահովութիւններ կը նախատեսէ՝ ըլլալ օտար թի եզրագծի դրամագլուխները:

կազմակերպութեան կողմէ, իսկ միւս կէտը՝ 9 միլիոն 500 միլիոն փոխարժեքով օտար դրամագլուխներու դէմ Ապտէլ Ազիզ Սուլթան ընկերութիւնը:

Պանդոկին բոլոր սենեակներն ալ, բոլոր 840, ներքին կողմը պիտի նային: Այս հիւրանոցին դեկորացիան պիտի վստահուի «Ինքերգոնքի» ընկերութեան:

Վաւերացուած այլ ծրագրեր են՝ հասարակ բաժնեկցիութեան գիտօրէնական ընկերութիւն մը՝ արդարաւորական ազատակի մը սեղծման համար, եզրագծաւ մերկիւն հասարակաց դրամագլուխով նաւային փոխադրութեան ընկերութիւն մը, եւ այլ ընկերութիւններ, ու գործարաններ, որոնց արագորութիւններ պիտի ծառայեն երկրիս բնակչներուն զանազան կարիքներու:

Սեղծուող եզրագծա-Սեղծական ընկերութեան մը, այժմու «Սեմիւրա» պանդոկի վայրին վրայ կառուցանելու՝ արդիական մեծ պանդոկ մը, 18 միլիոն 500 միլիոն արժողութեամբ:

Այս դրամագլուխին կէտը պիտի օրմագրուի Պալատներու եւ Զբոսարգիւծութեան եզրագծական:

ՈՂԲ. ԸՆԿԵՐ ԳԵՈՐԳ ԵՐԵՒԱՆԵԱՆ

(ԿԵՆՍԱԳՐԱԿԱՆ ԳԻԾԵՐ)

Ընկեր Գեորգ Երեւանեան ծնած էր Բերքի, 1900 թուականին: Միացեալ Ընկերութեան տեղական վարժարանին մէջ իր նախնական կրթութիւնը ստանալէ ետք, բարձրագոյն ուսումը շարունակելու իր փափարը՝ Ա. Համաշխարհային Գաւերազմի փոթորիկէտ շրջանին զուգահեռ պելով, մնացած է անհրաժեշտաբար:

Հանգուցեալը կը պատկանէր Ապրիլեան դժբախտ և զրկուած սերունդին, որ իր բախտակից արեւելիկներուն նման, զրկուած է բարձրագոյն ուսման հնարաւոր և թոյլատու պայմաններէն, բայց ինքնաշխատութեամբ կրցած է այդ բացը դարմանել յետագայ տարիներուն:

Գաւերա հասակին կորսնցուցած է իր հայրը, որ թուրքերու կողմէ սպաննուած էր: Ողբացեալը Ապրիլեան Երեւանի շրջանին աշտոյում է իր մօրը, երեք եղբայրներուն և քրոջը հետ կապան՝ Մատեն Բերդակ - Չիլիկաճաֆ ուղեգրով: Այդ պայմաններու տակ իր միակ մտաւորութիւնը եղած է իր և իրեննորուն կեանքը փրկել:

Տարագրութեան ճամբուն վրայ ան կը կորսնցնէ եղբայրներն ու քոյրը, գերմարդկային ճիգերով կը յաջողի զանոնք գտնել և ջանքեր կը կեդրոնացնէ անոնց ապրուստը ապահովելու: Այսպէսով 1915-1918 տարիներուն իրեններուն կեանքը և գոյութիւնը կ'ապահովէ: 1918ին կը ձեռնարկուի և որպէս զինուոր կը տարուի Սար:

Երեւ-Սեղան: Այդ թուականէն մինչև 1922 թուականը, Միլիթ կառավարութեան ծրագրած հալածանքներու միջոցին, ինքն ալ կ'ենթարկուի նոր տեղահանութիւններուն, որոնցմէ իր նարպակութեան շնորհիւ կը փրկուի և կը յաջողի ընտանեօր ապաստանիլ:

ԳԵՈՐԳ ԵՐԵՒԱՆԵԱՆ

Հալէպ, անկէ կ'անցնի Դամասկոս և ապա 1925ին, վերջնականապէս ընտանեօր կը հաստատուի Գէորգի մօտ:

Դամասկոսի մէջ կ'անցումագրուի Հեկազեան Կոնստանտինութեան և կը դառնայ իր եղբայրներուն հետ Հ. Մ. Մ. Տալուրի կի սիւներէն, ուր կ'ունենայ եռուն գործունէութիւն՝ կուսակցական կեանքէն ներս:

Գէորգը հաստատուելէ ետք

իր տնտեսութիւնը կազմակերպելով հանդերձ, կը նաւորուի հասարակական կեանքի և հետեւեալէ կը հասնի Հեկազեան Կոնստանտինութեան դեկորացիոն ընկերութեան: Որպէս Սահակեանի Հոգաբարձութեան անդամ և Խորհրդի Հայր: Միութեան Ատենապետ, ան կը ծառայէ հայութեան և նոր սերունդին:

Անցնող տարիներու ընթացքին, իր հայրու նախածեռնութեան ոգիի շնորհիւ, Գէորգի մէջ կը գրաւէ նախանձնի դիրքը հրապարակի վրայ և կը դառնայ ծանօթ ազգային մը և փնտռուած ժողովական մը՝ Ազգային Ժողովներու մէջ, Որպէս մշակոյթը սիրող, կը բաշխուի և կը հասնի օժանդակութեան բոլորին՝ նիւթապէս և բարոյապէս:

Այս բոլորին հետ, որպէս գրաւէր ազգային, իր գրէ հասարակութիւնը Չարսանճաֆի Հայոց մեծահասոր գործը և կը հրատարակէ իր անձնական ծախսով, կորուստէ փրկելով այդ շրջանի ազգագրական պատմութիւնը, որպէս ատարած ապագայ պատմագիրներուն:

Ողբացեալը նկարագրեալ սիրահար մըն էր և ինքնաշխատութեամբ յաջողած էր ստեղծագործել գեղեցիկ պատմաւեցում հաւաքածոյ մը և կը պատրաստուէր Հայրենիքի մէջ իր պատմաւեցումը ցուցահանելուն, որու կազմակերպման համար (Շար. տես էջ 4)

ՀԱՅԿԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՏՄԲԱԹԱԹԵՐԹ

Արտոնատեր — ԱՅՏԱ ՍԵՐՈՎԱԲԱՆ

Սեփականատեր խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ԳԱԼԱԲԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ ԹԻԻ 528—ՀԻՆԳԵԱՐԹԻ 16 ՄԱՅԻՍ 1974

ՀԱՅՏԸ 26-ՌԷ 3 ԵՂ. ԴՏԿ. ԿԱՄ 25 ԼԻՐ. ԴՏԿ.

عدد رقم ٥٢٨ — الخميس ١٦ مايو ١٩٧٤

ՄԵԾ ԵՂԵՈՒՆԻ ՅՈՒԶՈՒՄՆԵՐ ՆԻԻ ԵՈՐՔԻ ՄԷՋ

(Մասնաւոր քղաքացութիւն «Ջառակիր»-ի)

Այս տարի ալ անհուն կսկիծով դիմաւորեցինք ԵՐԿՈՒ ՄԻԼԻՈՆ հարազատ հայերու քննարկման յիշատակի հանդէսը, դիմաւորեցինք անմարելի կրակով, որովհետեւ մէկ կողմէ՝ ՄԱԿԻ «Մարդկային Իրաւանց Գաղտնական» կոչուող յանձնախումբը, թուրք դահմապետներու ուրացման կողմնակից դառնալով՝ մերժած էր որեւէ ակնարկութիւն ընել հայոց դէմ կատարուած ամենավարագ ու գազանային ցեղասպանութեան և թափուած անմեղ ծով արեան մասին, իսկ միւս կողմէ, այս անհիմանաւր բռնաբարութիւններուն լաւագոյնս տեղեակ ըլլալով, հայ հոսանքներն ու հասարակական կազմակերպութիւնները, ոչ մէկ լուրջ փորձ ըրին, միասնական հակառակ դադոր բարձրացնելու՝ լեռնացած հակամարդկային և անբարոյական արարքներուն դէմ:

Մեծ եղեռնի յուշահանդէսն, որեմն, կատարուեցաւ եկեղեցիներու մէջ, անջատ կ'արգագործեամբ, որուն կ'անդրադառնանք այժմ:

Անթիլիասական բաժանեալ եկեղեցին բաւական մեծ տարողութեամբ նախապատրաստած էր Ապրիլ 24ի յուշակատարումը՝ լայնագիր երկնքունեան յայտարարութիւններով, բազմաթիւ զոհուած հայ մտաւորականներու լուսանկարներով ու խորհրդանշաններով՝ տեղական ՍԲ. Փօլ Տըք Ափոսթոլ Չըրչի հսկայական կամարներուն տակ, ուր լեցուած էին հազարաւոր հայեր, հսկումի եւ ոգեկոյման գիշեր մը անցնելու՝ Ապրիլեան ցանցակներուն հետ, զըլխաւորութեամբ Արքեպիս. Գարեգին Սարգիսեանի, որուն ճառը Մեծ Ողբերգութեան սարսուղեցիլ արտայայտութիւն մըն էր:

Ժողովուրդի յատկապէս խառնութեան մէջէն, երբ եկեղեցական թափօրը կ'ընթանար դէպի խորանը, երիտասարդներ անոր ետեւէն կը քալէին գլխահակ և օրիորդներ սէր էին հագած: Այս լուրջ պահուն էր, որ նուազը կ'որոտար անօրինակ ախարդային ճայթումով, բոցեղէն ճարձատումով, այն տպաւորութեամբ, թէ ինչպէս կը կործանէր մեր Աշխարհը՝ հայոց արեան յորձանքով:

Կարելի չէ նկարագրել Ապրիլ 28ի երեկոյն մենիւ առաւօտ տեղող ահողջ յայտագրին կատարումները, ուր բաժին ունէին երգչախումբերէն զատ՝ հեռաւոր վայրերէ եկած ականաւոր մարդիկ, տեղական ուժեր և ամերիկացիներ, երեսունէ աւելի անձնաւորութիւններ, որոնք առանձնապէս խօսեցան, երգեցին, նուագեցին և արտասանեցին՝ անսպառ նիւթ ունենալով թուրքիոյ ծրագրած և զործադրած ցեղասպանութեան վերաբերեալ, ինչպէս նաև յուզումնալից կտորներ՝ կրօնական, հին և նորը. Հայաստանեան հեղինակներէ:

Այս բոլորին մէջ աւելի խրախուսիչն էր նոր սերունդին երեսունմը Արա Գարեգինեանի ներկայացուցած երիտասարդներով, որոնք վկայութեան կանչեցին այն բոլոր օտար դիւանագէտները, պատմաբանները, գրագէտներն ու ականատեսները՝ թուրք ճիւղներու սարքած համայնական արիւնտ բաղնիքի մասին: Իւրաքանչիւրը փոխասացութեան ձեով կ'արտասանէր անոնց խօսքերը, զորս համադրած էր Սօսի Գատեան՝ իր համակ գայրոյթի մարտաշունչ ելոյթով:

Մեր դարի ամենազգուշիկ ոգեւոր թալանին ուղեց Հայկական Հարցը լուծել՝ ամբողջ հայ ժողովուրդին բնաջողովով: Բայց այդ դատն այսօր անտեղիտալէօրէն ծառացած է թուրք ցեղասպաններուն դէմ՝ արեան հատուցում և մեր հայրենի հողերու վերադարձը պահանջելով: Այս մարտնչող ոգիով ցոյց կատարուեցաւ Ապրիլ 24ի ցերեկին, թրքական հիւպատոսարանին առջէ:

Իսկ Ապրիլ 24ի երեկոյն, Ամերիկահայոց Առաջնորդարանը հրապարակ եկաւ անգլերէն մանաւանդ թղթիկով մը, այն ալ անորոշ յայտարարութեամբ, այսինքն՝ Հոգեհանգիստ կատարել այն հայերուն, որոնք մեռան իրենց հաւատքին համար Ա. Պատերազմի ընթացքին:

Այս հոգեհանգիստին՝ որ տեղի ունեցաւ Ս. Վարդան Մայր Տաճարին մէջ, յայտագրին կը մասնակցէին Թորգոմ Արք. Մանուկեան, Նոր Օրոյի խմբագիր Անդրանիկ Անդրէասեան, երգեհոնահար Հայկ Մարտիրոսեան, Առաջինկթընի Սայր Տաճարի կրօնագետ Փր. Դանսիս Պ. Մայրիս և Մեթրոփոլիթըն Օիկրայի երգչուհի Լիլի Զուգասեան:

(Շարունակութիւնը տես էջ 2)

6079

Ա. Ռ. Ա. Զ. Ի. Ն. Փ. Ո. Խ. Վ. Ա. Բ. Զ. Ա. Պ. Ե. Տ. Տոբ. Ապտէլ Ազիզ Հէկազիի հանդիպումը՝ եգիպտական թերթերու խմբագիրներուն հետ

Եգիպտոսի ա. փոխ-վարչապետ Տոբ. Ապտէլ Ազիզ Հէկազիի հանդիպում ունեցաւ եգիպտացի տ. քեանց զանազան բաժիններու խմբագիրներուն հետ, Գահիրէի ձայնասփիւնի եւ պատկերասփիւնի կեդրոնին մէջ, ի ներկայութեան փոխ վարչապետ եւ Ներքին Գործոց նախարար Պր. Մամուն Սալեմի, փոխ վարչապետ եւ Ուսման-ճեմար նախարար Տոբ. Ապտէլ Ազիզ Քամէլի, Տեղեկատուութեանց նախարար Տոբ. Ահմէտ Քամալ Ապու Մախի, Մշակոյթի նախարար Պր. Սուէժ եւ Սեպտիի, Տեղական Վարչութեան եւ Ժողով-

պետական Կազմակերպութեանց Պետական նախարար Տոբ. Փուտ Մոնիէսիին եւ Ժողովրդական Ժողովի հարցերու պետական նախարար Պր. Ալպիո Պարսում Սալամայի:

Հաւաքոյթի սկիզբին, Տոբ. Քամալ Ապու Մախի խօսեցաւ այս հանգիստն ընդհանրապէս մասին, ուր ի մի եկած են եգիպտացի տ. քեանց պատասխանատու անձնաւորութիւններ, պետական պատասխանատուներու եւ զանազան թերթերու խմբագիրներու հետ:

Ապա յայտարարեց, որ ընտանեկան ոգին կ'իջեւր յեղափոխու-

րեանը՝ 1971 Մայիսի վերականգնումի շարունակն ի վեր: Ան խօսեցաւ նաեւ մամուլին պատասխանատուութեան շուրջ, որ, գրաբնութեան ջնջումէն ետք պարտի բըխիլ լրագրողին իսկ խղմեցանքէն, յստակեցնելու եւ իրենու յրատակ համոզումէն:

Ապա եգիպտացի տ. քեանց վերաբերեալ Տոբ. Հէկազիի եւ լրագրողներու միջեւ, շատ մը նիւթերու շուրջ, ինչպիսիք հանրային սեփականութեան եւ նախարարութեանց դերին, որոնք պարտին ձեռքապահիլ ձեւակերպութիւններէ եւ խոչընդոններէ: (Շար. տես էջ 4)

ԴԱՐՁԵԱԼ ՑԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ

1939-45ի պատերազմէն ետք, Նիւրնպերկի մէջ դատի բաշխուած Հիթլերի այն գործակիցները՝ որոնք պատերազմի ընթացքին գործադրած էին ցեղասպանութեան կենսափոխ տէրերուն հրամաններ:

Նիւրնպերկի Միջազգային Զինուորական Դատարանի կառուարութեան ճիշդ յօդուածին մէջ ձեւակերպուած են՝ ֆաշիստական յանցագործութիւնները դատաւարութեան միջազգային իրաւունքի սկզբունքները՝ ԵՐԷ Երիտ-Թրքական յանցագործութիւններու մասին դատելու ըլլանք՝ դատարանի կանոնադրութեան ճիշդ յօդուածի Ռ. Կէտին, ապա կը տեսնենք, թէ Թուրք ԻԻԲԻԿ-ականները Նոյնքան յանցաւոր են՝ որքան Հիթլերականները: ճիշդ յօդուածի Ռ. Կէտին մէջ ըսուած է, որ միջազգային յանցագործութիւններ մասնաւորապէս, պատերազմի օրէնքներու եւ սովորութիւններու խախտումները՝ քաղաքական բնակչութեան սպանութիւններ, խեղճանքներ, պատանդներու սպանութիւններ, հասարակական կամ մասնաւոր սեփականութեան կողպուիք, քաղաքներու եւ գիւղերու անցաւակ ոչնչացումը եւ այլն: Նոյն յօդուածը յայտարարեց, որ միջազգային յանցագործութիւնները միջեւ պատերազմը կամ պատերազմի ժամանակ քաղաքացիական բնակչութեան նկատմամբ կիրաւիուող սպանութիւններ, կոտորածներ, ստիպելու, ահաբեկումը ու դաժանութիւններ, ինչպէս նաեւ քաղաքական, ցեղային կամ կրօնական դրդապատճառներով հետապնդումները:

(ԻԶՎԵՍՏՆԱՅԻ, 21-1-1965)
1946 Դեկտ. 1ին, ԹԻԵ 96 (1)
Դանաւերն մէջ ՄԱԿԸ հոլանդացի ու

ցեղասպանութիւնը միջազգային իրաւունքները ոտնահարող յանցագործութիւն է, որ կը հակասէ ՄԱԿԻ ոգիին և նպատակներուն, և որ քաղաքակրթութեան աշխարհը կը դատաւարած զայն: Այդ բանաձեւի հիման վրայ, ՄԱԿԸ, 1948 Դեկտ. 9ին հաստատեց Ցեղասպանութիւնը կանխելու և առայտ պատժելու մասին կանոնադրութիւն, որուն Ռ. Կէտին մէջ սորուած է Ցեղասպանութեան բնորոշումը:

Ներկայ կանոնադրութեամբ ցեղասպանութիւնը բնիկ կը հասկըցուի հետեւեալ գործողութիւններ, որոնք կը կատարուին լրիւ կամ մասնակիօրէն այս կամ այն ազգային, էթնիկական, ցեղային կամ կրօնական խումբը ոչնչացնելու մտադրութեամբ, որպիսիք են՝

Ա) Այդպիսի խումբի անդամութիւնը:

Բ) Այդպիսի խումբի անդամներուն մարմնական ծանր վնասուածքներ կամ մտաւոր խանգարումներ պատճառելը,

Գ) Որեւէ խումբի համար կանխակալ կերպով կենքի այնպիսի պայմաններու ստեղծումը, որոնք նպատակ ունենան լրիւ կամ մասնակի ոչնչացումը:

Դ) Միջոցառումներ, որոնք նպատակ ունենան կանխել երեխաներու ծնունդը այդպիսի խումբին մէջ:

Ե) Մարդկային մէկ խումբէն բռնի կերպով երեխաներու յանձնումը միւս խումբին:

Կանոնադրութեան Գ. յօդուածին մէջ ըսուած է, որ կը պատժուին հետեւեալ արարքները:

Ցեղասպանութիւնը, ցեղասպանութիւն կատարելու համար կազմակերպուած դաւադրութիւնը, ուղղակի եւ հրապարակային եւ լոյսները՝ յօդու ցեղասպանու-

րեան, ցեղասպանութեան մասնակցիլը, եւայլն:

1954ին, Մարտ 18ին, Ն. Միւրթեան Գերագոյն Խորհուրդի նախագահութիւնը վաւերացուց ՄԱԿԻ ժողովին կողմէ ընդունուած՝ «Ցեղասպանութեան յանցագործութիւնը կանխելու և զայն պատժելու մասին կանոնադրութիւնը»: Հակառակ տարր որ Մեծ Գեոքտիւններն ու վաւերացուած են ՄԱԿԻ որոշումը... Բայց 1974 Մարտ 6ի Նիւրն, Թուրքիական յանցագործի և Տրանսայի, Մ. Նախագիտելու և այլ երկրներու ներկայացուցիչներուն բանաձեւը ընթացք՝ ուրանալու թուրքերու կողմէ ցեղասպանութեան գործադրումը հայոց նկատմամբ, ցոյց կու տայ թէ որոշում առնելու ուրիշ բան է... զայն գործադրելու ուղիքը... ուրիշ բան:

ՄԱԿԻ Մարդկային Իրաւանց Յանձնաժողովի՝ փոքրամասնութիւններու պաշտպանութեան ու խտրականութեան կանխարգելման ենթաանձնախումբին պատրաստած տեղեկագրին 30րդ պարբերութեան մէջ յիշուած հայոց ջարդին ակնարկող՝ «30րդ դարու ցեղասպանութեան առաջին օրինակ պատրագայի» կրկին ջնջութեան առթիւ... պարզուած անհաւատալի, կողմնակալ ոգին և Մ. Նախագիտելու, Տրանսայի, Ռուսանիոյ, Իրանի և այլ երկրացուցիչներուն ժխտական կեցուածքը... ոչ առաջինն է և ոչ ալ վերջինը կրնայ ըլլալ... եթէ համապատասխան ճիշդը չգործադրուին առայտ:

Անտարբերութիւնը և անհագործութիւնը ոչ մէկ ձեւով կ'արդարանայ: Մեռելներու կտակին դէմ անարգանք է լուսթիւնը բոլորիս համար:

Հ. ԳԱՆԳՐՈՒՆԻ

ՊՈԼԻԿԱՐԱՀԱՅ ԿԵԱՆՔ

ԸՆԿԵՐ ԿԱՐՈ Պ. ԳԱԼՖԱՍԵԱՆ ՈՉ ԵԻՍ Է

Նոր Կոնգրեսի կր լուրջ կա- նանք, որ անցնել 13 Ապրիլ 1974, Շաբաթ, երեկոյան, Սո- ֆիայի իր քննարանին մէջ, երկար և տառապալից հիւան- դութենէ մը ետք իր հո- գին աւանդած է՝ շրջանին մեր երկարամեայ հաւատաւոր, գոր- ծօն և ղեկավար անդամներէն՝ ողբացեալ ընկեր ԿԱՐՈ Պ. ԳԱԼ- ՖԱՍԵԱՆԸ, 76 տարեկան հաս- ակին, որոնք շնչական ծանօթ գործիչ և մտաւորական՝ ողբ. ընկեր Գեորգի Գալֆայանի:

Թաղման կարգը և յուղար- կաւորութիւնը կատարուած են Ս. Զատկուան օրը, Կիրակի, 14 Ապրիլ 1974, հոգեւոր հովիւ Տ. Մեսրոպ քահանայի կողմէ, Սո- ֆիայի հայոց գերեզմանատան մատուռին մէջ:

Ողբացեալ ընկերը մա՛ր կը սգան, իր կողակցը՝ ընկ. հի- Տիրուհի Գալֆայանը, ողբաց- եալին արեւելի մայրը (98 տա- րեկան), եղբայրը՝ Գրիգոր և քոյրը՝ Նուարդ, որոնք Փարիզ կը բնակին այժմ, ինչպէս նաև տեղւոյն բոլոր հնչական գա- ղափարաններ ընկերները:

Ողբ. ընկեր Կարո Գալֆայ- ան ծնած էր Ռուսիի մէջ 1898ին՝ Միւսկովայի մէջ նախնական ուսումը ստանալէ ետք, ան գի- շերօթիկ աշակերտած է Գարսի- զակի Ամբրիկեան վարժարանը, ապա իր բարձրագոյն ուսումը ստացած է Գոլոմայ մէջ, Աւար- ակէ ետք ուսմանց շրջանը, ող- բացեալ ընկերը վերադարձած էր Ռուսի (Պուլկովսկ) ուր կը զբաղուէր գործարարական- Թեմա և ոսկերչական գործերու առևտրով:

Երկար տարիներ ան եղած է Ռուսիի հնչական մասնաճիւ- ղին աստեղագետը՝ իր երիտա- սարդական վառվառն շրջանին: Հայրենասէր և հայրենիքին հա- մար նուիրեալ աշխատող, ան բարոյապէս և նիւթապէս օժան- դակած է ՀՊԿին, Հնչական մաս- նաճիւղին և Գալֆայանի Մա- մուլին: Եղած է կուսակցական

պատգամաւոր Գոլկարիոյ շըր- ջանի Գալֆայանի անունով ժո- դովներուն և քանիցս նախագա- հած:

ՀՊԿի Ռուսիի մասնաճիւղին ժրպէսն ատենապետը եղած է և 1932ին, Ներգաղթի պատուիրակ Դանոյ Շահինբեկեանի անցելու:

ԿԱՐՈ Պ. ԳԱԼՖԱՍԵԱՆ

Թեան, նշանակուած է Ներգաղ- Թի Կոմիտէի անդամ, իր հան- գուցեալ հօր՝ ազգային գործիչ ընկեր Գեորգի Գալֆայանի բո- լոր ձեռագիրներն ու արխիւնե- րը, մէջն ըլլալով ՎԵՐԱԾՆՈՒ- ԹԻՒՆ Թերթի կաշկազմ հաւա- զածուն, միակը աշխարհի մէջ, նուիրած է Ս. Հայաստանին, զանոնք յանձնելով Դանոյ Շա- փարտեանին:

Ողբ. ընկեր Կարո Գալֆայ- ան 1937ին ամուսնացած է ընկ. հի Տիրուհիին հետ և այդ օրերէն սկսեալ հաստատուած է Սոֆիա:

Հանգիստ իր հոգնաբեկ ու- կորներուն:

ՅԱԿՈՐ ԱՐԵՆԵԱՆ

Այս կսկծալի տարի խմբագ- րութիւնս իր զգածուած ցուակ- ցութիւններ կը յայտնէ ողբացեալ ընկերը այրիին, ալեհեր մօր, եղ- բոր, երջ եւ ազգականներն բո- լոր պարգաններուն, ինչպէս նաեւ իր գաղափարի ընկերներուն:

Ս. ԷԶՄԻԱՇԻՆ ՀՐԱՒԻՐՈՒՄԸ

Անցեալ 6 Մայիսին, հաւե- րովը՝ Ն. Ս. Օ. Տ. Տ. Վազգէն Ա. Կարողիկոսին, Ս. Էջմիածին մեկ- ցեցան՝ Պուլկովայի Մախմուտ Պա- րիաբը, Նիգոլայ Սպիտակոսը, Գեորգ. Տ. Տիրալը Սպա. Մարտիկ-

եանը եւ Թեմական Խորհուրդի նախագահ Պ. Օննիկ Ասլանեանը: Բարձրաստիճան հիւրերը 16 օրեւոյ ընթացքին պիտի այցելեն Մոսկուա, Թիֆլիս եւ Ս. Էջմիա- ծին:

ԱՄԵՐԱՆԵՐԸ

ՄԵԾ ԵՂԵՌՆԻ ՈՔԵԿՈԶՈՒՄ ՊՈԻԵՆՈՍ ԱՅՐԷՍԻ ՄԷԶ

24 Ապրիլ, Չորեքշաբթի օր, Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ Մայր Ե- կեղեցւոյ և Գաթեալ Մայր Ե- կեղեցւոյ մէջ տեղի ունեցան զոյգ պատարագ և հոգեւորական պաշտօն, հայ նահատակաց ոգե- կոյման 59րդ տարեդարձին առ/- Թով: Գատարակիչներ հաճոյաւ ցան՝ Հարաւային Ամերիկայի կաթ. Գատարակի Գերշ. Տ. Բար- ղէն Արք. Ապատեանն ու Կաթո- ղիկէ համայնքի հովիւ պատ. Գերշ. Գրիգորի վրդ. Սալմեան: Առանձնաբար բազմութիւն մը ներկայ գտնուեցաւ հոգեւոր ծէսնե-

րուն, որմէ յետոյ, կանխաւ ծը- րագրուած, խաղաղ քայլաշար տեղի ունեցաւ՝ Գաթեալայէն մին- չեւ Սան Մարթինի հրապարակը, մասնակցութեամբ հաւատացեալ ժողովուրդին և զանազան վարժա- րաններու դպրոցակ. ներկայ: Սան Մարթինի հրապարակը տե- ղի ունեցաւ ծաղկեպսակի զետեղ- ղում, ուր օրուան խօսնակը հան- դիսացաւ՝ Հայոց Առաքել. Եկե- ղեցւոյ Կեդր. վարչութիւնէն Պր. Միսն Թիթիանեան:

ՇԱՐԺՈՒՄ

Պուենոս Այրես

ՀԱՅՐԵՆԻ ՄԱՌԱՐԶ

Մեր դարու վերջում Հայաս- տանում պիտի ապրեն 4 միլիոն 300 հազար հոգի, որը երկու մի- լիոնով աւելի շատ է քան հիմա: Այսպիսի «կարծիք» է յայտնել Վերադան-Յ. Էլիկոբե-հաւուի մեքենան, որը գործում է Երե- ւանի տնտեսութեան և ծրագրման ազգային ինստիտուտում: Մեքե- նան առեւ է և ուրիշ կարեւոր ազգայական տնտեսներ: Եթէ, օրինակ, Հանրապետութեան բը- նակցութեան միջին խտութիւնը կազմում է 88 մարդ մի քառակու- սի քիլոմետրի վրայ, դարու վեր- ջին հասնելու է 143 հոգու: Որոշ փոփոխութիւններ պիտի լինեն նաև բնակչութեան տեղաբաշխման մէջ: 2000-րդ տարում հանրապե- տութեան քաղաքներում պիտի ապրի բնակչութեան 77 տոկոսը:

Հայաստանի Գործադիր Թոր- ներու Միութեան վարչութեան քարտուղար՝ Էմիլ Արիստակէ- ան, որ մաս կազմեց ՍՍՀՄ գոր- փողոթներու պատուիրակու- Թեան, վերջերս այցելեց Հիւսի- սային Գորշա, ուր նուազագու- ղեւեներ կազմակերպեց: Ա. Թա- րութեանի, Ղազարոս Սարեա- նի, Ե. Միքայելեանի, Գրիգոր Եղ- իազարեանի և այլ հայ գործադի- րութեան գործերէն, արժանաւա- րով երաժշտաւոր հասարակութեան բարձր գնահատանքին:

◆◆◆

ԵՐԵՒԱՆ. Երեւանցի Ե. Ղա- զարեանը ստեղծել է մի ման- րաբանական, որը կարող է անց- նել ասեղի ծակից: Բանդակը ներկայացնում է ակունքի ի- տալացի երաժիշտ Նիքոլո Փա- կանիին՝ ջութակը ձեռքին: Ի- հարկէ քանակը կարելի է տես- նել խոշորացոյցի սակ և այն էլ 100 անգամ մեծացնելու դէպ- քում:

Մինչև այժմ Ղազարեանը ունի մօտ 200 մանրանկարչա- կան գործեր, որոնք ցուցադրու- ւած են և պահուում են արտա- սահմանի Թանգարաններում, այդ թւում ԳԴՀ-ում, Չեխոսլո- վաքիայում, Անգլիայում: Վար- պետը այժմ պատրաստում է իր անհատական ցուցահանդէսը Արժեւիթիայում: Հայաստանի Թանգարաններում գտնուում են նրա ամենաաջառու գործերը:

ԶԵՆՈՍՆԱԿԱՆՔԻՆ

ՓՐԱԿԱ-ԵՐԵՒԱՆ. Զեխոս- լովաքիայի մայրաքաղաք Փրա- կայում բացուեց՝ սովետական ա- նանի նկարիչ Հայաստանի վա- տակաւոր նկարիչ Միսն Աւետիս- անի անհատական ցուցահանդէսը: Ցուցահանդէսին ներկայացուած են նկարներ 30 գործեր: Նկարների նուազ թիւը կարելի է բացատրել 1972 թուի աղէտով: Նկարչի տանը հրդեհ ծագեց և զոհ գնա- լին նրա նկարները մեծ մասը:

ՌՈՒՄԱՆԻՆ

Ինչպէս ամէն տարի, վերջերս Գորշեղի մէջ բացուեցաւ Մաղ- րանկարչութեան Սալմեանը, ուր ցուցադրուած են Ռումանիոյ ծաղ- րանկարիչներու վերջին լուսադոյն գործերը: Ներկայացուած գործեր- րութիւններու կարգին կը գտնուին նաև Զիկ Տամատեանի և Մարի Աւանի ծաղրանկարները, որոնք այցելուներու գնահատանքին ար- ժանացան:

ԼԻԲԱՆԱՆԱՅ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ՄԻԱՑԵԱԼ ՄԱՐՄԻՆ

Մեծ Ելեւոյ 60ամեակին նախօրեակին, Լիբանանայ Համալը- սարանակներու Մրացեալ Մարմինը, Հայ Դատի հետադիման առ- խառնակներու գծով, կազմակերպած է միջին մը, Չորեքշաբթի, 24 Ապրիլ 1974, կ. ա. ժամը 10.30ին, Հայկական Գոլէի օրացանակին մէջ:

Առ այդ կոչ ուղղուած է համայն հայութեան, ի մասնաւորի հայ երիտասարդ թեան, որպէսզի իր մասնակցութեամբ կենդանի գրաւա- կանը այս մեր աղաք պահանջներու իրագործման ի խնդիր:

Լիբանանի Հայկական Կազմակերպութեանց եւ Միութեանց Ուսա- նողական բաժնիներու համախումբը կը յայտարարէ թէ ՀԱՅ ԴԱՏԻ հե- տադիման գծով առիթս նմանելու կոչուած Մրացեալ Մարմինը իրենց մասնակցութիւնը կը բերեն:

Լիբանանայ Համալսարաններու Ուսանողական Մարմինը, Հայկական Գոլէի Հայկական Ակումբը, Հայ Կարողիկէ Ուսանողական Միութիւնը, Հ. Ս. Ը. Հայ Համալսարանակներու Ուսանողաց Միութիւնը, Հ. Մ. Մ. Համալսարանական Միութիւնը, Հ. Յ. Դ. Զատեան Ուսանողական Միութիւնը, Ռ. Ա. Կ. Փարուզեան Ուսանողաց Միութիւնը, Ս. Դ. Լ. Կ. Յիւրուի Ուսանողաց-Միութեանց Միութիւնը, Բիւսոնեական Զանից Երիտասարդաց Միութիւնը:

ՄԵԾ ԵՂԵՌՆԻ ՅՈՒԶՈՒՄՆԵՐ

ՆԻԻ ԵՈՐՔԻ ՄԷԶ

(Շաբաթաօրէն Ա. Էլեմ)

Գերշ. Տ. Թորգոմ Արք. Մանուկեան ժողովը բացաւ զուսպ և անտրամադիր կենցաւը: Զուգեց կատարուած ցեղապանութեան խորը թափանցել և մեր ժողովուրդին համար արդարութեան ու- ղի մը ցոյց տալ: Այլ միայն գոհացաւ ըսելով, թէ մենք լինք մոռ- նար մեր նահատակները և պիտի քալենք անոնց հաւատի համ- րով, ժառանգելու համար խոստացուած երկնային արքայութիւնը:

Անդրանիկ Անդրէասեան, սակայն, հանդէս եկաւ 1915ի Մեծ Եղեռնին շուրջ ամփոփ խորհրդածութեամբ: Ան վերջիցս, որ Յի- սուս Նազովրցին չարարանքներով Գողգոթայի խաչին վրայ մե- ռաւ և անմիջապէս դիմադրեցին եկան գործմանէ յարուսթիւն առ- նել տուին անոր: Սակայն Արեւմտահայաստանի մէջ երկու միլիոն հայեր սպանուեցան, անհուն տանջանքներով, Գողգոթայի համա- ներուն վրայ, թուրք բարբարոսներուն կողմէ, որոնք մանուկնե- րու ոտքէն բռնած՝ անոնց գլուխները կը ջաւախէին ապառաժնե- րու զարնելով, կը յօշոտէին կրկնը սուրբներու ծայրով, կը մեռ- ցնէին անխնայ, բայց մենք որեւէ ազատարար հրեշտակի երեսն անբամ չտեսանք, որ անոնց յարուսթիւն առնել տար:

Այսուհանդերձ, շարունակեց ան, բոլորովին կարելի չէ ըսել, որ հայերն ոչխարի պէս ջարդուեցան: Այն ամէն սեղ, ուր հայիւր զմեզի մը ունէին կամ եղունգ ու քար, զիմադրեցին թուրք ցե- ղապաններուն: Սոսալէս կը վկայեն Վանը, Մուսուլեան, Հանքեն ու Այնթապը, շատ ուրիշ քաղաքներ ու գիւղեր և վերջապէս Սար- զարապատը, որ վնասեց զեր կատարեց փոքր հայրենիք մը ու- նենալու:

Գերման նաչիներն, օրինակ առնելով թուրքիւն, շատր հո- դերու վրայ հրեաներ ջարդեցին: Սակայն հրեաներն ատոր փոխա- րէն նիւթական հատուցում ստացան և միաժամանակ հայրենիքի մը տիրացան: Իսկ մենք ջարդուեցանք մեր մայր հողին վրայ և սակայն կորսնցուցինք մեր բազմահազարամեայ Արեւմտեան Հա- յաստանը: Մեր վերապրողները մ'լ միայն հատուցում չստացան իրենց անսահման կորուստներուն համար, այլ յուսաբեկիւր տա- ռապանով թափառեցան աշխարհի ամէն կողմ: Այժմ ալ զարհու- րելի ճեղքման ջարդի մտահոգութիւնն է համակած մեզ:

Միակ միութեանները, որ մնաց մեզ, ըսաւ ան, այն ալ հեռագծեղ հզօրացող Խորհրդային Հայաստանն է, ուր վաղը մեր քաղաքներու արծառները հոգի առած՝ Բաշն Վարդան, Սասունցի Դա- լիթ, Անդրանիկ, վար պիտի իննեն իրենց պատուանդաններէն, ու պիտի արշաւեն Արարատէն անդին, մեր զոհերու արեամբ շաղախ- ւած Հայրենիքը փրկելու:

Ուսանողներ Մայր Եկեղեցւոյ կրօնապետի անդերէն քալու- գէն վերջ, Հոգեհանգստի կարճ արարողութիւնը փակուեցաւ:

..

Այժմ ինչ որ կարելի է ըսել հոգեհանգիստի մասին, ի զո՛ւր են ամէն ջանք: Մեր խոշտանգուած ու բզբտուած նահատակներու հո- գիները երբեք չեն կրնար հանգստանալ մինչև այն ատեն, երբ ի- րենց հայրերուն հողը չէ ազատագրուած թուրք հրէշներու արեւնոտ ճիւղներէն: Եւ Արքայ Արեւ իրենց սուրբ անձինքն չէ հպած:

Արք. ընդհանուր հայոց սրբազան պարտականութիւնը կը մնայ՝ ամբողջ մտաւեհումով գործակցել և միացեալ ճակատով պայքարել, մեր նահատակներուն և վերապրողներուն երազներն իրականացնելու՝ Հայ Դատին յաղթանակով:

Նիւ Սոք, Ն. Ս.

ՈՍԿԱՆ ՅՈՎՀԱՆՆԵՍԵԱՆ

ԻՐԱՆԵՆ

ՀԱՅՐ ՄԵՍՐՈՊ ՎԱՐԴԱՊԵՏ ԶԱՆԱԾԵԱՆԻ ՄԱՅՐ

Խոր ցաւով կ'իմանմեք մանր՝ Վեհեթիկեան Միաբա- նութեան անդամ, ԲԱՉՄԱՎԷՊԻ խմբագիր եւ բազմաթիւ երկերու հեղի- ցակ, ՀԱՅՐ ՄԵՍՐՈՊ ԶԱՆԱԾԵԱՆԻ, որ տեղի ունեցած է 13 Ապրիլին, 64 տարեկանին:

Մեր խորազգած ցուակցութիւնը Միաբանեան Միաբանութեան:

ԻՐԱԽ ԿԵԱՆՔԷ

«ՄԱՄԻ, ԻՆՉՈՒ...»

ԱՐՄԵՆ ՏԱՏՈՒՐ

Երբ տարի առաջ, շաբաթը երկու անգամ մեզի դասի կու գար աշակերտուհի մը՝ Ժրա-տերես, բարեկիրթ, ոսկրուտ կոշիկներով չափ նիհար։ Միշտ ալ իրեն կ'ընկերանար պահպան հրեշտակ մայրը՝ որ հակառակ հասակաւոր ըլլալուն, գեռ գլուխ մը ցած էր աղջիկէն...

Ժամ մը վերջ, Տիկինը մի-ջին տարիքով, կտրուկով, խո-շոր, սև աչքով, լուրջ ու սա-կաւախօս՝ կ'առնէր աղջիկն ու հետը կը տանէր։ Ոչ թէ վստա-հութիւն չունէր իր գաւազին վրայ, այլ գիտէր որ փորձաքնն կրնայ տասնըփնգ տարեկան եղողին ալ գլխուն պայթիլ՝ լա-րինքնուռ և չարերու աշխարհին մէջ։

— Միակ գաւազն է. Հելիո-պոլոյ ծայրամասը՝ անապատին մէջն է մեր բնակարանը. խոհեմ չէ ամայի տեղերէ մինակ քաւե-լը, բացատրեց անգամ մը։

Ամբողջ արծա կուրդին Տի-կինը մեզի կը բերէր աղջիկը, որոշուած պահին։

Անգամ մը երբ կը պատ-րաստուէին մեկնելու, Տիկինն յատկապէս զանոնք ի ծիւնե-րկայացնելու միտքով ըսաւ։

— Միլվան Նուպարեանը աւարտեց այս տարի։

— Ձեր մականունը։

— Անուսին պատի է Զա-հիմ անունով, պատասխանեց մայրը։

— Ուրախ եմ. Ենթոյնի դուստր մ'ունի որ հայ էր մեծ-ցուցեր ամէն կերպով։

— Ամուսինս կը սիրէ հայերը։

— Կասկած չկայ այդ մա-սին։

— Հայրը արգելք չէ եղած որ մէկ հատիկ աղջիկս հայ դըպ-րոց դրկեմ։

— Հրաշալի՝ օրինակ բոլոր անոնց որ կը խզեն ամէն կապ հայ լեզուին, հայ անցեալին ու մեր ներկային հետ և ծիւ հա-սակէն իրենց գաւազները կը նե-տեն խորթ շրջապատի մը հա-լոցին մէջ...

Ժպտեցաւ, ու կտր դէմքին վրայ բացառիկ փայլով շողացին սեռորակ աչքերը՝ անընդելի դը-րոշմը իր հայրութեան։

— Մեր գաւազները, դիտել տուաւ առանց որեւէ դառնու-թիւն զննելու իր խօսքին մէջ, ամէն բանէ առաջ պէտք է սոր-վին տոկա՛ւ՝ սկսած հարազատ շրջապատէն։

Բիշ մը տարօրինակ և զար-մանալի գտաւ այս արտայայ-տութիւնը։ Դէմքին վրայ կար-դաց միտքին ու Տիկինը ըսաւ։

— Գոտիկ դէպք մը յստակ պիտի դարձնէ ամէն ինչ։

Կը յիշէր անշուշտ. 1963ին Միլվա Կապուտիկեանը Եգիպ-տոս այցելեց։ Առաւու մը Հելիո-պոլոյ Նուպարեան Ազգային Վարժարանը իրեն ի պատիւ տեղի ունեցաւ հանդէս՝ մաս-նաւոր յայտագիրով, որուն մէջ քաժին ունէր նաեւ աղջիկս՝ այն ատեն հազիւ վեց տարեկան։

Խորապէս տպաւորուել է բանաստեղծուհին, յուզուել ալ երբ հայերէն լսել է փորձիկնե-րուն բերնէն։

Հանդէսէն վերջ հիւրը փա-փաբեր է հանձնալ աշակերտու-թեան մէջէն՝ Միլվաները։

Շարունք են մեծն Միլվա-յին փորձիկ անուանակիցներն ու իւրաքանչիւրը իր մականու-նը տալով ներկայացուցեր է ինքզինքը։

Եւ ամէն մէկին՝ Միլվան գորովով կրկնել է գրեթէ մի և նոյն քաղցր բառերը. «Ապրես, շատ ապրես» ու համբուրել նորեկին այտէն։

Երբ կարգը եկեր է մեր Միլվային, կատարեալ անմեղու-թեամբ տուել է մականունը՝ Զահիմ։ Ինչպէս, հարցուցեր է Կապուտիկեան աղջնակիս, որ շուրջաւ կրկնել է իր մական-ունը՝ այս անգամ աւելի՛ բարձր ծայրով, խորհելով թէ գինը չէր լսած օրուն մեծ հիւրը։

«Ո՛հ, ԶԱՀԻՄ...» Հասկա-ցա՛յ, ըսել է Կապուտիկեան ու ձեռքովը հազիւ թէ դպրի փոր-րիկին այտին, առանց ժպտելու անգամ անոր կամ համբուրելու զայն, ինչպէս որ ըրել էր միւս-ներուն։

Աղջիկս խորապէս ցնցուած՝ յանցաւոր զգացեր է ինք զինք։ Հազիւ թէ զսպեր է իր լացը և հիասթափ ու տխուր վերադար-ձեր շարքին մէջ։ Ոչ որի բան ըսել է։

Երբ տուն եկաւ, վազեց, փաթթուեցաւ ինձի, փղծկեցաւ պոռթկումով մը ու հարցուց աղաչանքով։

«Մամի, ինչո՞ւ ՀԱՅ պապի մը չառիր ինձի...»

Հելիպոլիս, Մայիս 1974

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԶՐԵՐԸ

«Լիճք»։ Այսպէս է կոչուում նոր հանքային շուրքը, որի ակունքներն են գտնուած Սեան բարձրլեռնային լճի հարաւային ափին։ Մաս-նագէտների պնդումով, նա բուժիչ յատկու-թիւն ունի՝ արտանմանքին, ստամոքսային և ջը-ղային հիւանդութիւնների դէպքում։

«Լիճք»ի ակունքներից ամէն վայրկեան 40 լիթր տաք, ամիսաթիւն պարունակող շուր է ժայթքում։ Սա համարեայ մէկ ու կէս անգամ աւելի է, հանրապետութեան հանրայայտ ջը-րարուժական առողջարանի՝ Զերմուկի ցայտաղ-բիւրների կարողութիւնից։

Հանքապետութեան տարածի վրայ, որոնման աշխատանքներն սկսուել են 35 տարի առաջ, երբ ժայթքեց առաջին հզօր աղբիւրը՝ «Զերմուկ»։ Հետագայում մեկը միւսի ետեւից գործեցին «Արգնի», «Հանգաւան», «Դիլիջան» եւ «Բզնի» բուժիչ ցայտաղբիւրները, որոնց շուրջ սեղծուած են յար-մարակէ առողջարանների համա-լիրներ։

Հայաստանի ոչ բնդարձակ տարածի վրայ գտնուող հանքային ջրերի առատութիւնը բացատրում է հրաբուխի որ այստեղ բնդերիցների մեծ գոծոնութիւն եւ հողային կազմութեան բազմազանութիւն է նկատուում։ Տեսեալագէտներ հա-ւել են, որ արձեւուող ջրի սեղա-կան պատարները՝ երկրի ժողո-վրդական տեսեալները կարող են այնքան եկամուտ բերել, ինչքան ՍՍՀՄ մէջ խոշորագոյն հանդիմա-ցող նաօթի հանքանեղներից մեկն Արքիշանում։

Հայ երկրաբաններ տարու-նակում են նոր հանքային ջրերի որոնումները։ Ըստ վերջին տեսեալ-ների, մեծ պատարներ են յայտե-սեալուած Կիւրդիկան եւ Սեփա-նաւան ֆաղաւների մօտ։ Կարծում է, թէ այստեղ կայ «Զերմուկ»ի հա-մանմանը, որն իր բուժիչ յատկու-թեամբ չի գիշում չեխոսովաբան նշանաւոր առողջարան՝ Գարդիի Վարի ջրերին։

Հայաստանի՝ այնքան առա-տեղ բնութեան բաւաւ բուժիչ ցայտաղբիւրների հիման վրայ, հա-նքապետութիւնում լայնօրէն տիր-ւած է հանքային առողջարանների ցանցը, որի մէջ խոշորագոյնն է Զերմուկը։ Նա բնկած է Սեանայ լճից դէպի հարաւ-արեւմուտ, ծո-վի մակերեսային ջրերի հազար մեթր բարձրութեան վրայ գտնուող գեղատեսիլ լեռնավայրում։ Բուժ-ւելու եւ հանգստեալու համար, ամէն տարի Սովետական Միութեան բազում ֆաղաւներից եւ նաեւ

Հունգարիայից, Չեխոսլովակիայից, Պոլսից, Հարաւսլավիայից, Պելիկիայից, Լիբանանից, Յունաս-տանից եւ Եւրոպայի երկրներից այստեղ են գալիս մօտ 12 հազար հոգի։

Ըստ հանքապետութեան ժողո-վրդական տեսեալներին հեղաւ-նայ փլանի (1971-1975 թ.թ.), բն-դարձակում է Զերմուկի նոր ա-ռողջարանների կառուցումը։ Մօ-տակայ երկու տարում, այստեղ տար կը մտնեն 18 նոր առողջա-րաններ։ Ամէն տարի աւելի քան 30 հազար հոգի է բնդունելու առող-ջարանը։ Իսկ ֆաղաւն ինքը հա-ւանգորէ կը դառնայ հանքապե-տութեան մէջ միակը, որ չի ունե-նայ ոչ մի արդիւնաբերական կէ-տ։ Բացառութիւն կը կազմի միայն հանքային ջրերի գործարանը, որի հզօրութիւնը տարեկան 50 միլիոն տոննայի կ'աճանայ։

Աւելի ու աւելի ժողովրդա-կանութիւն է բնդնում «Հանգա-ւան» նորաբաց առողջարանը, որ գտնում է Հայաստանի հարաւում, մի տարեկանից անցաւալայում։ Առողջարանը օրգանաւոր լեռնա-բերան հանքի ու մեղմ լիբե-րիկայի կ'սեղծուի այստեղ, Մեծ ֆանակութեամբ երեւային իւղեր է պարունակում Հանգաւանի օղը, որ ստամոքսային եւ ջղային հիւան-դութիւններ բուժելուն է օժան-դակում։ Հանգաւանի ջրում գրե-նում են կենսաբանորէն այնպիսի գործուն տարրեր, ինչպիսիք են մանկանեղը, իոթը, պղինձն ու ստրոնցիումը։

Հայաստանի առողջարանային գոթներն ամէն տարի բնդունում են աւելի քան 50 հազար հոգի։ Մինչեւ 1975 թ. այս բիւր գգա-լիորէն կ'աւելանայ։ Նոր բուժիչ համալիրներ կառուցելու համար, կառավարութիւնը 20 միլիոն ուրիլի է յաւակցել։

ԱՐԴԱՏՆ ՎԱՐԴԱՆԱՆ (Ա.Պ.Ե.)

Լճողջապահական

ԵՐԱԿԱՊՆԴՈՒԹՅԱՆ ԿԱՍ ԵՐԱԿՆԵՐՈՒ ԺԱՆԳՈՏՈՒՄԸ

Շատ տարածուած հիւանդու-րիւններու կարգին, մասնատա-պէս 40 տարեկէն յետոյ, կը հաշուի երակապնութիւնն ալ։ Ինչ եւա-նակութիւն ունի այս պարագա-ն, ինչպէս առաջ կու գայ ու ինչպէս կարելի է ազդել անոր դարմանու-մով։

Երակապնութիւնը բաղդո-ւած է երակներու ժանգոտման, այսինքն այն հիւանդութիւնը՝ որ առաջ կու գայ երակներու կարծ-րացումով։ Այս կարծրացումը տեղի կ'ունենայ ճարպի տեղաւորումով, «ֆիլոսոֆիայի» միտքումով երակ-ներու վրայ։ Զարգընալապէս հե-ղուկի երեւոյթն ունի, յետագային կը հանգի աւելի կարծր բնդա-ւանութիւն։ Կուրագերուն ալ տե-ղադրումով ճարպի այս մասնիկ-ները աւելի կը պնդանան։

Երբ երակի մակերեսին վրայ ճարպի մասնիկներ բազմանան, այն ատեն երակին պարս աւելի կը կարծրանայ եւ տարմագիծն ալ կը նեղնայ։ Հետեւանք այն կըլլայ որ երակը կը կորսնցնէ իր առաձգա-կանութիւնը, իսկ օւսմագիծը կը նեղնայ, օրգան բնդ աւելի կը նուազի եւ մարմնի համապատաս-խան անդամը անբաւարար սնու-նով կ'աճէ։

Երբ այս երեւոյթը տեղի կ'ու-նենայ ստորին անդամներու մա-կարիկային, այն ատեն խնդրոյ ա-րարկայ անձը միւսներէ ցաւեր կ'ու-

նենայ աւելի արագ ֆալելու ատեն, ինչ որ կը տեղի գայն պահ մը կ'ունենայ։

Երբ արիւնը անբաւարար կեղծով օրգան կ'ընէ ուրիշ ան-դամներու եւ հիւսկներու մէջ, (ու-ղեղ, սիրտ եւ այլն), իրեն հետեւանք երակապնութեան, ուղեղին կամ ստորին երակներու ճեղքաւոր պա-նաւով, այն ատեն երեւան կ'ըլլեն բարդութիւններ համապատասխան մակարդակին։ Երբ ստի մակա-րդակին է, բարդութիւնը ցուն է, փոխառէն ուղեղի մակարդակին առաջ կու գան օրգանի զանազան վիճակներ։ Միւսը անդամաւոր-ւոյ իրի։

Երակապնութիւնը կրնայ տա-րաւոր իր կամ երեւմէն տեղափոխուիլ մարմնին որոշ անդամներուն վրայ։ Այս անդամաւորումն է որ ցոյց պիտի տայ թէ ուղեղային, սրտային կամ ստորին անդամներու երակներու մակարդակին երակապնութիւնն է։

Ըստ վերջին կատարուած հե-տազօնութեանց, «երակներու ժան-գոտման» այս վիճակը՝ հետեւանք է անբնական կեանքի մը՝ դժման աշխատանք, նստակեցութիւն եւ որեւորմոյութիւն։

Այս ազդակներուն դիմ պայ-մար, կը ներկայացնէ իտեալ ձեւը, որով կը յաջողին առաջին անգնի երակապնութեան։ Անգամ մը որ այս հիւանդութիւնը տեղաւորուի, անկարելի է այլեւս երակներ

ՀԱՐՑԱԶՐՈՅՑ ԵԿԱՐԻՉ ՀԱՄԲԱՐԻ ՀԵՏ

Փափաքելով «Հանակիր»ի ընթերցողներուն աւելի մօտէն ծանօթանալ նկարիչ Համբարը, որը կու տանք ստորեւ։

ՀԱՐՑԱԶՐՈՅՑ. Ուր եւ երբ ծը-նած է։

ՊԱՏԱՍԽԱՆ. Եւսեմ եւ Ա-ղեքսանդրի, 1911ին։

Պ. Ուր դպրոցներ յաճա-խած է։

Պ. Իտալական համալսա-րաններ, առաջին հանդիսանալով 42 աշակերտի վրայ, ստացած է Գաղտնի Յիշատակութիւն, Ուկ-րայ Միտայի և մէկ տարուայ կը-րթաթղթով՝ Հրոմի մէջ։

Հ. Ձեր արուեստագէտի կո-չումը երբ զգացած է, աշակե-րական օրգանքն թէ հետագային։

Պ. Վեց տարեկանէն արդէն կ'զգայի սէրը՝ դէպի արուեստը։

Հ. Ի՞նչ պատճառներ կը վա-րեկ ներկայիս։

Պ. Ուսուցչական պաշտոն։ Աղեքսանդրի Պողոսեան Ազգա-յին վարժարանէն ներս։

Հ. Իբրեւ ուսուցիչ, ի՞նչ է ձեր կարծիք հայ աշակերտի ար-ժանիքներուն մասին։

Պ. Հայր միշտ եղած է ու-ղիմ և աշխատասէր։ Բաղձալի է որ ան միշտ հպարտ զգայ իր հայ ծնունդով և իբր այդ ներկայանայ միջազգային հասարակութեան, ինչպէս եւ հպարտօրէն կը յ-տարարեմ իմ հայ ըլլալս։

Հ. Իբր առիւտեստէս գե-ղարուեստական ընկերակաւութեանց մաս կը կազմէ։

Պ. Այո՛, Էջո Ան Փրոզէն-սի «Եղան» ընկերակաւութեան իբր պատուոյ անդամ։

Հ. Ձեր նախասիրած ոճը որն է, դասականը թէ արդիա-կանը։

Պ. Տպաւորապաշտականը (Impressioniste)։

Հ. Անճակաւ կամ խմբա-կան ի՞նչ ցուցահանդէսներու մասնակցած է։

Պ. Աղեքսանդրի թէ Գա-հրէի մէջ մասնակցած եմ ան-նական կամ խմբական ցուցահա-նդէսներու ինչպէս նաեւ Երկու ան-գամ Վենետիկի Միջազգային Biennaleին, ուր իմ կենսագրա-կանս և գործունէութիւնս պար-փակող թղթածրար մը կայ։ Ձորս անգամ մասնակցած եմ Աղեք-սանդրի Biennale de la Medi-terraneeին։

1947 եւ 1948 տարիներուն, հրաւիրուեցայ Իտալիա՝ Ֆլորան-սիայի Միլան-Սիենա, որ ունեցայ ամ-բողջական յաջողութիւն, մամուլ և հանրութեան կողմէ մասնաւոր գնահատանքով։

1966 Թուականին Փարիզի Palette Bleue Կալերիին մէջ ա-ռաջին ներկայացումս տուի, որ եւ տարահատանքի արժանացայ։ Նոյն տարուայ ընթացքին՝ Լոզան (Չեխոսլովակիա), Կոն ալ գնահատա-նքի արժանացայ։

(Շար. տես էջ 4)

ՏՆԱԿԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՏԵԲԱԹԱԹԵՐԹ

چاهاکیر

جريدة أسبوعية

ص. ب. ٢١١١ القاهرة ٢٤٦ - ت ٩١٥٠١٣

صاحبة الامتياز: السيدة عالية سيريديان (بالإنجليزية)

TCHAHAKIR

HEBDOMADAIRE ARMENIEN

B.P. 2111, Le Caire (R.A.U.) - Tél. 915013

Adresse Télégraphique TCHAHAKIR, Cairo
Rédacteur en chef: SARKIS BALAYAN

Յրաօժանտեր — ԱՅՏԱ ՍԵՐՈՎԱԲԱՆ

Սեփականատեր խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ԳԱԼԱՅԱՆ

Հիմնադրված 1948ին

Տպագրանակ 8000

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ ԹԻԻ 529 — ՀԻՆԳԵԱԹԻ 23 ՄԱՅԻՍ 1974

ՀԱՏԸ 26-րդ 3 ԵՔ. ԴՏԿ. Կամ 25 Լիբ. ԴՏԿ.

٥٢٩ رقم — الخميس ٢٣ مايو ١٩٧٤

ԼՈՒՍԱՐՁԱԿ

ՊԱՏՄԱԿԱՆԱՅԱԾ ԽՕՄՔԵՐ

Պատմական խօսքերը, հոգ չէ
թե որո՞ւ կողմէ ըստա՞ծ ըլլա՞ն,
անհատ թէ կաղճակներ պոփոխու՞ն,
առնականից են մեր ներկայ կեանս-
քին, ուսանելի են և պէտք չէ
ենթադրել թէ վարկեանական
տպաւորութեան մը արդիւնք են,
այլ՝ հեռատեսութեան և լուրջ
մտածողութեան:

Արտասահմանի մէջ անհատ
կամ կաղճակներ պոփոխու՞ն երբ
կը խորխորան անորոշութեան մը
մէջ և կը դժուարանան քաղաքա-
կան այս կամ այն ուղղութեան
վրայ կանգ առնել, պատմական
խօսքերու անսահմանութիւնը
կրնայ նպաստել ուղիղ դիրքորոշ-
ման, եթէ զերծ է անհատական կամ
հատուածական նկատումներէ:

Այս օրերուն հետեւեալ երկու
պատմական արտայայտութիւննե-
րը մեր ուշադրութիւնը գրաւեցին:

Ա. — Ետեւորդայինը լաւ է ան-
խորհրդայինին:

Այս խօսքը ըսած է անբասիր
հայրենասէր և էջմիածնի հաւա-
տարի՝ Կրիկիոյ Կաթողիկոս Սա-
հակ Նշեթքին:

Բայց երբ և ինչ առիթով
ըսած է, որուն արձագանքը կայ
«Յիսնամայ Պատմագիրը Սա-
հակեան Լիւթի հատորին 116»:

Ահա այդ տողերը.

«Օր մը Վահագնը գովես-
տով կը խօսի ներկայ Հայաստա-
նի մասին: Յաւիտեանակա՞ն վա-
տարան մը կ'ըսէ. «Վահագն»,
Խորհրդային է, Խորհրդային»: Վե-
հագնը կը պատասխանէ. «Տղա՛ս
Խորհրդայինը ԱՆԽՈՐԴԱՅԻՆ է»:

Ահա այդ տողերը. «Անկախեան
լաւ է» (էջ 116):
Վահին այս խօսքը չենք կար-
ծեր թէ վարկեանի մը պոփոխում
ըլլայ, այլ տեսած և ապրած ըլլա-
նով թրջական զուլ էր, և իր վեր-
ջին օրերուն նոյնպէս տեղեկացած
ըլլալով նոր վարչակարգին բերած
պատմութեանը և խաղաղութեանը,
որուն մէջ սկսած էր ստեղծագոր-
ծել, չէր կարող տարբեր արտա-
յայտուիլ:

Ետեւորդայինը ԱՆԿԱՅԻՆ
լաւ է:

Բ. — Կախեալը անկախեան
նախընտրելի է:

Յարգելի բարեկամ Պր. Ն. Ա.
կը պատմէ:

«Մեր գաղութի ունեւորներէն
մին վերադարձաւ հայրենիքէն
խառնաձուռ, ուր գացած էր իր
սեփական աչքերով տեսնելու ա-
զատագրուած հայութեան նոր
կեանքը:

«Երեկոյ մը բարեկամներու
ներկայութեան իր ապաւորու-
թիւնները լրացնելէ վերջ, մին
հարցուց. — Մի մոռնա՛ր որ Հայաս-
տան անկախ չէ, կախեալ է Մոս-
կուէից»:

կուային: Պր. Տ. մի քիչ սրտնե-
ղած պատասխանեց. —

«Այո, ես ալ գիտեմ այդպէս
ըլլալը: Մեր փոքր երկիրը իր
փոքր ժողովուրդով, որ սահմա-
նակից է հայաստան Թուրքիոյ,
միթէ՞ գէշ ըրած է ընդունելով նոր
վարչակարգը, ապահովութեան
մէջ զարգանալու և ուժեղանալու
համար: Ձեռք չի բեր որ տարինե-
րով ճրագով փնտոցելով զանալու
պետութիւն մը որ հոգատար է հա-
յութիւնը, սակայն ոչ մէկը յանձ-
նառու եղաւ, և հայութիւնը մնաց
առանձինն իր լանկալութեան
մէջ. մազ մնաց որ Թուրքը յաջո-
ղէր իր ծրագիրին մէջ: Քու հաւ-
կըցած «անկախութիւնը» համ-
տեցեցինք, քիչ մնաց որ սեր բե-
րանը այրէր: Երախտապարտ ըլ-
լալու ենք այն պետութեան, որ
կամովին մեր ապահովութեան կը
հսկէ: Իմ համոզումով սեղ համար
կախեալ ըլլալը օրհնութիւն է և
նախընտրելի քան անկախութիւնը
քաղաքական ներկայ պայմաննե-
րու տակ»:

Արդի պետութեանց նենգ
խաղերուն ծանօթ մը ասկէ տար-
բեր ուղի չի տեսնուիր հայութեան
գոյատեւման համար:

ՍԻՐՎԱՐԻ

(*) Ընթերցողը այս հատորը
կարդալու է, լրիւ հասկնալու հա-
մար Սահակեան Լիւթի՝ հայութե-
ան փառքին համար գործող կըր-
թական տիպար յարկ մը ըլլալը:

Հասցի. Sahagian School
R. P. 495 BEYROUTH (Liban)
գին՝ 20 Լիբ. Ոսկի:

ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՀԱՅՈՑ ԱՌԱՋՆՈՐԴ ԳԵՐԾ. Տ. ԹՈՐԳՈՍ ԱՐՔ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ ՎԵՐԸՆՏՐՈՒԵՑԱԻ

Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ Հիւսիսային Ամերիկայի Արեւել-
եան Առաջնորդական վիճակի 72րդ Թեմական Պատգամաւորական
Ժողովը տեղի ունեցաւ Մայիս 3 և 4, 1974, Ուրբաթ և Շաբաթ
օրերուն, Ս. Վարդան Մայր Տաճարին մէջ, հարիւր քառասուն
պատգամաւորներու ներկայութեան:

Այս տարուան Պատգամաւորական Ժողովին գլխաւոր հարցն
էր Առաջնորդական ընտրութիւնը, որ տեղի ունեցաւ օրինականու-
թեան ու կանոնաւորութեան միջնորդի մէջ:

Առաջնորդ Սրբազան Հայրը՝ Գերշ. Տ. Թորգոմ Արք. Մա-
նուկեան, վերընտրուեցաւ Հիւսիսային Ամերիկայի Թեմի Առաջ-
նորդ, չորս տարուան երրորդ պաշտօնավարութեան յըջանի մը
համար, առ ի գնահատութիւն նախորդ տարիներուն ունեցած իր
նուիրեալ գործունէութեան:

Այս ուրախ առթիւ, ջերմօրէն կը շնորհաւորենք նորընտր
Առաջնորդ Սրբազան Հայրը, մաղթելով իրեն ամէն յաջողութիւն,
իր նոր պաշտօնակոչութեան սեմին:

ՆԱԽԱԳԱՀ ԱՆՈՒԱՐ ԷԼ ՍԱՏԱԹԻ ՊԱՏԳԱՄԸ՝ ԻՐԱՆԻ ՇԱՀ ՄՈՀԱՄԷՏ ՌԵՏԱ ՊԱՀԼԵՎԻԻ

Եգիպտոսի ա. փոխ վար-
չապետ Տորթ. Ապտէլ Ազիզ Հէ-
կազի, որ Թէհրան մեկնեցաւ
բանակցութիւններ ունենալու
Իրանի կառավարութեան հետ,
ընդունուեցաւ Շահ Մոհամէտ
Ռէտա Պահլէվիի կողմէ, Տորթ.
Հէկազի եգիպտոսի նախագահին՝
Անուար էլ Սատաթի մասնաւոր
պատգամը, ինչպէս նաեւ Եգիպ-
տոս այցելելու պաշտօնական
հրաւէր մը յանձնեց Իրանի Շա-
հին:

Շահը ընդունեց այս հրա-
ւէրը, որուն թուականը յառա-
ջկային պիտի ճշդուի:

Շահ Մոհամէտ Ռէտա Պահ-
լէվի, մէկ ու կէս ժամուան այս ըն-
դունելութեան ընթացքին Տորթ.
Հէկազիին արտայայտեց իր հիա-
ցումն ու գնահատանքը՝ նախա-
գահ Անուար էլ Սատաթի խե-
ղճանքով:

Մ Օ Ր Զ Ե Ռ Ք Ե Ր Ը

ՊԱՐՈՅՐ ՍԵՒԱԿ

Այս ձեռքերը՝ մօ՛ր ձեռքերը,
Հիմաւորց ու նա՛ր ձեռքերը...
Ինչե՛ր ասես, որ չեն արել
այս ձեռքերը...

Պապկուելիս ո՛նց են պարել
այս ձեռքերը՝
Ինչ նազանով,
Նազանով...

Ինչե՛ր ասես, որ չեն արել
այս ձեռքերը...
Լայս միջեւ լոյս չեն մարել
այս ձեռքերը.

Առաջնեկն է երբ որ ծնուել,
Նա արդար կարով սնուել.

...Սկիւս այսօր մեկ
համբուրեմք որդիաբար

Մեզ ախարհում ծնած, սնած,
Մեծ ախարհում բնած,
պահած,

Մեզինք երբեք չկեացած,
Փոփ սրբող, լուսնի անոյ,
Անվերջ դասող, անվերջ
բանող այս ձեռքերը...

մագործակցութեան միջոցները,
յառաջիկայ հանգրուանի ըն-
թացքին:

Նշենք, որ Շահը հացկե-
րոյթ մը տուաւ՝ ի պատիւ Տորթ.
Ապտէլ Ազիզ Հէկազիի:

Թէհրան ժամանած պահուն
ըրած իր յայտարարութեանց
ընթացքին, Տորթ. Հէկազի ի միջի
այլոց յայտարարած էր, որ տըն-
տեսական կարեւոր համաձայ-
նութիւն մը պիտի կնքուի եր-
կու երկրներուն միջեւ:

Հ Ո Գ Ե Հ Ա Ն Գ Ի Ս Տ ՈՂԲ. ԸՆԿԵՐ ՆՈՒՊԱՐ ՊԱԼԱԵԱՆԻ ՄԱՀՈՒԱՆ Բ. ՏԱՐԵԼԻՑԻՆ ԱՌԹԻԻ

Անցեալ Կիրակի, 19 Մայիս
1974, Գահրիի Ս. Գրիգոր Լուսա-
ւորի եկեղեցիին մէջ պատարագեց

և Բարոզեց հիւրաբար Բարոզե-
ցեալ Սրբազանի միաբաննե-
րէն Հոգ. Տ. Յովսէփ Վրդ. Մա-
մուր:

Պատարագեց եւ հոգեհան-
գրանքն պատուեց Կատարեցաւ
ողբացեալ վերեւան ընկ. Նուպար
Պալաեանի յիշատակին, անոր մահ-
ւան երկրորդ տարեկիցին առիթ:

Հոգեհանգրանքն պատուեցին
նախագահեց Սգլ պոսի Առաջնո-
րդական Տեղապահ՝ Գերշ. Տ. Ներ-
սէն Մ. Վրդ. Բապունեան, օրդա-
պատուած Արժ. Տ. Սահակ Ա. Քննյ.
Շահարեան և Արժ. Տ. Նարեկ
Քննյ. Յրքնեան:

«Շնորհալի» երգչախումբը՝
ղեկավարութեամբ Մո. Սգ. Յա-
կոբեանի և երգեհոնահարութեամբ
Տիկին Շամիրա Դարմանեանի, իր
մասնակցութիւնը բերաւ Ս. Պա-
տարագի բոլոր երգեցողութիւննե-
րուն:

Ողբացեալին պատգամներէն
բացի, Նուպար Պալաեանին յիշա-
տակը յարգելու եկած էին Պաւլ.
Թեմական և Քաղաքական Ժո-
ղովներուն անդամները, բազ-
մաթիւ ազգ. երեսփոխաններ,
կաղճակներ պոփոխեց ներկայացու-
ցիչներ, կրթական մեակներ և
ստաւար քիւով բարեկամներ ու
ծանօթներ, որոնք յիշեցեալական
արարողութեանց ցաւակցութիւն
յայնեցին ողբացեալին ընծանկալ
պատգամներուն:

Հոգեհանգրանքն եւ ողբաց-
եալ Նուպար Պալաեանին ազգա-
կանական պարագաներ և մեծ-
րիմները այցի գալիս անոր շիր-
մին՝ Հիւսիսային Ազգային Գե-
րեզմանատունը ուր Արժ. Տ. Սա-
հակ Ա. Քննյ. գեղեցիկօրհնեմ
կատարեց և յուրիշ խօսքեր քաւ-
ողբացեալին յիշատակը ողբեցի-
լով:

(Շար. սես էջ 2)

ԱՌԱՋՆՈՐԴ ԳԵՐԾ.

Տ. ԹՈՐԳՈՍ ԱՐՔ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

11 0083 ՔՐԱՎԱՅ

ՅԱՐԳԱՆՔԻ ԽՕՍԲ

ԱՆԹԱՌԱՄ Է ՅԻՇԱՏԱԿԻ, Ո՛Վ ԸՆԿԵՐ
(ՈՂԲ. ԸՆԿԵՐ ՆՈՒՊԱՐ ՊԱԼԱԵԱՆԻ ՄԱՅՈՒՆ
Բ. ՏԱՐԵԼԻՑԻՆ ԱՌԹԻԻ)

«Եւ յիշատակս առ քառամի, ո՛հ այն ասեմ ես կը մեռնիմ» գրեր է մեծանուն և վաղամեռիկ հայ բանաստեղծը:

Որքա՛ն ճշմարիտ և իմաստալի՜ր արտայայտութիւն է Պետրոս Դուրեանին այս տողիցը, որոնք յաւիտենականութեան անցած են:

Ֆիզիքական կեանքէն ետք, եթէ մարդ էական սիրտը կը դադարէ բաբախել, եթէ անոր ուղեղը կը դադարէ օրամայել, և մտածել և անհատին մարմինը իր կենդանութիւնը կը կորսնցընէ, կեանքի փիլիսոփայութիւնը սակայն չի համարձակիր հաստատել թէ անհատը հոգեպէս ալ դադարած է ապրելէ: Մարդ էական շուրջ այս խնդիրը՝ անզոյն ծմբն է, որուն լուծումին դէպքէն հասած ամենաիմաստուններն ու ամենամեծ գիտնականները:

Եւ սակայն «ապրել» իր յարաբերական իմաստով, մեր աչքերուն եւ զգացումներուն առջեւ իրաւ եւ ներկայ է, երբ մեզմէ ֆիզիքական առ յաւիտեան բաժնուած էակը՝ չի բաժնուիր մեր մտածումներէն, մեր յիշողութիւններէն, սեր երեւակայութիւններէն եւ մեր զգացումներէն, ու ամէն ասեմ կը յիշէ՛ք զմեզ, կ'ապրինք անոր թողած յիշատակներով, կը յուզուինք եւ կը հպարտանանք անոր կատարած արժեքաւոր գործերով, մէկ խօսքով, անոր ներկայութիւնը մեր մտածումներէն միշտ անպակաս կ'ըլլայ:

Այս աղօթքինակ անմոռանալի դարձաւ մեզի եւ բազմաթիւ մարդանց մօտ այն անձնաւորութիւնը՝ որ երկու տարիներ առաջ փակեց իր աչքերը եւ մարմնապէս բաժնուեցաւ սգով: Այդ սիրտած և յարգումով անձնաւորութիւնը՝ ազգային եւ առաքարական ևս չէր կորսնցընէ, քանի որ զգումը, մեծ հայրենասէր ոգը, ընկեր նուազար Գալանան էր, որ իր ապրած բազմօգուտ եւ արդիւնաշատ կեանքէն ետք՝ երբ առ յաւիտեան բաժնուեցաւ իր սրբիւններէն, իր հարգատեանէն, իր ընկերներէն ու բազմաթիւ բարեգործներէն, այնպիսի բարի յիշատակներ ձգեց բոլորին մօտ, որ անընդելի դարձած են եւ իր

յիշատակն ալ անմոռանալի:

Այս ճշմարտութեանը ապացոյցը այն է, որ իր մահուանէն երկու տարիներ ետք՝ ովքեր որ զինքը ճանչցած էին, ովքեր որ իր բարեկամները եղած էին, ովքեր որ իր սիրայածար բարբերները վայելած էին, բոլոր որ իր գործակիցները կամ իր գաղափարակիցները եղած էին չեն կրնար մոռնար զինքը. անոր

ՈՂԲԱՅԵԱԼ ԸՆԿԵՐ
ՆՈՒՊԱՐ ՊԱԼԱԵԱՆ

ծայնը միշտ կը հնչէ իրենց անանկներուն մէջ, անոր ժպտուն դէմքը ներկայ է իրենց աչքերուն առջեւ ու մանաւանդ անոր սիրայածար և նուիրումով կատարած գործերը եւ բերած օժանդակութիւնները՝ համայնքին թէ անոր անդամներուն, միշտ խօսակցութեան առարկայ են բոլորին շրթներուն վրայ:

Ամենուրեք նուազար Գալանան յիշատակը դրոշմուած կը գտնենք. Եկեղեցի, դպրոց, աւուլներ և այլուր, ասէն տեղ ուր ան գործած է, ձգած է իր նշանը՝ աշխատանքին անընդելի հետքերը:

Օրհնելով ըլլան նուազարին և անոր նմաններուն յիշատակները և յաւիտենական փառք ու յարգանքնանց:

Գ. Մ.

ՀԱՅՐԵՆԻ ՄԵՒՍԸ

ԱՆԳԼԻՈՅ
ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԻ
ԱՆԳԼԱՄՆԵՐ
ԵՐԵՒԱՆԻ ՄԷՋ

ԵՐԵՒԱՆ, (ԱՐՄԵՆՓՐԵՍ).
Խ. Միութիւն այցելող Անկլո-խորհրդային խորհրդարանական խումբին պատուիրակութիւնը, զոր կը գլխաւորէ Մեծն-Բրիտանիա-ԽՍՀՄ, Ընկերութեան ղեկավարութեան անդամ Ճիւլիուս Սիւվոթմանը, հիւր էր Երեւանի մէջ:

Անգլիացի խորհրդարանականները այցելեցին Երեւանի Երկրաբանական գործարանը, Սեւրոպ Մաշտոցի անուան Մատենադարանը, Ժողովրդական Ստեղծագործութեան Հանրապետական Տունը, զիտեցին Հանրապետութեան մայրաքաղաքի նորակառոյցները, ճարտարապետական յուշարձանները, տեսարժան վայրերը:

Հայկական ԽՍՀ Գերագոյն Խորհուրդի նախագահութեան նախագահ Նազուշ Թարութիւնեանը ընդունեց անգլիացի խորհրդարանականներին ու պատուիրակութիւնը:

Ընդունելութիւնն անցաւ բարեկամական մթնոլորտի մէջ:

ԵՐԵՒԱՆ. Միգրոփորագրութեան վարչատն. Արամ Սաւառուրեանին յաջողուել է մազի վրայ ստեղծել Մեքսիկոյ Մաշտոցի դիմանկարը, Այն կարելի է տեսնել միայն մանրագիտակի միջոցով:

54 ամեայ Ա. Սաւառուրեանը հեղինակ է մի շարք հազուագիւտ աշխատանքներու: Նա բրիտիկ չափ փերամոթի վրայ փորագրել է Երեւանի Լենինի անուան հրապարակ: Ենթին ճակատին վրայ նշանակ տեսնուած է ժամացոյցը:

ՀՈԳԵՅԱՆԳԻՍ

(Շաբ. Ա. էջէն)

Նոյն օրը հոգեհանգստեան պառօմունք կատարուեցաւ հաւաքով սիրում եւ նուիրելով անձնատուր իւրեւրի: Ժամ օր ճարտարապետ Որ. Տոք. Հայկազուն Երիցեանի յիշատակին, անոր մահուան քառասունհինգ ամիս:

Տեղւոյս երկու ֆրանսատիկ մեծ օրաթերթերը՝ «LA TRI-BUNE-LE MATIN» և «24 HEURES-FEUILLE D'AVIS», յատկանշական տողերով անմիջապէս տուած են արձագանքը այս հանդիսութեան:

Նախագլու ծափողոյններով ընդունուեցան նուիրատուութիւնները՝ Հ. Բ. Ը. Միութեան նախագահ Տ. Ալեք Մանուկեանի, 10.000 Ձ. ֆ., ի մասնակցութիւն ՖԵՏԵՐԱՍԻՍԻՆ կողմէ տպագրութեան յանձնուած «ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԵՒ ՀՈՒՆԻՍԵՐԻԱ» կարեւոր հատորին ծախսերուն, Տէր և Տիկին Սարգիս Բիւրճեանի՝ 5.000 Ձ. ֆ., Հ. Բ. Ը. Միութեան Զուգորդական Իրաւաբանական Ընկերակցութեան, այս հանդիսութեան յաջողութեան առթիւ և ի խնդակցութիւն Միութեան Լոզանի նորակազմ Մասնաճիւղին ու ժընեի Մասնաճիւղին նոր վերակազմութեան:

Վերոյիշեալ հատորին հեղինակը՝ Տ. Քարլ Մեթեր, որ հիւանդութեան բերմամբ բացակայ էր, ծայնագիր ուղերթ մը դրկած էր հայրենի, որ օրուան անակնկալը հանդիսացաւ և ունկնդրուեցաւ խորին յուզումով:

ՅՕՄԻ Գարախումբին հայկական պարերը մեծ խանդավառութիւն ստեղծեցին ու հիմնադրուի Տիկ. Յասմիկ Բիւթէրեան շերտ շնորհաւորութիւններու արժանացաւ հայ թէ զուգորդական հանրականներուն կողմէ:

Զերմ ծափերու արժանացաւ նաև Օր. Միւրադ Գալանեան, իր հայկական երգերով, և զուգորդական Տ. Շարլ Ժորժէ՝ իր ժողովրդական երգերով:

ԸՆԿԵՐ ԳԵՈՐԳ ԵՐԵՒԱՆԵԱՆԻ
ՄԱՀՈՒՄՆ ՔԱՌԱՍՈՒՆՔԻՆ ԱՌԹԻԻ

Տեղւոյս... Զարաւնճագ... Խորքերը, Հայկական Դատ, Հրե-չակեան հոսանքներ, Սփիւռ-թի մէկ միլիոնի ճակատագիր... Հայրենի Իրականութեան հանդէպ հաւատարմութիւն...:

Աստիք թէ անշատ բաներ... Դայց աստիք միացումով կարելի է ճանչնալ մարդը՝ որ Գեորգ Երեւանեանը եղաւ այս փորձի վերջ... Այս բոլորը իրեն համար լոկ բաներ չէին, այլ պարտք եւ կեանքի մեջ զանցնել Երեւանի իրաւունքները:

Միշտ ներկայ մնաց հայ ազգային կեանքին ներս: Լաւատե-սութիւնը իր հիմնական գիծն էր, երբեք ան կը հասցուէր ծայրայե-ղութեան, որովհետեւ մեր ժողո-վուրդի հիմնական մտահոգութիւնը ներսն իրականացման ճամբուն վրայ ան չէր կրնար ընդունալ: Իր զեռ բազմապիսի խորքեր ըլլան հոսանքներու միջեւ ազգային կա-րեւոր խնդիրներու նկատմամբ նոյն ընթացքը որդիգրելու կա-պաւորութեամբ:

Զարաւնճագի կանոններն որը մնացած այս հայրենի կ'ապրու-սար, որ Խորհրդի հայրենիքը չէր կրցած իրապէս գնահատել իր դրացի Բիւրճեանին հետ լիզու գտնելու անհրաժեշտութիւնը եւ աստիք տուած էր Խորհրդի ու շրջակայքի հայութիւնը՝ եղբունի օրերուն...:

Հնչակեան այս վեթերանը, եթէ զրեք Զարաւնճագի պատմու-թիւնը, բանասիրական խոշոր երկ մը կտակելու յաւակնտութիւնը չէր զինք առաջնորդողը, այլ պար-զապէս հում նիւթ հայթաթել կ'ըզէր ապագայ սուսնաբերողին համար:

Իր զոհողութիւնը սակար-կըւած չէր, այլ մաս կը կազմէր իր կեանքին: Որոշած էր 500 լիւր:

ՖՈՒԹԲՈՒԼ

«ԱՐԱՐԱՍ» ՊԱՐՏՈՒՅՄԱԻ ՔԻՏԻ «ՏԻՆԱՍՕ»-ԵՆ 2-0

ԵՐԵՒԱՆ, (ԱՐՄԵՆՓՐԵՍ).
Ֆուտպոլի ԽՍՀՄ Սիւրիան և Բաժակապիւր Արարատի եւ Քիւրի «Տինամօ» խումբերու հանդիպման մեծ հետաքրքրու-թեամբ կը սպասէին մարզասէր-ները:

Արարատի համար այդ խաղը գոնաւորին էր այն առու-մով, որ ան ստիպուած էր նո-րէն դաշտ իջնելու, առանց երկու հիմնական կեղծանկարական պաշտ-պաններու՝ Արմէն Սարգսեանի և Ալեքսանդր Բովալեյեայի: Կի-սապաշտպան Սերգէյ Գոնտար-նիւրին, որը այդ բացը (ընացը-նուն համար ետ բաշտուած էր պաշտպանական գիծը, իրեն ա-ւելի լաւ կը զգայ կիսապաշտ-պանական գիծն վրայ, բան կեղ-րոնական պաշտպանի դերին մէջ:

Այդպէս ալ Արարատցիները Քիւրի մէջ դուրս եկան մրցման: Առաջին իսկ վայրկեանէն դաշտի տէրերը անցան յարձակման: Իսկ հայ ֆուտպոլիստները կը ծըգ-տէին կասեցնել անոնց գործնե-րը և յարմար պահուել հակադը-րոնի անցնելի: Քիւրցիները անելի հեշտ կը ճեղքէին Երեւանի պաշտպանական գիծը՝ եւ ՅՅԻ վայրկեանին Արարատցիներու պաշտպանութիւնը տեղի տուաւ: ԽՍՀՄ անցեալ տարուայ առ-աւելութեան լաւագոյն ֆուտ-պոլիստ և ումարդու Օլեկ Գլո-խինը, որը իր սրբնթաց ճեղ-քումներով լարուած դրութիւն կը ստեղծէր Արարատի դար-պասի մօտ, բացաւ խաղին հա-շիւը:

Ընդմիջումէն յետոյ, 70րդ վայրկեանին, վառարմիր Օնիշ-չնիւրն մօտ տարածութիւնէն ամ-բապնեց իր թիմի յաջողութիւ-նը: Քիւրի «Տինամօ» խաղից 2-0 հաղթող:

սակի տրամադրել մեկն տարի եթէ «ԱՐԱՐԱՍ» ԳՐԱԿԱՆԸ վերա-տին լոյս ընծայուէր...:

Տարիքին հետ ծերացող մար-դը չէր, ու ապացոյցը, ամէն ան-գամ որ կը վերադառնար Հայրե-նիքէն, «Կազդուրուած եմ, երի-տասնադարացած», կը գոչէր զինք այցելողներուն և եր պատմէր ու կը պատմէր հայրենի իրականու-թենէն...:

Արիւն, արցունք, գաղթ ու զրկանք տեսնելէ ետք, համոզու-մով գաղափարի մը տեսլականը ունենալէ ետք իր հոգիին մէջ, ան երբեք չնահանջեց իր ժողովուր-դին ծառայելու ճամբուն վրայ, ինչպէս իր ողբացեալ մ'լաւ եղ-բայրը՝ Ընկեր Լեւոնը, ու իր ա-նունը անցաւ այս գաղութի պատ-մութեան մէջ որպէս լաւ հայ: Լաւ հայրենասէր եւ ազգիցի ցաւերով տագնապող ու այդ ցաւերով դա-մոն առաջադրող մարդ:

Միջոցաւ դիրքի հասնելէ ետք շատեր երես կը դարձնէ ի-րենց ժողովուրդին... ան ընդհա-կառական, ան իր մօտեցող և գուր-գուրացող մը դարձաւ մեր մշա-կութիւն, ու իր շրջանակի կարիք-ներուն...: Համեստ էր, այդպէս ալ մնաց. զոհողութեան ոգին էր զինք առաջնորդողը, այդպէս ալ շարունակեց մինչև իր վերջին շունչը փչելը:

Իր գաւակներուն կը մնայ կտոր մը հող Զարաւնճագէն բե-րել, խառնել հիւրը՝ կալ լիբանան-եան հողին ու անի. նը դրկել Հայ-րենիք՝ որուն համեստ մէկ զին-ւորը հանդիսացաւ ան...: Այն օ-րերուն մասնաւոր: Երբ հոռ, հայ-րենասէր ըլլաւ...: Երբ նոյնք կը նկատուէր ֆրանսական հովանա-ւորեալ իշխանութեանց կողմէ...:

Յարգանք իր յիշատակին: Պէյրուք Հ. ԳԱՆԳՐՈՒՆԻ

ՀԱՅ-ԶՈՒԻՑԵՐԻԱԿԱՆ ԲԱՐԵՎԱՄՈՒԹԵԱՆ
ՅԻՇԱՏԱԿԵԼԻ ՕՐ ՄԸ

Գարտը կը զգանք հայ հասարակութիւնը իրազեկ պահելու, որ Մայիս 5ի Գատուոյ ծաղկեղայթը՝ ի պատիւ Հայրենի Բարեկամ-ներ Զուգորդական ֆէտէրասիօնին, գտաւ մեծ ընդունելութիւն և յաջողութիւն, ի ներկայութեան մօտ 200 մասնակցողներով՝ ուրիշմէ 40րդ Զուգորդիկ: Սեր հայրենակիցներէն ալ Զուգորդիկ ամէն կողմերէն ու նաև Մոնաքոյէն, Փարիզէն, Միւնիխէն եկած էին մասնակցելու:

Բոլոր ներկաները ապրեցան Հայ-Զուգորդական բարեկամու-թեան և եղբայրութեան յիշատակի օր մը և եղան սրտառու աւրտայայտութիւններ:

Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Տ. Տ. Վազգէն Ա. ի նրախաղի-տական Կոնգրակը՝ ուղղուած Զուգորդիկի ժողովուրդին և ՀԱՅՅ. ՐՈՒ ԲԱՐԵՎԱՄՆԵՐ ԶՈՒԻՑԵՐԻԱԿԱՆ ՖԵՏԵՐԱՍԻՆԻՆ, գործեց խո-րունկ տպաւորութիւն: Ընթերցումը կատարուեցաւ պատկառազ-րու հանդիսութեամբ, բոլոր ներկաները ոտքի, Հայրապետական Գատուիրակ Գերշ. Տ. Սեբովէ Ս. Մանուկեանի կողմէ, ապա ֆը-րանսերէն թարգմանութիւնը՝ Զուգորդիկ հայութեան հոգեւոր հո-վիւ Տ. Դաւիթ Ծ Վ. Սահակեանէ, ՖեՏԵՐԱՍԻՆԻՆ Գատուոյ Նա-խագահը՝ Տ. Քարլ Շէն-Քլէ, որ Սրբազանին կողմէն նուաճ էր, խաղաղը՝ Տ. Քարլ Շէն-Քլէ, որ Սրբազանին կողմէն նուաճ էր, յետ ընթերցման Կոնգրակը ընդունեց յուզումով, երախտագիտու-թեամբ և խանդավառ պատասխանով մը:

Լոզանի Բաղարապետարանի ներկայացուցիչը՝ Տ. Ռոժէ Միւնիսի, կարճ բայց կուռ, ազդու և գեղեցիկ ուղերթ մը ունեցաւ յանուն Զուգորդիկ:

Լոզան, 7 Մայիս 1974

ԵՐԿՈՒ ԵՐԿՐԱՄԱՍԵՐՈՒ ՖԻԼՄԵՐՈՒ ՓԱՌԱՏՕՐ

20 Մայիս 1974ին, Ափրո-Ասիական երկիրներում միջազգային ՅՊՎ փառատոնին բացումը կը կատարուի Ուլկախիսանի մայրաքաղաքում, Քաբեհի Էջ:

ՅՊՎ-ն ցամաքամասերում առանձնական դարձած Ֆիլմերու այս փառատոնը՝ յետի պիտի ունենայ «Խաղաղութիւն», ընկերային յառաջդիմութիւն եւ ազգերու ազատութիւնը ընդհանուր նշանակութիւն ունի:

Քաբեհի փառատոնին նշանակութիւնը լայն ընդունելութիւն գտած է համախառնային Ֆիլմի արժեքներում: 1972ի Քաբեհի փառատոնին մասնակցեցան աւելի քան 100 երկար եւ կարճամետրաժ Ֆիլմեր՝ Ասիական եւ Ափրիկական 40 երկրներէ: Ուլկախիսան 310 օտար հիւրեր հիւրասիրեց (սեօրէններ, դերասաններ, Ֆիլմարուեստի ազգային դեկլարաններ, արտադրիչներ, ցուցիչներ, բոլորակցեցեց): 200 միջազգային կազմակերպութիւններ (ի մէջ այլը, Միացեալ Ազգերու եւ Ինքնիշխան մասնակցեցան Ափրո-Ասիական երկիրներու Ֆիլմերու Փառատոնին:

1972ի Փառատոնի հիւրերուն մէջ կային նաեւ Նորուայի, Ամերիկայի եւ Աւստրալիայի 20 երկիրներու ներկայացուցիչներ եւս: Անոնցմէ շատեր, Քաբեհի փառատոնին նշանակութիւնը համապատասխանող Ֆիլմեր բերած էին իրենց հետ:

Ֆիլմերու 200 փառատոնին մասնակցողներուն ուսուցողութիւնը մասնաւորապէս կեդրոնացած էր հրապարակագրային այս աշխատանքներուն, որոնք ներկայումս էին Լատին Ամերիկայի ժողովուրդներուն՝ ազատութեան եւ ընկերային յառաջդիմութեան ի խնդիր մղած պայքարին:

Քաբեհի միջազգային Ֆիլմերու փառատոնին, սովորական հասկացողութեամբ մրցանակներ պիտի չի տրուին: Անոր գլխաւոր նպատակը, մասնակցող երկիրներու Ֆիլմի նախադրարութեան լուսագոյն գործերուն ժողովրդականացումն է: Քաբեհի այդ երկիրներուն մէջ տարածակարային արուեստը եւ ուժեղացնել բարեկամութիւնը ազգերուն միջեւ:

Հնդկահայկա ընդունուած է որ Քաբեհի Ֆիլմերու Փառատոնը, երկու անգամին ալ արտակարգօրէն լայն եւ կարեւոր համայնապատկեր մը տուած է Ֆիլմարուեստին նկատմամբ, որուն մէջ ուժը, տարբեր սերունդներու պատկանող տարածակարգներու հաւասարմութիւնն է՝ խաղաղութեան, ընկերային զարգացումի եւ ազգային անկախութեան իտեղծութիւնը նկատմամբ:

Ափրո-Ասիական երկիրներու առաջին եւ երկրորդ միջազգային Փառատոններուն գտած ընդունելութիւնը, մեծ վստահութիւն կը ներշնչէ՝ թէ 1974ի Ֆիլմերու Փառատոնը ալ աւելի ներկայացուցական եւ ալ աւելի հետաքրքրական պիտի ըլլայ:

Փառատոնին մասնակցելու հրաւերներ դրուած են Ասիոյ, Ափրիկայի եւ Հարաւային Ամերիկայի երկիրներուն: Հրաւերներ դրուած են նաեւ Միացեալ Ազգերուն, Ինքնիշխան եւ միջազգային ուրիշ կազմակերպութեանց՝ ուր Ս. Միութիւնը ներկայացուած է, ինչպէս նաեւ բոլոր ցամաքներուն տարածակարային արուեստի տեսք մը հանրածանօթ յառաջդիմական դեկլարաններուն:

Փառատոնին մասնակցող իտալացիներ երկիր կրնայ մէկ լրամբարձ Ֆիլմ ներկայացնել, ինչպէս նաեւ կարճ Ֆիլմերու յայտագիր մը: Փառատոնի օրերուն, Սովետական Ֆիլմեր պիտի կազմակերպէ Ֆիլմերու ցուցադրում, որուն պիտի հրաւիրուին իրենց մասնակցողները բերելու՝ արտադրիչներ, ցուցիչներ եւ սինեմաներու տէրեր:

Ս. Միութիւնը Քաբեհի Ֆիլմի Փառատոնին պիտի ներկայացուի Ուլկախիսանի, Տանիկիսանի թուրքական, Բերկիսանի, Խաղախիսանի, Ազրիսանի, Հայաստանի, Վրաստանի տարածակարգներով, ինչպէս նաեւ Ռուսական Դաւանակցային Հանրապետութեան տա՝ մը սթիւտիոներով:

Ն. Ս. Գ.

ԱՆՏԻՊ ԷՋ ՄԸ ՍՐԲՈՒՀԻ ՎԱՐԴԱՆԵԱՆԷ

ՇՈՓԵՆԱԻԸ

Կ'անցնի հանգստի հանգիստաւ
Ինքնավստահ,
Մեծ ծովերու մէջ հասունցած ու մեծցած,
Անկէ առած զօրութիւնով՝
Հարստացած,
Հոն սացած իր պայքարի
Ոյժն անսպառ՝
Դիմադրելու ու յարասել փայլելու ախոյեան
Ըստիկնաի իր լուրիսան մէջ
Անգամ մըն ալ գեղեցկացած,
Կ'անցնի հանգստի
Պողպատի այդ զանգուածը,
Ազնուական հրապոյրով կախարհիւով
Հոգիները՝ հեռաւոր եզերքներուն,
Ուր նայումսներ դիտակներու մէջ մտած,
Հետաքրքիր էիք մ'աւելին տեսնելու,
Իրեն հետ ու իրեն մէջ ըլլալու
Մտեցնող ըզմանովը կը տալորին,
Ներքին կեանքին բախանցելու
Ճիգերուն դէմը մարդուն,
Ան պողպատի կամքը դրած
Կը խուսակէ, կը գգեցնէ
Սահմաններն իր լուսնող
Ամեն ըզմանի:

ՕՐԵՐՈՒ ՀՈՒՈՎՈՅԹԻՆ ՀԵՏ

(ՍՐԲՈՒՀԻ ՎԱՐԴԱՆԵԱՆԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ)

Ժամեր կը յաղորդեն ժամերու, օրեր՝ օրերու: Ու ժամանակի այդ հոլովոյթին մէջ, պարտաւոր մանր մուկեր հոգեւորով բռնաւոր՝ կը կարծես թէ ոչինչ փոխուած է շուրջը, թէ ամէն ինչ կ'ընթացայ այնպէս՝ ինչպէս որ էր նախապէս:

Բայց օր մը յանկարծ կ'անդադրապաշտուի, թէ օրերու այդ շարքը եկեր ու հասեր է քառասուն օրերու հանգրուանի մը: Այո, քառասուն երկար օրեր, որոնք անցեր են անզգալիօրէն, որոնց մէջէն անցեր են նաեւ դուռն, մինչ քան մը խորտակուել էր առ յաւիտ ներքոյ, մինչ աղուոր երազ մըն էր փակել, մինչ ըստի մըն էր դատարկուել անզգալիօրէն, ու քոյր հոգի մը բաժնուել էր այս անցանցաւոր աշխարհին ու խառնուել որդիներու աներեւոյթ աշխարհին:

Ու կրկին, սոսքին օրերու այն շաւաղին պարտաւոր կը սկսի ճնշել ըզմանովը՝ կ'աւելնէ ըզմանովը, ու մենք կ'ը ջանանք զարծելու բաներ մը ընել, շարժել, գործել, կազմակերպել, ու յուսալ, մինչ սրտի դառն սեղմումով մը ակառնելու տանք ներքին թախմակի եղերեղի մը, որ կը շնչէ մեզի մեղմել, թէ մեկնողները ալ ետ չեն գառնար:

Սրբելի Սրբուհի, պիտի ջանանք չմոռնալ երբեք այն դեռ՝ զոր ունեցար դուռն մեր իրականութեան մէջ հոս, անաղմուկ, համեստ անսթեզիա, և սակայն միշտ տիրականօրէն ներկայ: Ու այդ նամբով, մենք եւս մեր կարգին, պիտի փորձենք մեր կարելիութեան սահմաններուն մէջ բաներ մը ընել, վառ պահելու համար ջանք մեր գեղարուեստական ու մտաւորական անդամաւորային մէջ, ու պիտի ջանանք տալ այն ինչ որ կրնանք տալ դեռ մեզմէ: Ու

Այսօր քառասուն օրեր են անցեր Սրբուհիին մահէն վերջ, քառասուն երկար օրեր՝ առանց անոր շնորհալի ու քաղցր ներկայութեան, ու մենք կ'ը ջանանք զարծելու բաներ մը ընել, շարժել, գործել, կազմակերպել, ու յուսալ, մինչ սրտի դառն սեղմումով մը ակառնելու տանք ներքին թախմակի եղերեղի մը, որ կը շնչէ մեզի մեղմել, թէ մեկնողները ալ ետ չեն գառնար:

Սրբելի Սրբուհի, պիտի ջանանք չմոռնալ երբեք այն դեռ՝ զոր ունեցար դուռն մեր իրականութեան մէջ հոս, անաղմուկ, համեստ անսթեզիա, և սակայն միշտ տիրականօրէն ներկայ: Ու այդ նամբով, մենք եւս մեր կարգին, պիտի փորձենք մեր կարելիութեան սահմաններուն մէջ բաներ մը ընել, վառ պահելու համար ջանք մեր գեղարուեստական ու մտաւորական անդամաւորային մէջ, ու պիտի ջանանք տալ այն ինչ որ կրնանք տալ դեռ մեզմէ: Ու

ԱՆՊԱՅԻՐԱՆ ՊԱՏՄԱԾ ԿԸ ԼԻՆԻ

(ՊԱՏՄՈՒԱԾՔ)

Չարեղ ժամանակին ամուր ցանցապատիկ եւ, բայց զիջելները հարեան այդուց շան ձաղեր են ներս մտնում ու անկարգութիւններ անում: Ինչ թողնում եւս պատշաճում աչքը չեմ. տառապանքներ տակ զգողում ու հեռու խաղ անում: Մի օր որսորդական պայուսակ չկայ, մի օր փախախտ, սուրբ, գոտի, կոշիկներս: Ամէն առաւօտ շրջում եմ պարտէզում ու հաւաքում զիջելը ցրել տուած տառակները մեծ մասամբ ծակեկան, զգողած:

Մի լուսնակ զիջել էլ զբոսը լսեցի, դուրս թռայ շաղկապեց և տեսայ, որ կոշիկներին մէկը չկայ: Տարան անիւրաները, իսկ ես այստեղ ուրիշը չունեմ: Դէ, բորիկ ծնայ տանը, զիջ տեղի է, ինչո՞ւ մոռացար, ինչո՞ւ երեկոյան տուն չբերիր: Մտածեցի, ծանր չեմ զգողել զանեմ: Մերկ շրջում եմ պարտէզում, թիկերի արանքներն եմ նայում, իսկ ցուրտը կտրում է: Ամբողջ պարտէզը թայլ առ թայլ ստուգեցի՝ կոշիկը չկայ ու չկայ:

Թաղորդ օրը դիմեցի շան ձաղերի տրոփը:

— Նիկոլ ըմա, թուլաներիդ խիլու եմ, չենդանա:

Նիկոլը հարեան այդու պահին է:

Գանգատուեցի՝ հասկացաւ, մտահոգուեց:

— Չալընում բան մի՞ թողնի, — խորհուրդ տուեց նա:

— Որսիդ հոգնած զալիս եմ, որը որտեղ պատահի, վեր եմ գցում, եւ հազէն ունեմ ամէն ինչ հաւաք պահելու:

Մտածում է:

— Բա ինչ անենք, ախր ափսոս եմ...

— Լաւ, անենք ամէն ինչ ներս տարա՛յ, բա՛ զրանք հաշտե՛ք ոնց կտրենք: Անքուն մարդ եմ, Կենց մի կերպ աչքս կ'աչում է, պատահաւորիս տակ հաշտում եմ, զգողում, արթնացնում: Ամէն զիջելը քունս փախցնում եմ անիւրաները:

Երկուսն էլ ելք ենք մտածում: Որ ասացի պիտի խփեմ, ես և իսկապէս չեմ խփելու: Էնպէս թմբկիկ, թնթիւրի ձաղեր են, մէկը միւսին լաւը, իմ ձեռքը նրանց վրայ կը բարձրանայ:

— Գոնէ մօրն ասա, թո՛ղ խրատի, հասկացնի, իմ պարտէզը չմտեն:

Միծաղեց:

— Մերը լեզու ունի՞, որ հասկացնի:

— Ո՞նց չունի, ամէն կենդանի էլ լեզու ունի:

— Ես... — զարմացաւ Նիկոլ ըմա:

— Բա՛...

— Թէ որ չունի խելու հաշտեմ ունեմ, էս վերին անտառում վայրենացած չենք կան, նրանց խփիք, — խորհուրդ տուեց Նիկոլ ըմա:

— Է՛հ, ինչ գործ ունեմ, ձեռքս թափ տուի ես:

— Ո՞նց գործ չունեմ, հաւեն փախցնում, ոչխար են պատառում, վրայ են քշում, որ ինչ քրքրեն: Իսկի հաշտել չեն առնում, որ պալատն ունեմ, բաղի պահակ եմ...

— Լաւ, որ էդպէս է, ես դրանք դատաւարներ կը տեսնեմ:

Վստահ եմ, որ եթէ ճողիները կը հաղորդակցին ողջերու աշխարհին հետ քու գեղարուեստաւոր ու իրաւ հայու ճողիդ պիտի երջանկանայ իր յաւիտենակին ընկալարանին մէջ:

Հանգիստ ննջէ, անփոխարինելի Սրբուհի:

ԱՐՄԵՆՈՒՀԻ ԹԵՐԶԵԱՆ
Կ. Պոլիս, 25 Փետր. 1974

Մեր այդ զրոյթին ներկայ երանկար ձագերի մայրը՝ Ջանգին, որ պղկած ուշադրութեամբ էր մեղ: Ոչ ոք նա՛ է ցանկապատիս տակը փորում եւ ձագերին ուղարկում իմ պարտէզն լեզուաւորային, ուստի, նկատում եմ, որ սեղանորի նման է նայում ինձ...

Թաղորդ օրը հրապարակեցի իմ զնայի պահակ Նիկոլի ասած արհեստական անտառը: Ի՛նչ անտառաշերտ, շատն տարի առաջ տնկած ծառերն ու թփերը անկէ են, իրար խառնուել և մի փոքրիկ ճոռնկիւն է տեսնուել այն այսպէս երկարութեամբ, որի պահակը Նիկոլն է:

Ցերեկով այդ ճոռնկիւնում են թաքնուած վայրենացած չենքը, իսկ մութն ընկնելիս, դուրս են գալիս իրենց թաքստոցից, ու քաղցած վայրերի նման որս փնտրում:

Ես ճոռնկիւնի մանկու հրահարարութիւն չունեմ, որովհետեւ այդու ցանցապատիս իր մէջ է տակ նաեւ այդ անտառակը: Դանդաղ գնում եմ դրսով, ցանցապատի երկարութեամբ և հայեացքով խուզարկում եմ թփաւերի խորքը: Անտառակից դուրս, մի խնձորենու տակ մինչ-մինակ կանգնել է Ջանգին ու հայեացքով հետեւում է ինձ. չգիտեմ, հասկացե՞լ է մտադրութիւնս, թէ՛ ոչ:

Թփաւերից մի խումբ չենք դուրս թռան և փախան վայրերի նման: Կրակեցի դրանց հետեւի՝ մէկը թաւալուեց, միւսը փախաւ արիւն տալով:

Ձգացան առաջանքներ, իսկ Ջանգին հետեւից ինձ է նայում խելացի ու մտախոհ:

Կը հաւատամք, որ այդ դեպքից յետոյ նրա ձագերը ոչ մի առաւելալիս չմտան իմ պարտէզը: Կնոջս ասում եմ, մայրը իմ ոճրագործութեան մասին պատմել է իր զաւակներին՝ չի հաւատում:

— Ո՞նց է պատմել, լեզու ունի՞, որ պատմի:

— Բա ինչո՞ւ էլ չեն գալիս: Նրանք իմ ձեռքին հրապարակ են տեսել: Ինձ արեւ թափելիս չեն տեսել: Վրաները նոյնիսկ չեմ գտաւորել: Ինչո՞ւ խորհեցին ինձանից, ինչո՞ւ յանկարծ խորթացան, ինչո՞ւ են ինձանից զգուշանում, դէ՛, բացատրել, խնդրեմ: Ջարմանալի է, չէ՞:

Կինս առաքելու փորձ արաւ, բայց ես չարմանակեցի:

— Հիմի տես ինչ է կատարել: Սինչե վայրենացած չենք վրայ կրակել, Ջանգին իմ ձեռքին հրապարակ չեն տեսել, արեւ թափելիս զոռ մար էլ հանգիստ փորում էր մեր ցանցի տակը, համալիր բացում իր բալիկների համար ու ասում էր. «Դէ՛», գնացե՛ք խաղ արեւք... Գողգեցե՛ք ինչ որ ունի՛ զխաղից, կոշիկը պլուզէ, դա հարուստ մարդ է, խնայե՛ք... Միծաղում եմ: Հիմա շարունակութեանը արեւ: Էն օրը, որ ձեռքին զենք տեսաւ ու ըմբռնեց, թէ ինչ հաւանքի որսորդ եմ, ձագերին մօտը կանչեց ու պատուիրեց. «Է՛լ նրա բաղը չմտնէ՛ք... Արեւն է թափում, դա խիղճ չունի, դրանից հեռու մը՝ նայե՛ք...»:

Ազնիւ խօսք, այդ խօսքերը մայրն ասել է իր զաւակներին: Չէ՞ս հաւատում: Բա որ չի տեսել, ինչո՞ւ նոյնիսկ հարեան այդպէս չեն երեւում: Ազնիւ խօսք, տանտառի դէպքից՝ յետոյ ոչ մի անգամ աչքիս չեն երեւեցել...

Բա՛, դէ իմացիր, որ ամէն կենդանի էլ լեզու ունի:

Եթէ չունի է՛լ, մայր արաւրածն անպայման պիտի ունենայ, որ պահպանի իր զաւակների կեանքը...

ՎԱՅԻՐԱՆԻ ԱՆԱՆԵԱՆ

ՆԱՄԱԿ ՄՏԵՐԻՄԻՍ

Սիրելի Յակոբ Շահնուր
Գահիրե

«Ջանալիր» 13 հունիս 1973ի համարը ունի սառնայի եւ ունի կր յայտնում շնորհակալութիւնս քանի, ինքի նուիրած «Անողորմ Դատարան» վերնագրեալ յօդուածիդ համար:

Դրած եւ «Անուր» բեմի վաստակաւոր ընկերոջ» եւ այլն:

Յօդուածիդ մէջ կը պատմես սիրաբարեհեղ, կը խօսես մի ոմն օրիւնդ Ռոմանայի կապակցութեամբ:

Այս մէկը ուսմանացի եր:

Տեղ մը կը գրես. «Կեանքիս միջեւ այդ օրը, եւ ոչ ալ հետագային, հաւդիպած չեմ այդպիսի աստուածային հրաշալիքի»: Եւ կը շարունակես պատմել մանրամասնութիւններ:

Թոյլ տուր որ խօսիմ ալսեղ այնպիսի ինչպէս կը խօսիմ երբ դեմդ ըլլամ:

Արդեմ այս մասին մօտեւ իրարու հետ դեմ առ դեմ պիտի խօսինք, ի ներկայութեան մեր միւս վերերաճներուն:

Առ այսմ գրելով խօսիմ եւ պոռկիմ:

— Ո՛վ դու հայ մասփութիւն, ո՛վ դու Գագանովա, ո՛վ դու Տոն Ժուան, որուն կը կընդհատես բէ ալ միմեանս ալքը եւ օմեկադ եղած ե: Յուսարարի խոցիդ մէջ կողքիդ ունեցեր ես այդ պուլպուլի:

Ո՛վ երիցս Ռոմանայի, կը կարծես քէ մոռցած եմ բեմին վրայ իմ խաղաղութիւններու ընթացիկն, եւ խոցիկիդ մէջ տեսնելու իմ դեմքս:

Կը յիշեմ արդեօք իմ հարցումս քեզի՝ վարագործին իջնելուն ետք լո՛ւր եւ ծօ այդ պուլպուլի իմ կողքէն: Եւ դու ալ լա վահան Փափագեան քննարկով մը պատասխանեցիր:

— Իրականացանք մօտեւ դարձնող օրիւնդ մը կ'ունենան իրենց կողքին, այնպէս ալ կողքս իմ տեսած օրիւնդ յուսած փիւսիս եղեր կը դարձնէ:

Փիւսիսդ եղեր քէ սքեղ եղեր... վագ'ր:

Եւ ինչ համարակութեամբ վաստակաւոր կը կոչես զիս, բեմին վրայ զիս կ'ստանաւ քիւնելիդ ետք... Սիւն այդ կուտ ու կուտ կը խոցային եւ մեր անգուցապան արուեստագիտութիւն եւ ամենուս փութիւնը արտաքին մեր դեմքս բեմը պատրաստած անեմ աչիս պոչովը երկու անգուցապան մեմարելով կ'ըսէր:

— Նորեմ ինչ կը պատրաստէ, օրն օրն որդիներ:

Վերջացնեմ անվերջանալի մեր յուսերը: Մէկ բան յայտնի բոլ ըլլայ սակայն մեր բեմական յուսերը կարգաւորուեան. այն, քէ մեր խոցիկներուն օտարը եւ անկէ դուրս բոլոր պուլպուլները եղած եւ օտարներ: Իսկ մնացեալները՝ բեմ ընկերութիւնները, եղած եւ մէկ ընտանիք մեր անդամները: Այսպէս է հայ բանաստեղծը:

Այստեղ է մեր խոցիկներուն իմաստութիւնը:

Սիրով
Խ.Բ.Ե. ՏԵՏԵԱՆ

Գահիրե, 10 Ապրիլ 1974

ՁՈՒԱՐՃԱԼԻՔՆԵՐ

Ճոնք խոստովանութեան համար վարդապետին գնաց եւ ըստ, որ չնոթիւն ըրած է:

Վարդապետը. — Տիկ. Սմիթն է կինը:

— Ոչ, հայր տուր:

— Տիկ. Սմիթն է:

— Ոչ:

— Տիկ. Փիթըրսն է:

— Ոչ:

— Իմնի որ անունը չեմ կրնար տալ, չեմ կրնար ներել քեզի:

Երբ ճոնք դուրս եկաւ, բարեկամը իրեն հարցուց, թէ վարդապետը իր մեղքերուն թողութիւն տուած է:

— Ոչ, ըստ ճոնք, բայց անուններու ցանկ մը տուաւ:

Սիրելիքի նահանգին մէջ կաթոլիկ վարդապետ մը առտուս եկեղեցի կ'երթայ, եւ կը տեսնէ որ սեւամորթ մը դուռին առջեւ կը սպասէ:

— Ի՞նչ կ'ընես այստեղ, չե՞ս գիտեր որ ասիկա հերձակներու եկեղեցի է:

— Հայր Սուրբ, զիս զրկեցին, որ եկեղեցիին տախտակամա՞ծը սրբեմ:

— Օ՛, այդ տարբեր է, բայց չըլլայ որ աղօթել փորձես:

— Հայրը իր տղան. — Ահա ասիկա երեք տարի է որ դաստարակ կը կրկնես:

Տղան. — Ի՞նչ ընեմ, հայրիկ, միշտ միեւնոյն հարցումները ըրին ինձի:

Տիկին մը իր տղան ձեռքէն բռնած կանգնեցաւ երկաթուղիի կայարանի պատուհանը եւ ուղեց մէկ ու կէս տոմս գնել Գոսթին Երթու: Պաշտօնեան մանչիւն վրայ ահաբեկ մը նետելով ըստ.

— Տղադ արդէն երկար տափառ կը հագնի, այնպէս որ պէտք է լման վճարես:

— Եթէ հագած տափառին երկայնքէն կը դատեն տարբեր, ուրեմն ես պէտք է որ ձրի ճամբորդ դեմ:

Բարեկամը. — Կը ցաւիմ որ պատկիդ ներկայ պիտի չկրնամ ըլլալ:

Դերասանը. — Հոգ չէ, յաջորդին եկուր:

— Երկ ինչու դաստարան չէիր եկած:

— Եղբորս ակուն կը ցաւէր:

— Բայց դուն ի՞նչ կ'ընէիր:

— Եղբորս օգնեցիր, — միասին լացինք:

— Դաւիթ, դուն լաւ ոչ չար. հագնութիւն գիտես, ըսէ նայի ի՞նչ ըրաւ Գոսթայոս, երբ մէկ ոտքը Ամերիկայի հողին վրայ դրաւ:

— Միւս ոտքն ալ դրաւ:

Ծ Ն Ո Ւ Ն Դ

Ուրախութեամբ կը տեղեկանանք, որ Դատարանի ծածօր ազգայիններէն, Տէր Ե Տիկին Լիկեր Սողոմոն Ելէնեան բախտաւորուած են անջինեկ մանկ զաւակով մը:

Առ այդ մեր խնդակցութիւնները կը յայտնենք բախտաւոր ծնողաց Է կողմերու պարգանքուն:

ՆՈՒՐԱՆՈՒՆԵՐ

(ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ԴԱՆԵԿԱՆՈՎ)

Թագաւոր Է Միհրան Երրէն. Էաններ, իրենց անզուգական Է սիրելի հօր ողբ. Տղթ. Հայկազուն Երրէնեանի մահուան քառասունքին առթիւ կը նուիրեն.

Յուսարարին 1000
Հայ Կարմիր Խաչին 500
Գաղութեան ճաշի սեղանին 500
«Ջանալիր»-ին 500
(Նիտանալ «Յուսարարին»)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՐԱՐՆԵՐ

Ողբ. Հայկ Զօրայեանի մահուան տխուր առթիւ վասն ցաւակցութեան կը նուիրեն.

Տէր Ե Տիկ. Սարգիս Պալանեան 100
» » Արամ Մովսէսեան 100
» » Նուպար Կերիկեան 100
» » Զաւէն Պալանեան 100
Տիկին Վերթին Սիրմէնեան 100
Օր. Լիւսի Կերիկեան 100
Պր. Մուշեղ Կերիկեան 100

Ողբ. Վերթին Բէկեանեանի (Հալէպ) մահուան տխուր առթիւ վասն ցաւակցութեան կը նուիրեն.

Տէր Ե Տիկ. Սարգիս Պալանեան 100
» » Արամ Մովսէսեան 100
» » Զաւէն Պալանեան 100

Ողբ. Նուպար Սէֆերեանի մահուան տխուր առթիւ վասն ցաւակցութեան՝ Տէր Ե Տիկին Նուպար Կերիկեան կը նուիրեն 100 Է. Դ.:

Ողբ. Նուպար Պալանեանի մահուան երկրորդ տարելիցին առթիւ Տէր Ե Տիկին Արամ Մովսէսեան կը նուիրեն 100 Է. Դ.:

Ողբ. Տղթ. Տիգրան Եւդոկիանի մահուան տխուր առթիւ վասն ցաւակցութեան Տէր Ե Տիկին Արամ Մովսէսեան կը նուիրեն 100 Է. Դ.:

Հ.Ս.Ը.Մ.-ՆՈՒՊԱՐՆԵՐ
ՇԵԼՈՊՈՒՄ

Ողբ. Օր. Վերթին Բէկեանեանի (Հալէպ) կողմէի մահուան տխուր առթիւ վասն ցաւակցութեան կը նուիրեն.

Տէր Ե Տիկին
Հայկազուն Գիւրգէնեան 100
Տէր Ե Տիկին
Գրիգոր Եանգլեանեան 100
Տէր Ե Տիկին
Թակոր Ժամկոչեան 100
Տէր Ե Տիկին
Թակոր Էքսէրեան 100
Տէր Ե Տիկին
Վարդան Առաքելեան 100
Տէր Ե Տիկին
Անդրո Վարժապետեան 100
Տէր Ե Տիկին
Պետրոս Արագոսեան 100
Տէր Ե Տիկին
Հրաչ Սիմոնեան 100
Տէր Ե Տիկին
Դաւիթ Կարինեան 100
Տէր Ե Տիկին
Մենուշ Խորասանեան 100

«Ջանալիր»ի Աղեփ-սանդրիոյ պատահալ ներկայացուցիչն ու բող-բակիցն է՝

Պր. ՄԻՆԱՍ ՊԱՆՏՈՅԵԱՆ
33, Սասն Զաղուլ պող.
Հեռ. քիւ 802199

Տ Խ Ր Ո Ւ Ն Ի

Արի Տիկին Աննա Զօրայեան, Տէր Ե Տիկին Ալեք Զօրայեան, Տէր Ե Տիկին Նուպար Զօրայեան եւ զաւակներ, Տէր Ե Տիկին Զարեհ Զօրայեան եւ զաւակներ (Լեւոնեան), Տէր Ե Տիկին Էտար Զօրայեան եւ զաւակներ, Տէր Ե Տիկին Տիգրան Զօրայեան Է զաւակներ (Փարիզ), Տէր Ե Տիկին Ժիրայր Զօրայեան եւ զաւակ (Թորոնթո), Տէր Ե Տիկին Արմենակ Զօրայեան եւ զաւակ (Լեւոնեան), եւ համայն սրգակիր պարագաները խոր վիշտով կը ծանուցանեն դառնակիծ մահը իրենց սիրեցեալ զաւակին, հօ, եղբոր, հօեղբոր եւ ազգականին:

ՈՂԲ. ՀԱՅԿ ԶՕՐԱՅԵԱՆԻ

«Տեղի ունեցաւ Երեւանի 14 Մայիս 1974, արեւմտի մը հետեւանով: Յազարկաւորութեան խնոր արտադրութիւնը տեղի ունեցաւ նոյն օրը, կ. Ե. ժամը 5.30ից:

ՄԱՆՈՒՄ. — Մասնաւոր մահազոյ գրկուած չըլլալուն, կը խնդրուի ներկայս իբր այդ ընդունիլ:

«Ջանալիր» իր զգածուած ցաւակցութիւնները կը յայտնէ որդացեալին մօր, զաւակին, եղբայրներուն՝ Տէր Ե Տիկին Նուպար Զօրայեանին, Տէր Ե Տիկին Զարեհ Զօրայեանին (Լեւոնեան), Տէր Ե Տիկին Էտար Զօրայեանին, Տղթ. Ե Տիկին Տիգրան Զօրայեանին (Փարիզ), ինչպէս նաեւ սգակիր բոլոր պարագաներուն:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՐԱՐՆԵՐ
ԳՁՏԻՐԷ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Շաբաթ, 22 Յունիս 1974, կ. Ե. ժամը 9.30ից

«ՕՊԵՐԺ ՏԷ ՓԻՐԱՄԻՏ»ի մէջ
ԵՐՈՊԱԿԱՆ ԵՒ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՃՈՒ ՅԱՅՏԱԳԻՐ
ՄԱՆՐԱՄԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՅԱԶՈՐԴՈՎ

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ
Մօտ Ատենէն Զեր Սեղաններուն
Վրայ Ունեցէ՛ք
«FERRO CHINA
RED HEART»ը
ԿԱԶԴՈՒՐԻՉ ՈՒ ՀԱՄԵՂ
ՊԱՏՐԱՍՏՈՒՄ
ՍԱՀԱԿ ԳԱԼԱՅՃԵԱՆ
ԸՄՊԵԼԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԻԱԿ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ
(ՀԻՄՆՈՒՄԾ 1930ԻՆ)
ՎԱԽԵՐԱՑՈՒՄ՝ ՎԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ՎԵՐԻՆ
ՀԱԿՈՂՈՒԹԵԱՆ ՏԱԿ. ՃԱՐՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ
ԵՒ ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆՑ
ՄՕՏ. ԹԻԻ 298
ՀԵՌԱԽՍ 910810 R. C. C. 16561

ՄԵՐ ԲՈԼՈՐ ԹՂԹԱԿԻՑՆԵՐՈՒՆ
ԵՒ ԱՇԽԱՏԱԿԻՑՆԵՐՈՒՆ

Թուղթի տաղնապի հետեւեալ թերթերու ծաւալի նուագեցման պատճառով, բոլոր գրութիւնները որ մեզի կ'ուղարկուին, ըլլան անոնք թղթակցութիւն, նկարագրութիւն կամ ալ, պարտին ըլլալ կարծ, խտացուած Է ամփոփ:

Նկատի ունենալով որ խմբագրութեան հնարաւոր չէ ամէն գրութիւն ամփոփել, կրճատել Է սրբագրել, հետեւաբար բոլոր այն թղթակցութիւնները կամ ալ գրութիւններ՝ որոնք հրատարակուելու պատրաստ վիճակի մէջ չեն ստացուիր, կրճատ անհետեւեալ:

ԽՄԲԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

Կը խնդրենք արտասանման մեր այն բաժանորդներէն, որոնք ցարկ չեն դրկած իրենց բաժնեկցը, բարի ըլլան մեզի փութացնելու զայն, դիմացնելու համար մեր գործը: Զեք կամ մանսա-փոս գրել «Sarkis Balayan»ի անունին եւ ուղարկել փոստակով քիւ 2111, Գահիրէ, Եգիպտոս:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՐԱՐՆԵՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ԾԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

Արտօնատէր — ԱՅՏԱ ՍԵՐՈՎԱԲԵԱՆ

Սեփականատէր խմբագիր— ՍԱՐԳԻՍ ԳԱԼԱՅԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ ԹԻԻ 530—ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 30 ՄԱՅԻՍ 1974

ՀԱՏԸ ՁԵՌՆԷ 3 ԵԿ. ԴՏԿ. ԿԱՄ 35 Լ/Բ. ԴՏԿ.

عدد رقم ۵۳۰ - الخميس ۳۰ مايو ۱۹۷۴

ՇՆՈՐՀԱԼԻ ՈՒ ՀԱՅՐԵՆԱՍԷՐ
ՃԱՐՏԱՐԱՊԵՏԸ

(ԹՈՐՈՍ ԹՈՐԱՄԱՆԵԱՆԻ ԾՆՆԴԵԱՆ 110 ԵՒ ՄԱՀՈՒԱՆ
40-ԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻԻ)

Հայ նահաճառապետներից հա-
զիլ քեռեկ մեկը գեմուի, ար-
այդգան ծառայուրիւն գործած ին-
նի հայ նահաճառապետութեան գո-
նահները ուսումնասիրելու գոր-
ծում, Էան Թորոս Թորոսանեանքը,
Միանուն հայ մշակոյց, պատու-
քեան կնէ, որը լուսաբանեց մի
օտար կենտոն հարցեր, որոնք վե-
րաբերում էին հայ նահաճառապե-
տական կորոյներին.

Թարս Թորամանեանք ծնունդ
 Կ 1864 թուին Շուպին Գարանիսա-

բուն Թորամանեանը գալիս է
Հայաստան, ծանօթանում հայրենի
հնաւրիւներով, յափօսակում է
հայ ժողովրդի ճարտարապետական
լուսամբաններին և սկսում է նը-
րանց ուսումնասիրութիւնը: Թորա-
մանեանը մեծ եռանդով աշխա-
տում է Անի քաղաքի ու Զուարթ-
նոցի պեղումների վրայ: Մեծ է
նրա ծառայութիւնը՝ անուանի
գիթնական Նիզովայ Մառի հետ:
Անիում աւերակների օտկից յայ-
նագործում կորոզների հետազո-

ում, Նա փոքր հասակից կարգնում է ծնողներին, Նախնական կրթությունը Յարոսլավ ստանում է իր ծրանքագրվալյուն, իսկ յետոյ մեկնում Պոլիս, նախառապետություն սովորելու նպատակով, Ապալան հիւթական դժուարություններ պատճառով սկսում է ախտաքի, Բայց ի վերջոյ նրան յաջողում է, 1888 թուին, ընդունում Պոլսի Գեղարեսնեցի ուսումնառարն, որը հինգ տարի յետոյ աւարտում է:

1896 թուի դեպքերուն, սուրբան Ապօրիւ Համթի արիւնալի ջարդէից փրկուելու նպատակով, նա, ինչպէս նաեւ հարիւրաւոր հս յեր, ապաստան եմ գտնում հիւրընկալ Պուկարիայում: Թաղամեակը հաստատում է Վաղնայում: Այսօր էլ վաղնայում կան շէնքեր, ունեն կառուցուած են Թաղամեակի նախագով:

Որոշ ժամանակ անց, հար-
սարապետը մեկնում է Նզիպետ,
այնտեղից էլ Փարիզ: Բայց 1903

ման գործում, ո ոնց նլման վրայ
Քորամանեանք գում է մի Բանի
մեհագրութիւն եւ՝ նութրում եւ-
բեմնի հայոց մայրաազաին, Սա-
կայլ հայ հարաւարապետութեան
հաւաք անգնանաեղի ե Քորաման-
եանք ուսումնասիրութիւնք Զը-
ւարքնոցի վեաբեեալ: Ղա առա-
ջինն եւ, որ համառնակութիւնն ու-
նեցալ վերաազալն Զուարք, եւ
աշարահին ցոյց ալ, քէ Զուարք-
նոցր ինչպիսի սեփ է ունեցել 661
բուականին, Քորամանեանք ա-
ւունակելով սանարի պեղումներ,
ստացում նիւրբի հիման վրայ
կազմեց ոչ միայն Զուարքնոցի
յոսակագործ, այլեւ վերականգնեց
սանարի վեհաւոմ պաօկերն որը
300 արի զարդաեղ է Արարա-
եան դաւ, եւ այսօր հանդիտա-
նում է հայ հարաւարապետակոն
աւեսի մեծ ու անկրկնելի կո-
թողք:

Թումանյանի Զուարթնցի
(Ըստ ռուս հղ 4)

ՔԻՄԻՆՃԸՐԻ ԱՌԱՔԵԼՈՒԹԻՒՆԸ ՎԵՐՋ ԿԸ ԳՏՆԷ

Քրիստոնեւորի միջամտութիւն
ները ղեկավարութիւններու հան-
դիպեցան, վերջին պահուն իս-
րայէլի զոյմէ եղած պահանջնե-
րուն պատճառաւ, ինչ կը վե-
րաբերի պաղպտասիցի ֆեոսա-
լիսեոսէ գործունէութեան:

Արդարեւ, Սուրիոյ և Իս-
րայէլի զինուորական ուժերուն
տարանջատման հարցը՝ որուն
համար Ա.-Մ. Ն.-ի արտաքին գոր-
ծոց նախարարը վերջերս Սթիւն
Արեւելք եկաւ և աւելի շատ ե-
րբեք շարքաներէ ի վեր կ'եր-
թեւեկէ Թնլ Ալուի և Դամաս-
կոսի միջեւ, հազիւ թէ վերջնա-
կան փուլի հասած էր, Իսրայէլ
պահանջեց որ համաձայնագիրի
պայմաններուն մէջ աւելցուի
նաեւ Սուրիական հողամասնէ
պայթեցող պաղեստինցի քե-
տայիններու գործունէութեան
դադրեցումը:

Իսրայէլի այս պահանջքին
ի պատասխան, Դամասկոսի
պաշտօնական բանբերը նշեց,
որ ՎՍՈՐԻՅԱ կը մերժէ կարգ մը
անկախ խնդիրները, որոնցմէ՝
Ֆետայինբուհ հարցը: Ով որ
կ'ուզէ ֆետայինբուհ հայցով
զբաղիլ, պարտի լուծել պաղես-
տինցի արաբ ժողովուրդին խըն-
դիրը և այդ մասին խօսակցիլ
պաղեստինցի ղեկավարներուն
հետ:

Միւս կողմէ Սուրիոյ դե-
կապարներուն հրաւերովը, Եր-

կուղարթի, 27 Մայիս 1974, կ.ժամը 10.15ին Դամասկոս ժամանեց Ս. Միլոթեան արտաքին գործոց նախարարը՝ Գր. Անտրեյկոսմիրո, Սուրիոյ ղեկավարներուն հետ խորհրդակցելու՝ Գուլանի նախնական վրայ զինեալութեան տարանջատման ե այլ հարցերու մասին։

Դամասկոսի մէջ, Գաղեստինի ազատագրական ճակատի ղեկավարը՝ Գր. Շառէր, Արաքսի եւ պիտի տեսակցի Գր. Կրամիրոյի հետ:

ԺՊԷՅԼԻ 1974Ի ՓԱՌԱՏՕՆԻՆ

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԵՐԳԻ-ՊՐՈՒ ԱՆՍԱՄՊԼԸ
ԼԻԲԱՆԱՆ ԿԸ ԺԱՄԱՆԷ**

Ժպէլի (Լիբանան) 1974ի
ատենին յայտագրեր ներ.

Կայացնելու համար, Գր. Բարսեղ Սիրահանյան Հինգշաբթի, 9 Մայիս 1974, մամուլի առուվաճառքից Վեֆի ԳԼԱԳՅի մէջ, ուր ներկայ եղան Զրօսաշարժութեան Նախարարութեան պատասխանատուներէն՝ Գր. Ժակէթ Սալահապ, պատկերաւփուլէն թղթակցելով եւ շուրջ 40 լրագրողներ:

Ժպէյլի փառատօնը այս տարի գեղարուեստական ուշագրաւ իրադարձութիւն մը հանդիսանալու սահմանուած է, եթէ աչքի առջև ունենանք յայտադիրը։-

15-16 Յունիսին՝ Ժիլպէն
Գնթօ, 21-24 Յունիսին՝ Տեմիս
(Շուր. սես էջ 4)

ՖԻՐԱՆՍԱՅԻ ՆՈՐԸՆՏԻՐ ՆԱԽԱԳԱՀԸ՝
ՊՐ. ՎԱԼԷՐԻ ԺԻՍԳԱՐ ՏԵՍԹԵՆ
ՊԱՇՏՕՆԻ ԱՆՅԱԻ

Երկուշաբթի, 27 Մայիս 1974,
Կ. ա. ժամը 10.30ին, Փարիզի մեջ
իր պաշտօնին առջև Յրանսայի
նորընտիր նախագահը՝ Պր. Վա-
լերե Ժիսկար Տեսթեն:

Նորընտիր նախագահը հաս-
տատուելէ ետք Շանզ Ելիզեի նա-
խագահական պալատը, ձեռնար-

կէց նոր վարչապետի ընտրութեան
յանձինս Գր. Ժաք Երազի, որուն
պաշտօն յանձնեց կապիւղու ֆը-
բանսայի նոր Դահլիճը:

Պր. Տասթէն Կանրապետու-
թեան նախագահութեան ընդ-
քարտուղար Նշանակեց Պր. Գլօս
Փոխ Պրոռէթը:

Ս. ԷԶՄԻԱԾԻՆԻ ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՆԵՐԸ
ԳԱՅԻՐԷ ԺԱՄԱՆԵՑԻՆ

Ս. Էյմիածինեն Գահրեբե Ազգ. Առաջնորդարան հասած վերջին հեռագիրը կը հաղորդե՝ որ Յեֆ-
տաբբի, 28 Մայիս 1974, կ. Ե.
Ժամը 3.50ին, Գեղարքեն Գահրեբե
պիտի ժամանենքի վեհափառ Հայ-
ր.պետին պատուրխակներ՝ յան-
ձնեն Գեռ. Տ. Արսեն Սպա. Գեռ-

պերեանի (դիւանապետ Մայր Արթուր) եւ Փրոֆ. Արթուր Հատեանի (խմբագիր «Եղսիածին» ամսագրի):

Խեմիս բարձրապատի հիւրերը
արդարեւ Գահիրէի օդանաւակա-
յանը ժամանեցին «Միսրլ Իսթ»
օդանաւով, որոշեալ օրը՝ որոշեալ

ՆԱԽԱԳԱՀ ԺՈՐԺ ՓՈՄՓԵՏՈՒԻ
ՄԱՀՈՒՄՆ ԱՌԹԻԻ

⊗ Ամենայն Հայոց Վեհ. Հայրապետ Վազգէն Ա. ցաւակ-
գական հեռագիր մը որկած է Տիկին Ժորժ Փոմփիւռուի:

❁ Եւրոպայի Հայոց Կաթողիկոսական Պատուիրակ Սերոբէ
Արք. Մանուկեանն ևս ցաւակցական հեռագիր մը ղրկած է Տիկին
Ժ. Փոմփրտուի և Դիւտ. Եպս. Նազդաշեանի ընկերակցութեամբ
ներկայ գտնուած է Նոթթը Տաճի պատարագին:

❁ Կերակի, 7 Ապրիլ 1974, առաւօտեան, փայլիկ Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցւոյ մէջ մասնաւոր հոգեհանգիստ կատարուած է, Ծրանայի Հանրապետութեան հանգուցեալ նախագահ՝ Ժորժ Փոմ փետուրի յիշատակին:

ժամուն եւ դիմաւորուեցան Թեմիս
Առաջնորդական Տեղապահ Գեորգ.
Տ. Ներսէն Մ. Վրդ. Բապունեանի
կողմէ:

Դիմաւորելու համար նույնպէս
օգնանաւիայան եկած էին քաղա-
քիս հոգեւոր հայրեր՝ Արժ. Տ. Սա-
հակ Ա. Քինյ. Շաքարեան եւ Արժ.
Տ. Նարեկ Քինյ. Յընճեանն,
Դահիբէր Պապ. Դամական Ժողո-
ւիի ասեսապետը՝ Պր. Արք. Պըլբ-
սանեան, Պապ. Քաղաքական Ժո-
ղովի ասեսապետը՝ Պր. Հայկազուն
Քիրօնեան, ազգ. երեսփոխաններ,
մամուլի եւ զանազան մարմինե-
րու ներկայացուցիչներ։

Աղեքսանդրայէն դիմաւորե-
լու եկած էին Գեոր. Տ. Զաւէն Ս.
Նպս. Զրնցինեան, ինչպէս նաեւ
ազգային երեսփոխաններ:

Բարի գալստեան ողջջններէ
եւ, իննաւարմներու քափօրով մը
հիւրերը առաջնորդոց եղան Գա-
հրէի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ
Եկեղեցին, ուր աղօթիկ եւ, Ագ-
գային Առաջնորդաւանին Դահլիշ-
ին մէջ առաջին հանգիպում մը
ունեցան բարի գալուստ մաղթելու
Էկամ անճանաւորութեանց հետ: Ա-
պա, ընկերակցութեամբ Տեղապահ
(Շար. սեւ. էջ 4)

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ԵՄԲԵՐԱԹԵՐԸ

چاهاکیر

جريدة اسبوعية

من ب. ١١١١ بالقاهرة ٢٤٦٠ - ١٣٠٩١٥

صاحبة الامتياز: السيدة عايدة سريديان (بالايدان)

TCHAHAKIR

HEBDOMADAIRE ARMENIEN

B.P. 2111 Le Caire (R.A.U.) - Tél. 915013

Adresse Télégraphique TCHAHAKIR, Caire

Rédacteur en chef: SARKIS BALAYAN

Արտատպեր — ԱՅՏԱ ՍԵՐՈՎԱԲԱՆ

Սեփականատեր խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ԳԱԼԱՅԱՆ

Հիմնադրված 1948ին

Տպագրանակ 3000

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ ԹԻՒ 531—ՀԻՆԳԵԱԲԹԻ 6 ՅՈՒՆԻՍ 1974

ՀԱՏԸ 26-ԹԵ 3 ԵՂ. ԴՏԿ. ԿԱՄ 35 ԼԻՐ. ԴՏԿ.

عدد رقم ٥٣١ - الخميس ٦ يونيو ١٩٧٤

Տ. Տ. ՎԱԶԳԵՆ Ա.Ի ՔԱՐՈԶԸ

1974Ի ԱՊՐԻԼԻ 24ԻՆ

Ս. ԷԶՄԻԱՏԻՆԻ ՄԱՅՐ ՏԱՃԱՐԻՆ ՄԷՋ

Սերիլի սգակիր ժողովուրդ,

Այսօր, Ապրիլ 24-ին: Այս Ս. Տ. Վազգենի կամարների ներքոյ հաւաքուած ենք, աւուր պատարագաւ եւ հոգեհանգստեան աւարողութեամբ աղօթելու՝ մեր բիրաւոր նահատակաց համար եւ մաղթել նրանց հոգիներին հանգիստ եւ յաւիտեական խաղաղութիւն:

Այս Ս. Տ. Վազգեն, ինչպէս քաջ գիտէք, աթաբաղի հնագոյն սրբավայրերից մէկն է: Հազար եւ վեց հարիւր տարիների պատմութիւն ունի նա: Բազում դարերի ընթացքում Վազգեն պատկերացումներ այժմ Սեր աշերի առաջ, ով գիտէ, քանի-քանի անգամներ հայ ժողովրդի զաւակներ եւ հոգեւոր պատարագներ եւ հայոց հայրապետներ, հաւաքուած են այստեղ, հենց այս Մայր Տաճարում, աղօթելու նահատակուած հայոց հոգիների համար: Չեզանց ուժեղ աւ քրդասէլ են եւ կարգացել հայոց բազմադարեան պատմութիւնը, յատկապէս վերջին հազար տարիների պատմութիւնը, գիտենք, թէ մեր ժողովուրդը յանախ ողբերգական ժամանակներ է ապրել, յանախ Հայաստան աւաւաղ ցեղերի ոսկի կոխան դառնալով: Յանախ քաղաքներ են եղել հայկական շէն քաղաքներ, գիւղեր, եկեղեցիներ, վանքեր, եւ կրկան հաստատութիւններ: Առաւ հոսել է նահատակ մեր ժողովրդի արիւնքը: Անա այսպէս է, որ հայոց պատմութիւնը, իր բազմադարեան կեանքի գրի մէջ արձանագրել է ողբերգութեան բազում էջեր: Իսկ վերջին ողբերգութիւնը, գուցէ մեծագոյն եղանակը հայոց պատմութեան, տեղի ունեցաւ սրանց յիսուն եւ իններ տարիներ առաջ: 1915 թուականը հայոց պատմութեան մէջ մի զարհուրելի տարեթիւ է:

1914ին բռնկուեց առաջին համաշխարհային պատերազմը՝ Վիլհելմեան Գերմանիոյ ռմային ծրագրով, աթաբաղի սիրապետելու ազահուրեամբ տոգորուած: Գերեք ամբողջ Եւրոպական հողամասի վրայ սկսաւ արիւն հոսել առատօրէն: Համաշխարհային ողբերգութեան մի օրջան սկսուեց 1914ին եւ տեւեց մինչեւ պատերազմի վախճանը 1918 թուականը, չորս տարիներ տարւեալով: Այդ համաշխարհային դժոխքի մէջ, մեծ ողբերգութեան իր բաժինը ապրեց մասնատուող հայ ժողովուրդը, որ ոչ մէկ անգամ չուրիւ ունէր այդ պատերազմի հետ: Սի խաղաղ ժողովուրդը եւ նա, որ ապրում էր իր պատմական հայրենիքի հողի վրայ, Սուլթանական թուրքիոյ սիրապետութեան ներքոյ, աւելի քան երեք միլիոն համաճեմով: Սուլթան Համիտ Եւ թալապ փաշա եւ նրանց բոլոր մեղաւորներ փառանքներ ծրագրեցին ամբողջ արեւմտահայութիւնը ոչնչացնել, կոտորել ողջ մի ժողովուրդ: Այդ ծրագիրը աւաղ նրանք կարողացան գործադրել: Աւերուեց ամբողջ Արեւմտեան Հայաստանը իր բազմադարեան վանքերով, եկեղեցիներով, սրբավայրերով, քաղաքներով եւ գիւղերով: Ամբողջ ժողովուրդը տեղահան արուեց, յատկապէս ծրագրով, որպէսզի տեղահանութեան ընթացքին նրանք մահաճան հիւանդութիւններէր, քաղցից եւ կազմակերպուած հաւաքական սպանութիւններէր: Տեղի ունեցաւ ամբողջական իմաստով մի ցեղասպանութիւն, մեր դարաւ առաջին ցեղասպանութիւնը, որի օրինակով համաշխարհային երկրորդ պատերազմին, աւելի մեծ չափերով ցեղասպանութիւն կազմակերպեց Հիթլերեան Գերմանիան, ինչպէս գիտէք, կոտորելով տասնեակ միլիոնաւոր մարդիկ, տարբեր ազգութիւնների, որի պատճառիւնը բոլորիդ ծանօթ է: Անա այսպիսի վախճան ունեցաւ արեւմտահայ մեր ողջ ժողովուրդը: Չոհուեցին աւելի քան երկու միլիոն անմեղ հայ մարդիկ, կիներ, երեխաներ, ծերեր անգին ու անպատեպան:

Թեւ յիսուն եւ իններ տարիներ են անցել այդ սեւ օրերից, սակայն մեր բնութեան կեանք եւ մարդկային խիղճը չի կարող մոռնալ մեր նահատակներին: Հայ ժողովուրդը արդարօրէն եւ շատ բնական կերպով տարին մի անգամ զոհե, Ապրիլ 24ին, հաւաքուած է իր սրբավայրերի կամարների ներքոյ կամ յուսարձանների մօտ, ողբելով եւ համար յիշատակը իր զոհուած զաւակների, աղօթելու նրանց հոգիների հանգստեան եւ խաղաղութեան համար եւ աղօթելու նաեւ, որ այլեւս աթաբաղում ոչ մի տեղ, երբեք նման ողբերգութիւններ տեղի չունենան: Այս պահին, հիւս է, նախ եւ առաջ աղօթում ենք մեր ազգի նահատակների հոգիների համար, բայց Սեր սիրտը վկայում է, թէ մեր աղօթք տարածուած է նաեւ բոլոր ժողովուրդների նահատակների վրայ, որով հետեւ մենք հոգեւոր վիտ եւ արիւնքով ենք գգում նախ յայոց զոհների համար, Գուցէ աւելի քան այլ ողբեր, աթաբաղում, մենք հայերս աւելի ենք հասկանում ուրիշի տառապանքը, ուրիշի ողբերգութիւնները: Թող ժողովուրդները հասկանան վերջի վերջոյ, որ նման նահատակութիւնով, պատերազմներով, ցեղասպանութիւններով, կոտորածներով ոչ մի հարց չեն կարող լուծել եւ ոչ ոքի չեն կարող եղանակացնել, ընդհակառակը, դժբախտութիւնը կը լինի համապարտ, դժբախտութիւնը կը (Շարունակութիւնը տես էջ 2)

ՆԱԽԱԳԱՅ ԱՆՈՒԱՐ ԷԼ ՍԱՏԱԹ ՍՈՒԷՋ ԱՅՑԵԼԵՑ

Երեքշաբթի, 4 Յունիս 1974, Սուէզի ժողովուրդը մեծ խանդավառութեամբ ողջունեց եւ ընդունեց նախագահ Անուար էլ Սատաթը, որ Հոկտեմբերի պատերազմին հետք առաջին անգամ ըլլալով կ'այցելէր եգիպտական հերոս քաղաքը:

Ժողովրդական այս մեծ ընդունելութեան ընթացքին եգիպտոսի նախագահը նաեւ մը խօսեցաւ, որուն մէջ յարգանք մատուցանելու հետք յաղթանակի ուղիին վրայ ինչպէս հերոս զաւակներուն, անգրադարձու վերակերտումի արխատանքներուն եւ այն կարեւոր զոհողութիւններուն:

Րուն, որոնք տակաւին անհրաժեշտ են՝ վերջնական խաղաղութեան եւ երկրին վերականգնումին համար:

Նախագահական թափօրը ժողովրդական մեծ խանդավառութեան մէջ տողանցեց քաղաքի զխաւոր պողոտաներէն:

ՆԱԽԱԳԱՅ ՌԻՋԸՐՏ ՆԻՔՍԸՆ

ԵԳԻՊՏՈՍ ԿԸ ԺԱՄԱՆԷ ՅԱՌԱՋԻԿԱՅ ԵՐԵՔԵԱԲԹԻ

Մերձաւոր Արեւելք կատարելիք իր յառաջիկայ այցելութեան, որ տեղի պիտի ունենայ 11էն 18 Յունիսի ընթացքին, ԱՄՆի նախագահը՝ Ռիչըրտ Նիքսը, որ համաշխարհային բազմաթիւ անգամ Սուէրի առաջին նախագահը պիտի ըլլայ:

այս շրջանը այցելող, երեքշաբթի, 11 Յունիս 1974, Գահրէ պիտի ժամանէ, որով հետք պիտի այցելէ նաեւ Դամասկոս, Ամման, Ռիատ եւ Երուսաղէմ: Կը տեղեկացնէ՝ Ֆրանսական Մամուլի Գործակալութիւնը (Ա.Ֆ.Փ.) Ուաշինգթոնէն:

Ս. ԷԶՄԻԱՏԻՆԻ ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՆԵՐԸ ԳԱՀԻՐԵԻ ՄԷՋ

Կիրակի, 2 Յունիս 1974, Գահրէի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցին լցուած էր հաւատացեալներու հոծ բազմութեամբ, որոնք եկած էին երկրորդ գործադուլի օրերու ընթացքին այդ եկեղեցին: Եւ մի քանի պատուիրակներէն՝ Գերբ. Տ. Արսէն Ս. Եպս. Գրիգորեանի մատուցանելով Ս. Գառաբաղին:

Եպիսկոպոսական այս հանդիսարար պատարագին երգեցողութիւնները կատարուեցան Շերարաւիլի երգչախումբին եւ անոր մենակատարներուն կողմէ, ղեկավարութեամբ Ս. Ե. Յակոբեանի եւ երգչախումբի միւս Տիկ. Եսայիայի Դարձանեանի:

Իմաստաւոր քարոզ մը խօսեցաւ եւ խորապէս ապաւորեց բոլոր ներկայիները: Ան նախ հաւատացեալ ժողովուրդին փոխանցեց Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Ն.Ս. Օ.Տ.Տ. Վազգէն Ա.Ի օրհնութիւնները, ու ապա խօսեցաւ Հոգեւորական Տօնին մասին, ու յորդորեց, որ այդ տօնին խորհուրդով առաջնորդուին ներկայիս մեր ժողովուրդին արեւելի ղեկավարները:

վարները, յօդուտ ազգապահպանումը, միասնական ուժերով տանին գոյատեւելու բոլոր աշխատանքները:

Գառաբաղին հետք տեղի ունեցաւ հոգեհանգստեան պաշտօնը՝ եգիպտոսի կարգ մը նշանեալներու ինչպէս նաեւ 28 Մայիս 1918ի կոհներուն ընթացքին թշնամիին դէմ ինչպէս հայ մարտիկներու հոգիներուն ի հանգիստ:

ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՆԵՐԸ ԲԱՆԱԽՈՍԵՑԻՆ

ՊԵՐԸՔՏԱՆԵԱՆ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

Կիրակի, 2 Յունիս 1974, Կ. Ե. Ժամը 8-30ին, Հելիոպոլիսի Նուպարեան Ազգ. Վարժարանի

ՊԵՐԸՔՏԱՆԵԱՆ սրահին մէջ, հոծ բազմութեան մը ներկայութեան տեղի ունեցաւ գեղեցիկ հանդիսութիւն մը, որուն ընթացքին խաւախօսեցին օրերու Եգիպտոսի պատմութեան պաշտօնը՝ յայդ պատուիրակները, Ս. Եւմիւսի դիւանապետ՝ Գերբ. Տ. Արսէն Ս. Եպս. Գրիգորեանը եւ ինչպէս ինչպէս պատմութիւն խմբագիր ու Հոգեւոր Ծննդաւոր դասախօս Փրոֆ. Արթուր Հատիտեանը:

Ներկայ էին Թեմիս Առաջնորդական Տեղապահ Գերպ. Տ. Ներսէս Մ. Վրդ. Բապուռեանը, Պատկ. Թեմական եւ Բաղադական ժողովներուն ատենապետները, այդ ժողովներուն դիւանի անդամները եւ Ազգ. Երեսփոխանական կազմին անդամներէն շատերը, եգիպտոսի հայ մամուլին ներկայացուցիչները, հոգաբարձութեանց, խնամակալութեանց եւ զարադան մշակութային եւ այլ միութեանց վարչականներ, ուսուցիչներ եւ բազմաթիւ երկսեւ եգիպտոսիներ, որոնք եկած էին վերահաս Հայրապետին պատու իրաւներուն եւ լոյսները ունենցողներ:

Հանդիսութեան բացումը կատարուեցաւ յատկապէս ունեցեղբորուն Հայրապետական Մարթարոյ, զոր դաշնակի վրայ (Շարունակ էջ 3)

ՍՈՒՐԻՈՑ ԵՒ ԻՍՐԱԵԼԵԱՆ ՃԱԿԱՏԻՆ ՎՐԱՅ

2. Նեալ ուժերու տարանջատում: համաձայնութեան ետք՝ ժընեւի մէջ երէկ ստորագրուեցան պայմանագրութիւնները:

Անցեալ շաբթուան վերջաւորութեան, Սուրիոյ եւ Իսրայէլի միջեւ ղեկավարուած ռաբարտարական պայմաններու մասին եղած համաձայնութեան հետք, ԱՄՆի արտաքին գործոց նախարարը՝ Տրքթ. Հենրի Գիսինը վերադարձաւ Ուաշինգթոն: Սիւս կողմէ վերջնական ճշգրտութեան հետք, (սահմանային եւ ապաքինումի այլ շրջաններու) երէկ ժընեւի մէջ ըստորագրուեցան պայմանագրութեան:

Թեանց պաշտօնաթուղթերը, ինչ կը վերաբերէ. ա.՝ Զինեալ ուժերու տարանջատման գիծերուն: բ.՝ Տարանջատման յատուկագիծին: գ.՝ Տարանջատման հանգրըններուն: Բաց ատու համաձայնութիւն գոյացած է նաեւ պատերազմական գերիներու փոխանակման եւ մահացած գիւղացիներու անձիններուն փոխադրութեանց մասին:

ԲԱՐՁՐ ՊԱՐԳԵԻ ՀԱՄՈ ՍԱՀԵԱՆԻՆ

Երեւան (ԱՐՄԵՆՓՐԵՍ)՝ ԽՍՀՄԻ Գերագոյն Պարագլխի Նախագահութեան հրամանագրով, խորհրդային զբաղանքներու զարգացման մատուցած իր ծառայութիւններուն համար՝ Զ. Զինգեան 60ամեակի կապակցութեամբ բաւատեղծ Համո Սահեանը պարգևատրուած է Աշխատանքային Կարմիր Դրօշի շքանշանով:

Այս ուրախ տարբի ձառնակին կը տնտեսաբան օպաւնդատոր գրող եւ կը մաղթէ արեւմտեանիւն եւ սեղծագործական նոր յաջողութիւններ:

ԱՂԵՔԱՆԳՐԻՈՅ

Աղեքաւորիւն Պօղոսեան Ազգ. վարժարանին Տիկնանց Խընամակալութեան այս տարուան հաշկերոյթը, որ տեղի ունեցաւ անցեալ 7 Ապրիլին, խիստ յաջող է արդիւնաւոր եղաւ:

Այդ հաշկերոյթին ընթացքին խօսք առին Գեորգ Ս. Չաւէն Ս. Եսայ. Զինչիւնեան, Տիկնանք Շաքե Նուրիչեան, Զարուհի Ֆեր-Ջանեան: Օր. Շաքե Պէնոհանեան, յանուն խնամակալութեան յիշատակի նուէր մը յանձնեց Տիկնն Զ. Ֆերմանեանին, որ երկարամե տարիներ եղած է խընամակալութեան վարչութեանց

անդամ է քանիցս ատենապետու-նի:

Եղած այս պատիւէն զգաց-աւած, Տիկնն Ֆերմանեան իրեն շնորհակալական խօսքերը ըրաւ, որ կու տանք ստորեւ:

«Այս գնահատական գեղեցիկ խօսքերէն ետք, պարտ է կ'զգամ իմ խորին շնորհակալութիւններս յայտ-նելու: Պօղոսեան վրձ. Տիկնանց խնամակալութեան եւ անոր հա-մեսափայլ Ասեմապետութի Տիկնն Շաքե Նուրիչեանին, որ օտոս ցուրբ մտածումը ունեցած է այս գնա-հատանքի խօսքերը ուղղելու իմ անձին:

ՊՕՂՈՍԵԱՆ ԱԶԳ. ՎԱՐՃԱՐԱՆԸ
ԵՐԿՐՈՐԴԱԿԱՆԻ ԲԱՐՁՐԱՅՆԵԼՈՒ
ՈՐՈՇՈՒՄԸ ԳՈՒԷԱՐԿՈՒԵՑԱԻ

Վերջին ժամուն մեր մասնա-ւոր քրթակիցէն սնացուած քրթակ-ցութենէն ուրախութեամբ տեղեկա-ցանք, որ Աղեքաւորիւն Պօղո-թեան վարժարանը, Ուրբաթ, 31 Մայիս 1974 իր հիսուն ընթացքի, 7 ձայնի դէմ 13 ուղ (եւ մէկ ներմակ-նաւ) քուտարեմ է Պօղո. Բա-ղաւական ժողովին կողմէ անա-շտրկուած եւ անհնապէս Պ. Վա-հան Աղեքաւորեանին կողմէ ներ-

կայացուած առաջարկը՝ ինչ կը վերաբերի Աղեքաւորիւն Պօղոս-եան Ազգ. վարժարանը բարձրա-գոյն նախադրարանի (երկրորդա-կան ուսման) վերածելու:

Կը շնորհակալուինք Աղեքաւոր-իւն Պօղո. Բաղաւական եւ Թե-մական ժողովները՝ իրենց այս յանդուգն քայլին համար, եւ յա-ջողութիւն կը մաղթենք:

ՍՈՒՆԵԱԿԱՆ
ՏՆԱՅԱՍՏԱՆ
ԲՈՒՍԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ... ԳԱՐԵՐՈՒ ՎՐԱՅ

Երեւանից ոչ շատ հեռու կա-ռուցուած է ՍԱՀՄԱՆԱՆ առաջին կեդրոնը, ուր առանց չորի պիտի անցնուին զիւրաւարտական բոյ-սեր: Այս տարուայ գարնանը, այստեղ պիտի ծաղկեն առաջին քննարկական կուտարները, ու-րոշք անհրաժեշտ է հիտորիոյն իրարի մեթոտով, որի զեկաւորն է Հա-յաստանի Գիտութիւնների Ակա-դեմիայի ակադեմիկոս՝ Գաղիկ Դաւթեանը:

աղեր է վերաբերելու, նա մէկ-ուէն ամսով առաջ է տանում բոյսերի հասանալու, որը լաւ է գուրդուում Հայաստանի օ-գոտտեան արեւոտ օրերին եւ ֆո-թոսիթեթը կատարում է լիովին:

Գարգուէն է որ խաղողի նոր տունը, այս պայմաններում պատ-րաստ է տնկուելու մօտ մէկուէն անգամ աւելի շուտ, քան հասա-րակ պայմաններում, իսկ բեր-քատուութիւնը սկսում է տակաւին

Հայաստանի Գի-տութիւններու Ակա-դեմիայի Ակադեմի-կոս՝ Փրոֆ. Գաղիկ Դաւթեան:

Գիտականը բացատրում է, որ եթէ հասարակ դէպքերում 25 քունն կանաչ մասաւ լաւանաւա-ւա (որից ստացուած է հոտաւետ իւզ) ստացուած է հինգ տեղերից, ապա հիտորիոյն մեթոտով նոյն տարածութիւնից կ'ստացուի 4-5 անգամ աւելի շատ բերք: Այդ ձեւով կարելի է նոյնպէս անցնել ձիախոտ, խաղող, լոլիկ, տար-բեր ծաղիկներ:

Հիտորիոյն բան, բաց ստրուած է Դաւթեանը, ապահովում է բոյ-սերին բոլոր տեսակի հանց պիչ

յաջորդ տարի:

Հիտորիոյն բան խորհրդանը-շում է բոյսերի արտադրութեան նոր բնագաւառ, որը յաջողապէս կարելի է կիրառել անապատային աղտոտների եւ քարոտ հողերի պայմաններում: Դա մի խօսքով նոր տեսակի զիւրաւարտութիւն է, որը միջնակ տեղ է գրաւում արդիւնաբերութեան եւ զիւրա-տընտեսութեան մէջ:

Ճ. ՊԱՆԱԿԵՐՅԱՆ
(ԱՓՆ-Ի ՔԱՐԱԿԻ)

Յակայն պէտք է անկեղծ քի-ւսմ քննուի, քի եւ քննուի պա-հառ մը չեն տեսներ գնահատելու արժանի:

Օրը արիւնքը առաջ եւ լըծ-ւեցայ այս գործին, այն ասեմ ան-տուս գաղութը այսօրուան վիճակը չէր ներկայացներ: Պօղոսեան Ազգ. վարժարանը ուներ 500 է աւելի աւակներ եւ Տիկնանց խնամակա-լութեան սեղանէն կը հաշկեն երկու հարիւր անվար տաններ, այսինքն կարիքաւոր տաններ, որոնց կը հալ-քարուէր նաեւ համազգաց, կօ-տիկ, գրեմական պիտոյի եւ բժշկա-կան խնամք:

Ներգաղթը քեւ է ինչ մը քե-րեցուց մեր բերք, սակայն հա-տողներուն թիւը 150 ունեցանք երկար տեղ:

Ծանր եւ դժուար արիւնք էին Տիկնանց խնամակալութեան համար:

Կը դիմէինք մեր ազգին եւ սիրելի ժողովուրդին. ու պէտք է խոստովանենք, քի չկար ոչ մէկ հայ որ սիրով եւ անստորեւ չ'օժան-դակէր մեզի: Տիկնանց խնամակա-լութիւնը, Աղեքաւորիւն Հայու-թեան տեսակ մը փայտած զաւակն էր:

Վերադառնալով քի ինչու գնահատանքի խօսքերու կարիք չի կայ իմ անձին համար, պատճառն այն է, որ եթէ տուած եմ աշխա-տանք՝ այս օտոս մարդասիրական գործին, - միտք ալ սիրելի աշխա-տակիցներուս կողմին եւ սիրալիք մթնոլորտի մէջ - եւ նկատած եմ այս գործը ընթանալիս մէկ օտու-նակութիւնը, եւ որեւէ մէկը. որ իր ընթանիքն ամենօրեայ աշխա-տանք կը քանի, գնահատանքի խօս-քեր չ'ակնկալեմ:

Ըստ իս եթէ գնահատանքի ար-ժանի մէկը կայ, այն ալ մեր սի-րելի Տիկնն Նուրիչեանն է: Ո՛վ չի նաեւ ճարտար դիմեր... Տիկնանց հը-նամակալութեան հաւատարմեմ մայ-րիկը, որ աւելի քան 30 արիւնքը աշխատած է անհոտեց եւ ջանա-ցած է գործացնել ամենքը: Ան ե-րիտասարդ լծուեցաւ այս գործին եւ ծերացած բոլոր այս գործը:

Այո՛, սիրելի սեղանակից-ներ, արիւնքը անցանք, գաղութը նօսրացաւ, պայմանները փոխե-ցան: Վերջին տեղեկութիւններու համաձայն, քանի մը կարիքաւոր տաններ եւ միայն Տիկնանց խնամա-կալութեան սեղանէն օգոտողները:

Ի՞նչ բոլոր գիտէք անտուս, քի գաղափարներեան տրանսէն եւ անոր հետեւանքներէն ծնունդ ա-նած է Պօղոսեան վարժարանի Տիկ-նանց խնամակալութեան կառուար-նաւի դրութիւնը, որուն հիմնա-դիրը եղած է Տիկնն Մանգիկ Տի-լեկեան, 1927 թուականին:

Մեր կեանքին մէջ յաճախ սիպոպական պայմաններն եղած են, որոնք ծնունդ տուած են կա-րեւոր եւ արժեքաւոր գործերու, ա-տենցմէ անկէ եւ եղած անկաւակած Պօղոսեան վրձ Տիկնանց խնա-մակալութեան գործը:

Եւ սակայն մենք բոլորս հը-պարտութեամբ եւ ուրախութեամբ պիտի ողջունենք այն օրը, երբ գիտ-նանք քի այլեւս մեր գաղութը կա-րիք չ'զգար Տիկնանց խնամակա-լութեան գործին. քի չունինք այ-լեւս կարիքաւոր տաններ, քի ան-ցաւ այդ դառն եւ դժուարին օրը-գանք մեր սիրելի գաղութին հա-մար:

Ծանցանք դեպքս եւ կրկին ու կրկին կը շնորհակալուինք Պօղոսեան վրձ. Տիկնանց խնամակալութիւնը եւ իր համեսափայլ անհնապե-տութիւնը: Տիկնն Շաքե Նուրիչեանը, իրենց օտոս օգտաւաւ աշխա-տանքին համար:

Եւ կը կրկնեմ իմ խորին օր-նահակալութիւններս:

ՄԱՐԿԱՆ
Աղերս. 8-5-1974

Տ. Տ. ՎԱԶԳԵՆ Ա.Ի ՔԱՐՈՉԸ
1974Ի ԱՊՐԻԼԻ 24ԻՆ
Ս. ԷԶՄԻԱՇՆԻ ՄԱՅՐ ՏԱՃԱՐԻՆ ՄԵԶ
(Շարունակութիւն Ա. էրէն)

Տարածուի ու եւ օտոս նաեւ բոլոր Երանց վայր, ովքեր պատերազմ-ներ են սանձաղծել եւ ովքեր կոտորածներ են կազմակերպել: Մենք հաւատում ենք աստուածային սրբաւորութեան:

Սիրելի ժողովուրդ, նահատակների յարգանքի մեր տուրք մատու-ցելու այս պահին, Մենք անգործառնում ենք նաեւ մի ուրիշ նմա-տութեան, այն է՝ որ հայ ժողովուրդը ճիշտ է կոտորուց, գրեթէ կիսով չափ, բայց մնացած կէտը, Արեւելահայաստանը, ուր միջ մենք այժմ ապրում ենք՝ փրկուեց: Վերածնունդ հայկական նոր պետութիւնը: Հայ ժողովուրդը հեզգիտեմ համալսմանը այստեղ, Մօսկի անցեալում գրեթէ անգունդի եղբին հասած մեր երկիրը, դարձաւ օտոս աւելիք, քան ե-րազում էին մեր նախորդ սերունդները: Խաղաղային մեր Մայր Հայ-րենիքը, խաղաղ ու ապահով ու կենսունակ՝ աւսօր միակ յոյսն ու ա-պաւենն է համայն հայութեան, միակ գրուականը մեր օգլիւ երա-զանքների իրականացման քի Հայաստանի ժողովրդի համար եւ քի ի սփիւռս աշխարհի ապրող մեր պանդուխտ զաւակների համար: Զօրացը-նել մեր այսօրուայ ապրող ու միջ կառուցողը Հայաստանը, ամե-նայն հայոց Հայաստանը, կլ աւելի շնորհակալ եմք, կլ աւելի ծաղկեցը-նել եմք, նշանակում է լուսաւոյն ձեռով յարգանք մատուցել մեր նա-հատակների յիշատակին: Ասում եւ արգեն եւ Մենք ուզում ենք կրկնել, քի արդի մեր մայր երկիրը իր ժողովրդով, իր երազործումներով կեան-քի եւ աշխատանքի բոլոր բնագաւառներում, հանդիսանում է անխո-տակելի ու կենդանի անհնափառաւոր յուշարձանը, նուիրում մեր եր-կու միլիոն զոհերին:

Այս նմաւորութիւնը երբեմն բաւարար չափով չի հասկցում, Մա-կայն մեր կեանքում կան երեւոյթներ, որոնք դեռ միջ են պատճառում միւր բոլորիս: Պէտք չէ քաղցնել մեր սկարուքները, մեր քերութիւն-ները: Մենք այնքան տառապած ենք անցեալում եւ այնքան բան կորցը-րած, որ մեզ համար սրբազան եւ նուիրական է այն, ինչ որ մեզ մնացել է, այն, ինչ որ մենք ունենք, այն, ինչ որ մենք այսօր տեսնում ենք, որ օրեց-օր անում ու զարգանում, հզորանում ու ծաղկում է այստեղ մեր տուրքը:

Սակայն, նոյնիսկ մեր մէջ, հենց Խաղաղային Հայաստանում կան երբեմն առանձին ուղեկարոյսներ, որոնք չեն հասկնում այս նմաւոր-ութիւնը եւ լիովն են Մայր Հայրենիքը ու ընդմիջ հեռանում, ապրելու համար չգիտենք որեք, գուցէ աւելի օտայ կեանքի պայմաններ որոնե-լու, չգիտենք ինչով, քի ամեն հայ մարդ, որ պոկում է մայր հողից, նա կորցնում է իր հոգին, կորցնում է իր զաւակներին, իր բոռներին:

Եթէ իրիկուն մեր երիտասարդ միաբաններից մէկը, արտասա-նանք, Մեզ մօտ եկաւ, մանդոտած, ասելով քի՛ գիտէ վեհափառ, լսեցի, որ որոշ քով ընթանիք դիմել են պապական մարմիններին, Հայաստանից ընդմիջ մեկնելու համար: Ապրիլ 24 ճիւղաօդային Մեր սիրտը արեւնով լցուեց: Զի կարելի հաշուել այսպիսի հայերի մա-յրենեան հետ: Այսպիսիները բարոյապէս իրաւունք չունեն այսօր Մի-ժեմնակալութիւնը բարձրանալու: Մեր պատեմն է, մեր սրբազան կողմնն է, հայաբաւ. եղբայրաբար, հայաբար խորհողը աշուտ բոլոր նրանց, որպէսզի չլինէ Մայր Հայրենիքը, որպէսզի չմոռաք հայերի թիւը այս-տեղ: Այս է նմաւոր հայ մարդու խղճի պարտքը: Սե այսպէս է, որ մենք իրապէս յարգած կարող ենք լինել յիշատակ մեր նահատակների եւ հաւատարմ մնալ նրանց ուրիշին, նրանց երազանքներին, նրանց արեւան ձայնին: Նոյնը կատարում է նաեւ որոշ չափով Մերձաւոր Ա-րեւելում, որեքից չգիտենք լինո՞ւ, հայեր գրում են աշխարհով մէկ, հեղափառով արաբական եղբայրական երկրներից, յաւակապ հայախը-նած Լիբանանից, որ Մենք համարում ենք հայոց համար մի նուիրական հաստատուն օջախ: Բոլոր բարոյական ուժերը պէտք է լարել, որպէսզի կանգ առնի այս երեւոյթը: Անտուս չենք կամենում ողբերգութեան վե-րածել այս հաղթանակը: Բնականաբար մեր երկրի երեք միլիոն հայու-թեան բոլոր համեմատութեամբ, մի քանի հարիւր ընթանիքներ աւելի կամ պակաս առանձին նշանակութիւն չունեն, բայց իբրեւ Հայրապէս Հայոց Մեր սիրտը ցաւում է, Մեր խիղճը վրդովում, յաշկապէս մեր նահա-տակների յիշատակին նուիրում այս պահին: Մենք պարտ զգացինք մեր կեանքի այս օխտը մէկ երեւոյթը ընդգծելու, որպէսզի արթուն մնայ հայ ժողովրդի գիտակցութիւնը եւ մենք բոլորս ոչ միայն խօսով, ոչ միայն աղօթքով յարգենք յիշատակ մեր մեռելների, այլ մանաւանդ կեն-դանի գործով, շնորհաւոր գործով, հայրենաւոր գործով: Ինչպէս ա-ռաքեալն է ասում. «Խօսք առանց գործի մեռեալ է»: Մենք մաղթում ենք, որ, քի Հայաստանի մէջ բնակող մեր զաւակները եւ քի մեր պա-նդուխտ ժողովուրդը, այս ողով ամրապնդեն իրենց գիտակցութիւնը:

Յարգանք, լոյս եւ օրհնութիւն մեր բիւրաւոր նահատակների յի-շատակին:

Յարգանք եւ փառք մեր վերածնունդ ժողովրդին, մեր յաւիթեա-կան Մայր Հայաստանին, Ամեն:

«ԱՅԾԵՄՆԻԿ»Ի ՄԱՆՏԱՐԱՅԻ ՀՈՂԱՄԱՍԸ
ԾԱԽՈՒԵՑԱԻ 10.437 ՈՍԿԻԻ

Աղեքաւորիւն մեր քրթակի-ցը կը տեղեկացնէ, որ անցեալ 24 Մայիս 1974, Ուրբաթ, Աղեքաւոր-իւն Ազգ. Առաջնորդարանին մէջ, տնտրողով վաճառուած է Տիկնանց Ալմեմիկի Միութեան սեփական-ութիւնը՝ Մանսարայի հողամասը, 760 հառ. փիք տարածութեամբ:

Անուրդը տեղի ունեցած է Կիւտորին, ի ներկայութեան Գաղի-րեն միութեան անհնապետութի Տիկնն Ս. Սարգիսեանի, Մեր Տո-սի եւ Պ. Կ. Ներեւեանի:

Ներկայացող չորս գործըն-դեն Պ. Ապեկի Բերմ Ապեկ Ռե-հիմ առաւելագոյն գիծը տուած ըլլալով, իրեն վաճառուած է այդ հողամասը, քառակուսի փիք 625 ե. դ. ի: Ընդհ. արժեքը եղած է 10 հազար 437 ոսկի եւ 500 միլիոն:

ՆՈՐԱՐԱՆԻ
ՆՈՐԱՐԱՆԻ
ՆՈՐԱՐԱՆԻ

ՄԱՅՐԸ

ՆՈՐԱՐԱՆԻ
ՆՈՐԱՐԱՆԻ
ՆՈՐԱՐԱՆԻ

ԱՐՇԱԿԻՐ ԴԱՐՆԻ

Մաքրուել մայրիկն անհամար սպասում էր այդ օրունակը։ Ու երբ յայտնեցին, որ երեկոյն տեղի կունենայ /ը որդու յիշատակին կառուցումը աղբյուր-յուշարձանի բացումը, սիրտը թրթռաց և լուս աղաւաղեց։

— Լաց մի լինի... Սիրտդ հիւանդ է, — աղբյուրաձայն սասց հարեանուհին։

Երեկոյեան դէմ Մաքրուելի մայրիկը խնդրեց, որ իրեն տա-նեն աղբյուրի մօտ։ Բժիշկը և հա-րեանուհին խնդրեցին՝ չանել այդ քայլը։

— Ա՛խր, հիւանդ ես... Ձի կարելի...
— Վնաս չունի, — սասց Մաք-րուելի մայրիկը, — որ գնամ Ա-նուշաւանին պատկերը տեսնեմ, նրա աղբյուրից ջուր խմեմ, սիրտս կը լուսանայ։ Մէկ էլ՝ մահ մօտ եմ, թող արտինս կատարուի։ Երե-սուն տարի կը լինի, ինչ Անու-շաւանը գիւղից գնաց ու ետ չե-կաւ։ Երեսուն տարուայ կարօտ ու ցաւ կայ սրտումս...

Ուղեցին պատգարակի վրայ տանել, բայց Մաքրուելի մայրիկը հրաժարուեց։

— Ձե՛, ձեր արին մատաղ, ոտքով։ Ոտքով գնամ...

Ու նրան տարան թեւան-ցուկ։ Քայլում էր կամաց, զգուշ, երբեմն կանգնում էր, չունչ քա-չում, հառաչում։

— Կար ժամանակ, որ Ձորի աղբյուրից տուն էի գնում պախրի նման վազելով, կուժը ուսիս...

Աղբյուր — յուշարձանի մօտ գիւղի սպասում էր Մաքրուելի մայրիկին։

Նա՛ պէտք է կտրեր բացման ժապաւենը։

Մաքրուելի մայրիկը մօտե-ցաւ, կանգնեց աղբյուրի դիմաց։ Երկար նայեց որդու մարմարէ կի-սանդրուն, հառաչեց, արտասուեց, անխելի խօսքեր մընջաց։

Ասեա վերադարձել էր որդին։

— Արեւիկ մատաղ, Անուշա-ւան...
Մօտեցաւ, ջերմօրէն համբու-րեց որդու փորագիր անունը։ Ա-

թոռ առաջարկեցին։ Նստեց, հայ-եացքը՝ որդու քարէ պատկերին։
Բացման խօսք սասց գիւղ-խորհրդի նախագահ Աւետիսը։ Ե-լայթներ ունեցան շրջանից եկած զինկուտը, Հայրենական պատե-րազմի մասնակից, Սովետական Միութեան հերոս Տիգրանը, որը նոյն գիւղի կոլտնտեսութեան նախագահն էր և Անուշաւանի մօ-տիկ ընկերը։ Ելայթ ունեցաւ գիւղ-ի ամենատարեց մարդը՝ որսկան Ասլանը, որին բոլորը Մեծ պապ էին կոչում։

— Ժողովուրդ, — սկսեց Մեծ պապը, — ասելիք շատ ունեմ, հա-մա արցունքները խեղդում են։ Անիծուի պատերազմ հնարողը։ Հազար անգամ, Ժողովուրդ, Ա-նուշաւանը մեր գիւղի ծաղիկն էր, մեր ման սրենը, մեր պարծանքը։ Ձահուեց։ Ձկայ, Համա անունը կայ, համա փառքը կայ։ Մի տե-սեք՝ քարից մեղ է նայում։ Ձե՛, նա՛ պարծւմ է, կայ, ու քանիկայ էս աղբյուրը, Անուշաւանն էլ կը լինի...։

Մեծ պապը լռեց, թեւքով սրբեց թաց աչքերը։ Մի քայլ մօտեցաւ Մաքրուելի մայրիկին և դիմեց նրան։

— Հարս ջան, իմացի՛ր, Ա-նուշաւանը եկել է... Օրհնուի քո հալով կաթը։

— Հազար անգամ, — շնջա-ցին ծեփերը։

— Ժողովուրդ, — Մեծ պապը ցանկանում էր բան ասել, բայց չկարողացաւ։ արցունքները խեղ-դեցին, և նա հեկեկաց։ Երեւի մտաբերեց իր չորս թոռներին, ո-րոնք ծնացին պատերազմի դաշ-տում։

Մաքրուելի մայրիկը դանդա-ղօրէն վեր կացաւ, համբուրեց Մեծ պապի ձեռքը։

Գիւղխորհրդի նախագահը մօ-տեցաւ, փոքրիկ մկրտած տուեց Մաքրուելի մայրիկին, որ նա կտրէր ժապաւենը։

Նրան թեւանցուկ մօտեցրին ժապաւենին։

— Արեւիկ մատաղ, Անուշա-ւան, — շնջաց Մաքրուելի մայ-րիկը և կոմաց ու խնամքով կըտ-

րեց կարմիր ժապաւենը։ Կարծես ասելի պարզ ու քաղցր հնչեց ջրի կարկաշը։ Գիւղացիները զխա-րաց մօտեցան շնջալով։

— Փա՛ռք քեզ...

Մաքրուելի մայրիկը մի քա-նի կում ջուր խմեց, նայեց որդու քանդակին, կրկին ջուր խմեց, ա-ղօթեց, օրհնեց, արտասուեց։ Ե-տոյ մօտեցաւ աթոռին, նստեց՝ հայեացքը որդու քանդակին։

— Գնա՛նք, Մաքրուելի մայ-րիկ...

Կարծես չլսեց։ Լուս ու աղ-նապիշ նայում էր աղբյուրին և լսում նրա կարկաշը։ Կարծես իր որդու ձայնն էր լսում, իր Անու-շաւանի երգը։

— Գնա՛նք, Մաքրուելի մայ-րիկ...

Նա զլուխն օրորեց։

— Ձե՛։ Մի քիչ էլ ծնամ։ Ա-նուշաւանին մօտ լաւ է... Ասեա Անուշաւանն է երգում...

Գիւղում գիտէին, որ Անու-շաւանը հրաշալի ձայն ունէր։ Երբ գիւղեցիները երգում էր Եղնիկա-սարում, նրա ձայնը համնում էր գիւղ, փոթորկում աղնիկները՝ քը-տերը։ Բոլորից շատ յուզում էր Արեւիկը՝ Անուշաւանի նշանածը։

Մաքրուելի մայրիկը հայեաց-քով փնտռեց Արեւիկին։ Գտաւ։ Անուշա՛ւ, երեսնամ քրկին։ Երբ Ա-նուշաւանը գնաց բանակ, Արեւիկը տասնութ տարեկան էր։ Մի քանի ամսից եկաւ Անուշաւանի մահ-ւան լուրը։ Լաց եղաւ Արեւիկը, ուղեց իրեն նետել գետը։ Մաք-րուելի մայրիկը գրկեց Արեւիկին, համբուրեց ու միասին լաց եղան։ Անցաւ երեք տարի։ Անուշաւան Արեւիկը, հարս գնաց քաղաք վարպետ Թուրքիյի տուն։ Անցաւ մէկ տարի։ Աղջիկ ունեցաւ Արե-ւիկը։ Այդ է՛ր էր։ Հիմա Արե-ւիկը կանգնել է աղբյուրի մօտ, իր թոռնիկին գրկած։ Թոռնիկի անունը՝ Անուշաւան է։ Ուստա Թուրքիյն էր այդպէս կոմեցին։

Մաքրուելի մայրիկը նայում է Արեւիկի թոռնիկին ու մտա-ծում։

Եթէ ապրէր Անուշաւանս, այս թոռնիկը իմ թոռնիկը կը լի-նէր...

Մաքրուելի մայրիկը ծարաւ է զգում։ Մօտենում է, մի քանի կում ջուր խմում, ապա մօտենում է Արեւիկին, համբուրում նրա աչ-քերը, յետոյ գրկում փոքրիկ Ա-նուշաւանին, սեղմում կրծքին։

Բոլորը գնում են տուն, ի-րենց հետ տանելով Մաքրուելի մայրիկին։

Այդ օրունակից իրեն լաւ էր զգում Մաքրուելի մայրիկը։ Մե-նակ գնում էր աղբյուրի մօտ, եր-կար նստում ուռնիս տակ, զրու-ցում որդու հետ, ջուր խմում ու վերադառնում տուն։ Մի առաւօտ էլ Մաքրուելի մայրիկին գտան ու-ռնիս տակ, մէջքը յինած ծառին, լուս ու անշարժ, հայեացքը՝ աղ-բյուրին։

Հարս ու աղջիկ, որ եկել էին ջուր տանելու, շատ զարմացան որ Մաքրուելի մայրիկը այդքան չուտ եկել էր ու նստել ուռնիս տակ։

Մի քանի հոգի մօտեցան ու ետ քաշուեցին սարսափահար։

Մէկի կուժն ընկաւ ուսից ու փչրուեց։

Մաքրուելի մայրիկը մահացել էր, մէջքը յինած ծառին։

Աղջիկներից մէկը վազեց գիւղ։

Աղբյուրը կարկաշում էր, եր-գում։ Թուում էր, թէ Մաքրուելի մայրիկը լուս լսում էր աղբյուրի կարկաշը։

Ս. ԷՋՄԻԱԾԻՆԻ ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՆԵՐԸ ԲԱՆԱԽՈՍԵՆԻ

(Շարժական թիւ Ա. էջ 5)

Նուազուեցաւ Տիկին Շամիրամ Դարմանանի կողմէ (Տիկին Դար-մանան կատարեց նաե յայտա-գիրին ընթացքին կատարումը մենեդգներուն դաշնամուրի բո-լոր ընկերակցութեամբ)։

Առաջնորդական Տեղապահը իր բացման խօսք՝ հանդիսական-ներուն ներկայացուց զայդ պատ-ւիրակները, տալով անոնց կեն-սագրական հակիրճ գիծերը։

Յայտագիրին ընթացքին յա-ջորդաբար յաջող ելոյթներ ունե-ցան և ծափեր խելցին՝ Օր. Զա-պէլ Ստեփանեան (այտաւ. Գէորգ Էմիլի Մանգր), Տիկին Մարկրիթ Յակոբեան (Տիգրան Զոհանեանի Գարունը, և Կոմիտասի Վե-րուհի, մենեդգ)։

Առաջինը բանախօսեց՝ Գերշ. Տ. Արսէն Սպ. Գերայեան։ Սըր-բազան Հայրը խօսեցաւ Վեհ. Վազ-գէն Ա. ի դահակաութեան սկզբ-նաւորութեան միջոց այսօր Ս. Էջմիածնի կաթողիկոսութեան կող-մէ կատարուած հակա աշխա-տանքները, ինչ կը վերաբերի հո-գեւորական, ազգային, եկեղեցա-կան, շինարարական և այլ մար-դերէ ներս։

Տ. Արսէն Սպ. շատ խորի-մաստ և պատկերաւից ներկայա-ցուց Ս. Էջմիածնի կացութիւնը՝ 1955 թուին, Վեհ. Վազգէն Ա. ի ընտրութեան օրերուն, թէ ինչ-պիսի փոթորիկներ և տխուր դէպ-քեր եկը անցին էին վաղեմի շրջափակէն դուրս թէ ներս և թէ 1915 Նոյնեան, բ. համաշխարհա-յին պատերազմէն և քաղաքական այլ դէպքերու հետեանքով ինչ-պիսի կացութիւն կը տիրէր Էջ-միածնի վանքի շրջափակէն ներս, ուր կը հանգչին նաե նահատակ հոգեւորականներ։ Ս. Էջմիածնի այդ օրերու անտեսական անձուկ վիճակին անդրադառնալէ ետք, Սրբազանը հպարտութեամբ նշեց, որ շնորհիւ Վազգէն Ա. ի ջանքե-րուն և հայրենաբնակ թէ սփուռ-քահայ հաւատացեալներու բերած նիւթական և այլ օգնութիւննե-րուն, այսօր Էջմիածնի ոչ միայն դարձած է ինքնաբաւ, այլև ի վիճակի է ու կը կատարէ մեծա-ծախս շինարարութիւններ ու ե-կեղեցական հնութեանց վերջի-նութիւններ։

Այս առթիւ Սրբազանը խոր երախտագիտութեան յայտնեց հայ-րենի կառավարութեան, որ ոչ մէկ խոչնդոտ չտեսչեց, այլ ընդհա-կառակն, մեծ յարգանք ու վստա-հութեան կը տածէ՝ հանդէպ հայոց վեհափառ Գահակալին։

Նշելէ ետք անցնող շուրջ քսան տարիներու ընթացքին կա-տարուած վերաշինական և կա-ռուցողական աշխատանքներէն մի քանին, Սրբազանը շնչեց, որ շնորհիւ Վեհափառ Հայրապետին, Ս. Էջմիածնի վերադառաւ իր նախկին պատկերը՝ ոչ միայն նիւ-թական իմաստով, այլ հոգեւորա-կան և կրօնական իմաստով։ Հա-յտաւանեաց եկեղեցին հայութեան գլուխը կրած է մեր պատմութեան ընթացքին։ Ու մանաւանդ բ. հա-մաշխարհային պատերազմէն ետք, մեր ժողովուրդը ամուր փարեցաւ իր եկեղեցիին։ Սփուռքը կարծես կը սպասէր Էջմիածնի ներկայու-թեան։ Էջմիածնի հասաւ Սփուռ-քին և Սփուռքը գտաւ Էջմիածնի-նին, միացաւ անոր, Եթէ պատ-մական դէպքերու բնիմամբ՝ ըՍ-փուռքը հետեցած էր հայրենիքէն և իրմէ, այսօր Էջմիածնի շուրջ կամուրջ կազմած է այդ երեքին միջև, ու կը հետաքրքրուի նաե Սփուռքի բոլոր հարցերով, եւ պատարաստ է օժանդակելու՝ եթէ անհրաժեշտութիւն ըլլայ։

Սրբազան Հայրը իր խօսքե-րուն աւարտին՝ Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Վազ-գէն Ա. ի գունաւոր մեծադիր նկար մը նուիրեց համայնքին, ու զայն յանձնեց Գառ. Թեմական ժողովի ատենապետի՝ Գր. Արթ. Գրեք-տանեանին։

Բանախօսելու կարգը եկած էր Էջմիածնի պաշտօնաթերթի խմբագիր և հմուտ դասախոս Փրոֆ. Արթուր Հատիտանին։

Յարգելի փրօֆեսորին հոե-տորական ոճով եւ կուռ բովան-դակութեամբ բանախօսութիւնը՝ մեծապէս ոգեւորեց բոլոր ներ-կանները, որոնք սկիզբէն մինչեւ վերջը մեծ ետաքրքրութեամբ հե-տեւեցան իր խօսքերուն և քա-նից բառն ծախաւարութիւններով ընդմիջեցին բանախօսութիւնը։

Ստորեւ հատուածներ այդ շատ իմաստաւից բանախօսութե-նէն։

Փրոֆ. Հատիտան իր բա-նախօսութիւնը սկսաւ ըսելով, թէ սարսափներն կան ժողովուրդ-ներու կեանքին մէջ, որոնց կապ-ւած են ժողովուրդին ճակատա-գիրը եւ ապագան. անոնցմէ ա-ռաջինը հայրենիքն է, իսկ երկ-րորդը եկեղեցին։ Մեր ժողովուր-դին ալ ճակատագիրն ու ապագան կապուած են մեր հայրենիքին և մեր եկեղեցիին, որ ունի իր հայ-կական ձեւն ու ոճը մօտենալու Քրիստոսի և Աւետարանին։

(Շար. թիւ էջ 4)

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՄՐՑՈՒՄ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ԵՐԱԺԵՏՆԵՐՈՒ

Եգիպտոսի Արաբ Հանրապե-տութեան ներկայացուցիչներ իրենց փափաք-յայտեցին մասնակցելու՝ Չայնովսիի միջազգային մրցոյթին, որ տեղի պիտի ունենայ Մոսկուայի մէջ Յուլիս 11 - Յուլիս 4ի ըն-թացքին։

Տեղ անգամը ըլլալով, Սովե-տայինապառ Բիւրոսիւրութեան իր ղեկերը պիտի բանայ՝ զանգաւ երկիրներէ եկող երիտասարդ երա-ժիշտներու եւ երգիչներու։

Այս օտար. 38 երկիրներէ՝ ա-ւելի քան 250 հոգի իրենց դիմում-նադիրներ գրկած են Չայնովսիի մրցոյթին մասնակցելու։

Որոշ թիով երկիրներու ներ-կայացուցիչներ, ընդ որս Եգիպտո-սի Արաբ Հանրապետութեան ներ-կայացուցիչներ, Մոսկուայի մը-

ցոյթին առաջին անգամը ըլլալով պիտի մասնակցին։

Տրուած ըլլալով որ մրցումին նպատակը նոր տաղանդներ յայտա-բերել է, որոշուեցաւ, այս անգամ, «Երիտասարդացեալ» իր կազմը, մասնակցողներուն՝ առաւելագոյն տարիք նուազեցնելով. այսպէս՝ երիտասարդներուն առաւելագոյն տա-րիքը իջեցնելով 28ի, իսկ երգիչ-ներունը՝ 30ի։

Հակառակ ասոր, դիմումնե-րու մեծ թիւ մը ստացուած է, որ կը փաստէ Մոսկուայի մրցոյթին հեզգեհեհ անող ժողովրդականու-թիւնը։

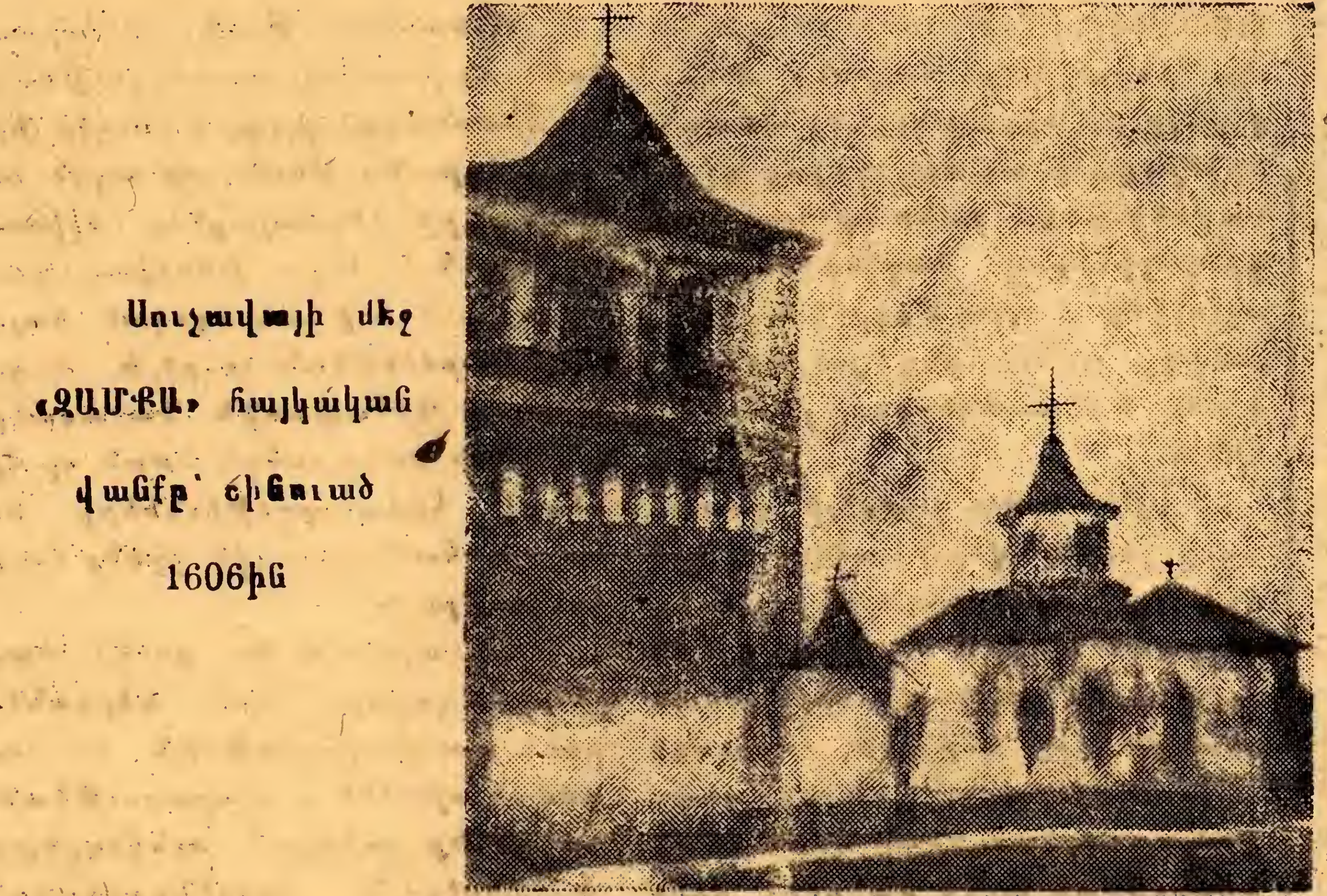
Մրցոյթին դասակարգը պիտի բաղկանայ համալսարանային հան-րամագոթ երաժիշտներէ։

Ն. Մ. Գ.

«ՋԱՄԻԱ» ՎԱՆՔԸ

Մշուշոտ այդ օրը, Սուլավա քաղաքի արեւմտեան կողմը՝ Չամ քա վանքը հովերէ ու անծրե-նիքէ մաշած իր որմերով, կը բարձրանար լուս, մոխրագոյն

ն ու կարգին, կը գտնուին նաե XVI և XVII դարերուն հայերու կողմէ կառուցուածներն ալ։ Սուլավայի հայ գաղութը սկիզ-բէն իսկ ունեցած է բարգաւաճ

երկրի մը տակ։ Անցեալը տե-նելու համար վանք այցելու-թեանս առթիւ, բնութիւնը պատրաստած էր կարծես խոր-հրդաւոր մթնոլորտ մը։
Մոլորակային նախկին մայ-րաքաղաքին մէջ գոյութիւն ու-նեցող՝ վաղեմի յիշատակարան-

վիճակ մը։ Հայոց կողմէ կա-ռուցուած շինութիւններէն կան-գուն մնացած են կրօնական 4 յիշատակարաններ՝ Հաճկատ սր վանքը (1512), հիմնուած Տ. Տա-նովքեանի կողմէ, Ս. Խաչ եկե-ղեցին (1522), շինուած Բրիսթա (Շար. թիւ էջ 4)

6
ՅՈՒՆԻՍ
1974

Կ Ա Ր Ե Ի Ո Ր Ա Ձ Դ

Թուղթի տաղնապին հետևանքով, խմբագրությունն ստիպված կը զգայ յետ այսու դադարեցնել թերթիս առաքումները սփիւռքի և հայրենիքի այն ընթերցողներուն՝ որոնք, հակառակ իրենց կամքին, իրենց բնակած երկրին օրինական պայմաններուն բերմամբ հնարաւորութիւն չունին բաժանորդագրին ուղարկելու։

Նոյնպէս, բոլոր այն բաժանորդները՝ որոնք զանազան պատճառներով կը թերանան իրենց բաժանորդագրութիւնները ուղարկելու, պիտի զրկուին «Հանակիր» ստանալէ։

ՁՐԻ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ ԿԱՄ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ ԶԿԱՅ

Գալով յայտարարութեանց տպագրութեան, նկատելով թերթիս ներկայի սահմանափակ ծաւալը, հետեանք՝ թուղթի տաղնապին, նաեւ թղթատարական և տպագրական ծախսերու յաւելումը և այլ, պիտի հրատարակուին միմիայն այն ծանուցումներն ու յայտարարութիւնները, որոնց կցուած կ'ըլլան հրատարակութեան սակագիններն գումարը։

Ձրի կամ անվճար ոչ մէկ ծանուցում կամ յայտարարութիւն կը հրատարակուի թերթիս մէջ։

Կ'ուզենք զգայնել տալ հայութեան, որ, եթէ հայ մամուլը անսահման զոհողութիւններով իր գոյութիւնը կը ջանայ պահպանել ի նպաստ հայապահպանումին, այս կամ այն անհատին կամ կազմակերպութեան օժանդակելու համար ստեղծուած բարեսիրական հաստատութիւն մը չէ և ընդհանրապէս, հայ մամուլը կազմակերպութեան փոխանակ նիւթական օժանդակութիւն սպասելու հայ մամուլէն, պարտի ինք իր ամէն միջոցներով նիւթապէս օժանդակել անոր, որպէսզի հայապահպանումին իր նուիրեալ աշխատանքները ան կարենայ շարունակել և շարունակել իր հրատարակութիւնը դադարեցնել, այնպէս՝ ինչպէս որ կարգ մը սփիւռքահայ թերթեր ստիպուեցան ընել վերջերս։

Հայ մամուլին նիւթապէս օժանդակելը այսօր աւելի նուիրական և կենսական է հայուն համար, քան բարեսիրական միութեան մը օժանդակելը։

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

«ԶԱՄՔԱ» ՎԱՆՔԸ

(Շարունակութիւն Գ. էջէն)

Հանգոյեանի կողմէ, Ս. Սփիւրի-տոն եկեղեցին (1606) և ամենէն գեղեցիկը՝ Զամբա վանքը։

Վանքի համակառուցը կը բովանդակէ՝ բարէ շրջափակին մէջ Ս. Օգոստին եկեղեցին, զանգակատան աշտարակ մը՝ արեւելեան կողմը, և աղօթարան մը՝ վերնայարկը արեւմտեան կողմը։

Եկեղեցիին ներսը գտնուած գերեզմանաքարի սքանչելի արձաններն կը յայտնուին՝ թէ եկեղեցին կառուցած է Ակոբայ, որպէս Ամիրայի, մահացած 1612ին։ Տրուած ըլլալով Զամբայի շինութիւններուն ընդարձակութիւնը և անոնց իրարմէ տարբեր ըլլալը, հաւանական է որ մէկէ աւելի անձեր նպաստած են անոնց կառուցման։ Հայկական աւանդութիւն մը՝ իբրեւ հիմնադիրներ ցոյց կու տայ Օգոստին, Յակոբ և Գրիգոր եղբայրները։ 1606ին գնուած գետինին վրայ, առաջին եղբայրը կառուցած է եկեղեցին, երկրորդը՝ աղօթարանը ու վերջինս ալ զանգակատան աշտարակը։

Հայ եպիսկոպոսները, որոնք իրենց բնակատեղին ունին Զամբայ, միաժամանակ վանահայր էին։ Անոնցմէ մէկը՝ եղած է Զաքարիայ եպիսկոպոսը, մահացած Գաֆայի մէջ 1629ին, հեղինակը կարգ մը երկերու, որոնց ձեռագիրները մնացած են Կերլա, Վիեննա և Ռուսիոյ։

Եկեղեցին թէ՛ ներքին և թէ՛ արտաքին ճարտարապետական արժանապայել պարզութիւն մը ունի։ Ուրիշներն աշտարակը կառուցուած է աղիւսով դարձ-

եալ ութանկին խարիսխի մը վրայ, այս վերջինը քառակուսի հիմքի մը վրայ դրուած։ Աղօթարան-մատուռը յատկացուած էր Սուլալայի հայ թեմի առաջնորդարանը ըլլալու։ Զանգակատան աշտարակը քառանկին ձև մը ունի։ Աշտարակին գետնայարկը կը ծառայէ վանքին իբրեւ մուտք։ Առաջին յարկին կը գտնուի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ մատուռը, իսկ երկրորդ յարկին վրայ բուն զանգակատունը։

Ուշադրութեան արժանի է այս յիշատակարան համակառուցի զարդարանքը։ Հիացումով կը դիտեն պատկաններու աղեղներն ու եզրազարդերը, խորանի որմնախորշերը, որոնք կը պահեն դեռ կոթական ոճէն բան մը։ Քարը կեանք կ'առնէ կարծես ծաղկեզարդերով ծածկուած։ Այսպէս, եկեղեցիի մուտքի դուռին եզրափակողները կը ընեն վերածնունդի վայելուչ գծին ազդեցութիւնը։ Նախա-մուտքի դրան քով դրուած է գերեզմանաքար մը, որ ճոխ զարդարանք մը ունի՝ հիւսուած ցողուններով, պարուրած գիծերով երկրաչափական և բուսական մոթիֆներով։ Քարին մէջտեղը կայ հայերէն լեզուով հետեւեալ արձանագրութիւնը։ Այս է գերեզմանաքար Օգոստին։ Աղօթեցէք անոր հոգին հաւմար։

Զանգակատան աշտարակին և մատուռին ճակատը աւելի զարդարուն է քան եկեղեցիին ճակատը։ Քարի զարդարանքը, այլապէս, արուեստ մըն է, զոր

ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԻՍ «ՕՊԵՐԺ ՏԷ ՓԻՐԱՄԻՏ»Ի ՊԱՐՏԷԶԻՆ ՄԷՋ

ՇԱԲԱԹ. 22 ՅՈՒՆԻՍ 1974, Կ. Ե. ԺԱՄԸ 9.30ԷՆ ՍԿՍԵԱԼ
ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԵԱՄԲ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՅԻ ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ
ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԵՒ ԵՐԵՒԵԼԵԱՆ ՃՈՒ ՅԱՅՏԱԳԻՐ
ՊԻՏԻ ՆՈՒԱԳԷ «ՕՊԵՐԺ»ԻՆ ԸՆՏԻՐ ՆՈՒԱԳԱՒՈՒՄԲԸ
ՎԻՃԱԿԱԶԱՆՈՒԹԻՒՆ՝ ԱՐԺԷՔԱՒՈՐ ՊԱՐԳԵՆԵՐՈՎ ՕԺՏՈՒԱԾ
ՄՈՒՏՔ Ե. Դ. 165, ՀԱՇԸ՝ ԸՍՏ ՆԱԽԱՍԻՐՈՒԹԵԱՆ

Տոմսեր եւ սեղան ապահովելու համար գիմել Հայկական Ընթերցարանի ամէն օր կ. Ե. ժամը 8-11, բացի Կիրակի օրէնէն, Կարելի է նաեւ հեռաձայնել 934908, 915013, 59706 եւ 55173 թիւերով։

Ս. ԷԶՄԻԱՇԻՆԻ ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՆԵՐԸ ԲԱՆԱԽՕՍԵՑԻՆ ԳԱՀԻՐԷԻ ՄԷՋ

(Շարունակութիւն Գ. էջէն)

«Շատ մը ազգեր եւ ժողովուրդներ որոնք մեզի հետ միասին կեանքի ասպարէզ իջած են, կորսուած են։ Մենք չիւսարար ժողովուրդ ենք, բարի ժողովուրդ, ոչ թէ բիրտ ուժի, քանզոք ժողովուրդ։ Արշաւադէսը մերկիւր պէս անցած են մեր երկրէն, բայց չեն կարողացած բարձրաձայն Արարատի գագաթին։ Այդ գագաթը հայուն կը պատկանի, այդ գագաթը կը նշանակէ՝ հայ ժողովուրդի կեանքի և ազատութեան խորհրդանշանը։ Եկաւ անցաւ մեծ փոթորիկը, 1915 թուականին։ Ուզեցին գերեզմանել ամբողջ ժողովուրդ մը՝ իր պատմական հողին վրայ, որուն միակ յանձանքը եղած էր ըլլալ լոյսի ժողովուրդ։ Քանզի ցին 2000 վանքեր, անթիւ ձեռագիր մատենաներ, կոտորեցին 4000 հոգեւորականներ և երկու միլիոն անհատ։ Մենք չենք կրնար սոսկալ եղեւնը։ Կրնանք ներել բայց ոչ մոռնալ։

«Փոթորիկը անցաւ և կատարուեցաւ մեծ հրաշքը։ Սփիւռքի մէջ սկսաւ զարթոնքի երոտական շրջան մը։ Հայ ժողովուրդին բնկորները առաջին հերթին սիրով ընդունուեցան արար հիւրընկալ երկրներու կողմէ՝ անոնք սուրին ամէն միջոց և ազատութիւն իրենց աչի ու հոգը բաժնեցին մեր ժողովուրդին հետ։ Մենք չենք մոռնար այս։

«Մենք ճանչցանք սփիւռքը իր վերապրումին և վերակազմակերպումին մէջ, իր յաջողութիւններու մէջ, բայց ճանչցանք նաեւ սփիւռքը իր պառակտումներուն մէջ։ Հայրենիքի մեր ժողովուրդը որ միասնական է չի հասկնար թէ սփիւռքը ինչո՞ւ այսպէս է։ Գայեարներ թող ըլլան։ Կուսակցութիւններ թող ըլլան։

«Հայրենիքը ինքնատուութեամբ զարգացուած և շահագրգռական նորութիւններ ալ մտցուցած են։ Զամբայի շինութիւններուն մէջ։

Զարդարական նորութիւն մը կը ներկայացնէ այստեղ օգտագործուած ժանկոր աղիւսներու, եկեղեցիներէ զատ ուրիշ շինութեանց ալ, ինչպէս են զանգակատան աշտարակը և աղօթարանը։

Մուտք էր արդէն երբ բաժնեւեցայ վանքին։ Որմնաքարերու վրայ քանդակուած վարդաձեղ զարդարանք չէի կրնար մոռնալ։ Ինծի կը թուէր թէ ան կը պահէր ձեռքերու շերմութիւնը այն վարպետներուն, որոնք հեռաւոր հայրենիքէն իրենց հետ բերած էին արուեստի ճարտարութիւնն ու ծարաւը գեղեցկութեան։

ԱՆԱՅԻՍ ՆԵՐՍԷՍԻԱՆ

գրողներ թող ըլլան և սակայն հայրենիքին համար և հայ եկեղեցիին միասնականութեան համար այդ բոլորը պէտք է խոնարհին։ Չէտք է բոլոր գրողները խոնարհին հայրենիքին և հայ եկեղեցիին առջին։

«Այո՛, Սփիւռքը ուղի կանգնեցաւ։ Ոտքի՛ կանգնեցաւ նաեւ Մայր Հայրենիքը։ Բոլոր ժողովուրդի բարեկամութեան և անվերապահ օժանդակութեան շնորհիւ։ Իրապաշտօրէն (ուսուխտ) կը խօսիմ ձեզի, ես փրփականտա չեմ ընել։ Ուսու ժողովուրդը ինչ որ խոստացաւ սուսաւ առատօրէն։ Ողբի, սուգի հայրենիքը դարձաւ լոյսի, փառքի հայրենիք՝ Ս. Հայատաւին։ Այնտեղի իրաւակարգը (ուժիմ) կը սիրէք։ չէք սիրեր, այդ ձեռք գործն է։ Բայց սիրեցէ՛ք մեր հայրենիքը։

«Անցեալ 24 Ապրիլին Վեհափառ հոգեկապ քարոզ մը տուաւ Մայր Տաճարին մէջ։ Ապա հոգեւորական և աշխարհական թափօրը գնաց Միթենուկարեղ։ Ծամբու ընթացքին կ'երգէին հայրենասիրական երգեր, նստանաւանդ Վերկիւրին։ Մեծ կարգապահութեամբ փոքր երախաներէն մինչև 90 ամեայ ծերեր ու մարմիկներ, որոնց մէջ հայրենիքի զանազան գաւառներէն բազմաթիւ եկողներ կային, յարգանք մատուցին մեր նահատակներուն յիշատակին։

«Անոնց աչքերուն մէջ արցունքներ կային, բայց ոչ լացի արցունքներ, այլ յողմանակի արցունքներ, քանի որ այդ յուշարձանէն քանի մը մղոն հեռու, սահմանէն անդին թէւ ուզեցին գերեզմանել մեր ժողովուրդը եւ սակայն մեր ժողովուրդը կեանքի է։ Այս Ապրիլ 24ին յաջողող քանի էր օրերէն ետք, հայրենի ժողովուրդը իր երախաներով, պատանակներով, երիտասարդներով, գիտնականներով, բանասերներով և գիւղացիներով, ծաղկեփռուներով ողջունեց Մայրի Մէկը։ Մեր հայրենիքը ամենաքեզ յուշարձան է մեր նահատակներու յիշատակին։

«Այնուհետեւ յարգելի դասախօսը յաղիչ վերջիւններ ըրաւ Տէր Զօրի անապատային իր մանկութեան օրերէն և բազմապատկան շրջաններէն երեւանեան կեանքի հետ, ուր նոր սերունդը ամէն հնարաւորութիւն ունի զարգանալու գիտութեան և մասնագիտութեան ամէն մարզերէ ներս և ուրախ ու երջանիկ կեանք կ'ապրի մայրենի իր հողին վրայ։ Ան խոստրէն քննադատեց և յուզումով արտայայտուեցաւ կարգ մը հայրենաբնակներու մասին, որոնք զանազան սին երազներով կ'ուզեն արտասահման գաղթել։

Ապա Փրոֆ. Հատիտեան շա-

րունակեց։

«Հայրենիքի վերադարձնում մի այս կեանքին հետ վերադարձնումի կեանք է ունենալ նաեւ էջմիածինը, որ այսօր հայոց Վաթիկանը դարձած է։ Բարձրաստիճան օտար հոգեւորականներ եւ այլ հիւրեր երբ կ'յայտեն էջմիածին, հիացմունք միայն կ'ունենան։ Վեհափառ Վազգէն Ա. ի մեծագոյն մտահոգութիւնը սակայն Սփիւռքն է։ Սփիւռքը պարտի հասկնալ իր հարցերը եւ ճշտահոգութիւնը չպատճառէ Ամենայն Հայոց Հայրապետին։ Ո՛վ այսօր հայրենիքին հետ չէ, ո՛վ այսօր Ամենայն Հայոց Հայրապետին հետ չէ, ո՛վ այսօր էջմիածինին հետ չէ, ան հայութեան հետ ոչ մէկ կապ չունի։ Հայ ժողովուրդը Սփիւռքի մէջ միասնականութեան անհրաժեշտութիւնը ունի։

«Գալ տարի մեր ժողովուրդին համար չորս մեծ իրադարձութիւններու տարի է։ Արդարեւ հայ ժողովուրդը մեծ յարգանքով պիտի նշէ Եղեւնին 60 ամեակը։ Մեծ տոնախմբութեամբ պիտի նշէ Ս. Հայատաւին 55 ամեակը, Կրկնիոյ հայ մշակութային զարթոնքին 600 ամեակը և Վեհ. Վազգէն Ա. ի գաւառակութեան քսանամեակը։

«Հայ ժողովուրդի զաւակներուն միջեւ այլեւս տարակարծութիւններ չպէտք է խորանան։ Անհրաժեշտ է որ փոսերը լցնուին և թշնամանքները վերանան։ Մենք դեռ աշխարհի հետ դատուենք։ Մենք ոչ մէկուն հետ հողի ջուրի հարց չունինք, բայց մենք կ'ուզենք ունենալ ինչ որ մեր եղած է, մեր հողը, մեր իրաւունքը։

«Այնուհետեւ Փրոֆ. Հատիտեան կոչ ըրաւ եղիպտականութեան որ միասնական ըլլայ և յորջը՝ իր Ազգ. Իշխանութեան, որ ազգն ու համայնքը ներկայացնող իշխանութիւնն է։ Ապա խօսեցաւ ըսփիւռքահայութեան ողբերգ հայրենադարձութեան շուրջ և մազթեց՝ որ Վեհափառին Գաւառանք միմեզի գաւառային նման օր մը ձեռքէ հեռաւորութիւնները և հայրեր համախմբուին իրենց մայր հողին վրայ։

«Երկարատեւ և բուն ծափերը ապացոյց եղան ներկաներուն խաղաղասիրութեան ու հագեկան այն մեծ բաւարարութեան, որ անոնք ունեցան՝ ունկնդրելով Փրոֆեսէօրին հայրենասիրական եւ իրաւաւոր արտայայտութիւնները։

Հող. Տ. Ներսէս Ս. Վրդ. շնորհակալական խօսքերով վերջ գտաւ անմոռանալի այս հանդիպումը՝ Հայոց Վեհ. Հայրապետին պատուիրակներուն հետ։

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ԱՉԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ԵՄԲԵՐԱԹԵՐԹ

چاهاکیر

جريدة أسبوعية

ص ب ٢١١١ بالقاهرة ٢٤ ج ٢٤ - ت ١٣٠٩١٥

صاحبة الامتياز: السيدة عايدة سمير بيات (بالايد)

TCHAHAKIR

HEBDOMADAIRE ARMENIEN

B.P. 2111 Le Caire (R.A.U.) - Tél. 915013

Adresse Télégraphique TCHAHAKIR, Caire

Rédacteur en chef: SARKIS BALAYAN

Հիմնադրված 1948ին

Տպագրանակ 3000

Արտոնատեր — ԱՅՏԱ ՍԵՐՈՎԱԲԵԱՆ

Սեփականատեր խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ՊԱՆՈՍՅԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ ԹԻԻ 532—ՀԻՆԳՇԱՐԹԻ 13 ՅՈՒՆԻՍ 1974

ՀԱՏԸ 26-ԴԵ 3 ԵՎ. ԴՆԿ. ԿԱՄ 25 ԼԻՐ. ԴՆԿ.

عدد رقم ٥٣٢ — الخميس ١٣ يونيو ١٩٧٤

ԻՄԱՑԵԱԼ ՄԱՀՈՎ

Ամեն տարի այս օրերուն Հնչակեան Կուսակցութիւնը՝ իր հետ ունենալով գիտակից ու հայրենասէր Հայութիւնը, կ'ազգայնէ յիշատակը մեր Բասմա մարզադաշտներուն, որոնք 1915 Յունիս 15ին, Պալատի Սուլթան Պալատի չորս պարսկէն վրայ իրենց մահով ազգանշանը տուին հայկական մեծ տառապանքին:

Գաղութիւնը անքննելի արդարութեամբ մը արծաճազրած է, որ Առաջին Աշխարհամարտին առաջ հայ քաղաքական կեանքին մէջ գտնուեցաւ Կուսակցութիւն մը՝ որ կը հետեւէր Իթթիհատի բոլոր սաղաքներուն՝ ի մասին հայ ժողովուրդի բնաշնչման նախաժողովներուն նպատակի իրագործման:

Այդ Կուսակցութիւնը չխանգարուեցաւ, ուրիշներու պէս, Իթթիհատի պաշտօնութեամբ, նոյնպէս չլրացաւ անոր խոստումներէն և այլ հրապոյրներէն, ու մնաց ժողովուրդին հետ միմիայն, ինչպէս եղած էր Սասնոյ կամ Ջէյթիւնի լեռներուն վրայ:

Հնչակեան Կուսակցութիւնը գիտակից էր որ Իթթիհատը, այդ բանտարանականութեան և Թուրք արիւնոտ ազգայնամուլութեան նորափետուր արտայայտութիւնը, կշիռ մը չիւնէր, որուն մէջ նմարին վրայ դրուած էր Թուրք ժողովուրդի իր ցեղապան ծագումներով, իսկ միւս կողմը՝ Հայ ժողովուրդի գոյութիւնը: Գէտք է ապրէր մին կամ միւսը:

Մեզի պարտադրուած էր, ուրեմն, օրհասական պայքար մը Սուլթանականութեան արծաճազը ժողովուրդին կողմէ: Ուրիշ ելք չկար Հայութեան համար, քան՝ գլխատել հայաշինը Իթթիհատի ղեկավարները, խափանելու համար ցեղասպանութեան ծրագիրը: Ու Գէտքէնէն պատմական Ընդհանուր ժողովին մէջ կ'առնուէր վճռական որոշում մը, որմէ կ'ախուսէր պիտի ըլլար Հայութեան ճակատագիրը: Թալաթ, Էնվեր և ընկերները մահուան կը դատապարտէր մեր Կուսակցութիւնը՝ մահէ ազատելու համար քանի մը միլիոն Հայութիւնը: աւաղ, այդ միլիոնը եզրակացութեան եկան ուրիշներ ալ և մահապատիժը գործադրեցին ալ, երբ այլևս ուշ էր, որովհետեւ Հայութիւնը բնաշնչուած էր արդէն...

Արկածախնդիրներ չէին մեր Անմահները և ոչ ալ երազատեսներ: Անոնք յատկապէս կը տեսնէին մեր այսօրը — տեղահանուած, կոտորակուած, աստանդական, երկրէ երկիր Թափառական և ձուլումի մատուցած: Մանաւանդ որ անոնք միմիայն չէին իրենց գաղափարին մէջ: Կային Արաբ յեղափոխականները, Իթթիհատը, Բիւրոս գիտակից խաւը, որոնք նոյնպէս ճնշուած ու կեղծուած էին Թուրքիոյ անարդար կարգերուն տակ:

Հաստատուած իրողութիւն մը գոյութիւն ունի, թէ մարդու մը մեծութեան խօսուած ստորագրելին՝ իր պարտականութեան գիտակցութիւնն է և անոր գործադրման փաստը: Այդ իրողութիւնը կը դառնայ այլապէս վեհ ու յափշտակիչ, երբ անհաւեր իր պարտականութիւնը կը կատարէ իր գերագոյն հարստութեան, իր գերագոյն սեփականութեան՝ իր կեանքի զոհաբերութեան գնով: Բասանները այդ դասակարգի մարդոց կը պատկանէին և, ուրեմն, արժանի ամբողջ Հայութեան երախտագիտութեան և յարգանքին: Անոնք իրենց Մարդու, Հայու և Կուսակցականի պարտականութիւնը խիզախօրէն կատարելու համար մինչև կախաղան քայլեցին: Մարդկային պարտականութեան՝ պայքարելու համար Ասիական ամենէն բիրտ բռնակալութեան մը դէմ:

Հայու պարտականութեան՝ պայքարելու համար պատրաստուող ցեղասպանութեան դէմ, և

Կուսակցականի պարտականութեան՝ հնազանդելու Կուսակցութեան վերին մարմինը որոշումին:

Որքան տարիները կ'անցնէին, այնքան աւելի վեհութիւն ու փայլ կը ստանայ Անոնց դէմքը, որովհետեւ որքան տարիները կ'անցնէին, այնքան աւելի կը մօտենայ Անոնց գաւառած գաղափարին՝ Ազգերու Ազատութեան, եղբայրութեան և Սոցիալիզմի յաղթանակը:

Այսօր ամբողջ Արեւելքը շառագունած է և վաղուան համաշխարհային յաղթանակը կ'երկնէ, բան մը՝ որ մեր Բասանները կախաղանի վրայէն գուշակեցին ու պատգամեցին մեզ՝ Սոցիալիզմը վաղը պիտի ելնէ Արեւելքի հորիզոնին վրայ: Հայութիւնը պիտի ողջունէ Սոցիալիստ Հայաստանը:

Մարգարէաշունչ այս գուշակութիւնը իրականացաւ և Հայութիւնը տեսաւ Հայրենիքի Ազատութիւնը և Սոցիալիստական վարչածնը, թէ և կոտորակուած ու մասամբ բնաւեր վիճակով:

Դժուար չէ պատկերացնել, թէ որքան բան կրնար փոխուած ըլլալ այսօր մեր ազգային կեանքին մէջ, եթէ չմատչէր ծրագրուած պատիժը՝ Հայ ժողովուրդի բորենիներուն դէմ և Իթթիհատի

Ա. Մ. Ն.Ի ՆԱԽԱԳԱՀ ՌԻՉԸՐՏ ՆԻՔՍԸՆ ԵԳԻՊՏՈՍ Կ'ԱՅՑԵԼԷ

Թերթ ժամուրի տակ գլխաւոր տեղում, Չորեքշաբթի, 12 Յունիս 1974, կը սպասուէր որ Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներուն այժմու նախագահը՝ Պ. Ռիչըրտ Նիքսըն և իր համեստափայլ Տիկինը ժամանեն Գահիրէի Միջազգային օդանավակայանը, ուր կը դիմաւորուէին երկրի նախագահին՝ Մոհամէտ Անուար էլ Սատաթի և Տիկին Ժիհան էլ Սատաթի կողմէ:

Ա.Մ.Ն.Ի նախագահին Եգիպտոս այցելութիւնը պիտի տէ՛սնէ մինչև վաղը՝ Ուրբաթ, 14 Յունիս 1974: Ամերիկայի նախագահը Եգիպտոսէն ետք պիտի այցելէ Սեուտական Արաբիա, Սուրիա, Իսրայէլ և ապա Յորդանան:

Ամերիկեան ապահովութեան պատրուակներէն եօթ հարիւր հոգի նախապէս ժամանած են, հսկելու համար հիւր նախագահին ապահովութեան:

Նոյնպէս աւելի քան 125 լրագրողներ և Բաղադիրներ ժամանած են այս առթիւ:

Նախագահ Նիքսըն Ամերիկայէն դէպի Սալզպուրկ (Աւստրիա) իր մեկնած պահուէն, Նիքսըն, 10 Յունիս 1974, ժամը 9ին (տեղական ժամով) յայտարարուեցաւ:

Քանի որ Նիքսըն, թէ այս ճամբորդութիւնը պիտի նպաստէր այն միտայուն խաղաղութեան, ու

րուն ամերիկացիները այնքան կ'ապուած են:

Այս ճամբորդութիւնը, ըստ նախագահ Նիքսընի, մեզ պիտի տանի դէպի աշխարհի շրջան մը՝ որ վերջին տասը տարիներուն պատերազմէ դատ ուրիշ բան չէ տեսած:

Կը գիտակցենք, որ ճամբորդութիւնով մը չեն լուծուիր անհաղթողութիւնները՝ որոնք այնքան խորունկ են և բազմաթիւ տարիներէ ի վեր ուկարգ մը պատգաններու ալ դարձրել ի վեր գոյութիւն ունին, բայց կը գիտակցենք նաեւ, որ սկզբնաւորութիւն մը պէտք է ըլլայ:

Անուշիւն քայլ մը առնուած է արդէն դէպի աւելի լաւ և այլապէս յարաբերութիւններ՝ Սերժանտ Արեւելքի մէջ, և հարաւոր ենք: Եգիպտոսի և Իսրայէլի միջև և ապա Սուրիոյ և Իսրայէլի միջև և տարանջատումի համար մեր տարած դերին տոթիւն:

Նախագահը իր խօսքերը վերջացուց ըսելով, որ այս ճամբորդութիւնը տալիք պիտի ընծայէ անգամ մը ևս հաստատուելու, որ Միացեալ Նահանգները Թիւրքիոյ կը կենան՝ Մերձաւոր Արեւելքի մէջ բոլոր նախաձեռնութեանց:

Եգիպտոսի նախագահ Անուար էլ Սատաթի և Պ. Ռիչըրտ Նիքսընի միջև տեղի ունենալիք խօսակցութեանց առանցքը պիտի կազմեն Մերձաւոր Արեւելքի տագնապը, ԱՄՆ — Եգիպտոս յարաբերութիւնները և Միջազգային կացութիւնը, ըստ Արաբիոյ Գործող նախարարութեան մօտիկ աղբիւրներու: Այսուհանդերձ ոչ մէկ ճշգրիտ օրակարգ նախատեսուած է այս խօսակցութեանց համար:

Կը տեղեկացուի, որ երկու նախագահները հանրութեան պիտի խօսին երեք առթիւներով, իսկ նախագահ Նիքսըն ժամուրի տալու մը պիտի տայ Ուրբաթ, 14 Յունիս 1974, Գահիրէէն իր մեկնումէն առաջ:

Մեծ պատրաստութիւններ տեսնուած են՝ Ամերիկայի Նախագահը և Տիկին Նիքսընը ժողովրդական խանդավառ ցոյցերով ընդունելու համար: Գլխաւոր պողոտաները դրօշազարդուած են և կամարներ կանգնեցուած այս առթիւ:

Կը յուշենք, որ Պ. Ռիչընի այցելութիւնը իր խառն օգտակար դերը ունենայ՝ Մերձաւոր Արեւելքի մէջ վերջնական խաղաղութեան մը հաստատման և ԱՄՆ — Եգիպտոս բնականոն և սերտ յարաբերութեանց հաստատման:

ՓԱՐԱՄԱՋ ԵՒ ԻՐ ԿՈՂԱԿԻՑԸ

Կիրակի, 16 Յունիս 1974, առաւօտեան ժամը 10ին, Գահիրէի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցիին մէջ
Հ Ո Փ Ե Հ Ա Ն Փ Ի Ս Տ
1915ԻՆ ՊՈԼՍՈՅ ՄԷՋ ԿԱԽԱՂԱՆ ՀԱՆՈՒՍԹ
ՔՍԱՆ ՀՆՁԱԿԵԱՆՆԵՐՈՒ
ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ՝ ԱՆՈՆՑ ՆԱՀԱՏԱԿՄԱՆ 59ԴՐ ՏԱՐԵԼԻՑԻՆ ԱՌԹԻ
Կը հրաւիրուի հայ հասարակութիւնը անխիւր, իր ներկայութեամբ պատուելու անմահ հերոսներուն յիշատակը:

ՎԵՀԱՓԱՌ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻՆ ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՆԵՐԸ ՎԵՐԱԴԱՐՁԱՆ ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱՅԷՆ

Անցեալ Հինգշաբթի, 6 Յունիս 1974, Կ. Կ. Ժամը 9.30ին, Գահիրէէն Աղեքսանդրիա մեկնեցան Ս. Էջմիածինէն եկած հայրապետական զոյգ պատուիրակները՝ Գերշ. Տ. Արսէն Եպս. Պէրպէրեանը ու Էջմիածին պաշտօնաթերթի խմբագիր՝ Փրոֆ. Արթուր Հատիտեանը, ընկերակցութեամբ Քեմա Առաքելով։ Տեղապահ՝ Գերշ. Տ. Ներսէս Ե. Վրդ. Բապունեանը։ Աղեքսանդրիոյ շոգեկառքի կայարանին մէջ պատուիրակները զինուորած են՝ Գերշ. Տ.

պատասխանատու ազգայիններու հետ։

Էջմիածինի պատուիրակները, ընկերակցութեամբ Չաւէն Սրբազանին և Պր. Վահան Ալեքսանեանին, պաշտօնական այցելութիւն մը տուած են՝ Համայն Ափրիկէի և Աղեքսանդրիոյ Յունաց Գաղութարար և Գ. Նիզորա Զ. Ի.

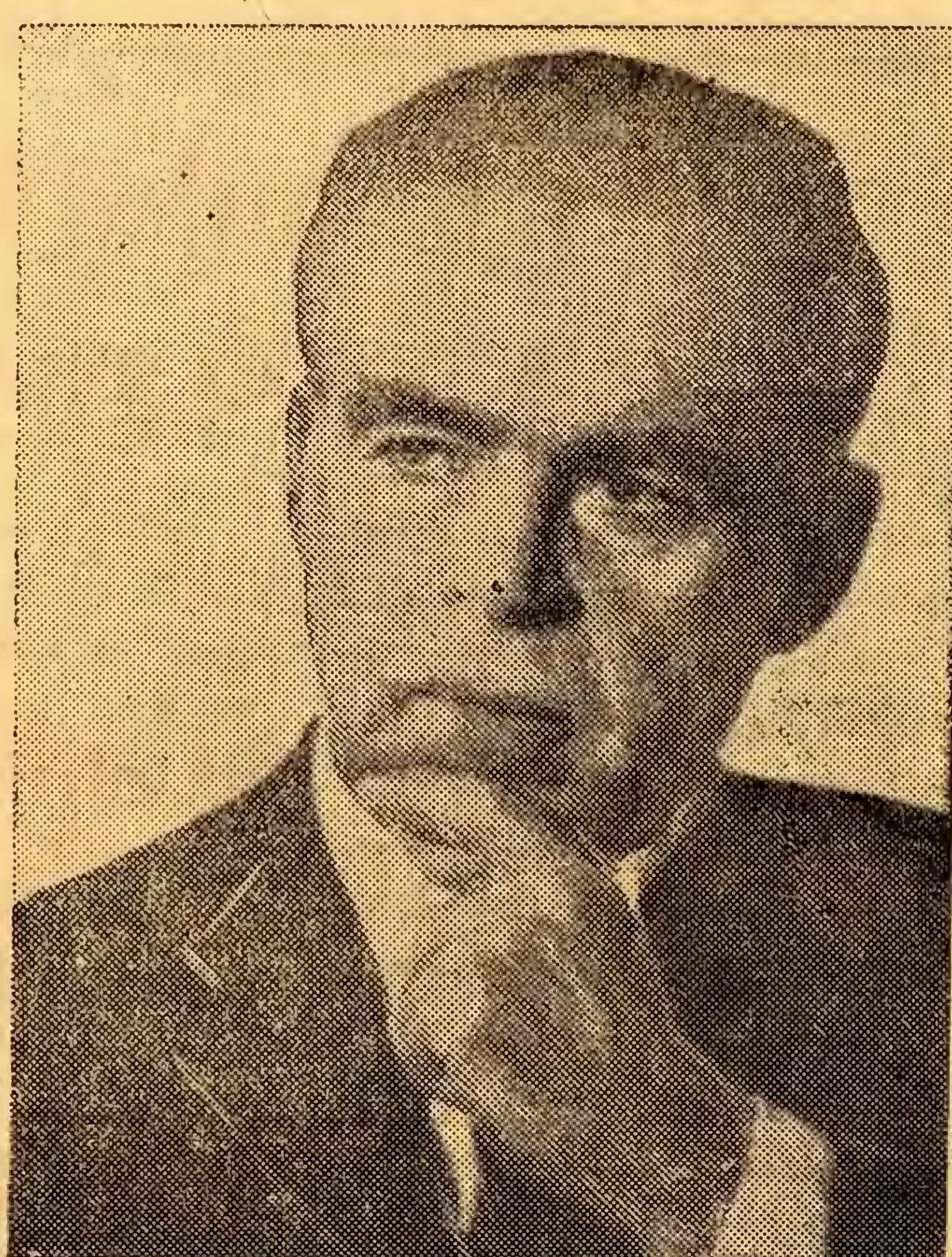
Սիրալիր ընդունելութեան ընթացքին Գերշ. Տ. Արսէն Եպս. Պէրպէրեան, յանուն Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին հրաւիրած է Յունաց Գաղութարարը՝ Էջմիա-

նորը՝ ի պատիւ հայրապետական պատուիրակներուն հաշկերոյթ մը սարքեցին՝ ծովեզրեայ «Եսայի Դաւապին» մէջ, իսկ կէսօրէ ետք ժամը 7ին, Մեղրոնեան Մանկապարտէզի «Կոմիտաս» հանդիսարանին մէջ, մեծ թիւով ազգայիններու ներկայութեան բանախօսեցին՝ Գերշ. Տ. Արսէն Եպս. Պէրպէրեան և Փրոֆ. Արթուր Հատիտեան, մեծապէս ոգևորելով բոլոր ներկաները։

Հայրապետական պատուիրակները Գահիրէ վերադար-

ԳԵՐՇ. Տ. ԱՐՍԷՆ Ս. ԵՊՍ. ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ
ԴԻԱՆԱՊԵՏ Ս. ԷՋՄԻԱԾԻՆԻ

ՓՐՈՖ. ԱՐԹՈՒՆ ՀԱՏԻՏԵԱՆ, ԴԱՍԱԽՕՍ
ՃԵՍԱՐԱՆԻ ԵՒ ԽՄԲԱԳԻՐ «ԷՋՄԻԱԾԻՆ»-Ի
Լուսանկարները՝ Արուստագե ԿԱՐՈ ՎԱՐԺԱՊԵՏՅԱՆԻ

Չաւէն Եպս. Զինչինեան, Արթ. Տ. Վարազ Բենյ., Գառն. Թեմական և Բաղաբական Ժողովներու ատենապետները և անդամներէն շատեր, զանազան կազմակերպութեանց և միութեանց ներկայացուցիչներ և երկուսն ազգայիններ։

Ս. Գողոս-Գետրոս եկեղեցի շրջապատով մուտք գործելէ և աղօթելէ ետք, նախ բարի գալուստեան խօսք ըրած է Գերշ. Տ. Չաւէն Եպս., ապա Գերշ. Տ. Արսէն Եպիսկոպոս Վեհափառ Հայրապետին ողջոյնները հաղորդած է ներկայիւրեւ և օրհնած է բոլորը։

Առաջնորդարանին դահլիճին մէջ տեղի ունեցած ծանօթացումներէ ետք, պատուիրակները, ընկերակցութեամբ Ազգ. Իշխանութեան անդամներու, այցելած են Գողոսեան Ազգ. Վարժարանն ու Մեղրոնեան մանկապարտէզը։

Ուրբաթ և Շաբաթ օրերուն ընթացքին, վեհափառին պատուիրակները այցելած են Աղեքսանդրիոյ տեսարժան վայրերը, հայկական մշակութային և մարզական կեդրոններ, հանդիպում ունեցած՝ համայնքին գործունէ և

ծին այցելելու։

Կիրակի, 9 Յունիս 1974, Աղեքսանդրիոյ Ս. Գողոս-Գետրոս եկեղեցիին մէջ եպիսկոպոսական հանդիսաւոր պատարագ մատուց Գերշ. Տ. Արսէն Սրբազան և խորհմաստ իր քարոզի աւարտին, ներկայ հաւատացեալներուն փոխանցեց Վեհ. Վազգէն Ա. Ի հայրական օրհնութիւններն ու յորդորները։

Գաղութագէտ և ետք, Աղեքսանդրիոյ Ազգ. Իշխանութիւն-

ծան Երեքշաբթի, 11 Յունիս 1974: Գահիրէի Ազգ. Իշխանութիւնը ի պատիւ իրենց կազմակերպեց ողջերթի հաշկերոյթ մը՝ «Մերիւնտա» հաշարանին մէջ։ Ս. Էջմիածինի պատուիրակները այսօր, Հինգշաբթի, 13 Յունիս 1974, Կ. Կ. Ժամը 4.50ին, Միտլը Իսթի օդանավով և Գէյրուքի զոյգ կը մեկնին Գաղատա։

Բարի ճանապարհ և յաջողութիւն կը մաղթենք իրենց։ (Հեռախօսային հաղորդում)

ԴՊՐՈՅԸ ՀԱԶԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆ Է

Սանահին։ Այս օտի իր գոյութեան հազարամեակն է ճշում Սովետական Հայաստանի այս հիւնաւոր գիւղում գտնուող դպրոցը։ Այս բուսական վաւերացում է այն յատկ փաստաթղթում, որ Հայաստանի պատմութեան ուսումնասիրութեան գծով գիտական աշխատանքի վաղ ծանօթ հետազոտական կենտրոնը՝ Մեսրոպ Մաւցոնցի անուան Մասնագիտացման յանձնաժողովն է դարձրել։

Տեղին է յիշեցնել, քի Սանահինի դպրոցում դասաւանդել է Փ.Ա. դարի հայ մեծագոյն գիտնականներէից՝ փիլիսոփայ և գրող Գրիգոր Մագիստրոսը, Այսեղ են

սովորել կամ եղել Միսիս Գոթի «Դասաւանդութի» (իր ժամանակի քաղաքական և քաղաքական օրէններին ժողովածու) հեղինակը, հանձնարել բանաստեղծ ու երգիչ Սայաթ-Նովան, ճանաչու բանաստեղծ Յովհաննէս Թումանեանը, խիզախ յեղափոխական Լիւսիկ Լիւսիկովան, Սովետական Միութեան Մարտի Յովհաննէս (Իվան) Բաղդասարեանն ու գրող Մարիքա Շահինեանը, ակադեմիկոս օդանավագնու Արեւմ Միկայելը (զգրոցը հիմա կրում է վերջինիս անունը) և Հայաստանի ուրիշ անունները։

Տ Խ Ր Ո Ւ Ն Ի

Խոր կսկիծով կը տեղեկանանք, որ անակնկալ կերպով մահացած է քերթի աշխատակից և Ազգ. Սրբափոխան Պր. Վահան Զեյնեանի հայրը։

ՈՂԲ. ԳՐԻԳՈՐ ԶԷԶԵՆԵԱՆ

Լուս Աննիւքի (Ա.Մ.Ն.) մէջ, 4 Յունիս 1974:

Այս փոքր աղբիւ, խմբագրութիւն իր գաղութում ցաւակցութիւններ կը յայտնէ ողբացալից այրիին՝ Տիկին Անահիտ Զեյնեանին։ Գաւակներուն՝ Տէր և Տիկին Վահան Զեյնեանին, Տէր և Տիկին Գաբրիէլ Զեյնեանին և աղջկան ու փեսային՝ Տէր և Տիկին Կարպիս Պատմաբանին և սգակիր բոլոր պարագաներուն։

Փոխանակ կարիւ առ կարիւ մեռնելու եւ անկեանալու, Հայր մի անգամ էլ պիտ մեռնի, որ Հայր ապրի։

ՓԱՐԱՄԱԶ

Խ Ո Ղ Ն Ե Ր

Ամէն օտի Յունիս 15ին, Հեյկեան Գառն վկաներուն յիշատակին ոգեկոչումը առիթ կու տայ խորհրդածելու Հայկական Յեղափոխութեան և յեղափոխական գրականութեան մասին, խոհերս զիս կ'առաջնորդեն մասնակիէն ընդհանրական մտածողութիւններու։

Պատմութեան ընթացքին առանց «մենք մեզ ուրիշներէն վեր դանելու» ազգային սնտաւորութեան, պայքարած ենք մեր գոյութեան պահպանման և ազատ և անկաշխարհ պայքարում և սեղծագործելու իրաւունքին համար։ Ամէն անգամ սակայն երբ փորձած են խռովել մեր կեանքը, խլել մարդկային մեր տարրական իրաւունքը, ազգովի ըմբոստացած, ծառայած ենք միեւնոյն ազգային ազատագրական արիւնք մարտնչութեան։ Այս տեսակետով մեր պատմութիւնը արիւնք մարտնչութեան և հերոսական խիզախութեան զիջագեղութիւն մը ճկատած են իրաւամբ հայ կամ օտար պատմագրներ։ Եւ հակառակ պատմութեան քաղաքականութեան վրայ մեր երկրին և ժողովուրդին ապրած ահաւոր ճգնաժամներուն, մեր հողին անցած մահաբեր փորձերիցներուն, լինելու և չլինելու մղձաւեցին՝ այսօր որպէս ժողովուրդ կանք, կը գոյատեւենք։ Ունենք մեզ հպարտացնող և փառանքալու դարու կոռուքիւր օրոքող Հայրենիք, և կոռուքիւր ժողովուրդ Հայոց Սփիւռքի։

Եթէ այսօր կանք ու կը գոյատեւենք և Հայոց Պատմութեան հոլովորդ կը շարունակուի մեր ինքնութեան յանձնարարական ընթացքով՝ ո՞ր պէտք է փնտել ասու խորհրդուն ու զաւթները։ Պէտք է փնտել պարզապէս մեր ժողովուրդի հերոսապաշտ եկեղեցի և ազատագրական ճգնաժամներուն մարմնացումն ու խորհրդանշանը հանդիսացող արարեցեալն, քաղաքացիականութեան և սրբազանութեան ինքնութեան մէջ՝ Վարդանանց պատերազմին միջեւ Սարգստապետ ու Թրեհայ Յեղափոխութիւն։

Հայ զիջագեղութեան ոսկեղբայրին շարունակական օղակը կը կազմէ Հայ ժողովուրդի մղած ազգային ազատագրական պայքարն ու արիւնք յեղափոխութիւնը, Օսմանեան բռնակալութեան և ցեղասպանութեան դէմ։

Եւ այդ յեղափոխութիւնը՝ վերջին դարու մեր պատմութեան եղբր զարգացած է մեծ ու խոհարհ հերոսներով, քաղաքացիներով, հողին հետ նոյնացած՝ զան Ֆեայիներով։

Այս ժողովուրդը, որ չէր հանդուրժած Յազնեաններուն, Լեւոնիքի մուրներուն և ձեռնկալներուն՝ չէր կրնար հանդուրժել ճանի Օսմանեան բռնակալութեան սեղանուղ լուծին ու արիւնքներուն Սուլթաններուն։ Սուրբ և յիշատակար Անոնց, որ իրենց անձին հետ նոյնացած ժողովուրդի, Հողի և Հայրենիքի նուիրական սերը՝ ազատութեան հաւատով տոգորուած բարձրացել էին լեւոնք և յեղափոխութեան դրօշ պարզելով, մարտնչել էին յանուն Հայ ժողովուրդի ազատագրութեան դարին, յանուն հայութեան Օսմանեան բռնակալութեան և սեղանութեան լուծին փրկագործման պայքարին։

Բանաստեղծ Վահան Թեքեանի բնորոշումով Հեյկեան Գառն վրկաները՝ ռազմիկներն էին յեղափոխական։ Ռազմիկներն՝ որոնք կախաղան կը բարձրանային Սուլթան Պայազիի հրապարակին վրայ, Թուրք կառավարութեան կողմէ, որպէս մեր ժողովուրդի յեղափոխական առաջնորդները։ Առաջնորդներն՝ որոնք կանուխէն զգացած էին մութին մէջ դարձնուող հայաստան ծրագիրը, քաղաքական իրապաշտ մտածողութեամբ արթնութեան և ինքնապաշտպանութեան հրաւիրած էին մեր ժողովուրդն ու զայն բազկացնող քաղաքական հոսանքներ։ Եւ իրենց այդ «մեղքին» համար ալ արժանացած էին կախաղանի։

Մեր կեղանքաւորական գրականութիւնը իր խօսքը չէ բաւական հայկական յեղափոխութեան մասին։

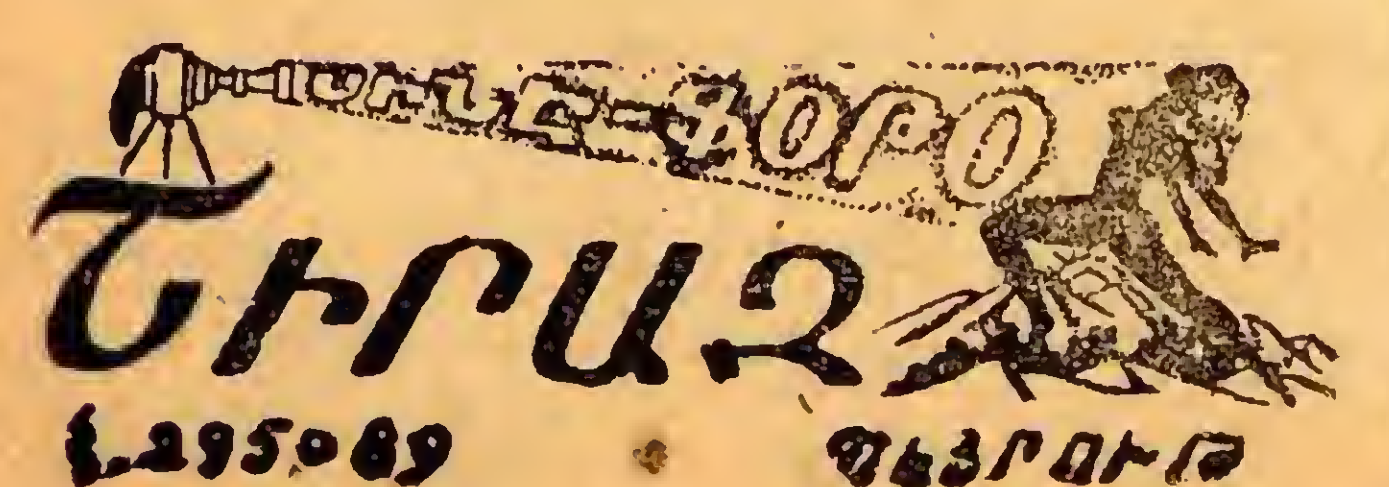
Տիգրան Կամսարական ոգեկոչելով Գառնեան յիշատակը կը գրէ. «Կոմիտասը պիտի յորինէ «Դիւցազանց Երգ» մը՝ Չեզի ու ձեռք բաղդակից բաշխուի ծովուն»։ Տիգրան Կամսարականի ցանկութիւնը մնաց միջեւ օրս անարձագանգ։ Մեր մօտաւոր պատմութեան յեղափոխական եղբր քաղաքական համապատասխան արձագանքը չեն գտած ժամանակակից գրագէտներու և բանաստեղծներու սեղծագործութիւններուն մէջ։

Մեր ժողովուրդը միայն լուսօրէն կոտորուող ու ջարդուող ժողովուրդ մը չէ եղած երբեք, իր կարելիութեան սահմաններուն մէջ, իր իրաւունքներու պաշտպանութեան համար զիջած է ծառանալ, ընդլզիլ և հերոսանալ, Հերոսապաշտութեան ոգին, որ մեր պատմութեան բոլոր օրաններուն ի յայտ եկած է, կ'երեւայ նաեւ Օսմանեան Թուրքիոյ հալածանքներուն և բռնութիւններուն ընթացքին, Վարդանեան, Գալիքներ, Անդրանիկներն ու Փարամազի առաջնորդութեամբ Գառնները։

Արեւմտահայ գրականութեան մէջ Սիւսանեանն ու Վարդանեանը զեղեցիկ և մնայուն եղբր պարզեցած են մեր գրականութեան նման քեաններով, որոնք կրնան ներշնչել ժամանակակից բանաստեղծներն ու գրագէտները։

Սեղծագործական խոկումի և երկնումի կրնան մղել յեղափոխական Մեծ Առաջնորդին, Փարամազին հետեւալ պատմական խօսքերը. «Հայր, մեռնում է կաթիլ - կաթիլ, Որպէսզի հայը կաթիլ - կաթիլ լինուի, հայը մի անգամ էլ պիտի մեռնի որ հայը ապրի»։

Կամ՝ «Հոն՝ ուր կախաղաններն են ճօճում, ազատութիւնն է՝ ման գալիս, հոն՝ ուր մեռնելներն են ներում՝ յարութիւն է մօտալուտ»։ Կը մնայ իր այս մասին լրջօրէն մօտեն Հայրենիքի քի Սփիւռքի գրագէտներն ու բանաստեղծները։

ՅԱՐԳԱՆՔ ՔԱՆՆԵՐՈՒՆ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

ԼՈՒՍԱՐՁԱԿ

ԼՈՒՍԱՐՁԱԿ ՔԱՆՆԵՐՈՒՆ ԽԱՉԸ

«Առանց ազատության երջանկություն չկայ.
Առանց կոխի ազատություն չկայ»:

Ոճիրներով անանող, ազգ մը
խառն բնաշնչու միտող թուրք
պետական մարդիկ - ԻԹԹԻՆՈՍ
կամ այլ անուններով յորջորջող,
յաջողեցան Մեծ եղեռնի վաղոր-
դային կախաղանի վրայ մահացը-
նել Հնչակեանութեան առաջնա-
կարգ մտաւորականներէն և մար-
տական ուժերէն Քասնները, որ-
պէսզի կարենան անարգել իրա-
կանացի դարաւոր իրենց ծրա-
գիրը...

ԱՐԱՄ ԱՉԸԳՊԱՇԵԱՆ

Նախ Հնչակեանութեան ող-
նայարը փշրել պէտք էր: Մտածեց
ԻԹԹԻՆՈՍ, որովհետեւ հայութեան
մէջ ան էր որ թափանցած էր իր
սեւ հոգիին ծաղիկներն և անողոր
պայքարի անցած 1907 թուական-
նէն ի վեր: Դժբաղդաբար յաջո-
ղեցաւ իրագործել մեծագոյն մասը
իր ծրագրին, քանի որ արտաքին
ոյժ մը չկար իր ձեռքը բռնող, ի-
րեն արգելք հանդիսացող, ալ
չընենք ներքին հայ ուժերու ան-
տարբերութիւնը, որ անուղղակի
կերպով իր հայաշինչ քաղաքակա-
նութեան ուժաւորման կը նպաս-
տէր:

Հայաստան քաղաքականու-
թեան ղեկավարները համատարած
ոճիրէն առաջ պատուահաշիւ քայ-
լը որդեգրող Հնչակեանութիւնը,
անկամ մ'ալ եկաւ ապացուցանե-
լու իր հաւատարմութիւնը՝ հայու-
թեան և անոր դատին: Իր անյա-
ջողութիւնը՝ պատճառ դաւանա-
ներու, ոչինչ կը պակսեցնէ անոր
անձնազոհութիւնէն. ընդհակա-
ռակը՝ անկերթիւրէն երեւան կը
բերէ անոր մեծութիւնը, անդա-
ւանս պայքարի անփոխարինելի
ոգին, որ յայտնի ըրած է 1887էն
ի վեր:

Հայութեան համար իրենց
կեանքը զոհաբերողներու հանդէպ
դժբաղդաբար դեռ համազգային
պատշաճ յարգանքը կը պակսի,
մասնաւորապէս կղերականներու
ըով, երբ հայ յեղափոխութեան
հանապարհին պատուհասեցին և
կեղծիքներն ու վանքերը պղծող-
ներն ու քանդողները: Այսօր իսկ
չատ քիչերն են որ անոնց գովքը
կը հիւսեն, կը հաշտուին մզուած
պայքարին հետ և անոնց յիշա-

տակին խառն ծխել կը յօժարին:
Տարիներ առաջ Ամենայն
Հայոց Հայրապետը մեր գաղութ-
թիւն ևս այցի եկաւ, և երբ յա-
ջորդ օրը, 15 Յունիս, շատ սեղմ
շրջանակի մը մէջ յարգանքի ցոյց
մը եղաւ, ներկաներէն մին երբ իր
լերկու խօսքին մէջ աւելցուց
թէ՝ այսօր, Պայազիտի հրապարա-
կին վրայ կախող Քասններուն
տարիւրցն է, Վեհափառին աչքե-
րուն մէջ նշմարեցան արտա-
սուքի կաթիլներ:

Վեհափառը անծանօթ չէր
Քասններուն, հետեւաբար իր ար-
տայայտութեան մէջ անոնց կա-
պակցութեամբ հետեւեալը ըսաւ.-
«... Դեռ էջմիածինէն չմեկնած՝
Պոլսէն ստացանք կապոյց մը, ո-
րուն մէջ գտանք խաչ մը, Նախ
խորհեցանք քի հազուագիւտ խաչ
մըն է, սակայն քննութիւնը ցոյց
տուաւ, որ սովորական խաչ մըն է:
Երբ մեկ կողմ պիտի դնէինք, կա-
պոյցի խորհն երեսն եկաւ գրու-
թիւն մը, որուն վրայ այսպէս
գրուած էր.- «Այս խաչը Տէր Հայ-
ր իր հետ աւեր, երբ բանին մէջ
հաղորդեց Քաննները, որոնք կա-
խաղան բարձրացան 1915 Յունիս
15ին»: Այդ խաչը մասնաւոր գու-
րուհանով մը պատմականօրէն ա-
ծեաւոր առաքեալներու շարքին
սեղաւորեցինք, վրան գրելով պատ-
եանքը»:

ՏՈՔԹ. ՊԵՆՆԷ

Երբ լրացուց, յայտնի էր Վե-
հին յուզումը, հոգեկան վիշտը
Հայրենիքին և Հայց: Առաջել-
եկեղեցւոյ համար նաւատակուող-
ներուն հանդէպ:

Քանի՞ կղերականներ կարելի
է մատնանշել Վեհափառի սիրտն
ու հոգին կրող:

Քասնները և անոնց նման-
ները անխտիր մեր խորունկ յար-
գանքին արժանի են:

Ամէն տարի այս օրերուն
պէտք է ոգեկոչենք յանունը, չը-
մոռնանք. վասնզի անոնք հայու-
թեան համար նահատակեցան:

ՍԻՐՎԱՐԴ

Փրովիսենս - (Ա.Մ.Ն.)

ՍԵՆՔ ԹԱԳԱՌՈՒԹԵԱՆ ՑԱՆԿԱՑՈՂ ԶԵՆՔ ԵՂԱՍ
ԵՐԷԿ, ԶԵՆՔ ԱՅՍՈՐ, ՊԻՏԻ ԶՅԱՆԿԱՆՔ ԵՒ ՎԱՂԸ, ՄԵՐ
ՑԱՆԿՈՒԹԻՒՆ Է՝ ՍՏԵՂՏԵԼ ՆԱԳԱՍՏԱՆ ՄԸ, ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱ-
ԿԱՆ ՎԱՐՁԱԿԱՐԳՈՎ, ՈՒՐ ԲՆԱԿԻՉԵՐԸ՝ ԱՌԵՆՑ ԵՐԷԿ ԵՒ
ԴԱՒԱՆԱՆՔԻ ԽՏՈՒԹԵԱՆ ԱՊՐԻՆ ՍԻՐՈՎ ԵՂԱՐԱՐԱՐ,
ԱՋԱՏ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՃՆՇՈՒՄՆԵՐԷ՝
ՓԱՐԱՄԱՋ

ՔԱՆՆԵՐՈՒՆ

ԵՒ ՍՓԻՒՌՔԱՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՈՒԹԵԱՆ
ԻՆՔՆԱՃԱՆԱԶՈՒՄԻ ՆՈՐ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԸ

Հնչակեան Քասններու առա-
ջելութեան համազգային ու հա-
մամարդկային բնոյթը՝ բազմիցս
չնչմունած է հայ թէ օտար պատ-
մարաններու և քաղաքական անձ-
նաւորութեանց կողմէ: Քասններու
պատկանած Կուսակցութեան գա-
ղափարաբանութիւնէն տարբեր
գաղափարաբանութիւններու հա-
ւատացող գրողներ իսկ, խոր ապ-
րումով ու հաւատքով վեր առած
են՝ անձնուրաց ու մարդարէտալի
յեղափոխական այս երիտասարդ-
ներու կոթողային գործը: Իսկ
կախաղաններու դիմաց մահը եր-
գով դիմագրաւող ընկերվարական
այս հայորդիներու աշխատանքի
կողովն ու կրանիթեայ կամքը,
սերունդներ դաստիարակող սրբա-
ղան օրինակներ հանդիսացած են,
կը հանդիսանան այսօր, ու պիտի
հանդիսանան վաղը:

Ժամանակակից սփիւռքահայ
երիտասարդութիւնը, մէկէ աւելի
պատճառներ ունի որպէս սրբաղան
ներշնչարան ընդունելու, 1915
Յունիս 15ին, Պոլսոյ Սուլթան
Պայազիտ Հրապարակին վրայ,
մահաւերները մարգարէացման
ամպրոններու վերածելով այսօր-
ւան վերածնած Հայաստանը ա-
ւետող՝ մարգարէաշունչ այս յեղա-
փոխական հայորդիները:

Քասնները պատահական
սիրագործութեամբ կախաղան
հանուած մարդիկ չեն: Ասոնք
տեսականն ու գործնականը համե-
րաշխօրէն իրարու միաձուլած գի-
տակցաբար դիմագրաւեցին մահը,
իրենց յաջորդող սերունդներուն
կառկելու համար կեանքի և ար-

դիաշունչ պայքարի սրբաղան
պատգամ մը:

Որեւէ ժամանակէ աւելի, այ-
սօ՛ր, սփիւռքահայ ժամանակակից
երիտասարդութիւնը պէտք ունի
այդ պատգամին ոգիին և տառին:
Արդարեւ, հիմա որ քիչ մը ամէն

ՏՐՈՒԱՆԴ ԹՕՓՈՒՋԵԱՆ
(ԲԱՆՈՒՈՐ)

տեղ, մեր նորահաս սերունդը բո-
լոր ժամանակներէ աւելի սկսած
է ինքնաճանչուն մի լուրջ փորձե-
րու և միջոցառումներու դիմել,
հարկ է որ լիովին իրագործէ ի-
րենց մօտեցման այս նոր ուղին
բնորոշող գիտական ոգին:

Ժամանակը հասած է հատ-
ւածական և սահմանափակ մտա-
ծողութիւնէ ձեռքազատուելով, ան-
շահախնդիր մօտեցում մը ցուցա-
բերելու՝ մասնաւորապէս այն
մարդկային ու յեղափոխական ար-
ժեքներուն հանդէպ, որոնք իրենց

համակ կեանքը նուիրաբերցին,
մեկնելով բովանդակ մարդկու-
թեան և համայն հայ ժողովուրդի
շահերէն: Այս տեսանկիւնէն դի-
տած, իւրաքանչիւր հայ երիտա-
սարդ պէտք է շատ լուրջ ուսում-
նասիրութեան առարկայ դարձնէ
այն նպատակները, որոնց համար
անմահանուն Քասնները իրենց
հանգիստն ու միտքը զոհաբերել
եաք, չվարանցան իրենց կեանք-
ը զոհելու: Եւ այս գործը պէտք
է սկսի նախակրթարանի սեղան-
ներէն: Անխտիր բոլոր դպրոցներէ
ներս, ըլլան անոնք շաբաթօրեայ
կամ միօրեայ, այս կամ այն հատ-
ւածին կամ համայնքին պատկա-
նող, պէտք է ոչ միայն յիշատա-
կել Քասններուն բերած նպաստը,
մեր ժողովուրդի պատմութեան,
այլ առանց չահադիտութեան վեր
առնել, յատկապէս Նեղոսի վերա-
բերեալ դասերու ընթացքին, Գը-
սաններու մարգարէութեան վե-
հութիւնն ու եղակի բնոյթը:

ԳԵՂԱՄ ՎԱՆԻԿԵԱՆ
(ՎԱՆԻԿ)

Սփիւռքահայ Արդի երիտա-
սարդութիւնը, և մասնաւորաբար
Կուսակցականները, շնորհիւ Քը-
սաններու պատգամած կտակին,
ունին մտածելակերպի և գործե-
լակերպի թանկագին օրինակ մը:

ՀԵՂԱՅԻ ԵԿԱՆԵԱՆ

Քասններու ոգին արդէն,
ինքնին բաւական է որպէս խի-
ղախ մարդ և անկեղծ հայրենասէր
հայ մկրտելու, բոլոր անոնք՝ ո-
րոնք, յատկապէս վերջին հինգ
տարիներու ընթացքին, յայտնի
կերպով առանց հայերէն գիտնա-
լու, իրենց ազգային պատկանե-
լիութիւնը կը փնտռեն, արդիա-
շունչ ուղղութիւն մը ներմուծելու
մեր հայապահպանման ու հայրե-
նասիրական գործին ներս:

Քասններու գիտական պատ-
րաստութիւնն ու կեանքը, ինչպէս
(Շար. Յես. Էջ 4)

ԲՍԱՆՆԵՐԸ

Եւ Սփիւռֆահայ Երիտասարդութիւնը

(Եարուեակութիւն Գ. էջէն)

Նաեւ մահը դիմադրաւելու վի-
նութիւնը, հոյակապ դասեր են
արդի երիտասարդութեան, յատ-
կապէս կուսակցական խաւին հա-
մար, որ մարդկութեան ու ազգին
ծառայութեան մէջ անձնական
չահերը կամ հատուածական վէճե-
քը՝ միայն ու միայն կրնան նըսե-
մացնել մեր պայքարին վեհու-
թիւնը, և տկարացնել մեր ոյժը։

Իսկ զաւով չէլոքի պիտակին
տակ միայն քննադատելու մո-
լուցցով տարուածներուն, Բաս-
ները կու գան կենդանի օրինակը
տալու՝ գիտելիքներն ու կեանքը
շինարար պայքարի ճամբուն վը-
րայ զոհաբերելու վեհութեան։
Միայն խօսիլը, շատ յոճակ ա-
ռանց իսկ տրամաբանելու, շինա-
րար որեւէ օգտակարութիւն չու-
նենար։ Բանդելը կընայ միայն
ժամանակաւոր օգտակարութիւն
մը ունենալ. պէտք է գիտնալ
քանդելու և շինելու շրջանները
միացնել ընդհանուր տեսլականի
մը մէջ, և ապա նետուիլ պայքա-
րի սրբազան դուպարին։

Հոք է որ կը ծագի դրական
պայքարի անհրաժեշտութիւնը։

Պատմութիւնը կու գայ փաս-
տելու, որ նմանօրինակ պայքար-
ներ չահելու համար՝ պէտք է մեր
բոլոր կարելիութիւնները ի գործ

դնել, առանց որեւէ տեսակի չա-
կադրութիւններու։

Իսկ ժողովուրդի մը Դատի-
ռա Պայքարին նոր դրօշակակը-
նեը հանդիսանալու համար, հար-
է որ ամէն բանէ առաջ լուրջ ու
սուսնասիրութեան առարկայ դար-
ձընենք անոր պատմութիւնը՝ հե-
ռու ամէն տեսակի ստորակայու-
թենէ և ժամանակաւոր չակադրի
սութիւններէ։

Բասները իրենց գործով
մանաւանդ հետապնդած նպատակ
ներով ու գաղափարաբանու-
թեամբ, ոչ միայն մեր ներկա
սերունդին, այլ զալիք սերունդ
ներուն ևս, ներշնչարան և պայ-
քարի ուսուցիչ կրնան հանդիսա-
նալ։

Անոնց գործը շարունակելու
անոնց հանդէպ անշահախնդի
մօտեցում ցուցաբերելով, և ա-
նոնցմէ նոր բան մը սորվելու
միայն՝ արժանի յարգանք մ
մատուցած կ'ըլլանք մարդկու-
թեան ու հայ ժողովուրդի ապա-
գային համար նահատակուած այ-
մարգարեաշունչ յեղափոխական
ներուն։

Այսօր, ամէն ժամանակ և
եւրի, մենք պէտք ունինք անոն
ազիւն, մտքին ու խիզախութեան
ՍԱՏՈ
ՈՂՈ